ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΗΛΙΟΛΑΤΡΕΙΑ
ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ ΦΩΣ» No 6 ΤΙΜΗ: 9 €

ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΜ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΗΛΙΟΛΑΤΡΕΙΑ
ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑ

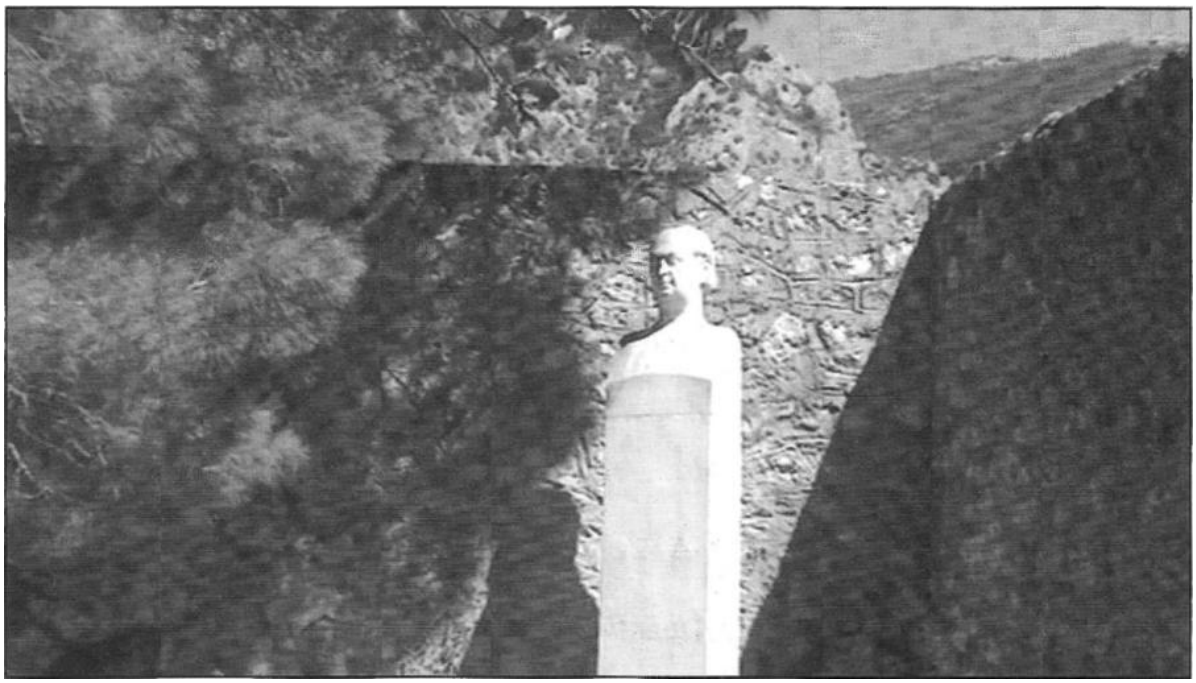

«Η ιδέα του Έθνους πρέπει μέσα μας να ξαναπάρει ακέραια την αυθεντική, την πιο βαθειά ελληνική εκδοχή, ως μίας κοινωνίας κατά βάθος ομοαίματων ατόμων, συνδεδεμένων με το ίδιο χώμα, την ίδια γλώσσα και με τους ίδιους μακρινότατους ιστορικούς αγώνες...»

Άγγελος Σικελιανός

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ ΦΩΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΜ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΗΛΙΟΛΑΤΡΕΙΑ - ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑ

ISBN: 978-960-88468-6-9

Σειρά: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ Ν° 6

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ ΦΩΣ»
Κολοκοτρώνη 49Α'
132 31 Πετρούπολη
Τηλ.: 6939/39.87.82

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση
της παρούσης μονογραφίας,
άνευ γραπτής αδείας του εκδότη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟΥ ΦΩΤΟΣ . . . 3
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ . . . 5
ΔΕΛΦΙΚΟ ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ . . . 7
Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΕΛΦΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ . . . 11
ΤΟ ΟΡΦΙΚΟ ΡΟΔΟ . . . 14
Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΕΛΦΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ . . . 17
Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ . . . 21
Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ . . . 25
ΔΕΛΦΟΙ, Η ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΚΟΙΤΙΔΑ . . . 30
ΤΟ ΔΕΛΦΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ . . . 40
ΔΕΛΦΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ . . . 44
Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ . . . 47
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΟ . . . 50
ΑΓΚΥΛΩΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ . . . 56
Ο ΔΕΛΦΙΚΟΣ ΤΡΙΠΟΔΑΣ . . . 58
Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ . . . 60
ΤΟ ΔΕΛΦΙΚΟ ΛΙΚΝΟ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ . . . 67
ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΣ . . . 72
ΥΠΕΡΙΩΝ ΑΝΙΚΗΤΟΣ ΗΛΙΟΣ . . . 73
ΟΙ ΙΕΡΕΙΕΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΗΡΙΩΝ . . . 74
Η ΔΕΛΦΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ . . . 79
Ο ΧΡΗΣΜΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΤΕΙΟΥ . . . 81
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ . . . 87
ΔΕΛΦΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ . . . 89
ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΕΣ . . . 92
ΑΡΧΕΓΟΝΗ ΠΥΡΟΛΑΤΡΕΙΑ . . . 94
ΗΛΙΑΚΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ . . . 96
ΕΠΙΛΟΓΟΣ . . . 99

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟΥ ΦΩΤΟΣ

Στα πλαίσια αυτής της αναφοράς, θα σας αναφέρω με όσα η εσωτερική αρχαία παράδοση επέτρεψε να περισωθούν από τη λατρεία της εποχής εκείνης, περί του Θεού του Φωτός. Ο Θεός Απόλλωνας, είχε καθιερωμένη θέση στη σειρά της μυσταγωγικής κλίμακας και το Απολλώνειο Φως καταύγαζε τη διάνοια των Μυσταγωγών της Αρχαιότητος. Μυσταγωγικούς, ο Θεός Απόλλων διακρίνεται όχι μόνον από τον Θεό Ερμή, αλλά και από αυτόν τον Διόνυσο. Είναι Θεός του Φωτός της ψυχής και κυριαρχεί επ' αυτής, όταν αυτή βρεθεί υπό την αποκλειστική του Ηλίου επίδραση και είναι γνωστό ότι ο άνθρωπος βρίσκεται υπό την επιρροή των επτά κυριάρχων πλανητών, οι οποίοι κανονίζουν και διαμορφώνουν τη σύνθεση της προσωπικότητας του.

Ο συνδετικός λόγος της ψυχής και του οργανισμού της, περιλαμβάνει και των επτά άστρων την επήρεια και ο Ήλιος κατέχει πρωτεύουσα θέση στη διάπλαση και διαμόρφωση του ανθρώπινου τύπου και το διαχωρισμό του από του κτηνώδους, του ζωώδους, κατά τρόπο ώστε να αποτελεί την κορωνίδα της δημιουργίας στον πλανήτη μας, την οποία μεταμορφώνουν οι θείοι νόμοι της.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι Μύστες εξηγούσαν την υπεροχή του πνεύματος του ανθρώπου απέναντι των άλλων μορφών του πλανήτη μας και την κατεύθυνση του προς τις σφαίρες του Φωτός και η Βασιλική Τέχνη των Μυστηρίων της Αρχαίας Ελλάδος αυτόν ακριβώς τον σκοπό είχε.

Το Φως του Θεού Απόλλωνα μεταβάλλει την ψυχή από σκοτεινή σε φωτεινή-ακτινοβόλο, πνευματικό Ήλιο, όπου ολοκληρώνεται ο φωτισμός της και μία αιώνια αειθαλής νεότητα συνοδεύει τα τέκνα του φωτός, με την κυριαρχία του Απολλωνείου Φωτός, το οποίο δρα με την επέμβαση του ελευθερωτού των ψυχών, Διονύσου.

Αυτή η διεργασία καλείται ανοικοδόμηση του Ναού του Πνεύματος και είναι ο δημιουργούμενος φωτεινός πνευματικός οργανισμός της εξελιγμένης ψυχής, ο οποίος δημιουργείται δια των εξαγνιστικών και καθαρτικών επιδράσεων του Απολλωνείου Φωτός, το οποίο δεν είναι άλλο από το θείο πνευματικό φως, το **ΦΩΣ** του κόσμου, το φωτίζον και αγιάζον πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον.

Ο Ησίοδος για την κοσμογονική καταγωγή του Ηλίου έγραψε: «Και η Θεία ερωτοσμίγοντας με τον Υπερίωνα, εγέννησε τον μεγάλο Ήλιο και την λαμπρή Σελήνη και την Ηώ (Αυγή) που αυτή φέρνει το φως και σ' όλους της Γης τους ανθρώπους και σ' όλους τους αθανάτους Θεούς» (Θεούς-Πνεύματα).

Το Φως τούτο του Ηλιακού Λόγου, το Απολλώνειο, φέρνει ο αργυρός της Σελήνης καρπός και ο Ήλιος με τη Σελήνη είναι από τα πιο απαραίτητα σύμβολα σε μυσταγωγικά σκηνώματα και κατά την παράδοση όλων των Μυστηρίων της Αρχαίας Ελλάδος. Εφωτίσθη η Σελήνη από τον Ήλιο και υπό το αργυρό της Φως, οι φιλοσοφούντες ανοικοδομούν τον Πνευματικό Ναό της Ψυχής, τοποθετούν τους κυβικούς και λαξευμένους από τα εργαστήρια της Πίστεως, της Αγάπης και της Ελπίδας λίθους...

Για να συντελεσθεί η από το σκότος προς το Φως μεταμόρφωση της Ψυχής, εστιάδες παρθένοι, νύμφες του Θεού Ποσειδώνα, προσέφεραν τις υπηρεσίες τους στην αγνή ψυχή, προκειμένου να δεχθεί τον ξανθό Φοίβο, με το Ανέσπερο Φως του. Η ψυχή, η οποία πολύ εργάσθηκε για την Ανατολή του Φωτός του Θεού Απόλλωνος, δικαιούται μαζί με το Ανέσπερο θείο Φως και το δάφνινο στεφάνι για τη νίκη της εναντίον των δυνάμεων του σκότους, από τον Πατέρα των Πατέρων...

Συνέτριψε το φόβο, τη δουλεία, το φθόνο, τη δεισιδαιμονία, τον εγωισμό και όλα τα σκοτεινά ελαττώματα που ανάγονται στο κράτος της αρνήσεως. Θείο Φως, Ηφαίστειο Πυρ, έχουν συνεργασθεί για να φέρουν σε πέρας το Ναό του Πνεύματος, τον οργανισμό της μεταμορφωμένης και αναγεννωμένης ψυχής.

Όταν, σύμφωνα με την Παράδοση, λέμε ότι η Λητώ γεννά την Αρτέμιδα, εννοούμε ότι η Δήλος δέχθηκε και απέκτησε την ικανότητα να δεχθεί και το φως του Θεού Απόλλωνα. Η Λητώ ωρίμασε για να φέρει το θείο τοκετό, την αναγέννηση και η Δήλος μεταβλήθηκε σε Ηλιακό χρυσάφι, με τη γέννηση του Θεού Απόλλωνα. Το Απολλώνειο Φως, εγκαταστάθηκε στο νησί της Δήλου, αιώνιο και άσβεστο, μέσα στις ψυχές που το αγάπησαν και αγαπήθηκαν από αυτό, για να επισφραγίζει την Αγάπη που είναι ο Θεός, ο Θεός Δημιουργός και μεταμορφωτής του Παντός.

Κατά συμβολική έννοια, τα φωτεινά πνεύματα του Ουρανού, κατά τη διαδικασία αυτή της θείας Μυσταγωγίας, συντρέχουν στη γέννηση από τις ψυχές των μυστών του φωτός του θείου Απόλλωνος, η ψυχή τους σκιρτά από ανέκφραστη χαρά, αποκτούν τον πνευματικό τους οργανισμό και ανέρχονται αέναα, με κατάληξη την Άχραντη Θεότητα.

Το **Απολλώνειο Φως** είναι το εσωτερικό φως της Ψυχής που υπάρχει λανθάνον σε κάθε ψυχή, προ πάντων των αιώνων και εκδηλώνεται με τη θεία **ΑΓΑΠΗ,** διότι ο **ΘΕΟΣ ΑΓΑΠΗ ΕΣΤΙ** και αυτή είναι το **ΦΩΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.**

Παναγιώτης Δ. Αναγνώστου
Αρχαιογνώστης

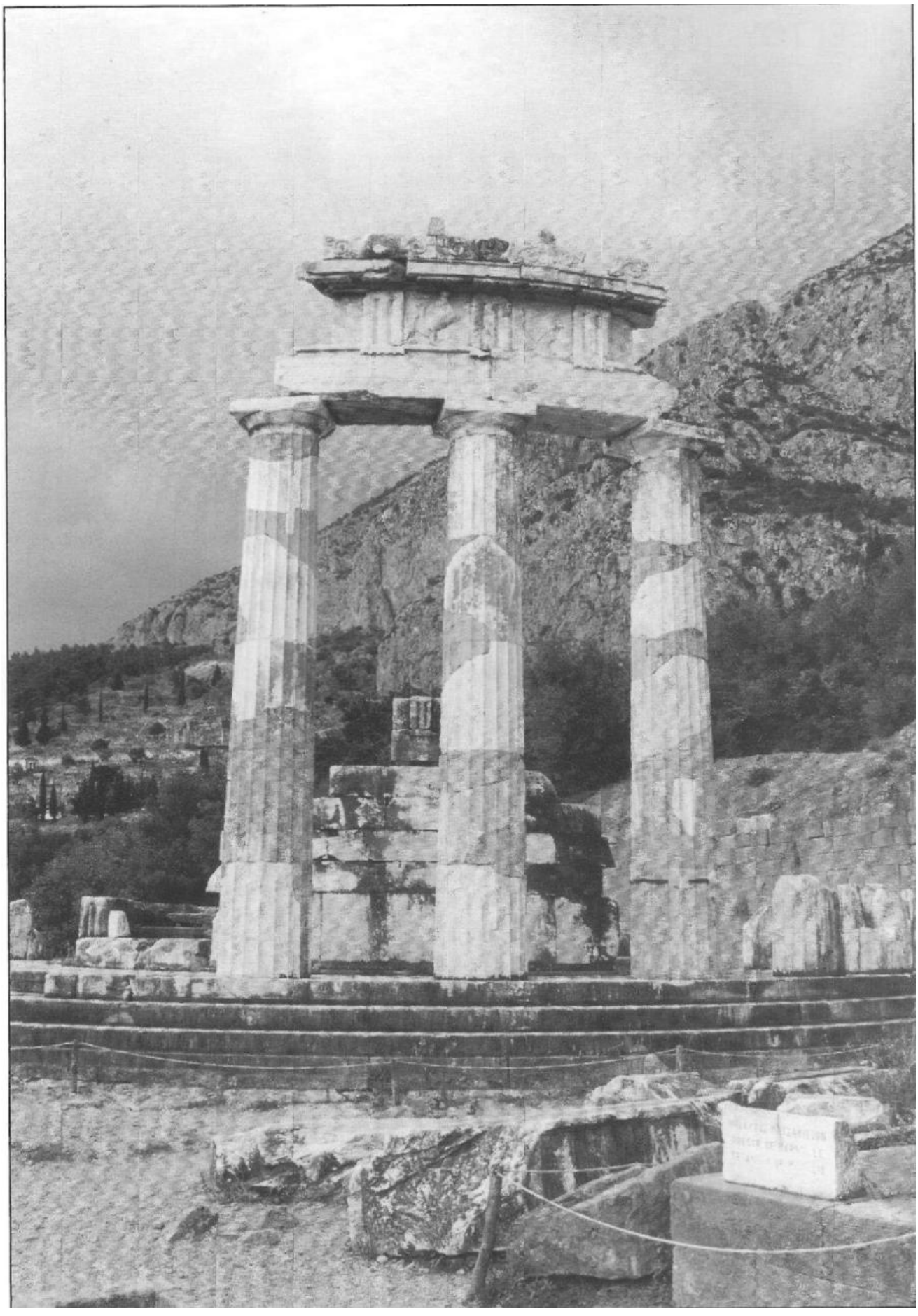

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Η Δελφική Ηλιολατρεία, ως γνωστόν, επικεντρώνεται στη λατρεία του Θεού Απόλλωνος. Ο Απόλλων γεννήθηκε στη Δήλο, το νησί με τις περισσότερες ώρες ηλιοφάνειας το χρόνο, γεγονός βεβαίως καθόλου τυχαίο. Η Ηλιολατρεία, ως λατρεία του φωτός, φυσικού και πνευματικού, δεν μπορεί παρά να εγκλείει εντός της το Λόγο, αυτό το στοιχείο που, κατά τον Ηράκλειτο, συνιστά τον νόμο και το υπέρτατο σύμβολο της Αρμονίας.

Η Ηλιολατρεία, έκφανση Απολλώνειο, είναι συνεπώς δισυπόστατη: Στη φυσική της διάσταση ιεροποιεί το φως, στην πνευματική της διάσταση ιεροποιεί το Λόγο.

Απολλώνεια χαρίσματα λοιπόν το Φως και ο Λόγος, συνιστούν θεμελιακές προϋποθέσεις για την ευημερία του ανθρώπου και την προαγωγή του Πολιτισμού.

Στη Δελφική Ηλιολατρεία, συνυπάρχουν δύο θεϊκές μορφές: Του Απόλλωνος και του Διονύσου. Μάλιστα, σε πολλές περιπτώσεις, προπορεύεται ο Διόνυσος κι αυτό εξηγείται από τον Ι.Μ. Παναγιωτόπουλο, που αναφέρει ότι το «αισθάνεσθαι είναι αρχικότερο απ' το ειδέναι».

Ο Αριστοτέλης (ρήτορ. Γ. 1411 Β, 12) αναφέρει ότι «τον νουν ο Θεός φως ανήψεν εν τη ψυχή». Είναι γνωστό ότι η λογική (Απόλλων) και το συναίσθημα (Διόνυσος) διαμορφώνουν μία υγιή συνείδηση. Εδώ ακριβώς, στον αρμονικό συγκερασμό, έγκειται η δημιουργική συνύπαρξη Απόλλωνος και Διονύσου. Ο Απόλλων φωτίζει το Νου, ο Διόνυσος την Καρδιά.

Ο συγκερασμός του Διονύσου και του Απόλλωνος, γνωστοποιείται μέσα από την ποίηση του Αρχιλόχου, του Μίμνερμου και της Σαπφούς. Στο Μουσείο Ερμιτάζ εξ' άλλου, διασώζεται αγγείο το οποίο εικονίζει το Διόνυσο, κρατώντας θύρσο,να ανταλλάσσει συμφιλιωτική χειραψία με τον Απόλλωνα, ο οποίος κρατά δάφνη (σελ. 84 του παρόντος).

Κατά τον Αριστοτέλη (όπως αναφέρει στην Πραγματεία του «Θεολογούμενα») υφίσταται ταύτιση των δύο θεών. Όπως στους Δελφούς τιμάται και ο Διόνυσος, κατ' αντιστοιχία στην Αττική Φλύα τιμάται ο Απόλλων Διονυσόδοτος.

Εξ' άλλου, είναι γνωστό ότι ο Διόνυσος ταυτίζεται κι αυτός με τη σειρά του, με τον Ήλιο. Ο Διόνυσος στην Ηλίδα, «ο αυτός τω Ηλίω νομίζεται». Στη Ρόδο υπήρξε ταύτιση του Ηλίου με τον Διόνυσο. Ο Πλούταρχος στα Δελφικά αναφέρει τα ακόλουθα αποκαλυπτικά περί της ταυτίσεως Απόλλωνος-Διονύσου: «Ο κισσεός Απόλλων, ο Βάκχειος μάντις». Ο Μακρόβιος, επίσης, αναφέρει τους διασωθέντες περί του Διονύσου στίχους: «Ήλιος, ον Διόνυσον επίκλησιν καλέουσιν και εία ξεκεός, εις Αδης, εις Ήλιος, εις Διόνυσος». Επίσης, ένα ορφικό απόσπασμα αναφέρει τα ακόλουθα: «αγλαέ Ζευ Διόνυσε, πάτερ πόντου, πάτερ αίης, Ήλιε παγγενέτωρ, Παναίολε, Χρυσεοφεγγές».

Η Ηλιολατρεία περιλαμβάνει τον Δία, τον Απόλλωνα, τον Διόνυσο, τον Ήφαιστο και τον Προμηθέα. Στα πλαίσια του παρόντος συγγράμματος, θα εξετάσουμε τη Δελφική εκδοχή της που συνδέεται με τον Απόλλωνα και τον Διόνυσο, καταδεικνύοντας το μεγαλείο της Ελληνικής Θρησκείας και το ηθικό και πνευματικό περιεχόμενο των Δελφικών Παραδόσεων ειδικότερα.

Η Δελφική Ηλιολατρεία, έχοντας τις ρίζες της στην απώτατη μυθολογία της φυλής μας, επέφερε μία μεγάλη ιδεολογική και θρησκευτική μεταβολή, η οποία επηρέασε τη συνισταμένη του πνευματικού και κοινωνικού βίου των Ελλήνων.

Ο θεολογικός και φιλοσοφικός πυρήνας της Δελφικής Ηλιολατρείας, αναμφίβολα σχετίζεται με τον τιτάνιο εκείνο αγώνα, ο οποίος κατεβλήθη, έχοντας ως αντικείμενο του την επικράτηση του Ουρανίου-Ηλιακού στοιχείου επί των χθονίων και υποχθονίων δυνάμεων, όντας εκφράσεις της σημιτικής Ανατολής.

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΗΛΙΟΛΑΤΡΕΙΑ
ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑ

Η Δελφική Ηλιολατρεία αποτελεί αναπόσπαστη πηγή της επικρατούσης Φυσιολατρείας, της Ιεροποιήσεως δηλαδή της Φύσεως και των πολύπτυχων δυνάμεων της.

Κατά το απώτατο παρελθόν, στη Θράκη διεξήχθη ένας ανυπέρβλητος αγώνας ανάμεσα στις ηλιακές και σεληνιακές δυνάμεις. Δεν επρόκειτο περί μιας απλοϊκής ή επιφανειακής αντιθέσεως, αλλά περί μιας ουσιαστικής διαφοροποιήσεως, σε επίπεδο θεολογιών, κοσμογονιών, βιοθεωριών.

Οι ηλιακές λατρείες είχαν εγκαθιδρύσει τους Ναούς και τα Ιερά τους στα υψώματα και στα βουνά. Αντιθέτως, οι σεληνιακές διατηρούσαν τα δικά τους Ιερά στα τρίσβαθα των δασών. Η αντιπαράθεση μεταξύ των δύο παραδόσεων, είχε προσλάβει διάσταση θανάσιμη, έως ότου η πλάστιγγα άρχισε να κλίνει υπέρ των σεληνιακών θρησκειών. Η Εκάτη κέρδιζε δια της λατρείας της συνεχώς έδαφος, εν αντιθέσει προς τη δοξασία του Διός και του Απόλλωνος, η οποία έφθινε ανησυχητικά.

Κι ενώ διεφαίνετο ότι η ηλιακή λατρεία υποχωρούσε μέχρι τελικής εξαλείψεως, ως από μηχανής Θεός εμφανίσθηκε ο μύστης Ορφέας. Εμπνευσμένη μορφή, με γαλανά μάτια και ξανθή κόμη, γνώρισμα των δωρικών του καταβολών, ακτινοβολούσε το πνευματικό φως αναπτερώνοντας την ηλιακή ελπίδα.

Ο νέος αυτός, τον οποίο αποκαλούσαν γιο του Απόλλωνα, διερχόμενος πολλών δοκιμασιών, μετέβη στην Αίγυπτο, όπου δίδαξε, «εξελόχευσε» τον Ιερό Λόγο. Επανήλθε στη θρακική γη, γνωστός τώρα ως Ορφέας (ο δια του φωτός θεραπεύων). Ανήλθε στο όρος Καουκάϊον, στη Ροδόπη, όπου βρίσκονταν τα Ιερά του Διός και του Απόλλωνος, ήδη ημι-εγκατελειμμένα. Οι ιερείς υποδέχθηκαν τον Μύστη Ορφέα ως λυτρωτή. Ο Ορφέας, αναμορφώνοντας την ηλιακή λατρεία, της προσέδωσε τέτοια ακτινοβολία, ώστε κατόρθωσε να προσελκύσει το σύνολο των Θρακών υπό τα μυσταγωγικά της νάματα.

Στον Μύστη Ορφέα αποδίδεται η καθιέρωση της λατρείας του Διός στη Θράκη και η κυριαρχία του Απόλλωνος στους Δελφούς, θέτοντας μάλιστα και τις βάσεις για την ίδρυση της Δελφικής Αμφικτυονίας.

Ο Ορφέας καθιέρωσε ακόμη τις αναίμακτες θυσίες και προσφορές προς τους Θεούς, των οποίων υπερθεμάτισε και ο μέγας μύστης Ιουλιανός, ο αναμορφωτής της θρησκείας του Απολλωνείου Φωτός.

Συνεπώς, εάν επιθυμούμε να αναζητήσουμε την αφετηρία της επιβλητικής Ηλιολατρείας, οφείλουμε να ανατρέξουμε στο απώτατο παρελθόν, το συνδεόμενο με τους Ορφικούς φιλοσόφους και Μύστες.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονισθεί ότι η Ελληνική Θρησκεία κατέστη ο ενοποιός παράγων της αρχαιότερος ενώσεως των Ελληνικών φύλων.

Συγκεκριμένα, κοντά στις Θερμοπύλες βρισκόταν το χωριό Άνθελα, όπου συνετελέσθη η πρώτη Αμφικτυονία.

Με γνώμονα τα ανωτέρω, ας προσεγγίσουμε το πνεύμα της Δελφικής λατρείας, καθοδηγούμενοι από το ανέσπερο φως των Ολυμπίων Θεών.

Ο ***συγγραφέας***

Σεπτέμβριος 1998

ΔΕΛΦΙΚΟ ΑΠΑΝΟΙΣΜΑ

Θα αποτελούσε μεγίστη ιστορική ασέβεια η ενασχόληση με τις αείζωες πηγές του Πολιτισμού αλλά και του Ανθρωπισμού, εάν δεν καθιστούσε μία τέτοιου είδους έρευνα ως βασικό άξονα αναφοράς της τον παγκοσμίου φήμης χώρο των Δελφών. Τον ιστορικό και γεωγραφικό εκείνο χώρο, στον οποίο σφυρηλατήθηκαν οι διαυγείς Δελφικές Ιδέες και Αξίες, αυτές που επέφεραν τον Εξανθρωπισμό αλλά και τον Εκπολιτισμό της Οικουμένης. Ιδέες οι οποίες συνθέτουν τη συνισταμένη δύναμη για την ανάταση της ανθρωπότητας και την υπέρβαση του πνευματικού σκότους.

Αναντίρρητα, η συμβολή των Δελφών στην πνευματική ανύψωση της οικουμένης υπήρξε τεραστία, γεγονός το οποίο ανενδοίαστα πρέπει να αναγνωρίζεται από κάθε έγκυρο μελετητή. Τα ύψιστα Δελφικά νάματα ανέδειξαν, αλλά και εξέθρεψαν ανά τους αιώνες κάθε ανθρωπιστικό θεσμό, αναγορεύοντας την Αγάπη, την Αλήθεια και τη Φρόνηση σε θεμελιώδεις Αρετές για την ανέλιξη και τον εξευγενισμό του Ανθρώπινου

«...Η από τους θεούς δωρουμένη ευτυχία προς τους μυημένους έχει πηγή τις θείες λειτουργίες του Ηλίου.

Ορώμε του Θείου Ηλίου το Φως, αυτό όμως δε σημαίνει ότι κατανοούμε και τον ενδότερο του ΛΟΓΟ, διότι δεν αντιλαμβανόμεθα την ένταση του εσωτερικού του Φωτός, αυτού που σώζει το πνεύμα και του προσδίδει την αναλλοίωτη τιμή η οποία το στέφει και του προσδίδει διάδημα.

Προσέξατε, μην αφήσετε ποτέ να σας σύρει ο κόσμος εις ξένη προς την Αλήθεια λατρεία. Μη ποτέ η ψυχή σας ενδοιάσει προς τον Βασιλέα του Ηλίου, διότι θα συρθεί εις πυκνό έρεβος και θα δοκιμάσει πολλές πικρίες.

Οι Θεοί δεν οδηγούν τις ψυχές εις το σκότος. Αντίθετα λυπούνται όταν αυτές φέρονται προς εκεί. Εκείνο που τις οδηγεί προς το σκότος είναι η αμάθεια, η απιστία προς τις δυνάμεις της Φύσεως και η ανυπακοή προς τις επιτακτικές ενέργειες των νόμων της.

Οι προς τις λειτουργίες της Φύσεως προσεγγίζουσες ψυχές έρχονται εις επαφή μετά των Θεών, οπότε αυτοί τους δωρούν την πραγματική ευτυχία.

Όταν η ανθρώπινη ψυχή προσεγγίσει τη Φύση, τότε άρχεται να κατανοεί τους Θεούς των δυνάμεων της.

Προσεγγίσατε τη Φύση, συνδεθείτε με τις δυνάμεις της, λατρεύσατε τους Θεούς των δυνάμεων της, διότι αυτοί είναι οι αληθινοί Θεοί. Πας μη ων Βασιλεύς φυσικής δυνάμεως, είναι ψευδής Θεός. είναι Θεός του ερέβους και ενεργεί μόνον «εν αυτώ».

Τιμήσατε και λατρεύσατε του Θείου Ηλίου τον "άχραντο Βασιλέα"».

Σπυρίδωνος Κ. Νάγου
«Πνευματικοί Υποθήκαι»

Πανοραμική άποψη του αρχαίου θεάτρου και του ναού του Απόλλωνος στους Δελφούς.

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΗΛΙΟΛΑΤΊ
ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΕΡΟΥΙ

Ο Ηνίοχος, διακρίνεται για την γαλήνη και την εσωτερική κυριαρχία που τον διακατέχει, έκφανση της πληρότητος του μυσταγωγου.

Γένους. Ιδέες αιώνιες, ιδέες διαχρονικές, ακατάλυτες, που προσέλκυσαν πνευματικούς ταγούς, όπως τον έσχατο Αυτοκράτορα των Ελλήνων και Φιλόσοφο Ιουλιανό, τον Ελληνολάτρη ποιητή Άγγελο Σικελιανό, τον αναβιωτή των επιβλητικών Δελφικών Εορτών και αναρίθμητες άλλες φυσιογνωμίες σε παγκόσμιο επίπεδο μέσα στην ατέρμονη διαδρομή του ιστορικού και πολιτιστικού γίγνεσθαι.

Ανεπιφύλακτα μπορεί να υποστηριχθεί ότι χωρίς τη Δελφική συμβολή, δίχως τη γενεσιουργό επίδραση του Δελφικού Λίκνου, η Ελλάδα θα ήταν ασυγκρίτως φτωχότερη, σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς.

Πραγματικά, η Δελφική Ιδέα προσλαμβάνει παγκόσμια επέκταση, χωρίς όμως να αλλοιώνεται σε τίποτε ο αμιγής Ελληνικός της χαρακτήρας. Αυτήν ακριβώς την αντίληψη απηχεί ο Άγγελος Σικελιανός στο ποιητικό του έργο που επιγράφεται «Ο Διθύραμβος του Ρόδου», απόσπασμα από το οποίο ακολουθεί:

«Από το Παγγαίο όσοι είχαμε κινήσει,
τώρα γοργά τα πλάγια ανηφορώντας του Παρνασσού,
μία αυγή εμπήκαμε όλοι
στον άγιο τόπο, που' χε η Γη Μαντείο Πανάρχαιο,
στους Δελφούς, του κόσμου αφάλι
και τοτ' εκεί τα σκορπισμένα μέλη καλώντας
της Ελλάδας πρώτα,
ως να 'ρθουν Σιγά-σιγά τα μέλη όλου του κόσμου
το παγκόσμιο στη γη να δέσουν Ρόδο...».

Άγγελος Σικελιανός
«Ο Διθύραμβος του Ρόδου»

Η υλιστική έξαρση, η τεχνοκρατική παράκρουση, η επιβολή πνευματικών απαξιών, απόρροια της ευρύτερης πνευματικής σκοτοδίνης η οποία επεβλήθη σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο κι ο ευτελισμός των πάντων, εκτόπισαν το ακτινοβόλο εκείνο μήνυμα που εξέπεμπε το Απολλώνειο πνεύμα. Οι απάτριδες τεχνοκράτες, θεοποιώντας το χρήμα και τον εύκολο τρόπο πλουτισμού, τον χωρίς ηθικές αναστολές, προκάλεσαν τον ευτελισμό της ζωής και των αξιών που μέχρι σήμερα έπρεπε να τη διέπουν. Αυτό το νέο «πρότυπο» απαξιών και ζωής δεν ήταν τίποτε άλλο παρά ο προπομπός, το προμήνυμα ενός συγχρόνου όσο και γενικευμένου πνευματικού Αφελληνισμού, τον οποίο σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε, διέρχεται σύμπασα η ανθρωπότητα.

Καθίσταται πλέον φανερό ότι τα ανοσιουργήματα που έχει διαπράξει ο άφρων άνθρωπος, τον οδήγησαν στην Ύβρη. Η διάπραξη, όμως, της Ύβρεως επιβάλλει την επέμβαση της Νεμέσεως για την απόδοση της επιβεβλημένης δικαιοσύνης. Πράγματι, η Νέμεση θα κληθεί, σε δεδομένη χρονική στιγμή, από τη Θεία Πρόνοια, να επιτελέσει ως αδέκαστος κριτής το έργο της, έργο αναμφιβόλως τιμωρού απέναντι στον βέβηλο άνθρωπο που κατέλυσε τη φυσική τάξη.

Σε μία εποχή κατά την οποία η αναζήτηση και η εξεύρεση του πνευματικού φωτός αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την ανάταση και τον απεγκλωβισμό από το ηθικό και πνευματικό τέλμα, ο Ελληνικός Ιδεαλισμός, αυτούσιο γέννημα της Πατρώας Γης και της Ολύμπιας Λατρείας, καλείται να διαδραματίσει εξέχοντα ρόλο στην πνευματική αφύπνιση όσων ιεροπρεπώς αναζητούν το Μείζον Φως. Φως πνευματικής κι όχι επίπλαστης κι εφήμερης υλικής λάμψεως, που ανατέλλει από την κοιτίδα του Πολιτισμού, την Αρχαία Ελλάδα.

Όσο κι εάν παραγκωνίσθηκαν οι αρχέγονες Ελληνικές παραδόσεις, όσο κι εάν τα επιτεύγματα του Ελληνισμού επισκιάσθηκαν τεχνηέντως, από την ψευδεπίγραφη αιγυπτιακή και την, κατά πολύ υποδεέστερη της ελληνικής, «ανατολίτικη ιστορία», όσο κι εάν οι αρχαιοκάπηλοι και οι καταστροφείς των αρχαιολογικών στοιχείων επιχείρησαν να διαγράψουν τις αδιάψευστες μαρτυρίες μίας ιστορικής πραγματικότητας, ανερχόμενης σε πολλές χιλιετίες, το Φως του Ηλίου αποδεικνύει την αλήθεια. Αργά, αλλά σταθερά, έρχεται η ώρα της Ελληνικής δικαιώσεως σε όλους ανεξαιρέτως τους τομείς.

Πραγματικά, η ελπίδα δε χάθηκε, τουλάχιστον όχι όσο «Η Αρχαία Ψυχή ζει μέσα μας Αθέλητα Κρυμμένη». Η ανακύκλωση,

φαινόμενο το οποίο τυγχάνει νομοτελειακούς επιβεβαιωμένο, θα λειτουργήσει για μία ακόμα φορά, επαληθεύοντας τους ακατάλυτους νόμους οι οποίοι διέπουν απαρεγκλίτως τη φυσική τάξη. Και μαζί της να αναδυθεί ο ηλιακός θεός, ο συμπαντικός άνθρωπος, που σύμφωνα με την ορφική θεολογία εκτείνεται η κεφαλή του προς τον Βορρά, τα πόδια του προς τον Νότο, και τα χέρια του προς την Ανατολή και τη Δύση. Σε αυτή την αγωνιώδη αναζήτηση του ανθρώπου για την εύρεση στέρεων πνευματικών στηριγμάτων, η Ελληνική Μυθολογία με τους ουσιώδεις συμβολισμούς της αποτελεί, για όσους φυσικά έχουν τη νοητική ικανότητα να συλλάβουν τα υπερχρονικά μηνύματα της, βέβαιη ελπίδα, αλλά και σταθερή πυξίδα προσανατολισμού.

Η Ελληνική Μυθολογία, για όσους έχουν το υπόβαθρο αλλά και την οξυδέρκεια να ξεσκεπάσουν το πέπλο και να ερμηνεύσουν τα όσα κρύβονται κάτω από αυτό, δεν αναφέρεται σε φανταστικά γεγονότα. Αντίθετα, ολόκληρη η μυθική παράδοση των αρχαίων Ελλήνων συνιστά μία τεράστια αλληγορία, ο αποσυμβολισμός της οποίας επέρχεται σταδιακώς και συντελείται σύμφωνα με τη βαθμιαία αναρρίχηση σε βαθμίδες προόδου και κατανοήσεως. Σε αυτό ακριβώς αποσκοπεί η αναφορά στην κλίμακα των Θεών, ημιθέων, δαιμόνων, νυμφών, ηρώων κι όχι μόνον. Η διαβάθμιση αυτή δεν είναι άσκοπη. Είναι βαθιά συμβολική, υποδηλώνοντας τις διαβαθμίσεις της ουράνιας εκείνης ιεραρχικής κλίμακας, από τις οποίες πρέπει να διέλθει η ενσαρκωμένη ψυχή, προκειμένου να προσεγγίσει το σκοπό της, την εξέλιξη, με γνώμονα την ιδεατή τελειότητα. Οι δε Θεοί ασκούν εποπτικό ρόλο επί των ακατάλυτων φυσικών δυνάμεων οι οποίες διαπερνούν ολόκληρο το Σύμπαν, όντας προσωποποιήσεις εκφάνσεων του αυθύπαρκτου φυσικού νόμου.

Η υπέρβαση αυτού του αιώνα και η έλευση μίας νέας πραγματικότητας, όπως κι εάν αυτή εκλαμβάνεται, σηματοδοτεί την αποκορύφωση μίας τεράστιας διαμάχης, η οποία ήδη διεξάγεται ανηλεώς ανάμεσα στις δυνάμεις του Φωτός και στις δυνάμεις του Σκότους, της θρησκόληπτης δεισιδαιμονίας, των προλήψεων, του δογματισμού και της υλιστικής πλάνης. Σε αυτό ακριβώς το καθοριστικό αντιπάλεμα για τη διαμόρφωση της νέας τάξεως πραγμάτων, ό,τι περιεχόμενο κι εάν προσδίδει κανείς σε αυτόν τον όρο, η σύγκρουση ανάμεσα στο Απολλώνειο Φως του Ελληνισμού, το οποίο εκπροσωπεί την πνευματική διαύγεια σε όλη της

Ο Θησαυρός των Αθηναίων στον ιερό χώρο των Δελφών.

τη λαμπρότητα και στα κίβδηλα ιδεολογήματα, τα οποία τερατουργηματικώς κυοφόρησε κι εξέθρεψε η υλιστική πλάνη, καθίσταται αναπόφευκτη.

Μέσα από αυτή τη θυελλώδη σύγκρουση, η Απολλώνεια Τάξη είναι επιβεβλημένο και πάλι να κυριαρχήσει. Αποτελεί ιστορική αναγκαιότητα το Απολλώνειο Φως να αναβλύσει για μία ακόμη φορά από την κοιτίδα του. Είναι χρέος των πραγματικών Ελλήνων, εκείνων που νιώθουν το αστείρευτο μεγαλείο και τη δύναμη της αμίαρης Ελληνικής Ψυχής, να το καταστήσουν και πάλι εφικτό.

Τα υλιστικά ιδεολογήματα και οι καθεστωτικές-πολιτειακές τους εκφράσεις, σε Ανατολή και σε Δύση, αποκαλύπτουν το αληθινό τους πλέον πρόσωπο, πνιγμένες μέσα στη διαφθορά και τον πνευματικό μαρασμό, στη σήψη και την αλοτροίωση του ανθρώπι-

νου παράγοντα. Τώρα οι πνευματικές δυνάμεις του Ελληνικού Ιδεαλισμού καλούνται, άφθαρτες και πάλι, να οικοδομήσουν μία νέα, αδιάφθορη όσο και ανθρώπινη πραγματικότητα, με καθοδηγητικό παράγοντα το Απολλώνειο Φως και τους Δελφικούς προσανατολισμούς.

Ως ειλικρινείς αναζητητές του Αρχέγονου Μεγαλείου, πρέπει και πάλι να επιδιώξουμε καθοδήγηση από την αείζωη πνευματική Δελφική Λάμψη, την αέναη εκείνη φλόγα που εκπορεύεται από το Απολλώνειο Φως. Επιζητώντας την Πνευματική ανύψωση, την ανάταση και την ηθική βελτίωση του εσώτερου εαυτού, της ιδίας της υπάρξεως μας, οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι στο Δελφικό πνεύμα εδράσθηκε θεμελιακά ο Πολιτισμός της Οικουμένης.

Σε αυτήν ακριβώς την επιδεσπόζουσα μυητική ατραπό, η υπερκόσμια μορφή του Φοίβου Απόλλωνα, συμβολίζοντας το αιώνιο πνευματικό στοιχείο, πρέπει και πάλι να μας καθοδηγήσει. Να μας ωθήσει προς την κατανόηση της Αλήθειας, προς την εμπέδωση της Αγάπης, να μας προτρέψει για τον ενστερνισμό του Κάλλους, της Αρμονίας και την αναζήτηση της Πληρότητας.

Κι εάν ο φανατισμός και η άγνοια, εκδηλώσεις του πνευματικού σκότους, επιχείρησαν να εξαλείψουν το Δελφικό ιδεώδες, εάν κατασκευασμένοι χρησμοί από το ιερατείο της χριστιανικής εκκλησίας θέλησαν να απογοητεύσουν τη μυσταγωγική φυσιογνωμία του αυτοκράτορα Ιουλιανού, όταν κατ' εντολή του ο ιατρός και φίλος του Ορειβάσιος ζήτησε από το μαντείο να προβλέψει την εξέλιξη της προσπάθειας του εσχάτου των Ελλήνων Αυτοκρατόρων να αναβιώσει την Πατρώα Λατρεία, ο Ελληνολάτρης ποιητής Στέλιος Σπεράντζας, αναφερόμενος στο χρησμό - αναγγελία του τέλους του Μαντείου, με ποιητικό τρόπο αναφωνεί:

«Το νόημα του χρησμού
γιε της Λητούς, όχι δεν είναι αυτό που το
δεχθήκανε άλλοι,
για μας η ιδέα απόμεινε κι υπάρχει η
Δελφική.
Κι αν στρώθηκε συντρίμμια το Θείο σου
τέμενος στη γη,
που είναι της γης αφάλι,
όμως η δάφνη η μαντική
φυτρώνει πάντα και πετά βλαστάρια τόσα
για μια Πυθία που κατοικεί, μες στην ψυχή
μας και μιλά
τη μυστική της γλώσσα...»

Η Δελφική Ιδέα που ενσαρκώνει το Απολλώνειο πνεύμα δεν έσβησε. Φωτοβολεί αστομάτητα, καθιστώντας τον ομφαλό όχι μόνο κέντρο της Γης, αλλά και πηγή του Πολιτισμού, λίκνο πνευματικού φωτός.

Ο Πυρσός της Απολλώνειας Ιδέας, που ιεροπρεπώς ανύψωσε ο Αγγελος Σικελιανός αναβιώνοντας τη Δελφική Μυσταγωγία, ιχνηλατεί το δρόμο του καθήκοντος. Του καθήκοντος που επιτάσσει την Ελληνική Πνευματική Αναγέννηση, κατά τις εμπνεύσεις και τους οραματισμούς του εκφραστή του Απολλωνείου Λόγου, Περικλή Γιαννόπουλου.

Είθε το Απολλώνειο Φως, με τα τόσα ακτινοβόλα ιδανικά που συμβολίζει, να ανάψει και πάλι νοερά, ακόμα και ως σπίθα, στις ψυχές μας, κατανικώντας οριστικά το πνευματικό σκότος που απειλητικά διαγράφεται στον ορίζοντα.

Είθε τα υπερχρονικά μηνύματα «Μηδέν άγαν» και «Γνώθι σαυτόν» να καθοδηγήσουν και πάλι την ανθρωπότητα προς μία ανατασιακή προοπτική.

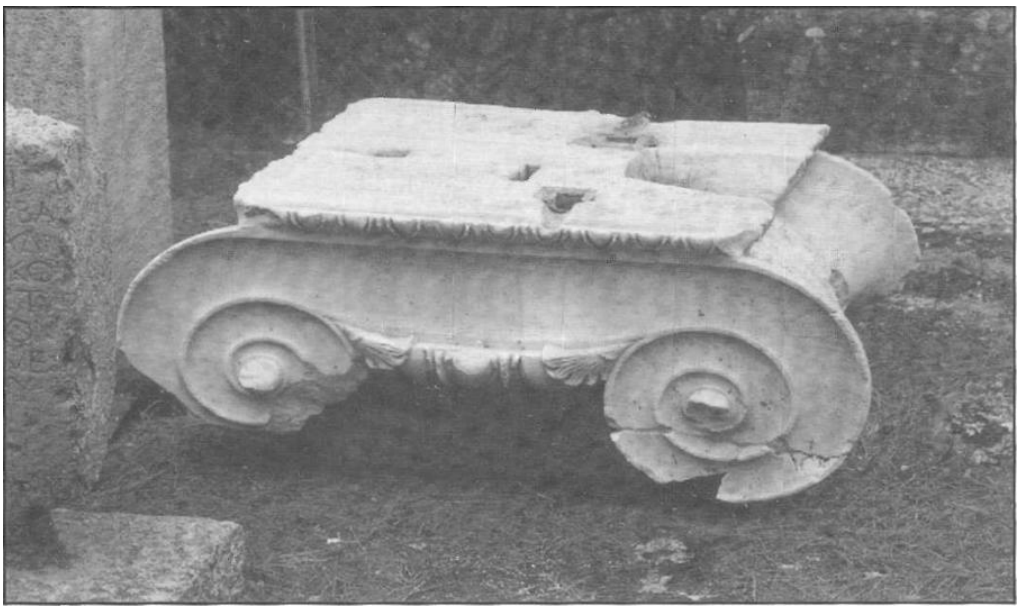

Όσο και αν η αρχαία κληρονομιά σωριάστηκε, ως προς την υλική της εκδήλωση, το πνευματικό της περιεχόμενο παρέμεινε αλώβητο ανά τις χιλιετίες.

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΗΛΙΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣΙΑΣ...

Τα ηλιακά σύμβολα είναι άπειρα σε παραστάσεις, ανάγονται δε στο απώτατο παρελθόν. Τουλάχιστον από την εποχή του Σιδήρου, αλλά και παλαιότερα, χρησιμοποιείται η εικόνα του ηλιακού δίσκου, ως απεικόνιση του φυσικού και πνευματικού φωτός.

Ο συμβολισμός των ηλιακών παραστάσεων είναι αρκετά πλούσιος σε νοήματα και ερμηνείες. Υποδηλώνει την απαστράπτουσα δύναμη και κατ' επέκταση την προσήλωση στη Νίκη, έχει προστατευτική ισχύ, ιδίως όταν χρησιμοποιείται σε κοσμήματα και σε φυλακτά, εκφράζει τέλος την ίδια τη ζωή, αλλά και τη γονιμότητα.

Γνωστότατος ηλιακός συμβολισμός είναι εκείνος του ρόδου, αλλά και της σβάστικας. Σύμφωνα με τον Ορφικό Ύμνο προς τον Ήλιο, αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι «Κράσιν έχων Ωρών τετραβάμοσι ποσσί χορεύειν». Δηλαδή εμφανίζεται ο Ήλιος να χορεύει με τέσσερα πόδια. Πρόκειται, δίχως άλλο, για τα τέσσερα φτερωτά άλογα που εμφανίζονται σε ηλιακές παραστάσεις ή για τη σβάστικα με τις τέσσερις κεκαμμένες άκρες της, οι οποίες δηλώνουν την περιστροφική κίνηση.

Ιδιαιτέρως επεξηγηματικά ως προς τα νοήματα που κρύβουν οι ηλιακοί συμβολισμοί, είναι οι φυσικές εορτές των Ηλιοστασίων, τα οποία δεν είναι παρά τελετουργικά δρώμενα που συμβολίζουν την πορεία του Ήλιου μέσα στο έτος.

Τεράστια η σημασία του Ηλίου, ως συμβόλου διαφάνειας, καθάρσεως και δικαιοσύνης. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η Ηλιαία, το δικαστήριο των Αθηναίων, συνεδρίαζε σε χώρο ασκεπή, στο λόφο του Αρδηττού και οι λειτουργοί που απένεμαν τη δικαιοσύνη, ονομάζονταν Ηλιαστές, καθ' ότι τελούσαν υπό την επήρεια και την αρωγή του Ηλίου.

Ο Θεός Ήλιος, στην Ελληνική Παράδοση, φέρεται να επικυρώνει, ως υπέρτατος μάρτυς, τους ανθρώπινους όρκους. Στην τραγωδία «Οιδίπους επί Κολωνώ» του Σοφοκλή, παρουσιάζεται ο Κρέων να απομακρύνει το γαμπρό του από την οικία του, προκειμένου ο Ήλιος να μην αντικρύσει αυτό το άθλιο πλάσμα. Η δε Κασσάνδρα, στον «Αγαμέμνονα» του Αισχύλου, καλεί τον Ήλιο να προβεί σε εκδίκηση και τιμωρία των δολοφόνων της. Στα «Αργοναυτικά» του Απολλώνιου του Ροδίου, όπως άλλωστε και στην «Ιλιάδα», δίδονται όρκοι επ' ονόματι της ηλιακής θεότητος.

Το ηλιακό άρμα του Απόλλωνα-Ηλίου, κατά την ημερήσια διαδρομή του στους αιθέρες.

Από πότε όμως παρουσιάζεται στην ελληνική πραγματικότητα η ηλιακή λατρεία; Η λατρεία του Ηλίου ανάγεται σε εποχές ιστορικά απροσπέλαστες. Ο περιηγητής Παυσανίας, στο έργο του «Ελλάδος Περιήγησις», αναφέρει ότι συνάντησε ανά τον ελλαδικό χώρο πολυάριθμους βωμούς, αφιερωμένους στο Θεό Ήλιο. Επ' αυτού ο Πλάτων ακόμη αναφέρει ότι οι Έλληνες, από την προϊστορική ήδη εποχή, ορκίζονταν πίστη στον Ανατέλλοντα και στο δύοντα Ήλιο. Όπως επιμαρτυρεί ο Παυσανίας (Ιl 3,2), στην αγορά της πόλεως της Κορίνθου η οποία έφερε και την ονομασία Ηλιούπολις, υφίσταντο προπύλαια στα οποία ορθώνονταν δύο επίχρυσα άρματα: Το ένα απεικόνιζε τον ηλιακό υιό, τον Φαέθοντα, ενώ το άλλο παρουσίαζε τον ίδιο τον Ήλιο.

Σημαντικό κέντρο ηλιακής λατρείας ήταν επίσης η νήσος της Ρόδου. Ο Κολοσσός της Ρόδου, άγαλμα τεραστίων διαστάσεων που συγκαταλεγόταν στα επτά θαύματα του κόσμου και ο οποίος κοσμούσε την είσοδο του λιμένος των Ροδίων, δεν ήταν παρά μία απεικόνιση του Θεού Ήλιου.

Στην Κρήτη, η ηλιακή λατρεία επικεντρώθηκε στην απόδοση τιμών προς την ηλιακή θεότητα του Τάλου.

Ένας άλλος Ηλιακός Θεός ήταν ο Διόνυσος. Στο έργο του «Σατουρνάλια», ο Μακρόβιος αναφέρει δύο ορφικά αποσπάσματα ιδιαίτερα διαφωτιστικά επ' αυτού: «Ακούμε πως στη Θράκη, επίσης, ο Ήλιος και ο Διόνυσος θεωρούνται ταυτόσημοι με εκείνον τον οποίο Σαβάζιο αποκαλούν και λατρεύουν με

λαμπρή λατρεία. Καθώς γράφει ο Αλέξανδρος, στο λόφο του Ζιλμισού υπάρχει ναός αφιερωμένος σε τούτον το θεό, το σχήμα του είναι κυκλικό και η στέγη του είναι ανοικτή στο κέντρο. Ο κύκλος συμβολίζει το σχήμα του άστρου. Το φως εισέρχεται μέσα από την κορυφή της στέγης, ώστε να δείχνει πως ο ήλιος, λάμποντας από την ανώτατη κορυφή, εξαγνίζει όλα τα πράγματα με το φως του και όταν ανατέλλει μπορεί να δει κανείς το σύμπαν...».

Και επίσης: «Διαλύοντας τον φωτεινό, ακίνητο αιθέρα, εμφανίσθηκε όραμα στους Θεούς υπέροχο, αυτός που τώρα ονομάζουν Φάνη και Διόνυσο και Ευβουλέα βασιλιά και Ανταύγη φωτεινό. Άλλοι δε από τους θνητούς διαφορετικά τον ονομάζουν. Καθώς πρώτος ήλθε στο φως, Διόνυσος ονομάστηκε, επειδή περιστρέφεται γύρω από το άπειρο εύρος του Ολύμπου. Πήρε το όνομα του από την κίνηση και διάφορα προσωνύμια, ανάλογα με την ώρα, στο διάβα του χρόνου.

Ονόμασε τον Ήλιο Φάνη, από το φως και φανερός, επειδή είναι ορατός σε όλους και βλέπει τα πάντα. Το Διόνυσος, όπως λέει ο ίδιος ο Προφήτης, προέρχεται από το δινείσθαι και περιφέρεσθαι, επειδή περιφέρεται κυκλικά. Ο Κλεάνθης γράφει πως έλαβε τούτη την προσωνυμία από το διανύσαι, επειδή στην καθημερινή του περιφορά, από ανατολή σε δύση, διανύει τον κύκλο των ουρανών και φέρνει τη νύχτα και την ημέρα. Τον ονόμασαν οι φυσικοί Διόνυσο, πνεύμα του Δία, γιατί ο ήλιος είναι το πνεύμα του κόσμου. Ο κόσμος, όμως, ονομάζεται ουρανός, τον οποίο Δία αποκαλούν».

Τελειώνοντας ο Μακρόβιος, αναφέρει ότι ο Ήλιος συνιστά την υπέρτατη κοσμική δύναμη. Προς επιβεβαίωση των ισχυρισμών του, παραθέτει ένα άλλο ορφικό απόσπασμα, στο οποίο περιέχονται τα ακόλουθα: «Οι θεολόγοι πιστεύουν γενικά πως η δύναμη του ήλιου είναι το αποκορύφωμα όλων των άλλων δυνάμεων, και τούτο το αποδεικνύουν οι ιερές τελετές τους με την παρακάτω σύντομη προσευχή: Ήλιε Παντοδύναμε, πνεύμα και ορμή του κόσμου, φως του σύμπαντος».

Ο δε μύστης Ορφέας, περί του Ηλίου αναφέρει τα ακόλουθα: «Άκου εσύ που περιστρέφεις αιώνια τον ακτινοβόλο κύκλο της μακρινής κίνησης που περιτρέχει τους ουράνιους στροβίλους, λαμπρέ Ζευ, Διόνυσε, Πατέρα της θάλασσας, Πατέρα της γης, ήλιε παγγενήτορα, αεικίνητε, χρυσόλαμπρε».

Σύμφωνα με την ορφική αντίληψη, η ουράνια δύναμη η οποία κινεί την εξώτατη σφαίρα, περιτρέχει και όλες τις άλλες σφαίρες του ουρανού. Η ουράνια αυτή δύναμη ταυτίζεται με τις ιδιότητες του Διός, του Διονύσου και του Ηλίου.

Η κοσμολογία αυτή πρεσβεύει την αντίληψη ότι ο Ήλιος περικλείει ολόκληρο το έναστρο στερέωμα, όπως ακριβώς περιγράφεται από την επίκληση του Αυτοκράτορος Ιουλιανού προς τον βασιλέα Ήλιο. Περί της θέσεως, αλλά και της σημασίας την οποία προσελάμβανε ο Ήλιος στη μυστηριακή κοσμολογία, ο Ιουλιανός ανέφερε: «Ορισμένοι λέγουν, λοιπόν, αν και δεν είναι έτοιμοι να το πιστέψουν όλοι οι άνθρωποι, πως ο ήλιος

περιφέρεται σε άναστρους ουρανούς, πολύ πάνω από την επικράτεια των απλανών. Με βάση τούτη τη θεωρία, ο ήλιος δεν τοποθετείται ανάμεσα στους πλανήτες, αλλά ανάμεσα στους τρεις κόσμους, σύμφωνα με την εκδοχή των μυστηρίων, εφ' όσον πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τον όρο «υπόθεση» αντί του δόγματος και ν' αφήσουμε τον όρο «υπόθεση» για τη μελέτη των ουρανίων σωμάτων. Οι ιερείς των Μυστηρίων λέγουν πως διδάχθηκαν από τους Θεούς ή τους κραταιούς δαίμονες (σημ. δαίμων στην αρχαιοελληνική σημαίνει αγαθή πνευματική οντότης), ενώ οι αστρολόγοι κάνουν εύλογες υποθέσεις από την Αρμονία που παρατηρούν στις ορατές σφαίρες. Αναμφίβολα, πρέπει να εγκρίνουμε και τους αστρονόμους, αλλά εκείνον που σκέπτεται ότι είναι καλύτερο να πιστεύει τους ιερείς των Μυστηρίων, εκείνον θαυμάζω και σέβομαι. Αυτά αρκούν, όπως αναφέρει και η παροιμία.

Τώρα, εκτός από όσους ανέφερα ήδη, υπάρχει στους ουρανούς μέγα πλήθος Θεών, οι οποίοι αναγνωρίσθηκαν σαν τέτοιοι από εκείνους που παρατηρούν τους ουρανούς όχι τυχαία, ούτε σαν βόδια. Όπως διαιρούνται οι τρεις σφαίρες στα τέσσερα, μέσω του ζωδιακού, το ίδιο διαιρείται και ο ζωδιακός σε δώδεκα θεϊκές δυνάμεις. Κάθε μία από τούτες τις δυνάμεις, διαιρείται στα τρία, αποδίδοντας συνολικά τριάντα έξι θεότητες. Συνεπώς, όπως φρονώ, κατέρχεται από ψηλά, από τους Ουρανούς, δώρο τριπλό από τις Χάριτες, δηλαδή τις Σφαίρες. Διαιρώντας τις ο Θεός με αυτόν τον τρόπο στα τέσσερα, μας στέλνει την τετραπλή δόξα των εποχών, που εκφράζουν τις αλλαγές του χρόνου. Και αληθινά, επάνω στη γη μας, οι Χάριτες τον κύκλο μιμούνται στα αγάλματα τους. Είναι ο Διόνυσος εκείνος που παρέχει τις Χάριτες και, εξαιτίας αυτής ακριβώς της ιδιαίτερης σχέσης του, λέγεται πως βασιλεύει μαζί με τον Ήλιο».

Ο Ήλιος απεικονίζεται στην ελληνική πλαστική τέχνη στις δύο ακόλουθες περιπτώσεις: Στο ανατολικό αέτωμα του Παρθενώνος, καθώς και στο αέτωμα του ναού των Δελφών, όπως επιμαρτυρεί ο Παυσανίας (Χ, 19.4). Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι, ακόμη και ο μυσταγωγός Σωκράτης, όπως αναφέρεται στους «Νόμους» του Πλάτωνος (10,3), επικαλείται σ' ένα είδος προσευχής, τον Ανατέλλοντα Ήλιο.

Ο Ήλιος, στην αρχαιοελληνική παράδοση, συμβολίζεται με τις μορφές του Αετού, του γερακιού, του αλέκτωρος. Στον Ήλιο, επίσης, ανήκε και ένα κοπάδι από βόδια (Οδύσσεια, Μ, 260-419).

Ο Θωμάς Καμπανέλλα (1568-1639), μυημένος στην πλατωνική και στη στωική φιλοσοφία, εξέθεσε τις ηλιολατρικές αντιλήψεις, μέσα από τη δημοσιοποίηση του έργου του «Η Πόλη του Ήλιου» (1623). Πρόκειται για ένα σύγγραμμα στο οποίο πολλοί μελετητές διακρίνουν ουτοπιστικές προεκτάσεις και που μέσα από τις σελίδες του παρουσιάζεται η λειτουργία μίας ορθά, αρμονικά, οργανωμένης Πολιτείας με ολύμπια αίγλη. Η πόλη του Καμπανέλλα, ιδεατή με σαφείς ουράνιες-μεταφυσικές προεκτάσεις, είναι σαφώς δομημένη σύμφωνα με το πλανητικό μας σύστημα, κυβερνάται δε από τον ανώτατο Αρχιερέα του Ηλίου, ο οποίος ονομάζεται Σολ. Αξίζει να επισημανθεί ότι και στην οκτάβα του πυθαγόρειου μονόχορδου, που διέπει κατά τρόπο καθοριστικό κάθε έκφανση εξελίξεως και δημιουργίας και το οποίο βρίσκει απόλυτη αντιστοιχία στην κλίμακα των μουσικών νοτών, το σολ ανταποκρίνεται στον πέμπτο μουσικό φθόγγο, στο πέμπτο στοιχείο, που είναι ο Ήλιος...

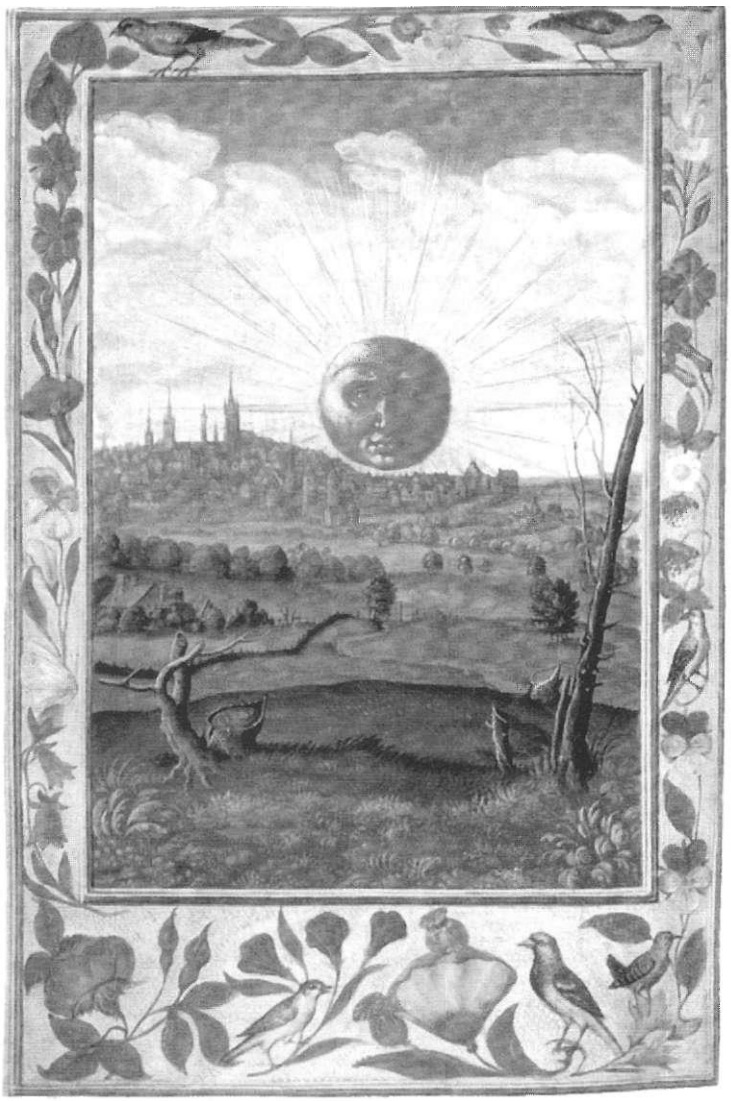

ΤΟ ΟΡΦΙΚΟ ΡΟΔΟ

Ζούμε σε μία εποχή κατά την οποία ιστορικά σύμβολα, έμφορτα ελληνικών ιδιοτήτων, διαπομπεύονται, θεσμοί διασύρονται, Αξίες και Ιδανικά παραποιούνται και αλλοιώνονται από εμπόρους ιδεών, τυχάρπαστους και ευκαιριακούς ψευδοφιλοσόφους και καπήλους εννοιών.

Ανάμεσα στα αρχέγονα εκείνα σύμβολα των οποίων η ιδιότητα και η αρχετυπική σημασία έχει παρερμηνευτεί από ψευδοεσωτεριστές και αυτοαποκαλούμενους «ροδόσταυρους», είναι το προαιώνιο Ρόδο, το Ορφικό αυτό στοιχείο.

Η παρουσία του Ρόδου, το οποίο ήδη κατά το απώτατο παρελθόν προσέλαβε μυστηριακή-τελετουργική αξία, συμβολίζοντας το Θεό Ήλιο-Απόλλωνα, κατέστη γνωστή στον θρακικό-μακεδονικό χώρο. Η περιοχή Ροδολ(ε)ίβος, κωμόπολη στο γεωγραφικό χώρο Παγγαίου-Φιλίππων, έλαβε την ονομασία της ακριβώς από τα ρόδα που καλλιεργούνταν συστηματικά εκεί. Μάλιστα, το Ροδολείβος έλκει την ονομασία του από τη σύνθετη λέξη Ρόδο+λείβω ή λίβω, που σημαίνει εκχέω ρόδα. Σύμφωνα με την παράδοση, στην περιοχή αυτή η Φυλλίς, κόρη του βασιλιά Σιθώνος, αλείφετο με εκχύλισμα ρόδων εκατόφυλλων, που αφθονούσαν στο γεωγραφικό αυτό χώρο, με αποτέλεσμα να προκύψει η ανωτέρω ονομασία. Στο θέμα αυτό αναφέρονται οι Όμηρος, Αισχύλος, Ευριπίδης, Πλάτων και άλλοι συγγραφείς της αρχαιότητος.

Η αιωνία Ελλάς αποτελεί το άφθαρτο πρότυπο και τον αληθινό γεννήτορα του Πολιτισμού.

Η μυστηριακή σημασία του Ρόδου εμφανίζεται επίσης σε ελευσινιακές παραστάσεις, σε ταφικά μνημεία και επιτύμβιες στήλες στο νεκροταφείο του Κεραμεικού, αλλά και σε νομίσματα μακεδόνικης και θρακικής προελεύσεως, ενώ ακόμη και οι Ρωμαίοι τελούσαν τη θρησκευτική τελετή Ροζάρια. Όμως ποια η σχέση του Ρόδου προς τον Ορφισμό;

Ο Ορφισμός, ως φιλοσοφικό-θρησκευτικό ρεύμα, επί του οποίου εδράζεται το θρησκευτικό-θεολογικό υπόβαθρο των Ελλήνων, έχει υιοθετήσει τρία υποστατικά σύμβολα: Το Στάχυ, σύμβολο της γονιμότητας, το οποίο και χρησιμοποιείται στη λατρεία της Δήμητρος, το Κλήμα (δια του οποίου επιφέρεται έκσταση και ψυχική διέγερση, χρησιμοποιούμενο στη λατρεία του Διονύσου) και το Ρόδο, συμβολίζον το Θείο Λόγο, τον Αιώνιο και Ακατάβλητο πνευματικό σπινθήρα, σύμβολο Αρμονίας και Ηλιακής υπεροχής. Μεταφορικώς, επίσης, το Ρόδο υποδηλώνει την ψυχική αναγέννηση, την αφύπνιση του ψυχικού μας κέντρου, πανομοιότυπα όπως ανθίζουν και ανοίγουν τα πέταλα του τριαντάφυλλου.

Από συμβολικής πλευράς, η διάταξη των φύλλων του, υποδηλώνει τη σταδιακή-ανελικτική πορεία του ανθρώπου, με γνώμονα την ψυχική του καλλιέργεια προς τον μυητικό Όλυμπο. Επιπροσθέτως, το Κλήμα αντιπροσωπεύει την Άρρενα Αρχή, τον Πατέρα της Δημιουργίας, το Στάχυ, τη θήλεια αρχή, τη Μητέρα και το Ρόδο το Ηλιακό Πνεύμα, το ενωτικό σύμβολο της κοσμικής Δημιουργίας, πραγματώνοντας, δια του νόμου του τριγώνου, την ολοκληρωμένη σύνθεση.

Άμεση συνάφεια προς το Ρόδο-υπέρτατο ηλιακό σύμβολο έχει η νήσος Ρόδος, η οποία είχε αναγορεύσει σε υπέρτατο ηλιακό θεϊκό σύμβολο τον Απόλλωνα-Ήλιο. Τον Φοίβο απεικόνιζε ακριβώς και ο φημισμένος κολοσσός που κοσμούσε την είσοδο του λιμένος της Ρόδου.

Το Ρόδο ως σύμβολο ενέπνευσε πολλούς αρχαίους και νεώτερους φιλοσόφους, αλλά και μυημένους στα Ελληνικά Μυστήρια συγγραφείς. Ενδεικτικά αναφέρεται η εκτενής και έμφορτη συμβολισμών μνεία στο Ρόδο, που πραγματοποιεί ο εμπνευσμένος Ελληνολάτρης Άγγελος Σικελιανός στη «Θυμέλη» από τον «Διθύραμβο του Ρόδου», όπως άλλωστε και ο Νίκος Καζαντζάκης, που κάνει λόγο για το «Άνθισμα του μεγάλου Ρόδου» στην «Οδύσσεια», για να αναφερθούμε ενδεικτικά και μόνον στη σύγχρο-

νη λογοτεχνία και μουσική (Ρ. Στράους).

Με ρόδακες, σύμφωνα με την παράδοση, ήταν εξ' άλλου στολισμένος και ο πρώτος εκείνος βωμός ο οποίος ανηγέρθη από τον ίδιο τον Ορφέα προς τιμήν του Ήλιου, στο Παγγαίο. Ακόμη και αυτή η καλλιέργεια του ρόδου στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο της Θράκης, συμπεριλαμβανομένης της σημερινής, ευρισκομένης υπό βουλγαρική κατοχή, Ανατολικής Ρωμυλίας (Ροδοπόλεις, Κοιλάδα των Ρόδων, Ροδοχώρια κ.α.), αποτελεί ενδεικτικό κατάλοιπο της διαδόσεως του Ρόδου στην περιοχή.

Ο Θεόφραστος (320 π.Χ.), μαθητής του Αριστοτέλη, συνεχιστής του φιλοσοφικού του έργου στην Περιπατητική Σχολή του, περί των Ρόδων αναφέρει τα ακόλουθα: «...Των δε Ρόδων πολλαί διαφοραί... ένια γαρ είναι φασί ά και καλούσι εκατοντάφυλλα, πλείστα δε τα τοιαύτα έστι περί Φιλίππους, ούτε γαρ λαμβάνοντες εκ του Παγγαίου φυτεύουσιν, εκεί γαρ γίνεται πολλά σμικρά δε σφόδρα τα εντός φύλλα η γαρ έκφυσις αυτών ούτως ώστε είναι τα μεν εκτός των δε εντός φύλλα, ουκ εύοσμαδε ουδέ μεγάλα τους μεγέθεσιν».

Διασώζονται πολλές μαρτυρίες περί της σημασίας των Ρόδων, όπως αυτή των γάλλων Heyzey και Daymet («Αρχαιολογική Αποστολή στη Μακεδονία», 1876), στην οποία αναφέρουν, μεταξύ των άλλων και τα ακόλουθα: «Υπάρχει κάποιος λόγος για να υποθέσει κανείς ότι η τελετή των Ρόδων δεν ήταν η ίδια άσχετη και χωρίς κανένα δεσμό, με την τοπική λατρεία».

Τα ρόδα διαδραμάτιζαν, ακόμη, ρόλο στη Λατρεία του Διονύσου του Θρακός. Μεταγενέστερα, το ρόδο χρησιμοποιήθηκε, για τη συμβολική του σημασία από τους ροδοσταύρους του μεσαίωνα, αλλά και από ηγεμόνες βασιλικών οίκων ως οικόσημο. Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός αυτό, δεδομένου ότι θεωρείται ως βασιλιάς των ανθέων.

Κατά την εποχή που άνθισε και ευρέθη σε ακμή η Ορφική λατρεία, είχε ανατείλει αστρολογικά η εποχή του Κριού, ο οποίος έχει ως κυρίαρχο πλανήτη του τον Ήλιο.

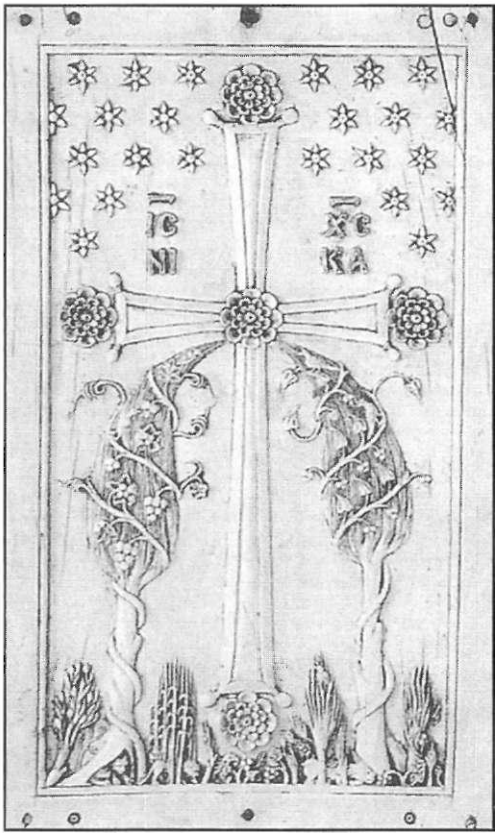

Εσωτερικός συμβολισμός που περιλαμβάνει κισσό, ρόδα σε σταυροειδή διάταξη, στάχυα και αστέρες, στοιχεία που αντιπροσωπεύουν τις ουράνιες ηλιακές-σεληνιακές, γήινες και υποχθόνιες δυνάμεις, ενώ το προϊστορικό σύμβολο του σταυρού, απηχεί την πεποίθηση περί της αθανασίας της ψυχής.

Άποψη από την υποβλητική τοποθεσία στην οποία βρίσκεται η κατοικία του Αγγέλου Σικελιανού, στους Δελφούς, σήμερα διαμορφωμένη σε μουσείο.

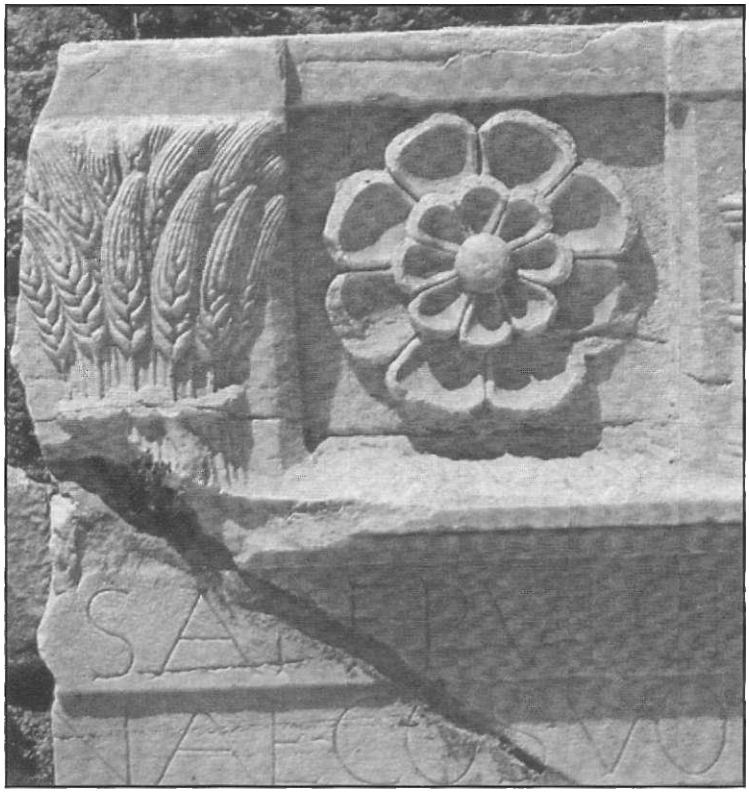

Μυστηριακή παράσταση με τους συμβολισμούς του στάχεως και του ρόδου, από την Ελευσίνα.

Σύμβολο αυτού του Ηλίου-Απόλλωνος ήταν το Ορφικό Ρόδο. Η δε επιλογή του Στάχεως, της Αμπέλου και του Ρόδου, ως μυστηριακών συμβόλων, επιμαρτυρείτη φυσιολατρική διάσταση της Ελληνικής Θρησκείας. Τότε που ακόμη η αγνότητα κυριαρχούσε και ο άνθρωπος βρισκόταν σε άμεση σχέση προς την ιερότητα της Φύσεως, αναγνωρίζοντας και σεβόμενος τους θείας προελεύσεως Φυσικούς Νόμους. Υπ' αυτό το πρίσμα, ο Ορφέας είναι ο Ηλιακός Ιεροφάντης, ο αναμορφωτής της Ελληνικής Θρησκείας προς μία ανατασιακή προοπτική.

Το ρόδο, σύμβολο σιγής και αθόρυβης αναπτύξεως του ψυχικού είναι.

Το Ρόδο-Λόγος κατά τον Σικελιανό, της αγίας συμμετρίας το Ολύμπιο δώρο, που συνιστά το Άγιο Μυστήριο, το Απολλώνειο Φως, το οποίο ο Κ. Παλαμάς θέλει να χαιρετίσει πρώτος και μόνος, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει στον «Ορφικό Ύμνο» του, αποτελούν ελάχιστες αναφορές-Ύμνοι στο Αιώνιο Ηλιακό Σύμβολο του Εκατόφυλλου Ρόδου.

Ο μύστης Σικελιανός στον «Διθύραμβο του Ρόδου», αναφέρει επιγραμματικά τα ακόλουθα:

«...Το Ρόδο το Εκατόφυλλο τους δίνω,
το σύμμετρο το εκατόφυλλο όπου όλα,
τα φύλλα του ένα και καθένα είν' όλα,
της μύησης το στεφάνωμα...».

Εξ' άλλου το Ρόδο υπήρξε, κατά την αρχαιότητα, στολίδι συμποσίων, καθ' ότι καθαγιάστηκε από τον Θεό του γλεντιού και της τέρψεως, τον Διόνυσο. Και στον Χριστιανισμό όμως, ως κατάλοιπο των αρχαίων Μυστηρίων, το Ρόδο συνέχισε να διατηρεί τη σημασία του, ταυτιζόμενο τώρα όμως με την Παναγία, η οποία φέρεται, από τη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία, ως «Rosa Mystica» (αποκαλείται δηλαδή ως το «Μυστικό Ρόδο»), ο δε Χριστός, όπως αναφέρεται και σε σχετικό τροπάριο των χαιρετισμών, θεωρείται ως «Το Ρόδον το Αμάραντον» («...βλαστήσασα Ρόδον το Αμάραντον»). Το Ρόδο, ως άσπρου χρώματος, συνιστά σύμβολο Αγνότητας. Στον ΛΑ' Λόγο της Θείας Κωμωδίας του Δάντη, αναφέρεται το ακόλουθο:

«Έτσι λοιπόν σα μέγα ρόδο ολάσπρο
την άγια είδα σύναξη, που νύφη
με το αίμα του την έκαμε ο Χριστός μας».

Το Ρόδινο άνθος, απεικονίζει την αυγή. Συνάμα αναφέρεται και στο κέντρο της Καρδιάς, υποδηλώνοντας παράλληλα τη σιγή και τη μυστικότητα, δεδομένου τα άνθη του ανοίγουν αργά και ανεπαίσθητα.

Το λευκό ρόδο είναι σύμβολο αγνότητος, ενώ το κόκκινο έλαβε το χρωματισμό του από το αίμα του 'Αδωνι και μεταβλήθηκε σε σύμβολο της Θεάς Αφροδίτης.

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΔΕΛΦΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ

Η Δελφική Ιδέα, αυτό το μεγαλειώδες όραμα για την Ανάταση της Ανθρωπότητος, βρήκε τον σύγχρονο εκφραστή της στο πρόσωπο του 'Αγγελου Σικελιανού, του ανθρώπου που μόχθησε πνευματικά για τη μεγάλη αναγέννηση του Δελφικού ιδεώδους. Ας δούμε όμως πώς αντιλαμβανόταν τη Δελφική Ιδέα ο σύγχρονος αναβιωτής της, Άγγελος Σικελιανός:

«Η Δελφική Ιδέα έχει το δικαίωμα μίας επιστροφής της σήμερα και πάλι μες στον κόσμο.

Μοναχά ως καθολική Ιδέα Μητέρα, μοναχά ως απόρροια του Κοσμικού προαιώνιου Λόγου, μοναχά ως μία εμπνεύστρια σκέψεων και πράξεων απ' ευθείας ρυθμιστικών, υπεράνω καθεστώτων, υπεράνω καιροσκοπικών αναζητήσεων, υπεράνω λαών, δογμάτων και θρησκειών.

Η πνευματική και ιστορική καταγωγή της δεν αναχωρεί από το αμέσως σήμερα ή απ' το αμέσως χθες. Αναχωρεί απ' την απώτατη εποχή εκείνη, κατά την οποία η Φύση ήταν για τον άνθρωπο ο Τρίπους και το Γένος των Ανθρώπων ο Ιερεύς. Αναχωρεί απ' την εποχή που, για τον άνθρωπο, το Σύμπαν ήταν το βιβλίο του Νόμου, το προαιώνιο Ευαγγέλιο όπου πάντοτε ανοιχτό, εξεφυλλίζονταν από τους πρώτους και ιερότατους της γης προφήτες, που συλλάβιζαν με σιγανή ή με δυνατή φωνή, όχι τα τελματωμένα μέσα στα όρια ενός τόπου κι ενός χρόνου δόγματα μίας πίστης, αλλά τα μεγάλα δόγματα και γράμματα του κοσμικού αλφάβητου της σύμπασας ζωής. Αναχωρεί από τις ημέρες που οι λαοί αισθάνονταν μέσα τους την εργασία ολόκληρης της δημιουργίας να συνεχίζεται βαθειά τους κι ήταν για τούτο ευτυχισμένοι, ισχυροί κι εκστατικοί. Κι αναχωρεί απ' την εποχή όπου ο πατέρας Ήλιος κι οι εντολές του, κι οι ρυθμοί του, δεν εκλείονταν ακόμα μέσα στα όρια οποιουδήποτε κανονικού βιβλίου, αλλά είχαν εισχωρήσει ως μες το βάθος της καρδιάς των από χώμα και ψυχή ανθρώπινων παιδιών του και τα κάνανε να νιώθουν ν' αναβλύζει μέσα θέ τους, σαν αντίδωρο, πηγαίο, η αγάπη, η ενέργεια και το φως.

Οι αρχές της Δωρικής ή Ορφικής Ορθοδοξίας στερεωμένες απ' ευθείας στα αιώνια κοσμολογικά θεμέλια της ζωής του Ανθρώπου, εκφράσθηκαν κάποτε αδογμάτιστα και αμέσως, σε θεσμούς και σε ρυθμούς δημιουργικούς. Και το σπουδαιότερο είναι ότι οι Αρχές ετούτες, ήταν αυτές οι ίδιες που κατόπιν από αμέτρητους πνευματικούς και ιστορικούς αγώνες αιώνων, κατέληγαν να ξαναβρούν σήμερα, τα λίγα τέλεια λυτρωμένα σύγχρονα μας πνεύματα, με την επίμονη και με την τέλεια τίμια και ισόρροπη μελέτη της Ψυχής της Φύσης και της Ιστορίας, ως τα μόνα γνήσια κι ακατάφθορα δημιουργικά κριτήρια της διανόησης και της ζωής. Κι αυτό, γιατί η σύγχρονη αυτή σκέψη, αποσπώμενη από όλους τέλος τους δογματισμούς και απολυταρχισμούς με τους οποίους η ψυχή εδεσμεύθη τραγικά επί τόσους αιώνες για να ξαναρθεί και πάλι

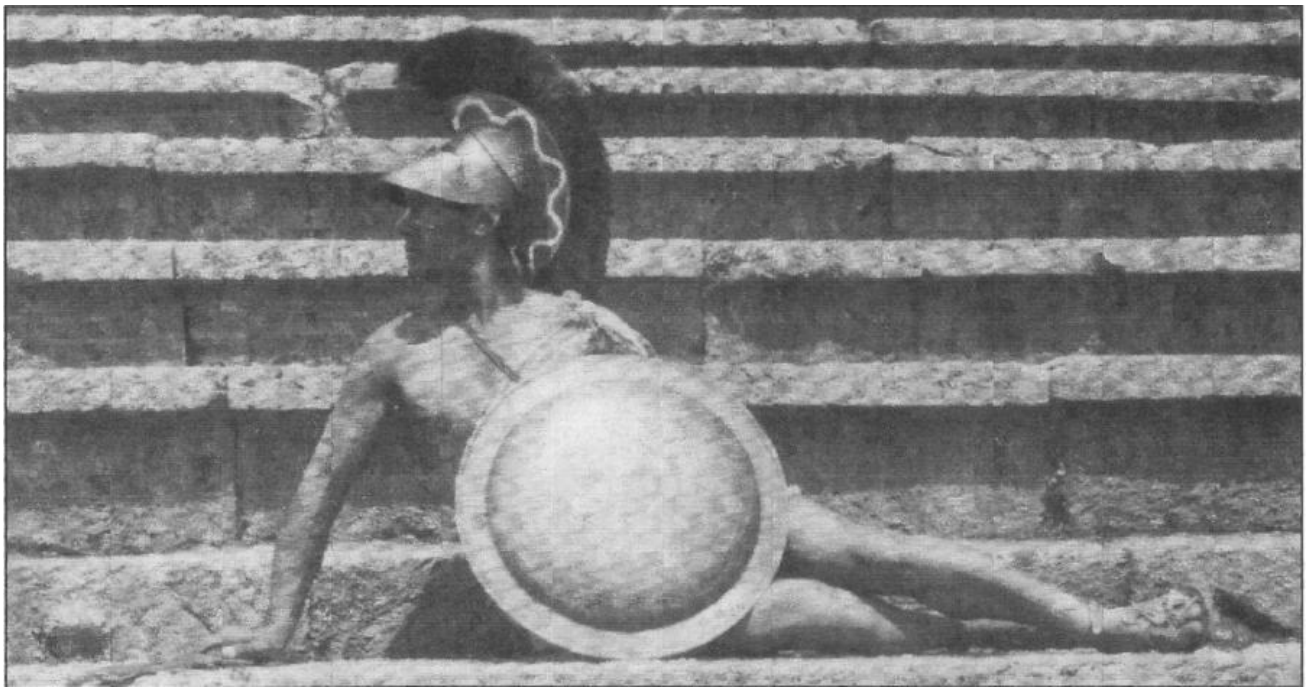

Οπλίτης από τις *Δελφικές Εορτές που διοργάνωσε ο Άγγελος Σικελιανός το 1927.*

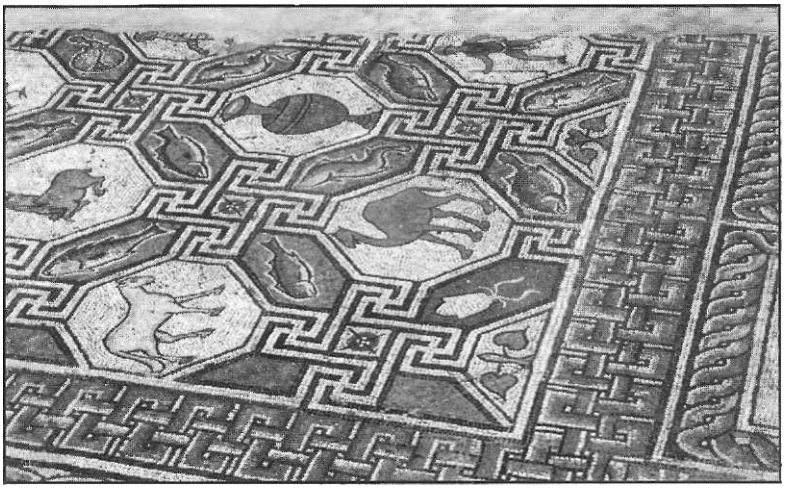

Ψηφιδωτή παράσταση με απεικόνιση ζώων και αγκυλωτών σταυρών σε σταυροειδή διάταξη απ' τους Δελφούς.

προς μία ολοκληρωτική και οργανική ενατένιση της Φύσης, της Ψυχής, της Ιστορίας, ξαναβρέθηκε απροσδόκητα μπροστά στα ίδια εκείνα κοσμολογικά και ψυχολογικά θεμέλια, στα οποία, κάποιο καιρό, σε μία περίοδο βασικής πνευματικής και ψυχικής υγείας, θεμελιώθηκε ένας κόσμος σκέψης, δράσης, ζωής και Τέχνης, απολύτως φωτεινός και θαυμαστός.

Και οι αρχές ετούτες είναι:

Πρώτον η αρχή της ακτινοβολίας, μία αρχή που κυβερνά συγχρόνως την πολιτική, την Τέχνη και την Επιστήμη των ορθοδόξων Δωριέων, γιατί η ρίζα της υπάρχει στην απόλυτη συσχέτιση του ανθρώπου με τον Ήλιο, ως φανερή πηγή του άρτιου Λόγου, εκφραζόμενη απ' το πρώτο αξίωμα της, όπου λέει «η γαρ ψυχή, η μονάς, ή μάλλον το μονάδος σύμβολον, την προς τον Ήλιον κοινωνίαν εμφαίνει», ίσα με τις ύψιστες πολιτικές, επιστημονικές και καλλιτεχνικές εφαρμογές της και ως με την πανύγιεια ηθική της ερμηνεία, κατά την οποίαν, το πρωταρχικό ηθικό θεμέλιο του ανθρώπου, ασφαλώς δεν είναι, ούτε ο τόσο κατηγορημένος τάχα από την εποχή μας, εγωισμός του ατόμου, ούτ' ο επίσης τόσο υποκριτικά και αδέξια θωπευμένος απ' την αισθηματολογική πλευρά της ίδιας, αλτρουισμός του, αλλ' η οργανική ανάγκη κάθε ανθρώπου, ή κάθε λαού, για τη μετάγγιση ακέριων των σπονδών της ενεργείας, της σκέψης, των πνευματικών και υλικών κεφαλαίων του μεταξύ όλων των ανθρώπων, ως κ' η οργανική ανάγκη της μετάγγισης του πόνου, της χαράς, του Μυστηρίου, μεταξύ όλων των κρατήρων, που τοποθετεί απάνω σ' όλα τα τραπέζια, όλου του κόσμου, σιωπηλά υπηρετώντας μας η ζωή.

Το χριστιανικό κοιμητήριο των Δελφών έχει σκόπιμα δημιουργηθεί επί αρχαίων τειχών και ερειπίων, μία ακόμη ένδειξη του πόσο κάποιοι θιασώτες της θρησκείας του Ναζωραίου σέβονται τον Ελληνικό Πολιτισμό.

Δεύτερη, κατά σειρά καταγωγής από την πρώτη, η Αρχή της Ευρυθμίας, της μεταδοτικής και ακέραιης Ευρυθμίας, από την οποία πραγματοποιείται η αύξουσα διαπίδυση των ζωντανών θελήσεων και ρυθμών της ανθρωπότητας, ο πλουτισμός της γενικής συνείδησης και ενότητας του κόσμου και ο μύχιος πλουτισμός ξεχωριστά του καθενός μας.

Τρίτη, η αρχή της Πειθαρχίας, εννοώ της εσωτερικής και βέβαιης πειθαρχίας, που αναβλύζει από τα έγκατα του ατόμου ή των ομάδων, σώζοντας τις απ' τις μέσα κι απ' τις έξω τυραννίες και σφραγίζοντας τη ζωή τους με μία πάλη αληθινή, που' ναι ακραιφνής ηρωισμός και τέλειος μόχθος, για να γίνει κάποια μέρα για όλους, θριαμβικά παράδειγμα πνευματικής αντίδρασης και οργανικής ισόρροπης γαλήνης.

Τέταρτη, η Αρχή της αναγκαίας απλότητας, της έξω τυπικών πλαισίων, της απλότητας όπου μας ανεβάζει αβίαστα απ' τη χαμηλότερη της ζωής και της πραγματικότητας βαθμίδα, ίσα με τα άδυτα της δόξας της αληθινής δημιουργίας, και που κάνει να κινείται οπουδήποτε το πνεύμα μας, ελεύθερο και ανέφελο Παντού, στα μυστικά και νόμιμα όριά του.

Πέμπτη, και αλληλένδετη με όλες, η αρχή της βασικής αυτονομίας κάθε ψυχής, ψυχής ατόμου ή λαού, συνδυασμένη με τη γνώση της απέραντης κοινωνικότητας της, χάρις στην οποία να μπορεί να βρίσκεται σε συνεχή ευεργετική αλληλεπίδραση με όλες τις ψυχές και με όλα τα Απολλώνεια και αρμονικά στοιχεία του κόσμου, βοηθώντας έτσι και την χωριστή ή καθεμιά ανάπτυξη της και την ύψωση συγχρόνως γενικά του Απολλωνείου ψυχικού και ιστορικού της ανθρωπότητας Ρυθμού. Και η αρχή αυτή είναι εκείνη, που μεταφερόμενη στην πράξη, ας τονισθεί ιδιαίτερα ετούτο το σημείο, για την πανάρχαιη Δωρική Ορθοδοξία, εκαλούνταν, ποιος θα το λεγε ποτέ; Πολιτική.

Τέλος, η κατά σειρά Ρυθμιστικής Ιεραρχίας συνθετικότατη αρχή της Μνήμης όχι της «κατ' αίσθησιν, ή κατά φαντασίαν, ή κα-

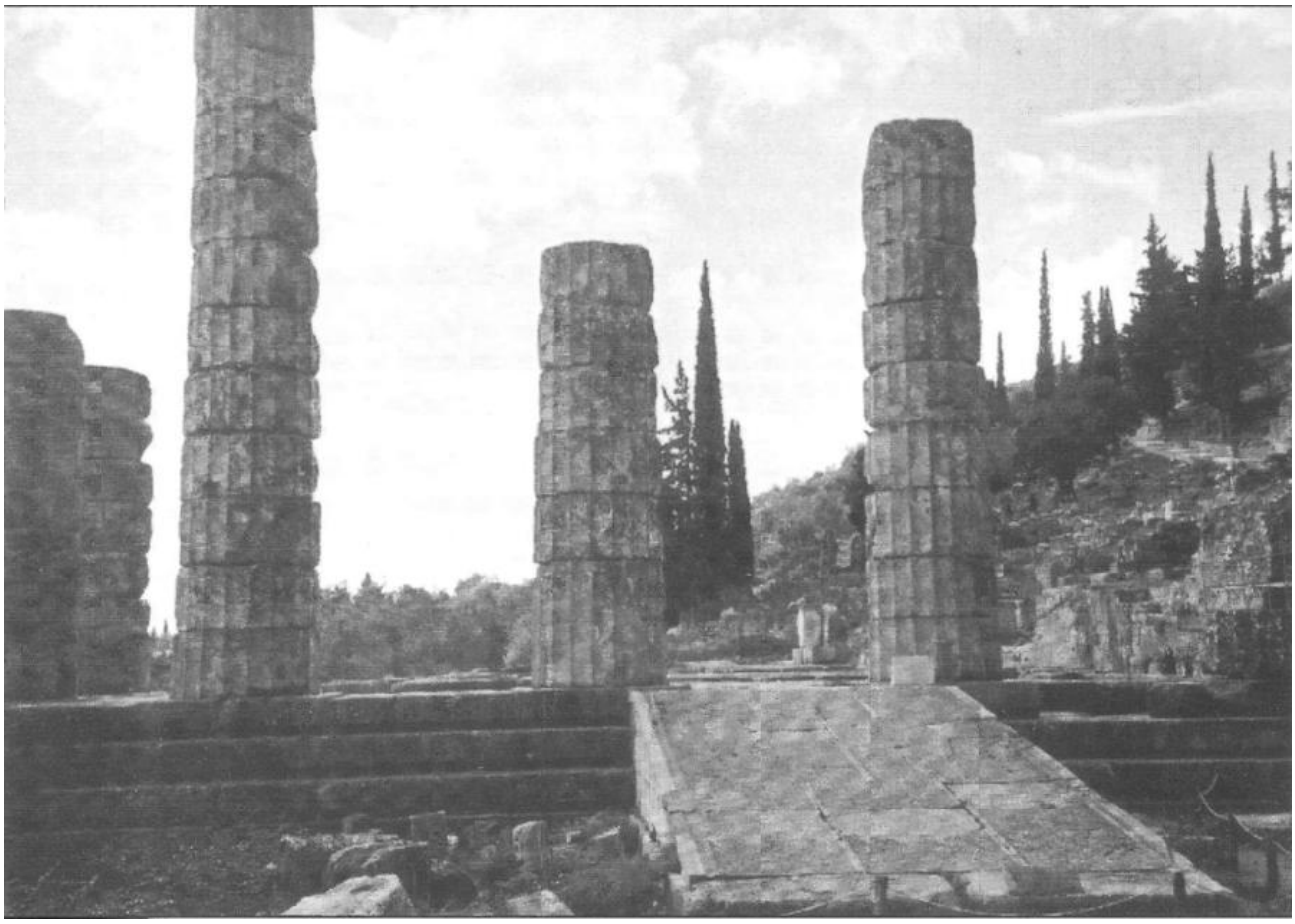

Άποψη του δωρικού ναού του Απόλλωνος στους Δελφούς.

τά δόξαν», αλλά της Μνήμης των απρόσωπων Αρχών, που πραγματοποιείται στις ακμαιότερες της σκέψης και της θέλησης κινήσεις και που χρίει, είτε τα άτομα, είτε τους λαούς όπου υπακούουν σε τούτη, όχι πολίτες, ενός χρόνου κ' ενός τόπου, αλλά πολίτες γενικά της Ιστορίας, αλλά τέκνα της παγκόσμιας Μνήμης-Θεού.

Αν τώρα εθέλαμε να ιδούμε ένα μέρος μοναχά από την Ιστορικήν εφαρμογή ετούτων των Αρχών της Δωρικής Ορθοδοξίας, θεν' αρκούσε μοναχά να σας θυμίσω, πως εκφράστηκαν και πως συγκροτήθηκαν ως φρουρά πολιτική (με την ακέραιη σημασία που προ ολίγου έχει δοθεί σ' αυτή την λέξη), απ' τα χρόνια τα πανάρχαια στους Δελφούς. Ιδού αυτή:

Συμβούλιο, πρώτα, γενικό, υποχρεωμένο ν' αγρυπνεί απάνω στη συγχρονική Ιστορία, όλων έκτοτε των γνωστών λαών του κόσμου και να συγκεντρώνει τα πνευματικά τους ρεύματα υπεράνω σκοτεινών φανατισμών προς μία εστία παντογνωσίας και αυτογνωσίας, και καθόλου οποιασδήποτε δουλείας δογματικής, υπό το όνομα του Συμβουλίου των Ιερομνημόνων. Συμβούλιο, δεύτερα, υποχρεωμένο ν' αντιπροσωπεύει απ' άκρη σ' άκρη την Ελλάδα, υπό το όνομα του Συμβουλίου των Αμφικτυόνων. Τρίτο, τοπικό Συμβούλιο ως αρχή δικαστική πρώτης ανάγκης. Τέταρτο, επικοινωνία, προς σκοπόν αναμορφωτικής ενέργειας, με τους διάφορους λαϊκούς μυημένους, Έλληνες και ξένους. Πέμπτο, ευρυχωρότατοι θεσμοί πνευματικής προσέγγισης όλων των λαών της γης και ανάλογοι ευρύχωροι θεσμοί για την Ελλάδα, καθώς οι πνευματικοί και αθλητικοί αγώνες, η ισότητα πολιτικών δικαιωμάτων γυναικός και ανδρός, η απολύτρωση των δούλων και άλλα. Έκτο, εορτές όπου αγκαλιάζανε ολόκληρο το γήϊνο Μύθο και φιλοξενούσαν γενικά όλα τα ρεύματα του κόσμου, που διαπνέονται από το Ελληνικό Πνεύμα, ενίζοντάς τα.

Η προσπάθεια τέλος, προς πραγματική κι ουσιαστική προσέγγιση Ανατολής και Δύσης και η οποία απομένει όπως τονίζει ο Νίτσε, η μόνη σοβαρή προς τον σκοπόν αυτό προσπάθεια ως με σήμερα, σε ολόκληρη την Ιστορία. Ιδού εδώ κάποια στοιχεία, θαυμαστά της προαιώνιας θετικής εφαρμογής των Δωρικών αρχών, που κατ' αναλογία με την απρόοπτη ανεύρεση ως προείπα αυτών των ίδιων, απ' τα λίγα τέλεια λυτρωμένα πνεύματα της εποχής μας, επανέρχονται αυθόρμητα και πάλι μες στη σκέψη κάθε ισόρροπου ανθρώπου, ως αιώνια κι απαραίτητα στοιχεία στις μέρες μας για κάποιαν α-

Δελφοί, η πνευματική μήτρα του κόσμου και ένα από τα πιο λαμπρά θρησκευτικά λίκνα του Ελληνισμού.

ναγέννηση του επί αιώνες και αιώνες ξεχασμένου και αφημένου βασικού της Ιστορίας της Ανθρωπότητας Σκοπού.

Η καταπληκτική αγωνία, την οποίαν προ παντός επί ένα αιώνα, τώρα, εξεδήλωσεν η Δύσις, για τη Δημιουργία ακριβώς μίας Απολλώνειας και Ιδέα της Ελλάδας, της Ελλάδας έξω χρόνου κ' έξω τόπου, ως ρυθμίστριας γενικής και των ψυχών και των σωμάτων των λαών όλου του κόσμου, η αγωνία την οποίαν αισθάνθηκε ένας Γκαίτε, ένας Burckardt, ένας Holderlin, ένας Saint Yves α" alveydre, ο Strada, τέλος ο θείος Νίτσε, για μία πιθανή αναγέννηση στην Ιστορία, ακριβώς μίας Δελφικής Ελλάδας.

Της Ελλάδας στης οποίας την Ιερή ιστορικήν υπόσταση, μαζί με τους Δελφούς, συνεργάσθηκαν οι τρανότεροι, οι κορυφαίοι στοχαστές όλων των αιώνων, οι Τιτάνες που καλούνται Παρμενίδης, που καλούνται Πυθαγόρας και Ηράκλειτος και Εμπεδοκλής, ήταν λοιπόν μία ουτοπία μονάχα, ήταν ένα όραμα λυτρωτικό ανθρώπων αγωνιώντων απ' την πίεση όλης της μετριοκρατικής διανόησης και πολιτικής της εποχής μας, ένα όνειρο που θα' πρεπε μπρος στη βοή των γεγονότων του καιρού μας (που σΓο βάθος προφήτευαν τη μελλούμενη αναγκαία ενσάρκωση του), να το διώξουμε από πάνω μας με τα όνειρα που φέρνει στους ανθρώπους, ένας μόνο μακροχρόνιος πυρετός;

Στους Δελφούς, τρεις είναι οι πνευματικοί σκοποί, όπου μπορεί να τοποθετηθούν: 1) Το να γίνουν οι Δελφοί πνευματική εστία και στίβος εναντίον των σκοτεινών δυνάμεων, από τις οποίες σε κάθε αιώνα, προκαλείται η ανθρωπότητα, σα σε μία νέα Μαραθώνεια μάχη, 2) Οι Δελφοί να γίνουν το Κέντρο της Ιδέας της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας και 3) ν' αποβούν η Ακαδημία της απλής και αρρενωπής ζωής και σκέψης, όπου οι άνθρωποι του πνεύματος αφήνοντας κατά καιρούς, τα εφήμερα συγχρονικά τους πλαίσια, να μπορούν να ξαναλούζονται στα νάματα της αιωνιότητας και της αθόλωτης πνευματικής υγείας».

Ο δελφικός Ομφαλός, σύμβολο του κέντρου του κόσμου.

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ

Στην προηγούμενη ενότητα έγινε λόγος για το «Γνώθι σαυτόν», δηλαδή την Απολλώνειο εκείνη επιταγή περί ενδοσκοπήσεως του εσώτερου μας εαυτού. Ποιο, όμως, το περιεχόμενο το οποίο προσλαμβάνει, κατά τις Δελφικές επιταγές, η Γνώση και σε τι αυτή συνίσταται;

Αναμφίβολα, η Γνώση κατέχει από την αρχαιότητα μία βαρύνουσα σημασία για τη ζωή και την εξέλιξη της, αποτελώντας, κατά τη μακραίωνη πορεία του ανθρώπου, μία από τις θεμελιώδεις εκείνες προϋποθέσεις στις οποίες οφείλεται η πρόοδος και η ανάπτυξη του Πολιτισμού, σε όλες τις βαθμίδες και τις πτυχές του.

Ο όρος Γνώση παραδοσιακά υποδηλώνει τη βαθειά κατανόηση ενός αντικειμένου ή μιας ορισμένης καταστάσεως, κατανόηση η οποία επέρχεται με την εμπέδωση της ουσίας και των νόμων, από τους οποίους διέπεται το εξεταζόμενο αντικείμενο.

Επόμενο είναι λοιπόν η Γνώση να περικλείει το σύνολο της σοφίας, η οποία προέρχεται από την εμπειρική κατάκτηση, καθώς και από τη θεωρητική διερεύνηση των κοσμικών διεργασιών και φαινομένων, εκφραζόμενο τόσο στο μικροκοσμικό, όσο και στο, κατά πολύ ευρύτερο, μακροκοσμικό επίπεδο. Ως σοφία δε, θα πρέπει να εννοήσουμε τη συμμετοχή της ανθρώπινης διάνοιας στην απόλυτη επίγνωση της απόλυτης αντικειμενικής αλήθειας και την εμβίωση αυτής. Με γνώμονα αυτόν το συλλογισμό, μπορεί να καταστεί αποδεκτό ότι η Γνώση προσιδιάζει στην Επιστήμη (επίσταμαι=γνωρίζω καλά), πολλές μάλιστα φορές συνυφαίνεται με αυτήν. Κάθε τεκμηριωμένη γνώση, σε οποιονδήποτε τομέα κι αν αυτή αναφέρεται, αποτελεί και μία επιστημονική διαπίστωση.

Η επιστήμη, όπως προαναφέρθηκε, όχι μόνο δεν είναι αποκομμένη από τη Γνώση, αλλά συνιστά, κατά τον **Πλάτωνα** (Πολιτεία), την ύπατη βαθμίδα της Γνώσεως, η οποία δεν παρέχεται στον άνθρωπο εξ' αρχής, αλλά η απόκτηση της αποτελεί απόρροια μιας εξελικτικής διαδικασίας, που προσλαμβάνει την ακόλουθη μορφή: Αρχικά, σημείο πνευματικής εκκινήσεως του ανθρώπου καθίσταται η εικασία η οποία εξάπτει τα φωτεινά πνεύματα, τις ανήσυχες διάνοιες, οδηγώντας τις προς την ατραπό της έρευνας. Η εικασία, που αποτελεί το γόνιμο ερευνητικό ερέθισμα, παραχωρεί σταδιακά τη θέση της στην πίστη, η οποία, ωθούμενη από την ευεργετική επίδραση της διερευνήσεως, αποβάλλει το δογματικό της χαρακτήρα και μεταλλάσσεται σε διανόημα, προκειμένου να μετουσιωθεί σταδιακά στη στερεή και αδιαμφισβήτητη Γνώση.

Ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσες της Φιγαλείας, είναι το μοναδικό Ελληνικό Ιερό που βρίσκεται προσανατολισμένο προς τα βόρεια, συμβολίζοντας την έλευση του Υπερβόρειου Απόλλωνα.

Κατά την Αριστοτελική δε αντίληψη, η Γνώση δεν περιορίζεται απλά στην παράθεση των πραγματικών γεγονότων, αλλά υπεισέρχεται στις αιτίες και τις αρχές από τις οποίες αυτά διέπονται, εξετάζοντας τις σφαιρικά. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι ο μυσταγωγός **Πλούταρχος,** ο Αρχιερέας των Δελφών, θα αποδώσει στη Γνώση ιδιότητες καθοδηγητικού παράγοντα, ισχυριζόμενος ότι «Η Γνώση είναι για το Πνεύμα, ό,τι τα μάτια για το σώμα».

Η ανακάλυψη της Γνώσεως συνιστά μια ακατάπαυστη διαδικασία, η οποία υπόκειται σε πολλές διαβαθμίσεις. Πρώτο επίπεδο προσεγγίσεως της Γνώσεως συνιστά η μελέτη του μικρόκοσμου και ειδικότερα η ενδελεχής διερεύνηση του Εαυτού μας, τόσο εξωτερικά, όσο κυρίως εσωτερικά. Την αρχή αυτή εκφράζει με σαφήνεια η Δελφική ρήση «Γνώθι σαυτόν». Γνωρίζοντας τον πραγματικό μας εαυτό, θέτουμε τα θεμέλια για τη διερεύνηση ολοκλήρου του κόσμου, στηριζόμενοι πλέον σε στέρεες βάσεις.

Το γνωστικό φάσμα δεν είναι περιορισμένης εκτάσεως. Είναι άπειρο. Επεκτείνεται απεριόριστα, γεγονός το οποίο υποδηλώνει η, κατ' αλληγορικό τρόπο, διατυπωμένη ρήση του **Σωκράτους** «Εν οίδα ότι ουδέν οίδα». Η επίγνωση της άγνοιας συνιστά την αφετηρία για την ειλικρινή κατάκτηση της Γνώσεως. Ο ίδιος φιλόσοφος και μύστης, εξ' άλλου, θα ισχυρισθεί ότι κάθε προσθήκη γνώσεως, είναι προσθήκη ανθρώπινης δυνάμεως, διαπίστωση η οποία διαιωνίσθηκε παραδοσιακά μέχρι και τις μέρες μας, μορφοποιημένη υπό τη λιτή αλλά

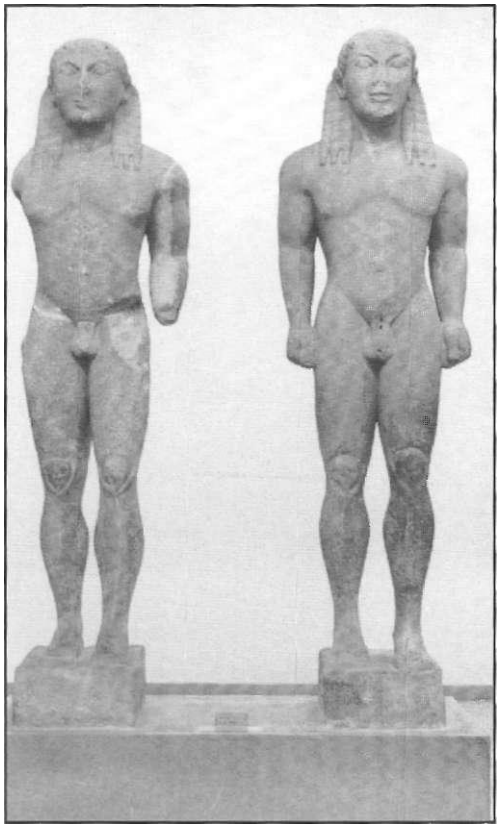

Ο Κλέοβις και ο Βίτων, γιοί ιέρειας της Ήρας, από προσφορά των αγαλμάτων τους στους Δελφούς. Τα δύο αδέλφια συμβολίζουν το πρότυπο του ένθεου και ευσεβή λειτουργού του θείου, στην αρχαία Ελλάδα.

περιεκτική δήλωση «Η Γνώση είναι δύναμη».

Καθώς η κατάκτηση της Γνώσεως αποτελεί παράγοντα προόδου, πρέπει να αποτελεί μία από τις μείζονες επιδιώξεις της ανθρώπινης κοινωνίας. Ωστόσο όμως, η εμβάθυνση στις αστείρευτες πηγές της Γνώσεως θα πρέπει να συντελείται με γνώμονα ορθολογιστικά κριτήρια και να επιδιώκεται με άξονα το δεδομένο ότι η Γνώση δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Η απόκτηση της Γνώσεως δεν έχει κανένα απολύτως νόημα, όσα θαυμαστά έργα κι αν παρέχει στον άνθρωπο τη δυνατότητα να επιτελέσει, εφ' όσον δεν εντάσσεται στην υπηρεσία και στην καθοδηγητική πορεία των εξελικτικών σκοπών του. Ο άνθρωπος τυγχάνει φορέας της αθάνατης ψυχικής ουσίας, την οποία οφείλει με τα έργα του να ανυψώσει και να πετύχει την ηθικοπνευματική ανάταση που αγγίζει τα όρια της θεώσεως. Οφείλει να συγκεράσει τη Γνώση με τον υψηλό αυτό σκοπό, επιφέροντας την τελειοποίηση που είναι και ο τελικός προορισμός της γήινης παρουσίας του όντος.

Η αναζήτηση, ωστόσο, της αληθινής Γνώσεως δεν πρέπει να επιδιώκεται με μοναδικό κριτήριο τις προσλήψεις των αντικειμενικών μας αισθήσεων, διότι η αξιοπιστία τους τυγχάνει αμφίβολη. Πρέπει, αντίθετα, να επιζητείται με κατευθυντήριο οδηγό τον Εσώτερο, ψυχικό, Εαυτό.

Ως προς την αναζήτηση της Γνώσεως, θα πρέπει να ισχύει η αρχή της πολυσυλλεκτικότητας, καθ' ομοίωση του έργου της μέλισσας. Όπως ακριβώς το έντομο αυτό αναζητά τη γύρη ψάχνοντας όλα τα άνθη, λαμβάνοντας την όμως από τα καλύτερα, ανάλογα και ο αναζητητής, καθοδηγούμενος από το παράδειγμα της μέλισσας, οφείλει να ανατρέχει σε όλες τις πηγές και να εξετάζει το σύνολο των πηγών με πνεύμα ευρύ και διάθεση κριτική, λαμβάνοντας όμως το απάνθισμα των γνώσεων από τις περισσότερο κατάλληλες να του το τροφοδοτήσουν.

Μία άλλη παράμετρος του ζητήματος εντοπίζεται στη διαπίστωση ότι η Γνώση δεν μπορεί να θεωρηθεί καλή ή κακή. Δεν είναι δυνατό να της αποδοθεί μία θετική ή αρνητική ιδιότητα ή ένας ανάλογος χαρακτήρας με γνώμονα τη σύσταση της, διότι κάτι τέτοιο θα ήταν αφ' ενός αυθαίρετο, αφ' ετέρου θα αντέβαινε τη θεμελιώδη αρχή της Δημιουργίας, σύμφωνα με την οποία ο Θεός, ο οποίος κατά τους Πυθαγορείους αεί Γεωμετρεί, όντας Γεωμέτρης ολοκλήρου του συμπαντικού στερεώματος, ενέταξε τα πάντα σε έναν εποικοδομητικό σχεδιασμό. Είθισται, ωστόσο, η Γνώση να προσλαμβάνει κάποιο χαρακτηρισμό, ανάλογα με τη χρήση στην οποία υπόκειται από τον εκάστοτε κάτοχο της και, κατά μείζονα λόγο, από τον άνθρωπο. Καθώς είναι γνωστό ότι τα αποτελέσματα, οι επιδράσεις και οι συνέπειες της εξαρτώνται από την προαίρεση του ανθρώπου-επινοητή και χρήστη των ωφελημάτων που απορρέουν από την εφαρμογή της, εναπόκειται στην ανθρώπινη βούληση και διάθεση να τη χρησιμοποιήσει για το κοινό καλό, εντάσσοντας τη σε μία προοπτική υπηρετήσεως σκοπών αρμονικών σε σχέση με τη Φύση, την αληθινή κοιτίδα κάθε πηγής Γνώσεως.

Ο Αναζητητής, έχοντας αποκτήσει επίγνωση της δυσμενούς επιδράσεως των προκαταλήψεων και των προλήψεων που, επί αιώνες, διακατέχουν και επηρεάζουν βασανιστικά τον αδαή άνθρωπο, γνωρίζει ότι η Γνώση είναι μία μορφή Δυνάμεως, η οποία περικλείει μέσα της μία ενεργειακή ισχύ ανυπολογίστου μεγέθους. Η Γνώση θεμελιώνει, δημιουργεί, αλλά και καταστρέφει. Αυτομάτως, μεταβάλλεται σε παράγοντα καταστροφής και δυστυχίας, αφανίζοντας ολόκληρα συστήματα και πολιτισμούς. Η χρήση και η επίδραση της εξαρτάται καθοριστικά από τη συνειδητοποίηση της δυνάμεως της, καθώς και από την προαίρεση του φορέα που τη χρησιμοποιεί. Η ισχύς της Γνώσεως, ευρισκόμενη στην κατοχή και

διάθεση του νοήμονος ανθρώπου, όχι μόνο διασφαλίζει την ορθή χρήση της, όχι μόνο αποτρέπει την πρόκληση επώδυνων και εν γένει καταστρεπτικών συνεπειών, αλλά αντίθετα ευεργετεί σε αφάνταστο βαθμό την ανθρωπότητα. Η κατοχή της, αντίθετα, από όσους αγνοούν τη δύναμη της, όσους εμφορούνται από το σύνδρομο της εγωιστικής νοοτροπίας και από αρνητικές σκέψεις, συνιστά θανάσιμο κίνδυνο για το ανθρώπινο μέλλον.

Σε αυτόν ακριβώς τον παράγοντα έγκειται η δεσμευτική υπόσχεση της σιγής που έδιναν οι μυούμενοι στα αρχαία Μυστήρια. Η Γνώση, η πεμπτουσία της ανθρώπινης έρευνας που εκκινά από τη διερεύνηση της πιο ασήμαντης λεπτομέρειας και καταλήγει στη θεογνωσία, ουδέποτε μέχρι σήμερα χάθηκε. Παρά τους κατακλυσμούς που έπληξαν την ανθρωπότητα (Κατακλυσμός **Δαρδάνου, Ωγύγου, Δευκαλίωνος),** παρά τις τεράστιες γεωλογικές αναστατώσεις που επήλθαν από τα αρχαία χρόνια (καταβύθιση Αιγηίδος, πλημμύρα Θεσσαλικού κάμπου κ.α.), η Γνώση προστατεύθηκε πάντοτε από τα εκάστοτε φωτεινά πνεύματα, ως κόρη οφθαλμού.

Η διαιώνιση της οφείλεται στο γεγονός ότι ο πυρσός της Γνώσεως διαφυλάχθηκε και μεταλαμπαδεύτηκε από γενεά σε γενεά, μέσω μυστηριακών θεσμών, μυθολογικών και αλληγορικών παραδόσεων, έκφραση των οποίων υπήρξαν τα Ελευσίνια, Καβείρια, Ορφικά, Κρητικά κ.α. μυστήρια και οι εν γένει μυητικοί θεσμοί (Πυθαγόρειο Ομακοείο, Πλατωνική Ακαδημία, Στωικοί Φιλόσοφοι, Πληθώνεια Ακαδημία Μυστρά κ.α.), οι οποίοι εκλήθησαν υπό το βάρος των ιστορικών συγκυριών, αλλά και μεταγενέστερα κατά τη διάρκεια των λεγομένων «σκοτεινών αιώνων» του Μεσαίωνα, να αποτελέσουν απροσπέλαστες δικλείδες ασφαλείας για τη διατήρηση της Γνώσεως. Αντιπροσωπευτικό παράδειγμα επ' αυτού δύναται να θεωρηθεί η άνθιση πυθαγόρειων και νεοπλατωνικών ρευμάτων, κλειστού χαρακτήρα, όπως και αρχαιολατρικών και αρχαιογνωστικών κινήσεων που έδρασαν στη χώρα μας αλλά και στο εξωτερικό, τόσο κατά τους προηγούμενους, όσο και κατά τον παρόντα αιώνα.

Η Γνώση είναι Αλήθεια και Δύναμη συνάμα, γι' αυτό και οι κάτοχοι της επωμίζονται ένα βαρύ προνόμιο, αυτό της ορθής χρήσεως της. Η άπλετη διάδοση της προς όσους δεν είναι έτοιμοι να τη συλλάβουν, θα δημιουργούσε ανυπέρβλητα προβλήματα. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, η Γνώση δεν πρέπει να παρέχεται απροβλημάτιστα σε όσους είναι ανώριμοι να τη δεχτούν. Η άρνηση αυτή ασφαλώς δεν απορρέει από ωφελιμιστικά κίνητρα, ούτε πηγάζει από εγωιστικά πάθη. Απλά η αποκάλυψη της σε συνειδησιακά ανώριμους ή ανεπίδεκτους μαθήσεως είναι πολύ πιθανό να γκρεμίσει εσφαλμένα είδωλα και στερεότυπα μίας ολόκληρης ζωής. Ενδέχεται ακόμα να καταλύσει μία «συνωμοσία σιωπής», την οποία έχουν επιβάλλει τεράστια συμφέροντα, επιφέροντας αψυχολόγητες και, οπωσδήποτε, τεράστιες αντιδράσεις. Άλλοτε πάλι, όταν ο άνθρωπος είναι εγκλωβισμένος από τις παρωπίδες του δογματισμού και της αμάθειας, τελών υπό το έρεβος του πνευματικού σκότους και μη διαθέτων τη νοητική εκείνη στάθμη που είναι απαραίτητη για να δεχθεί και να κατανοήσει τη Γνώση, εγκυμονεί ο κίνδυνος της παραγνωρίσεως, της διακωμωδήσεως ή και της διαστροφής της ακόμα, με γνώμονα αθέμιτες επιδιώξεις.

Η μουσική στην αρχαία Ελλάδα αποτελούσε ένα μέσο υψίστης πνευματικής και ψυχικής καλλιέργειας, γι' αυτό και τελούσε υπό την αιγίδα του Απόλλωνος.

Ανατρέχοντας στο διδακτικό παρελθόν, διαπιστώνεται ότι η γνωστοποίηση της Αλήθειας, μέσω των πορισμάτων που παρείχε η Γνώση κατά το Μεσαίωνα, υπήρξε αφορμή για να εγερθούν άπειρες διώξεις φωτεινών πνευμάτων, οπισθοδρομώντας τον ίδιο τον Πολιτισμό, καταρρακώνοντας κάθε ανθρώπινο ιδανικό και αξία.

Οι Έλληνες, δια της φιλοσοφικής εμβαθύνσεως, εισέδυσαν στα άδυτα της Γνώσεως, αξιοποιώντας τη στο έπακρο για την πρόοδο του Πολιτισμού.

Σήμερα, η ανθρώπινη κοινωνία, έχοντας επιβάλλει στη ζωή της αμείλικτους τεχνοκρατικούς προσανατολισμούς, έχει βεβηλώσει τον ίδιο το Ναό της Γνώσεως, την αλάθητη δηλαδή Φύση, υποβάλλοντας τη σε κάθε δυνατή αλλοίωση. Όταν η Γνώση καθίσταται ένα στυγνό μέσο για την αποκόμιση υλικών ωφελειών, όταν δεν υπηρετεί τους Παγκόσμιους και, κατ' επέκταση, τους Συμπαντικούς Αρμονικούς Νόμους, αλλά χρησιμοποιείται κατά τρόπο δυσαρμονικό προς τις φυσικές επιταγές, προάγοντας, κυριολεκτικά και μεταφορικά, το θάνατο αντί της Ζωής, τότε οι προϋποθέσεις χρήσεως της Γνώσεως έχουν παραβιαστεί κι ο σύγχρονος μαζάνθρωπος, ο αποκομμένος από τον Εσώτερο, ψυχικό, Εαυτό του, που συνιστά την πηγή του Φωτός, έχει διαπράξει μία Ύβρη, η οποία θα επιφέρει καταστρεπτικές συνέπειες.

Ο 'Ελλην Άνθρωπος, όντας φορέας μιας κοσμικής αποστολής, έχει χρέος και αναφαίρετο δικαίωμα να διαφυλάξει τη Γνώση, αποδεικνύοντας ότι τυγχάνει άξιος κάτοχος της.

Ας καταστεί ακόμη σαφές ότι μόνο με τη συνδρομή της Γνώσεως θα επέλθει η ορθή κρίση για όλα τα ζητήματα, αφού μόνο όταν ο Άνθρωπος αποκτήσει την Αληθινή Γνώση θα καταστεί επαΐων, προκειμένου να αποφαίνεται επί εξειδικευμένων ζητημάτων, η επίλυση των οποίων άπτεται του γνωστικού υποβάθρου που διαθέτει. Τότε θα αναδυθεί και η Πολιτεία των Φιλοσόφων-Βασιλέων, περί των οποίων ομιλεί ο Πλάτων στην «Πολιτεία».

Οι Έλληνες διαφύλαξαν τη Γνώση ενσωματώνοντας την αυτούσια στα μυθολογικά δρώμενα. Οι μυθολογικές παραδόσεις συνιστούν το απόσταγμα της Γνώσεως και της Ιστορίας, κωδικοποιημένης και αλληγορικά δοσμένης, ώστε να μην εκτίθεται στη διάθεση παντός, αδιακρίτως προαιρέσεως.

Οι Έλληνες, ως γεννήτορες του Ανθρωπισμού και του Πολιτισμού και ως εκπολιτιστές της ανθρωπότητος, είναι η Κοινότητα εκείνη, Αίματος και Πολιτισμού, η οποία πραγματοποίησε ορθή χρήση της Γνώσεως, ευεργετώντας επανειλημμένως ολόκληρη την Οικουμένη.

Είθε να καταστούμε κι εμείς σήμερα άξιοι θεματοφύλακες της Γνώσεως που λαμβάνουμε από την αρχαία Ελληνική Γραμματεία και τους απαράμμιλους θησαυρούς της, αλλά και από την εμπειρική γνώση που αποκτούμε στο πεδίο της καθημερινής ζωής, ευεργετώντας, με τη σειρά μας, το Έθνος μας και κατ' επέκταση την ανθρωπότητα του μέλλοντος.

Για να ανατείλει και πάλι η προοπτική ενός Κύκλου Ακμάζοντος Πολιτισμού, για να αποκτήσει και πάλι αληθινό νόημα η ίδια η ζωή.

Μετώπη με παράσταση αγκυλωτών σταυρών από τον χώρο των Δελφών.

Η ΜΥΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ

Θα ήταν άσκοπο να προσεγγίσουμε τις Δελφικές παραδόσεις εάν προηγουμένως δεν υπεισέλθουμε και δεν κατανοήσουμε το νόημα και τη σημασία των Μύθων.

Οι μυθολογικές παραδόσεις αναμφίβολα καταλαμβάνουν μία τεράστια έκταση, από απόψεως περιεχομένου, συμβολισμού και μηνυμάτων, στην αρχαία ελληνική πολιτιστική παρακαταθήκη. Παρά την επίδραση του φθοροποιού χρόνου, αρκετές από αυτές παρέμειναν αναλλοίωτες, επιτρέποντας στο σύγχρονο ερευνητή, ο οποίος θα προβεί στον αποσυμβολισμό τους, να σχηματίσει μία πλήρη εικόνα για το γνωστικό υπόβαθρο των αρχαίων προγόνων μας.

Οι σύγχρονες κοινωνίες εκτιμούν εσφαλμένα το μύθο ως μία εξωπραγματική, δηλαδή ανυπόστατη διήγηση, χωρίς καμία πρακτική ωφέλεια. Ασφαλώς, η θεώρηση αυτή είναι όχι μόνο εσφαλμένη στη βάση της, αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και μία αντίληψη, η οποία απέχει παρασάγγες από την πραγματικότητα.

Ο Μύθος, σε τελευταία ανάλυση, δε συνιστά μία φανταστική επινόηση. Αποτελεί μία έκφραση της Αλήθειας, ενδυομένης των συμβόλων και της αλληγορίας, είναι η συμπύκνωση και κωδικοποίηση της πραγματικότητας, προκειμένου αυτή να διασωθεί κατά τη μακραίωνη διαδρομή της ανθρωπότητας. Η διαπίστωση αυτή παρέχει πειστική εξήγηση στο γεγονός ότι, αφ' ενός οι Μύθοι προσέλαβαν μία διαχρονική θεώρηση, αφ' ετέρου ότι παραλλαγές τους εμφανίζονται σε παγκόσμια έκταση.

Ο σταθερός άξονας προσανατολισμού των Ελληνικών Μύθων συνίσταται στο συμβολισμό είτε του Ήρωα, είτε του απλού θνητού, ο οποίος θέτει τον εαυτό του στην αναζήτηση της θεϊκής του υποστάσεως. Αναζητεί δηλαδή το «Θείον Αρχον», το οποίο εμφωλεύει στα μύχια της εσωτέρας του υπάρξεως. Κατά τη διάρκεια αυτής της επίμονης όσο και επίπονης προσπάθειας ο αναζητητής υπόκειται σε μία σειρά από σκληρές δοκιμασίες, διέρχεται ανυπέρβλητες, για τα κοινά δεδομένα, αντιξοότητες, η υπέρβαση των οποίων τον οδηγεί στην επίτευξη του ευγενούς του σκοπού. Αυτές ακριβώς οι έμπρακτες δοκιμασίες τις οποίες βιώνει, αποκτούν το χαρακτήρα διαδοχικών προσωπικών μυήσεων, δοκιμασίες οι οποίες παρουσιάζονται ως κατορθώματα ή άθλοι. Οι επιτυχίες του ήρωα που βρίσκεται αντιμέτωπος με μυθικά τέρατα και γενικά με αρνητικές δυνάμεις δεν αλληγορούν τίποτε άλλο, παρά την τεράστια εκείνη προσπάθεια, η οποία έχει ως τελική απόληξη της την επανένωση του Ήρωα με τη θεϊκή πηγή.

Οι μυθολογικές παραδόσεις, ωστόσο, επεκτείνονται και στον τομέα εκείνο που αφορά τα συμπαντικά δρώμενα. Σύμφωνα με τον Πελασγικό μύθο δημιουργίας, η Ευρυνόμη, η Θεά των πάντων, αναδύθηκε από το Χάος κι επιδόθηκε στο θαυμαστό έργο της Δημιουργίας. Συνευρισκόμενη με τον Οφίωνα εκκολάπτοντας το αυγό, συνετέλεσε στην ωρίμανση του και από τη διάρρηξη του εξήλθαν όλα όσα ενυπάρχουν στο Σύμπαν. Έπεται ο Ολύμπιος Μύθος για την Κοσμογονική Δημιουργία, η οποία περιγράφεται λεπτομερώς στο έργο του Ησιόδου

Η Σφίγγα, διαχρονικό μυστηριακό σύμβολο με πολλαπλούς συμβολισμούς.

«Θεογονία», χωρίς βέβαια οι κοσμογονικές παραδόσεις να εξαντλούνται σε αυτή.

Η Ελληνική Μυθολογία συνιστά έναν αλληγορικό μυητικό μίτο της Αριάδνης κι αυτό γίνεται πληρέστερα κατανοητό όσο εμβαθύνουμε στις αθάνατες πηγές της. Οι πρόγονοι μας κάλυψαν όλες ανεξαιρέτως τις πτυχές της ζωής από εξαιρετικής σημασίας μύθους, οι οποίοι εξηγούν τα πάντα, εάν κατορθώσουμε να τους αποσυμβολίσουμε. Αρχής γενομένης από τον συμβολισμό των Θεών. Οπωσδήποτε, η αναγωγή των Ολυμπίων Θεών σε δώδεκα δεν ήταν τυχαία. Δώδεκα είναι και οι διαιρέσεις του ζωδιακού κύκλου, δώδεκα είναι και οι μήνες του έτους. Οι Θεοί δε συνιστούν παρά τις πολλαπλές εκφράσεις εκδηλώσεως του Ενός, της μίας δηλαδή και μοναδικής αρχής, η οποία ενυπάρχει στο Σύμπαν. Οι φυσιογνωμίες των Θεοτήτων εκφράζουν απλά ενεργειακές δυνάμεις, δια των οποίων πραγματώνεται η εκδήλωση της μίας Αρχής. Άλλωστε, οι προγονοί μας είχαν εμπεδώσει την αρχή «Εν το Παν», εκ της οποίας απορρέει και η προηγούμενη διαπίστωση.

Επιχειρώντας να κατατάξουμε τους μύθους, σύμφωνα πάντοτε με το θεματικό τους επίκεντρο, θα διακρίνουμε τις ακόλουθες μορφές παραδόσεων:

α) Κυριαρχούν οι μύθοι με φιλοσοφικές αλληγορίες, με αντιπροσωπευτικότερη την Ησιόδεια Θεογονία,

β) Έπονται οι μύθοι εκείνοι οι οποίοι εγκλείουν ηθικό περιεχόμενο,

γ) Ακολουθούν οι συναισθηματικοί μύθοι, καθώς κι εκείνοι με ηρωικό περιεχόμενο.

Ο κόσμος της Μυθολογίας είναι ένας κόσμος που διέπεται από την υπέρτατη αρχή δικαιοσύνης. Γι' αυτό η Ελληνική φρόνηση κατέστησε τη Νέμεση θεματοφύλακα των υφισταμένων παραδόσεων δικαίου, ενώ οι αρχαιοέλληνες μύστες προνόησαν κι έπλασαν με τη δημιουργική σκέψη τους τις Ερινύες, οι οποίες ήταν επιφορτισμένες με την απόδοση δικαιοσύνης και με την καταδίωξη των ενόχων συνειδήσεων στο διηνεκές του χρόνου. Σύμφωνα με τις μυθολογικές κοσμογονικές απόψεις, το ανθρώπινο είδος είχε από καταβολών κόσμου συγκεκριμένες δυνατότητες και δικαιοδοσίες. Η υπέρβαση των θεμιτών ορίων και η διάπραξη ασεβών ενεργειών συνιστούσε την ύβρη, γεγονός που επέφερε ως αποτέλεσμα την ενεργοποίηση του νόμου της ανταποδοτικής δικαιοσύνης, έναντι των βέβηλων και των ασεβών.

Δεν υπάρχει μυθική αφήγηση η οποία να μην εκπροσωπεί μία συμβολική απεικόνιση της πραγματικότητας. Κατά την αρχαιότητα, άλλωστε, κυριαρχούσε, και δικαίως, η αντίληψη ότι η Γνώση, με όλα τα επακόλουθα της, θα πρέπει να προσφέρεται μόνο στους άξιους, κατόπιν υποβολής τους σε πολυποίκιλες δοκιμασίες. Έτσι οι Μύθοι, οι οποίοι συνιστούσαν τη συγκεκαλυμμένη διαιώνιση της Αλήθειας, λειτουργούσαν σε δύο επίπεδα: Αυτό της κυριολεξίας, που απευθυνόταν στους αμύητους και οι οποίοι είχαν πρόσβαση μόνο στην επίφαση του Μύθου και σε εκείνο της Αλληγορίας, το οποίο υπερείχε καταφανώς και ανταποκρινόταν στους λίγους, στους μυημένους, οι οποίοι μέσα από τη μαθητεία τους στις φιλοσοφικές ατραπούς των μυστηριακών σχολών αποκτούσαν πρόσβαση στην ερμητικά «κλειστή» αλήθεια κι επετύγχαναν τη συνειδησιακή διεύρυνση.

Ο πλήρης αποσυμβολισμός των όσων περιέκλειαν οι πανάρχαιοι μύθοι γινόταν στα πλαίσια των Μυστηρίων. Κατά τη διάρκεια των Ιερών μυσταγωγικών τελετών, επήρχετο η επεξήγηση του μεστού νοήμα-

Κυκλώπειο τείχος, υποβαστάζον κρπίδωμα κάτωθεν του Απολλώνειου ναού.

τος των μύθων, όχι όμως δια λόγων, φραστικά, αλλά δια της χρήσεως καταλλήλων συμβόλων, προκειμένου να επιτευχθεί η διαισθητική αποσαφήνιση τους και το περιεχόμενο τους να εντυπωθεί στη διάνοια του μυουμένου.

Επιγραμματικά, ο μύθος, όπως αναφέρεται και σε άλλο σημείο της παρούσης μελέτης, συνιστά μία συμπύκνωση και κωδικοποίηση της πραγματικότητας. Υπό αυτήν την ερμηνεία, επόμενο ήταν να κατέχει μία σημαντική θέση εντός των αρχαίων μυστηρίων.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Μυθολογία εμπεριέχει, κατά τρόπο συμπυκνωμένο, όλα τα κοσμοϊστορικά γεγονότα. Ενδεικτικά θα αναφερθεί ότι η ανύψωση της ανθρωπότητας προς μία ανώτερη βαθμίδα γνώσεως περιγράφεται με ιδιαίτερα συμβολικό τρόπο από την Ελληνική Μυθολογία.

Ο Προμηθέας, που ετυμολογικά σημαίνει «προνοητικός», προσέφερε στους ανθρώπους το δώρο της φωτιάς, κυριολεκτικά και αλληγορικά. Τους κατέστησε γνώστες του στοιχείου του πυρός, σε φυσικό επίπεδο, αλλά ταυτόχρονα τους κατέστησε κοινωνούς του Γνωστικού Φωτός, σε επίπεδο συμβολικό.

Ο Προμηθέας υπεβλήθη για την ύβρη που διέπραξε σε ένα διαρκές μαρτύριο, έως ότου απελευθερώθηκε από τον ημίθεο Ηρακλή. Το μαρτύριο του Προμηθέα ανταποκρίνεται στα χρέη που επωμίζεται ο άνθρωπος, στα πλαίσια της Ανταποδοτικής Δικαιοσύνης. Η λύτρωση του δε από τον Ηρακλή, συμβολίζει τη δυνατότητα του εξαγνισμού και του απεγκλωβισμού από τα συσσωρευμένα χρέη που βαρύνουν την ψυχική προσωπικότητα.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η παράδοση που αναφέρεται στους κατακλυσμούς. Πρώτον, καταγράφεται ο κατακλυσμός του Ωγύγου. Ο Ωγύγης, μυθικός βασιλιάς της Θήβας, ηγεμόνευσε αρκετές δεκαετίες π.Χ. Ακολούθως, ο κατακλυσμός του Δευκαλίωνος, αλληγορεί τις τεράστιες γεωλογικές αναστατώσεις και καταστροφές οι οποίες επήλθαν στη γη 9.600 χρόνια π.Χ. και που ελάχιστα απείχαν από την εξάλειψη του ανθρωπίνου γένους, όταν βασιλιάς ήταν ο μυθικός Κραναός.

Εν κατακλείδι, αναφέρουμε το μύθο της Περσεφόνης. Η κάθοδος της στον Κάτω Κόσμο για έξι μήνες αλληγορεί την έλευση του Χειμώνα. Η άνοδος της και πάλι στη Γη αλληγορεί την έλευση της Ανοίξεως και γενικότερα την εναλλαγή των εποχών και συνακόλουθα την εναλλαγή της ζωής και του θανάτου.

Κι αυτό διότι ο μύθος αντιπροσωπεύει μία μορφή επικοινωνίας, η πραγμάτωση της

Τριαδική παράσταση από τους Δελφούς, επί κιονόκρανου που θυμίζει άκανθα.

οποίας επιτυγχάνεται δια της χρήσεως των συμβόλων. Για τα μυστήρια, λοιπόν, η λειτουργία των οποίων στηρίζεται στα σύμβολα και τις αλληγορίες, ο μύθος αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο, προκειμένου να επιτευχθεί η μετάδοση κρυμμένων αληθειών στους μυούμενους.

Ο πυρήνας του μύθου ενέχει μία καλά κρυμμένη αλήθεια, η οποία απορρέει από την αρχέγονη παράδοση, παρέχοντας στον αναζητητή τη δυνατότητα της πορεύσεως σε μία ατραπό, διαμέσου της οποίας θα επιτύχει την επικοινωνία με το θεϊκό στοιχείο, στο οποίο άλλωστε ανάγεται και η προέλευση του.

Ο μύθος στα Μυστήρια αναδεικνύεται σε ένα ηθικό πρότυπο, το οποίο ο μυούμενος θα πρέπει να εμπεδώσει, στην προσπάθεια του να επιτύχει την τελειοποίηση του χαρακτήρα του και να ανελιχθεί. Κατάμεστος από διάσπαρτους συμβολισμούς, ο μύθος έχει ανάγκη από μία ερμηνεία, προκειμένου να γίνει αντιληπτός, να αποτελέσει αντικείμενο προβληματισμού και μελέτης. Η ερμηνεία του μύθου δινόταν μέσα από τις επεξηγήσεις που παρείχε το Ιερατείο των μυστηριακών θεσμών. Όταν, ωστόσο, η ερμηνεία του μύθου έπαυσε να γίνεται εντός των μυστηριακών Ναών και κατέπεσε στο επίπεδο της λαϊκής ερμηνείας, υπέστη μία πρωτοφανή κακοποίηση, με αποτέλεσμα η υποκειμενική θεώρηση των μυθολογικών στοιχείων να καταστήσει το μύθο, στα μάτια πάντοτε των αμαθών, αναξιόπιστη πηγή και, κατ' επέκταση, ανάξια αναφοράς.

Την αξία, αξία φιλοσοφική, μυστηριακή και θρησκευτική, των αρχαίων μύθων επισημαίνει ο γερμανός ελληνιστής του περασμένου αιώνα Φρ. Κρόϋτσερ, ο οποίος στο έργο του «Συμβολική και Μυθολογία των Αρχαίων Λαών και ιδίως των Ελλήνων», αναφέρει επιγραμματικά τα ακόλουθα: «... οι αρχαίοι μύθοι είναι συμβολισμοί που υποδηλώνουν παλαιότατα θρησκευτικά και φιλοσοφικά δόγματα και διάφορα ηθικά παραγγέλματα».

Οι στήλες του Ηρακλέους, που αναφέρει η μυθολογική παράδοση, αποτελούν τις πρώτες μυστηριακές στήλες τις οποίες ανύψωσε ο ήρωας Ηρακλής. Ηρακλής ετυμολογικά σημαίνει το Κλέος της Ήρας, όπου εδώ η Ήρα ταυτίζεται με τη Δήμητρα. Ηρακλής, επομένως, σημαίνει το κλέος, η δόξα της Γης. Οι άθλοι τους οποίους επιτέλεσε συνιστούν τη μακρά κι εξελικτική εκείνη διαδρομή που διανύει ο άνθρωπος, προκειμένου να αποκτήσει τη γνώση, να καταστεί μυσταγωγός.

Είναι γνωστό ότι ο Ηρακλής, πριν κατέλθει στο βασίλειο του Άδη, μυήθηκε στις προαιώνιες μυστηριακές παραδόσεις. Όλοι οι άθλοι του Ηρακλή ενέχουν το στοιχείο της αλληγορίας, όπως λ.χ. η κάθαρση του κόπρου του Αυγείου, η οποία συμβολίζει την αποκάθαρση από τους φυσικούς και νοητικούς εκείνους ρύπους, που εμποδίζουν την εύρυθμη λειτουργία του νου και της οράσεως.

Περί της αξίας των μύθων, ως μορφή παρακαταθήκης της Ελληνικής θρησκείας, αποφαίνεται και ο μυσταγωγός Σπ. Νάγος, ο οποίος τονίζει τα ακόλουθα: «Η Ελληνική Θρησκεία εν το συνόλω της αποτελεί εν μεγαλούργημα. Απασχολείται επιμελώς όχι μόνον με το πνεύμα και τας λειτουργίας αυτού, αλλά και με την φύσιν και με την δημιουργίαν των κόσμων.

Αι έννοιαι της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας, αι αποκαλύπτουσαι δι' αλληγορικών παραστάσεων την ύπαρξιν, την γενεαλογίαν, το φύλον, τας ιδιότητας, τας σχέσεις και αντιθέσεις των Θεών, παρέχουν πλήρη και λεπτομερή απεικόνισιν των σταθμών, της εξελισσόμενης, κατά τους θείους νόμους,

ουσίας της Φύσεως, εκ της οποίας έρχεται εις το είναι της ενεργείας του το πνεύμα αυτής. Αποκαλύπτουν τα τελούμενα εν τω κοσμώ ημών, υπό της πνευματικής φύσεως των όντων. Παρουσιάζουν την προς τα πρόσω εξέλιξιν του ανθρωπίνου πνεύματος, το οποίο τείνει να ανέλθη εις θειοτέρους κόσμους. Αι έννοιαι αυταί αναφέρονται περισσότερον εις τα θέματα της πνευματικής φύσεως. Διότι την πνευματική φύσιν πρέπει να γνωρίζει καλώς ο άνθρωπος. Αλλά δια να κατανοηθεί αύτη πρέπει να μελετηθεί πρότερον η όλη Φύσις και οι λειτουργούντες νόμοι της. Διότι ως αφήνει η Ελληνική Θρησκεία να υπονοηθεί, η πνευματική ζωή εκδηλούται και ενεργεί δια των οργανικών μορφών της Φύσεως. Ο δε διανοητικός κόσμος είναι απόρροια του φυσικού κόσμου. Και αποτέλεσμα αμφοτέρων είναι ο κόσμος των Θεών».

Και ο ίδιος πεφωτισμένος μυσταγωγός διατείνεται ότι: «Τα Ελληνικά Μυστήρια απησχολούντο κυρίως με την ερμηνείαν των παραδόσεων της Ελληνικής Θρησκείας, μετά της οποίας ευρίσκωντο εις στενώτατας σχέσεις, ενώ ο αμύητος κόσμος είχε συγκεχυμένη αντίληψιν περί αυτών... Αλλά μεταξύ των πρώτων συντελεστών της παρακμής, υπήρξαν οι ερμηνευταί της ιδεολογίας της Ελληνικής Θρησκείας, οι έξω των Μυστηρίων εργασθέντες. Διότι δεν ηδυνήθησαν ούτοι να εννοήσουν τας υπέροχους πνευματικός ιδιότητας του εξελιχθέντος πνεύματος των θεών της Ελληνικής Θρησκείας, διότι δεν εγνώριζον τας ιδιότητας της πνευματικής φύσεως του ανθρώπου, διότι δεν αντελήφθησαν την τελουμένην επιμειξίαν μεταξύ των φωτεινών ακτίνων του Ηλίου και των ανθρωπίνων πλασμάτων.

Πρωτίστως όμως, διότι δεν ηδυνήθησαν να μάθουν ότι εκάστη αλληγορική εικών, δεν αναφέρεται μόνο εις τα πραγματικά της ανθρωπινής υπάρξεως γεγονότα, αλλά και εις τα μορφικά καθόλου πλάσματα της Φύσεως και εις τας πνευματικός ιδιότητας των Θεών. Η δε αδυναμία αύτη οδήγησε τους παρερμηνευτάς της Ελληνικής Θρησκείας εις την διατύπωσιν σκέψεων αυτόχρημα ακολάστων. Εσχημάτισαν μεταξύ άλλων την αντίληψιν ότι οι σχέσεις των Θεών προς τους ανθρώπους, απετέλουν αδυναμίας ψυχικός και πνευματικός.

Και ούτω απέδωκαν εις τους Θεούς ανθρώπινα ελαττώματα, ανάλογα προς την ηθικήν αυτών κατάστασιν. Άλλ' η ύπαρξις αδυναμιών παρεμποδίζει την νόησιν και την ηθικήν δύναμιν να λειτουργήσουν κανονικώς και να κυβερνήσουν την υλική ύπαρξιν κατά τους θείους νόμους, τους συντρέχοντας την πνευματικήν και ψυχικήν εξέλιξιν των όντων».

Η Σφίγγα των Ναξίων, σύμβολο μυστηριακό αλλά και ανυψώσεως προς ανώτερα πεδία.

ΔΕΛΦΟΙ, Η ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΚΟΙΤΙΔΑ

Ως ένας από τους επιφανέστερους Ιερούς χώρους της ιστορικής αρχαιότητας, με σημαντική επίδραση σε ολόκληρο τον τότε γνωστό κόσμο, αναγνωρίζεται το Μαντείο των Δελφών.

Λίκνο της Απολλώνειας μαντικής τέχνης και πνευματική κατοικία του Μουσηγέτη Απόλλωνα, οι Δελφοί επηρέασαν και κατηύθυναν για μία μακραίωνη περίοδο τη νομοθετική, πολιτιστική αλλά και θρησκευτική ζωή της αρχαίας Ελλάδος με σημαντικά αποτελέσματα. Είναι γνωστό ότι, όχι λίγες φορές, οι παρεχόμενοι χρησμοί επί εξουσιαστικών, πολεμικών αλλά και ηθικών ακόμη θεμάτων, καθόριζαν τη στάση βασιλέων, στρατηγών, προσωπικοτήτων εν γένει της δημόσιας ζωής, σε επίπεδο πόλεων-κρατών κι όχι μόνο.

Οι Δελφοί είχαν, μέχρι την εποχή του Πλουτάρχου, τρισχιλιετή τουλάχιστον ιστορία. Αυτό το συμπέρασμα συνάγεται από το βιβλίο του Πλουτάρχου «Ηθικά», γεγονός το οποίο σημαίνει ότι σήμερα το Δελφικό Μαντείο μπορεί να θεωρηθεί ότι υπερβαίνει σε ηλικία τα πέντε χιλιάδες χρόνια.

Από πότε άρχισαν, όμως, να τελούνται τα Δελφικά Μυστήρια; Ο Πλούταρχος, στο βιβλίο του «Περί του μη χραν νυν έμμετρα την Πυθίαν» (408 D CF), υποστηρίζει ότι: «... νυν δ' ώσπερ αγωνιώντες και δεδιότες μη τρισχιλίων ετών αποβάλη δόξαν οτόπος, και του χρηστηρίου...». Κάνοντας λόγο για ιστορία του χρηστηρίου των Δελφών, η οποία ανέρχεται, όπως προαναφέρθηκε, στα 3.000 έτη ήδη κατά την εποχή του, αυτό σημαίνει ότι έως και τις ημέρες μας υπάρχει ζωή των Μυστηρίων τουλάχιστον 5.000 ετών, με ιστορική εξακρίβωση. Και λέμε με «ιστορική εξακρίβωση», διότι μυστηριακή δραστηριότητα εντός του ελλαδικού χώρου υφίσταται και πολύ παλαιότερα.

Οι Δελφοί, κατά μία εκδοχή, έλκουν την ονομασία τους από τον ήρωα Δελφό, ο οποίος, σύμφωνα με τις μυθικές παραδόσεις, ήταν εκείνος που υποδέχθηκε στην περιοχή της Παρνασσίδας το Θεό Απόλλωνα. Κατ' άλλους, θεωρείται ως υιός του Απόλλωνα, ενώ ο Δελφός αναφέρεται ως πατέρας του Πύθη, από τον οποίο προήλθε η μετονομασία της χώρας των Δελφών σε Πυθώ, μεταγενέστερα. Πρέπει, επίσης, να αναφερθεί και μία άλλη εκδοχή, σύμφωνα με την οποία το όνομα Δελφοί προέρχεται απ' το επίθετο «Δελφίς», που σχετίζεται με το Δελφίνι.

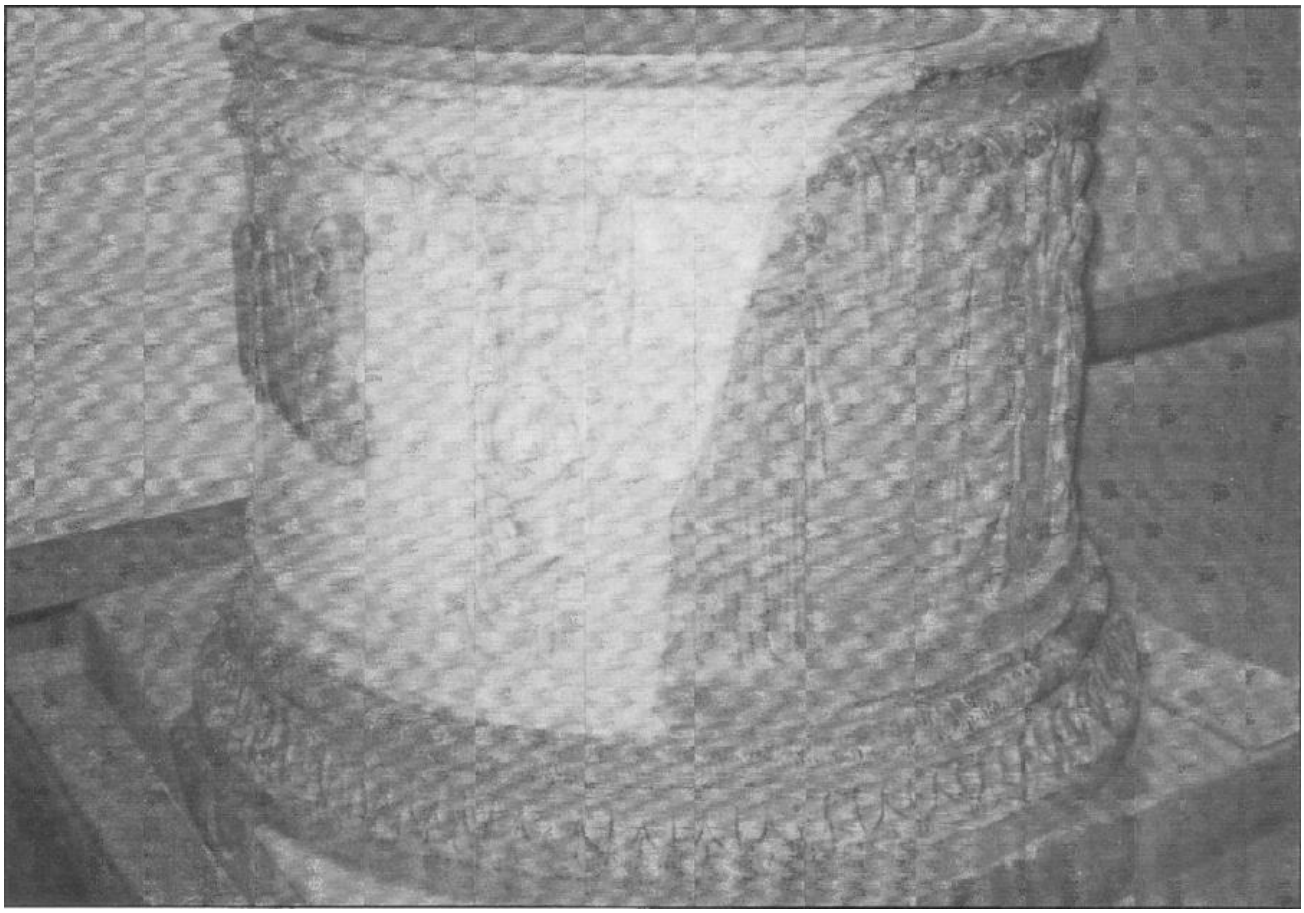

Βωμός με ιερατική παράσταση από τους Δελφούς.

Ωστόσο, δε θα πρέπει να υποτιμηθεί και μία άλλη παράδοση που αναφέρει ότι ο Δελφός συγκαταλεγόταν στους Κρήτες ναυτικούς που, κατ' επιταγή του Απόλλωνα, αποίκησαν την περιοχή του μαντείου και αναγορεύθηκαν σε ιερείς του Θεού. Σύμφωνα εξ' άλλου με τη μαρτυρία του περιηγητή Παυσανία, είχε ανεγερθεί χάλκινος ανδριάντας του Ήρωα Δελφού, στο δρόμο ο οποίος οδηγούσε στο Κωρύκειο άντρο, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι η φυσιογνωμία του Δελφού κατείχε εξέχουσα σημασία στις παραδόσεις των κατοίκων της περιοχής.

Όπως είναι γνωστό, αρχικά το Δελφικό Μαντείο ήταν αφιερωμένο στη θεότητα της Γαίας και, κατ' επέκταση, στις χθόνιες δυνάμεις. Το μαντείο εξεδήλωσε τις ιδιότητες του χάρη στο χάσμα που ανακαλύφθηκε στη γη, εντελώς συγκυριακά. Ο εντοπισμός του χάσματος πραγματοποιήθηκε από τις αίγες του βοσκού Κορήτα όταν, βόσκοντας, πλησίασαν στη σχισμή του εδάφους, απ' όπου αναδύονταν ατμοί και αναθυμιάσεις, με αποτέλεσμα να αρχίσουν να βγάζουν παράξενες κραυγές. Οι κραυγές των αιγών κίνησαν την περιέργεια του βοσκού, ο οποίος κατευθύνθηκε προς την τοποθεσία του χάσματος για να διαπιστώσει την αιτία της αναταραχής των ζώων. Φθάνοντας στο σημείο του χάσματος, υπέστη την επίδραση των αναδυομένων οσμών, με αποτέλεσμα να αρχίσει να προλέγει γεγονότα, τα οποία επρόκειτο να συμβούν στο μέλλον. Έκτοτε, απεδόθη στο σημείο αυτό μαντική ιδιότητα, η οποία αξιοποιήθηκε συνυφασμένη με τη γεωλατρεία.

Κατά τους προμυκηναϊκούς χρόνους, η διαδικασία της χρησμοδοσίας επικεντρωνόταν στην εγκοίμηση, η οποία βασιζόταν στην επικοινωνία του Θεού με τον επισκέπτη, δια μέσου ονειρικών καταστάσεων, οι προϋποθέσεις για τη βίωση των οποίων επιτυγχανόταν μέσω της υπνώσεως. Τους χρησμούς αυτούς με τη μέθοδο της εγκοιμήσεως, μέθοδος η οποία σήμερα θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία εκδοχή της ονειρομαντείας, παρείχε αρχικά η Νύμφη Δαφνίς. Στη συνέχεια επελέγη, όσον αφορά τη χρησμοδοσία, η μέθοδος της κληρομαντείας, καταλήγοντας τελικά στην Απολλώνειο μέθοδο, αυτή της χρησμοδοτήσεως με τη βοήθεια του φυτού της Δάφνης.

Η μαντική τέχνη, δια της οποίας ο θνητός άνθρωπος ήταν σε θέση να κατανοήσει τη βούληση των Θεών περί των μελλούμενων, αποτελούσε συγχρόνως και μία μέθοδο για να κατανοήσει γεγονότα του παρελθόντος αλλά και συμβάντα του παρόντος,

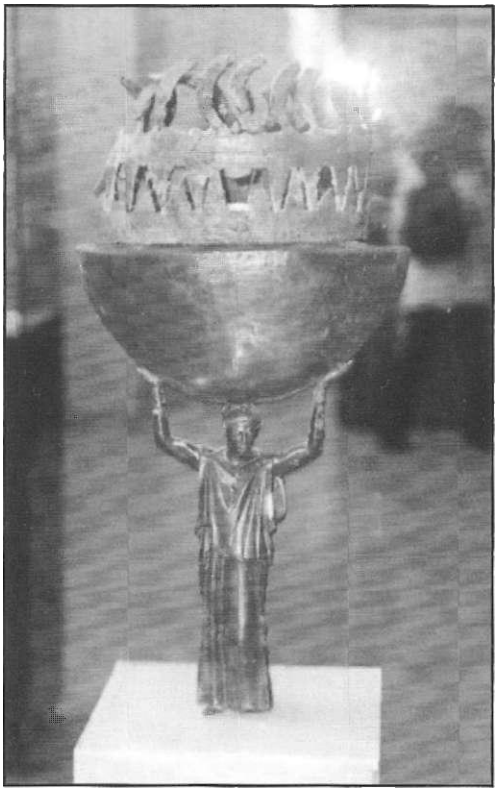

Θυμιατό υποβασταζόμενο από αγαλματίδιο ιέρειας.

εφ' όσον αυτά καθίοταντο, για την κοινή λογική, δυσεξήγητα.

Ο Μάντης ή η Μάντιδα περιέπιπταν σε κατάσταση εκστάσεως, κατά τη διάρκεια της οποίας η ψυχή, αποχωριζόμενη το σώμα, επετύγχανε, με τους πνευματικούς της οφθαλμούς, να ακούσει και να κατανοήσει τη Θεϊκή φωνή. Γι' αυτό και τους αποδιδόταν η ιδιότητα του Θεομάντη (του θεόπνευστου δηλαδή μάντη). Σύμφωνα, άλλωστε, με τον Πλούταρχο (Ηθικά, 39Α), επικρατούσε η αντίληψη ότι ο Θεός εισερχόταν στο σώμα του Μάντη και, δια μέσου της θεϊκής φωνής και δύναμης, ο λειτουργός της μαντικής τέχνης εκοτόμιζε τις προφητείες. Ο Πλούταρχος (Ηθικά, 42-50) φρονούσε ότι ο Απόλλων παρουσιάζει στην Πυθία μόνο εικόνες των πραγμάτων και φωτίζει την ψυχή αυτής, για να οραματίζεται το μέλλον. Σ' αυτό έγκειται και ο ενθουσιασμός ή η έκσταση στην οποία περιέρχεται κατά τη διάρκεια της χρησμοδοσίας.

Θεοφόρος, θεογέννητος, ένθεος, είναι μερικές από τις προσωνυμίες που του αποδίδονται για τις ικανότητες του αυτές, κυρίως όμως για τη μέθεξη του με το Θείο.

Φοιβόλαμποι και φοιβόληπτοι είναι επίσης δύο ακόμη ιδιότητες που αποδίδονταν στους μάντεις του Δελφικού Ιερού.

Περί του μαντικού έργου, ο νεοπυθαγόρειος Σπ. Νάγος. αναφέρει τα ακόλουθα: «... Οι συνθέτες της Ελληνικής Θρησκείας, εμφανίζουν το κορύφωμα της ανθρώπινης

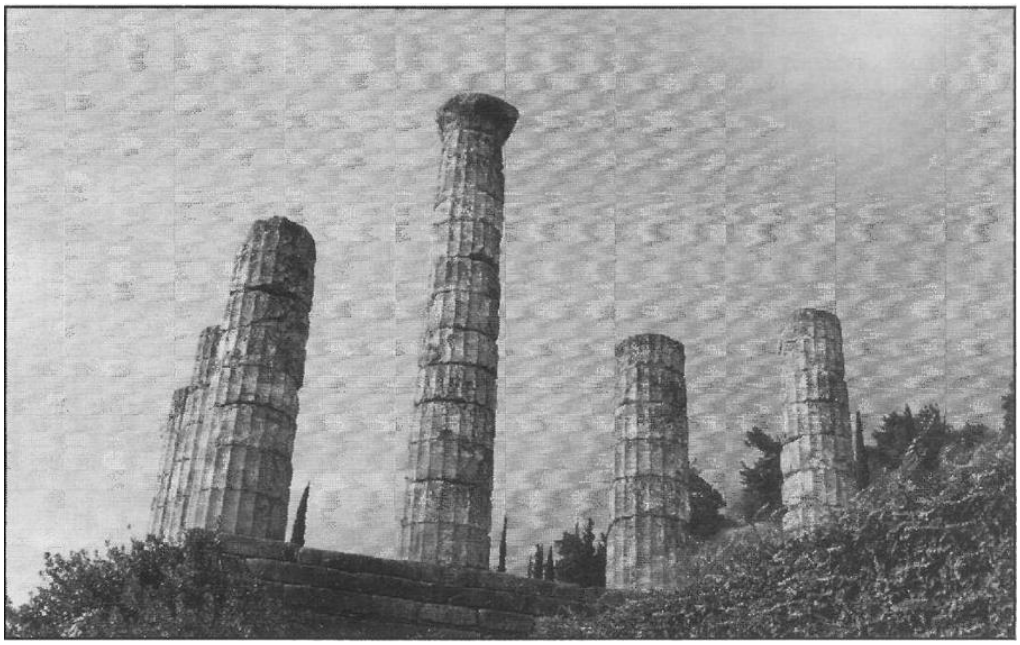

Άποψη του ναού του Απόλλωνα στους Δελφούς, ένα ενεργειακό σημείο του Ελληνισμού.

διανοήσεως και εκτιμώνται για το μεγα-**λούργημα** τους αυτό και υπό των Θεών, γιατί μέσα στις αλληγορικές τους εικόνες, οι σοφοί άνθρωποι μπορούν να βρίσκουν ολόκληρη την ιστορία των κόσμων και ολόκληρη τη σειρά των ιστορικών γεγονότων της ανθρώπινης ψυχής, από της εμφανίσεως της εις την Φύση ως διακεκριμένης συνειδητής ατομικότητας. Οι εικόνες των τέκνων του Θεού Διός, Διονύσου και Αθηνάς, εκ μεταμορφώσεως αυτού του Θεού Διός και οι σχέσεις του μετά των Νυμφών, δεν είναι παρά γεγονότα που αναφέρονται στη λειτουργία της ατομικής ψυχής, στην εξέλιξη των δυνάμεων της και στις μεταμορφώσεις της, εις τα επίπεδα των διαφόρων κόσμων, μέχρι της πλήρους αποθεώσεώς της.

Οι συνθέτες αυτής της θρησκείας εδημιούργησαν προς αποκάλυψη των βαθύτερων εννοιών της δύο όργανα- αυτά είναι εκείνα τα οποία δυστυχώς δεν μπόρεσε να κατανοήσει ο προ δύο χιλιάδων ετών και εντεύθεν ανθρώπινος κόσμος. Τα όργανα αυτά ήσαν, πρώτον η οργάνωσις των Μυστηρίων, τα οποία ως αντικείμενο είχαν τη βαθμιαία αποκάλυψη στους μυουμένους των αληθειών της Ελληνικής Θρησκείας και δεύτερον τα Χρηστήρια, δια των οποίων ετηρείτο άμεση επαφή των μυουμένων προς τους Θεούς. Τα Μυστήρια παρασκεύαζαν την εξάγνιση της ανθρώπινης διάνοιας, την απελευθέρωση της από τα πάθη και την ανύψωση του ηθικού των μυστών σε βαθμό, ώστε η ψυχή τους να έρχεται σε επαφή με τον κόσμο των Θεών και να καθοδηγείται από εκεί εις την εύρεση των μέσων της μεταμορφώσεως της. Τα Χρηστήρια ή Μαντεία, το δεύτερο αυτό όργανο, εσωτερικώς τηρούσαν δι' επαφής άμεση σχέση προς τους συνθέτες των εικόνων της Ελληνικής Θρησκείας και τους Θεούς αφ' ενός (όμως μη χωρεί παρερμηνεία των εννοιών των εικόνων τους) και αφ' ετέρου όπως καθοδηγούνται υπό του πνεύματος των Θεών εις έργα αυτόχρημα ανυψωτικά του ανθρωπίνου κόσμου, εξωτερικώς δε όπως προκαλούν την προσοχή της μεγάλης ανθρώπινης μάζας, αυτής η οποία δεν είχε γευθεί των μυστικών της Φύσεως, όπως δια του τρόπου αυτού κρατείται και αυτή εις ανελικτική τροχιά και μη εκτρέπεται σε πράξεις καταδικάζουσες την πρόοδο της.

Τα όργανα αυτής της θρησκείας δια την λειτουργίαν τους είχαν ανάγκη ανθρώπων, που θα είχαν πλήρη συνείδηση των έργων τους. Ναι! Ανθρώπων με ανεπτυγμένη συνείδηση, διότι καμία οργάνωσις δεν μπορεί να κρατηθεί στο ύψος της άνευ αυτού του είδους λειτουργών. Κανένα έργο δεν φθάνει στην πλήρωση του σκοπού του, καμία ιδεολογική αρχή εξεργαζομένη την πρόοδο της ανθρωπότητας, δεν μπορεί να επιτύχει αυτό και τίποτε το αρμονικό δεν μπορεί να λειτουργήσει, αν όλων αυτών δεν ηγούνται και δεν τα διευθετούν ανθρώπινες διάνοιες εμπνεόμενες και με ανεπτυγμένες συνειδήσεις.

Η συνείδησις του ανθρώπου, ο γνωστικός αυτός ρυθμιστής των πράξεων του, είναι ο οδηγός προς πλήρωση του σκοπού του, του σκοπού αυτού, ο οποίος έχει άμεση σχέση προς τον καθόλου σκοπό της Θείας Φύσεως. Όταν λειτουργούσαν τα Ελληνικά Μυστήρια, οι Ιερείς τους, εκείνοι που ήσαν εντεταλμένοι να αποκαλύψουν βαθμιαία τις αλήθειες των αλληγορικών εικό-

νων της Ελληνικής Θρησκείας εις τους μυουμένους, είχαν πλήρη συνείδηση του έργου αυτού. Οι Ιερείς τους, οι αγνές αυτές υπάρξεις, είχαν συνείδηση του υπ' αυτών υφαινόμενου πέπλου, γιατί σε όλα τα Μυστήρια που λειτούργησαν όπως και στα Τελεστήρια, υφαίνετο αυτός ο πέπλος. Είχαν επίσης επίγνωση φωτιζόμενων υπό της συνειδήσεως τους εις το Θείο αυτό έργο. Εις αυτό το έργο είχαν ειλικρινή και πιστό σύντροφο τον Θεό Διόνυσο και εγνώριζαν όχι μόνον την όλη του ιστορία, αλλά και τους αγώνες του επίσης, αυτούς που κατέβαλε για να «αναβιβάσει» την ψυχή της Μητρός Γης στις κορυφές του Ολύμπου. Εγνώριζαν την σημασία της διπλής του γεννήσεως από τον μηρό του Θεού Διός και από την καρδιά του, μέσα στην οποία κυοφορήθηκε σαν σπέρμα η καρδιά τού υπό των Τιτάνων κατατεμαχισθέντος πρωτογεννηθέντος Διονύσου υπό τη Νύμφη Σεμέλη. Εγνώριζαν επίσης από πού προέρχεται «εν τη πνευματική φύσει» η χαρά και η ευθυμία, οι ιδιότητες αυτές του Θεού Διονύσου οι οποίες μετεφέρθησαν και εις την λαϊκή λατρεία με έννοια ανάλογη της πνευματικής καταστάσεως των ανθρώπων.

Οι Ιέρειες εγνώριζαν τη μυστική αλληγορική έννοια και των σπερμάτων του σίτου της Θεάς Δήμητρας και του χυμού των καρπών της ιεράς αμπέλου, των εμβλημάτων αυτών πάσης μεταμορφώσεως... Μέσα στο γένος του ανθρώπινου κόσμου, υπάρχει το σπέρμα της διαστροφής και της διαφθοράς πάσης αλήθειας. Τίποτα δεν αφέθηκε στο ύψος της έννοιας του. Κάθε μεγάλη έννοια πνίγεται στο περιβάλλον του. Οι μεγάλες ανθρώπινες ψυχές μεταναστεύουν. Εκείνες οι οποίες τις διαδέχονται αν γίνουν και αυτές μεγάλες θα μεταναστεύσουν και αυτές. Αν όχι, θα διαστρέψουν και θα διαφθείρουν. Ο Ουρανός όμως πάντοτε έρχεται χορηγός. Επαναφέρει τις αληθινές έννοιες της λειτουργούσης πνευματικής Φύσεως.

Η επαναφορά αυτή είναι ένα άγκιστρο στο οποίο συλλαμβάνονται οι εξαγνισθείσες και ελευθερωθείσες εκ των παθών του Γήινου περιβάλλοντος ψυχές και δι' αυτού έλκονται προς τον Ουρανό. Το σπέρμα των μεγάλων εννοιών των πνευμάτων του Ουρανού ρίπτεται πάντοτε προς τον κόσμο των ανθρώπων της Γης. Δυστυχώς τις περισσότερες φορές χάνεται, και αυτό γιατί χάνει την γονιμοποιό αίγλη του και η απώλεια του σημειούται δια της απώλειας του φωτός του. Στις ψυχές των Ιερειών, των αγνών αυτών υπάρξεων, κατά τη λειτουργία των Μυστηρίων και Χρηστηρίων υπήρχε το έδαφος

Επιτύμβια στήλη με παράσταση ταύρου, συμβόλου της διονυσιακής λατρείας.

της... Οι Ιέρειες του Μυστηρίου και των Μαντείων πριν να γίνουν Μητέρες Ιέρειες, ζούσαν «εν ταυτώ» σε δύο κόσμους. Στον κόσμο των Θεών και στον κόσμο των ανθρώπων και μετέφεραν από τον πρώτο προς τον δεύτερο οδηγίες προς ορθή ερμηνεία των εικονιζόμενων στις συμβολικές παραστάσεις της Ελληνικής Θρησκείας. Οι έξω των μυστηριακών οργανώσεων διδόμενοι Χρησμοί ήσαν πολύ δευτερευούσης σημασίας. Ήταν ακόμη και μία δικαιολόγηση της υπάρξεως τους, όπως και εκείνη η έννοια τους σαν κέντρων λατρείας. Οι Ιεροφάντες των Μυστηρίων και οι Ιερείς των Χρηστηρίων τηρούσαν την αυτή επαφή προς τον Ουρανό, αλλά διάμεσος σύνδεσμος τους υπήρξε ο θεσμός των Ιερείων»...

Μόνο παράφρονες μπορούν να αγνοούν το έργο της Φύσεως και τους σκοπούς τους οποίους πληροί αυτό εις τα πεδία του απείρου κόσμου. Μόνο παράφρονες ασχημονούν εναντίον των Νόμων της Φύσεως, εκείνων οι οποίοι αποτελούν τις αφετηρίες των λειτουργιών των κόσμων, από τους οποίους εκρέει η ζωή και πολλαπλασιάζει απείρως

'Ιχνη από τη ρωμαϊκή και μετέπειτα τη χριστιανική επέλαση στον ιερό χώρο των Δελφών.

τις ενέργειες της. Αν οι από σας χαρακτηρισθέντες παράφρονες είναι σοφοί, παράφρων θα είναι και η Φύσις, οι λειτουργούντες νόμοι της και οι αρμονίες της. Οι μητέρες Ιέρειες καθοδηγούσαν τις παρθένες Ιέρειες και οι δύο μαζί αποτελούσαν την αγνότητα και την καρδιά των Μυστηρίων και των Μαντείων από την οποία εκπορεύοντο τα μεγάλα συναισθήματα, αυτά που προάγουν τον άνθρωπο σε Θεό. Αλλά στις λειτουργίες τους υπήρχε και ο Νους. Ο Νους ήσαν οι Ιερείς και οι Ιεροφάντες. Τίποτε δεν είναι δυνατό να συντελεσθεί εις την άπειρο Φύση όπως και στην πνευματική Φύση, χωρίς δύο παράγοντες αντίθετης ενεργητικότητας. Η σπουδή της Φύσεως το αποκαλύπτει. Μόνον ο αγνοών τη Φύση έχει αντίθετη ιδέα. «Το άρρεν και το θήλυ» δεν είναι προϊόντα μόνον του Γήινου κόσμου. Είναι καθολικότερες έννοιες οι οποίες έχουν σχέση με τα αίτια της Δημιουργίας, και με ό,τι πνευματικό θα εξελίσσεται εις τον άπειρο χρόνο. Οι μορφές των δύο αυτών παραγόντων αλλάζουν στους άπειρους κόσμους. Τα πεπερασμένα όμως αυτών των κόσμων μαρτυρούν περί της μεγάλης αξίας αυτών των δύο παραγόντων και της απείρου δημιουργικότητας τους σε νέες μορφές μέσα στις οποίες θα εξελίσσεται το «χωρούν απείρως» πνεύμα της Θείας Φύσεως... Εις τα Μυστήρια και Μαντεία οι Ιεροφάντες ήσαν οι εκπρόσωποι της Ισχύος, της πνευματικής Ισχύος. Οι Ιέρειες παρθένοι και μητέρες ήσαν οι εκπρόσωποι της Αγνότητας. Οι λειτουργοί αυτοί και των δύο φύλων είναι τα δίδυμα τέκνα του Θεού Διός και της Νύμφης Λητούς. Είναι τα τέκνα του Θεού Διός τα προορισμένα να φέρουν το Φως στους κόσμους και να γίνουν τα αίτια της δημιουργίας του πνευματικού φωτός δια του οποίου η ψυχή του κόσμου εισέρχεται στην Αθανασία. Είναι τα τέκνα τα προορισμένα για την πάλη κατά του σκότους, κατά πάσης αμάθειας και γι' αυτό στην κίνηση τους προηγείται το άρμα της Νούς, το άρμα επί του οποίου επιβαίνουν οι θυγατέρες της Αρμονίας της πνευματικής Φύσεως. Η Αρμονία της Ισχύος και της Αγνότητας, πρέπει να προηγείται στις λειτουργίες της των ψυχών της Γης προ της θεοποιήσεώς τους. Η εκδήλωσις της αρμονίας στις λειτουργίες των ψυχών καθίσταται ο αμείλικτος διώκτης των ανθρωπίνων παθών και της συσκοτίσεως των ανθρωπίνων διανοιών. Η Αρμονία και εις τον φυσικό κόσμο και στον πνευματικό κόσμο εξαφανίζει τα «ερέβη», των οποίων γνήσια τέκνα είναι τα πάθη τα εμφανιζόμενα στην ανθρώπινη ψυχή, τα οποία διαρκώς της εμποδίζουν την πτήση στις Ουράνιες χώρες όπου βασιλεύει η αληθινή ευδαιμονί-

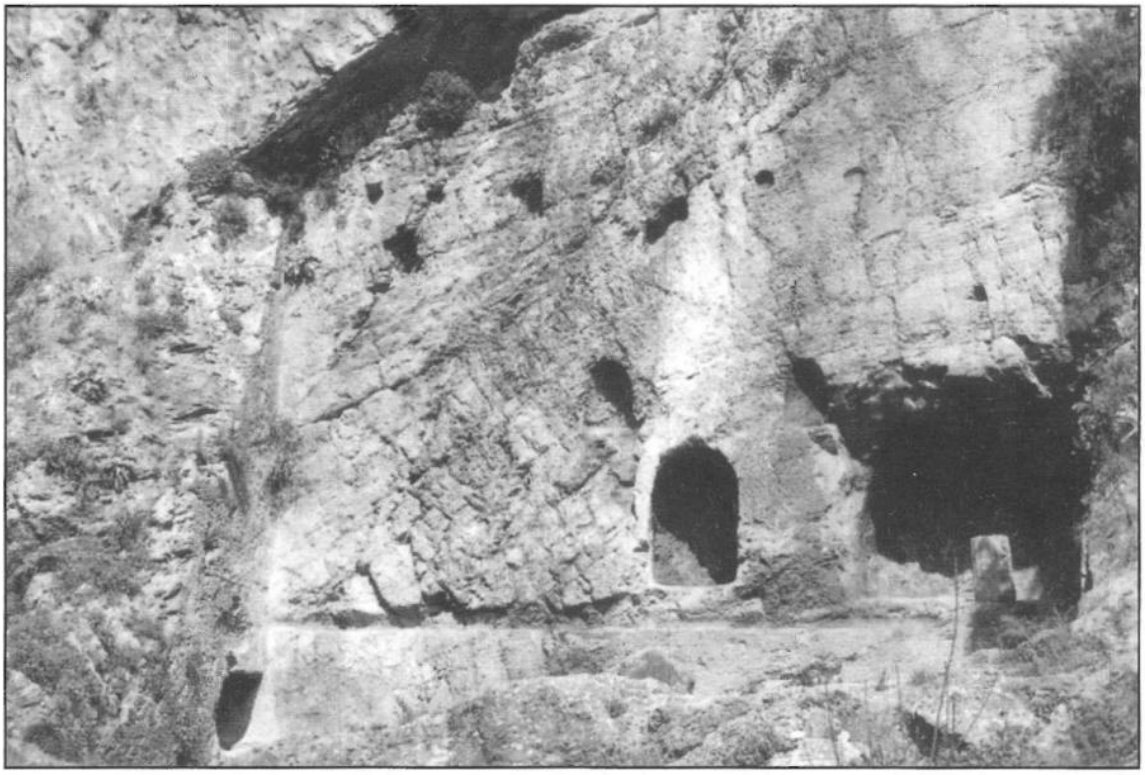

Δελφοί: Το Λίκνο του Πολιτισμού και της Πατρώας Θρησκείας.

α και χαρά. Ιδέτε, τι γίνεται στον φυσικό κόσμο. Το φως του Ηλίου και το δάνειο φως της Σελήνης επενεργούν επί των μορφών του Γήινου περιβάλλοντος. Ίσως «εν τη συνεργασία τους» να δημιουργούν τους όρους της γονιμοποιήσεώς τους.

Δια του γεγονότος αυτού συντελείται η πρόοδος τους. Αφαιρέσατε αυτούς τους παράγοντες νοητικώς για να εξαφανίσετε την ύπαρξη των μορφών και των εξ' αυτών αρμονιών από τις οποίες γίνεται το Κάλλος... Στην πνευματική Φύση τα τέκνα του Θεού Διός είναι αυτόφωτα και κατά τη γέννηση τους προηγείται το της Αγνότητος, ακολουθούντος του της Ισχύος. Αι παρθένοι Ιέρειες προηγούνται στο έργο της εξαγνίσεως και αυτών τούτων των μυστών. Η κατασκευή του πέπλου της Σοφίας, δηλαδή του ενδύματος δια του οποίου καθίσταται αθάνατη η ανθρώπινη ψυχή είχε ως βάση την Αγνότητα... Οι Ιέρειες και οι Ιερείς ήσαν οι φορείς των αρχών της ύπερθεν του ανθρώπινου κόσμου πνευματικής κοινωνίας απ' την οποία εξεπορεύθη και η αρχή της λατρείας της Φύσεως, γιατί προς το πνεύμα της Φύσεως μόνο αγάπη και εκτίμησις για τα έργα του οφείλεται εκ μέρους του ανθρώπου. Η λατρεία οφείλεται προς την Φύση, δηλαδή προς το όλον των λειτουργούντων νόμων των αρχικών αιτίων της Δημιουργίας, προς τους λειτουργούντες νόμους προς τους οποίους το πνευματικό Ον οφείλει την ύπαρξη του. Η ανθρωπότης υπέπεσε σε βαρύτατο σφάλμα με το να μη διακρίνει πού οφείλει τη λατρεία της και πού την αγάπη της. Η αγάπη είναι ο νόμος ο οποίος διέπει τις αρμονικές σχέσεις των όντων και εκεί είναι που πρέπει να εκδηλώνεται άνευ περιορισμών, ενώ η λατρεία πρέπει να εκδηλώνεται εις τα αίτια της Δημιουργίας των κόσμων και στους διέποντες αυτούς νόμους. Η ανθρώπινη διάνοια αρνείται «εαυτήν» και την ισχύ της από της στιγμής που θα θεωρήσει «εαυτήν» άσχετη προς τους λειτουργούντες κόσμους και θα περιορίσει τις σχέσεις της μόνον προς την πνευματική φύση σε πνευματικό αίτιο...

... Η λειτουργία αυτών αποτελεί το έρεισμα από το οποίο θα ξεκινούσε η ανθρώπινη διανόησις προς κατάκτηση του μέσου της ενώσεως της προς την ψυχή της, δια της οποίας μπορεί να σημειωθεί η αθανασία της. Αυτό θα το αντιληφθούμε αν επισκοπήσουμε το έργο των παρθένων εκείνων οι οποίες παρασκεύαζαν τον πέπλο της Θεάς της Σοφίας. Ο πέπλος αυτός είναι μία αλληγορική εικόνα της αποθεώσεως της ανθρώπινης διάνοιας, η οποία νικηφόρως έχει απελευθερωθεί από τα ερέβη του Γήινου περιβάλλοντος.

Η μέταξα από την οποία εγίνετο ο πέπλος της Σοφίας είναι το σύμβολο των λειτουργουσών δυνάμεων της ανθρώπινης ψυχής, οι οποίες εξαγνίσθηκαν δια των δοκιμασιών, τις οποίες υπέστη αυτή μέσα σ' αυτό το περιβάλλον. Τον πέπλο τον ύφαιναν αγνά χέρια παρθένων που δεν είχαν μολυνθεί από ανθρώπινα πάθη, ούτε και τα είχαν μο-

Άποψη της Θόλου από τον ναό της Προνοίας Αθηνάς.

λύνει εξ επαφής άλλα ανθρώπινα χέρια που τα έργα τους ήταν αναιρετικά των προσπαθειών της Φύσεως, αναιρετικά των νόμων της δια των οποίων και μόνον κάθε ανθρώπινη συνείδησις καθίσταται φωτεινή και απαλλάσσεται από όλες τις δουλείες τις οποίες δημιουργούν οι έξω των αρμονιών της Φύσεως ζώντες άνθρωποι. Δια μετάξης και παρθένων χειρών γίνεται ο πέπλος της Θεάς της Σοφίας, ο οποίος είναι το ένδυμα της απελευθερούμενης ανθρώπινης ψυχής, δια του οποίου και μόνον αυτή εισέρχεται εις την Αθανασία. Αι Παρθένοι ήσαν Ιέρειες της Θεάς της Σοφίας και η εξέτασις του έργου τους, όπως και του έργου των μητέρων Ιερειών των Χρηστηρίων και Μυστηρίων, θα μας οδηγήσουν ασφαλέστερα στην πλήρη κατανόηση του Πέπλου της Θεάς της Σοφίας...».

Πέραν όμως των χρησμοδοτικών του ικανοτήτων, το Απολλώνειο Ιερό ασκούσε και ουσιώδη «διπλωματικά» καθήκοντα, επιτελούσε θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε και συμφιλιωτικό έργο ανάμεσα στα αντίπαλα στρατόπεδα των Ελλήνων, μία προσφορά η οποία εκφράστηκε μέσα από το έργο των Αμφικτυονιών. Κυρίαρχη εξ' άλλου κατέστη και η επίδραση του θεσμού των Αμφικτυονιών στη διαμόρφωση της πολιτικής αλλά και της θρησκευτικής εν γένει συμπεριφοράς του Ελληνικού Κόσμου. Οι Αμφικτυονίες, ως γνωστόν, αποτελούσαν ενώσεις πόλεων-κρατών, περιβεβλημένες με θρησκευτικό χαρακτήρα, χωρίς όμως να περιορίζονται σε αυτόν τον τομέα.

Κατ' ουσίαν, οι σκοποί που υπηρετούσαν ήταν κατά πολύ ευρύτεροι. Ήταν μακροπρόθεσμοι και στόχευαν στην εμπέδωση της ευημερίας και της ενότητας των Ελλήνων, στην κατάπαυση των σπαραγμών και των φθοροποιών διενέξεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, στους Δελφούς αναπτύχθηκε κι εφαρμόσθηκε, για πρώτη φορά στην αρχαιότητα, μία αρχική μορφή διεθνούς δικαίου ή τουλάχιστον μπορεί να υποστηριχθεί ότι εκεί τέθηκαν τα θεμέλια του.

Συγκεκριμένα, τα Αμφικτυονικά συνέδρια επεδίωκαν μεθοδικά τον τονισμό των κοινών σημείων όλων των Ελλήνων, συνιστούσαν δηλαδή ενωτικές προσπάθειες που στόχευαν στην επίτευξη της ομόνοιας και στην αποτροπή εμφυλίων πολέμων και επιζήμιων αναταραχών. Το μεγάλο Αμφικτυονικά συνέδριο των Ελλήνων, στο οποίο συμμετείχαν συνολικά δώδεκα Ελληνικές φυλές, κατέστη ευρύτερα γνωστό ως Δελφική Αμφικτυονία, διεξαγόταν δε κατά την Άνοιξη στους Δελφούς, τελώντας υπό την αιγίδα του Απολλωνείου Ιερού. Η ολοένα και μεγαλύτερη σημασία την οποία προσελάμβανε σταδιακώς το Απολλώνειο Ιερό, ανέδειξε το Ναό του Φοίβου Απόλλωνα σε σύμβολο πνευματικής ελευθερίας, αλλά και σε σημείο ενωτικής αναφοράς όλων των Ελλήνων.

Κοιτίδα του Φωτός και επίκεντρο του

Ίχνη της χριστιανικής βαρβαρότητας στα πανάρχαια δελφικά μάρμαρα.

Κόσμου, οι Δελφοί διαδραμάτισαν μία σημαντική επίδραση στη διαμόρφωση του φιλοσοφικού στοχασμού, ο οποίος αναπτύχθηκε στον ευρύτερο Ελλαδικό χώρο. Το γεγονός αυτό συνάγεται από τον ίδιο το χαρακτήρα των Δελφικών Εορτών και τελετουργιών. Οι εκδηλώσεις δε του Μαντείου, μεγίστης πνευματικής και ψυχικής ανατάσεως, προσέλαβαν ένα σαφή Ηλιολατρικό χαρακτήρα.

Αξίζει να τονιστεί ότι ο Δελφικός ομφαλός, ο προαιώνιος αυτός λατρευτικός λίθος, υπήρξε ένα σύμβολο που υποδήλωνε το γεγονός ότι οι Δελφοί αποτελούσαν το κέντρο της οικουμένης. Ο μαρμάρινος αυτός ομφαλός ήταν δεμένος με μάλλινες κλωστές, η δε εκάστοτε Πυθία, κατά τη διάρκεια της χρησμοδοσίας, κρατούσε μία κλωστή προερχόμενη από τον ομφαλό στο ένα της χέρι, ενώ στο άλλο της χέρι είχε ένα κλαδί δάφνης.

Ο συμβολισμός που ενυπήρχε στη σύνδεση της μάντιδος με τον Ιερό Λίθο μέσω της κλωστής είναι σαφής. Πρόκειται για τη σύνδεση του χρησμοδότη με τις μυστικές δυνάμεις της Γης, απ' όπου και αντλούσε τις μαντικές-προγνωστικές ικανότητες του. Η ίδια δε η διαδικασία της χρησμοδοσίας βασιζόταν σε ένα συγκεκριμένο προαιώνιο τυπικό, το οποίο είχε αμιγώς τελετουργικό χαρακτήρα, περιλαμβάνοντας ειδική προετοιμασία, στα πλαίσια της οποίας εντάσσονταν καθαρμοί, νηστείες και θυσίες.

Ο χώρος των Δελφών, ένα τοπίο που περιβάλλεται από ερημιά και άκρα σιωπή, βοηθώντας αποτελεσματικά τον αναζητητή να αισθανθεί την ψυχική γαλήνη, αλλά και να επιτύχει την επιζητούμενη αυτοσυγκέντρωση προκειμένου να νιώσει απρόσκοπτα τη διαλογιστική εμπειρία, δημιουργεί καθ' εαυτός μία ιδιαίτερα υποβλητική ατμόσφαιρα, αναδεικνυόμενος σε τόπο περισυλλογής, αλλά και μυστηριακής εντάσεως.

Ασφαλώς, το ακριβές σημείο επιλογής για την ανέγερση του Απολλωνείου Ιερού δεν ήταν τυχαίο. Σε άλλο σημείο αυτής της μελέτης αναφέρονται διεξοδικά τα κριτήρια με γνώμονα τα οποία οι αρχαιοέλληνες Μύστες επιδίδονταν στην επιλογή χώρων, προκειμένου να ανεγείρουν ή να εγκαθιδρύσουν Ιερά Κέντρα, τα οποία επιτελούσαν θεουργικό έργο.

Όπως αποδεικνύει ο μεταστάς ερευνητής Θεοφάνης Μανιάς, η ευθεία γραμμή που νοητά ενώνει τους Δελφούς με την Αθήνα, διέρχεται από τη Δήλο. Η αντίστοιχη νοητή γραμμή που ενώνει τους Δελφούς με την Κόρινθο, διέρχεται από τη Φαιστό, ενώ έχει επίσης αποδειχθεί ότι οι Δελφοί απέχουν ίση απόσταση από την Ολυμπία και την Ακρόπολη των Αθηνών. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, το νοητό τρίγωνο Ακρόπολη Αθηνών-Δελφοί-Ολυμπία είναι ισοσκελές και ορθογώνιο.

Πολλές φορές ο Απόλλων προστάτευσε το Μαντείο και τον Ιερό χώρο από βαρβαρι-

Απεικόνιση της καταστροφής των εισβολέων Γαλατών, έμπροσθεν του τεμένους των Δελφών.

κές επιδρομές. Όταν οι Πέρσες, κατά τον 5° π.Χ. αιώνα, επέδραμαν εναντίον των Δελφών, ο Ακτινοβόλος Θεός εξαπέλυσε εναντίον τους αστραπές και βροντές και κατακύλησε ογκώδεις βράχους, οι οποίοι έτρεψαν το μηδικό ασκέρι σε φυγή. Επ' αυτού ο Ηρόδοτος αναφέρει: «Οι Δελφοί όταν άκουσαν πως πλησίαζαν οι βάρβαροι, κυριεύτηκαν από πανικό και ρώτησαν το Μαντείο, αν πρέπει να καταχώσουν στη γη τους τους Ιερούς θησαυρούς ή να τους μεταφέρουν σ' άλλη χώρα. Ο Απόλλων τους είπε να μην τους μετακινήσουν και πως αυτός ήταν ικανός να τους προφυλάξει. Οι κάτοικοι φρόντισαν μόνο για τους εαυτούς τους. Τις μεν γυναίκες και τα παιδιά έστειλαν στην Αχαΐα, όλοι δε σχεδόν οι άνδρες ανέβηκαν στις κορυφές του Παρνασσού ή κατέφυγαν στην Άμφισσα και στη Λοκρίδα. Στους Δελφούς έμειναν μόνο εξήντα άνδρες, με τον ερμηνευτή των χρησμών, το μάντη.

Άποψη των ερειπίων του Γυμνασίου των Δελφών.

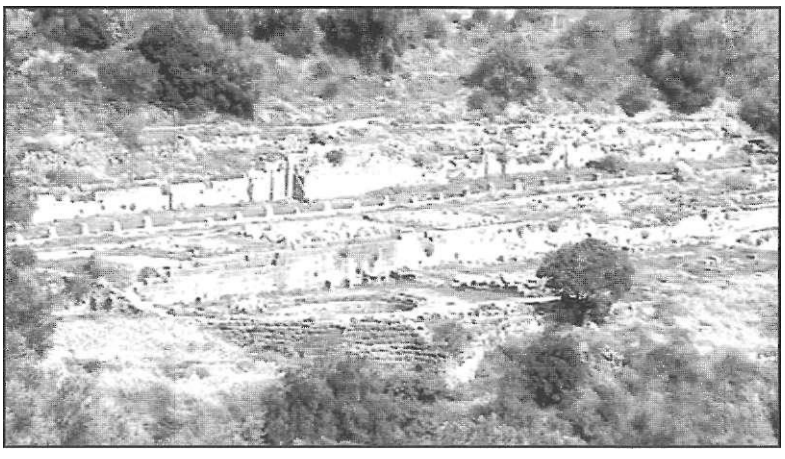

Όταν πλησίασαν οι βάρβαροι τόσο, ώστε να διακρίνουν το ναό, τότε ο Μάντης παρατήρησε πως εμπρός στο ναό πρόβαλαν από μόνα τους τα ιερά όπλα, που σε κανέναν άνθρωπο δεν επιτρεπόταν να τα μεταφέρει, από το εσωτερικό του ναού. Αμέσως ο Μάντης έσπευσε να αναγγείλλει το θαύμα στους άνδρες που είχαν παραμείνει στους Δελφούς.

Όταν οι βάρβαροι έφτασαν εμπρός στο ναό της Προνοίας Αθηνάς, συνέβησαν θαύματα ακόμη πιο μεγάλα από το προηγούμενο. Απ' τον ουρανό έπεσαν πάνω τους δύο κεραυνοί, από δε τον Παρνασσό έπεσαν βράχοι με πολύ πάταγο, που σκότωσαν πολλούς. Επίσης από το Ιερό της Προνοίας ακούστηκε αλαλαγμός. Όλα αυτά προκάλεσαν τον πανικό στους βαρβάρους κι ετράπησαν σε άτακτη φυγή. Όταν έμαθαν αυτό οι κάτοικοι των Δελφών τους καταδίωξαν και σκότωσαν πολλούς, λίγοι δε μόνο σώθηκαν από τους βαρβάρους, καταφεύγοντας στη Βοιωτία. Όσοι διασώθηκαν διηγούνταν ότι, εκτός από τα παραπάνω υπερφυσικά γεγονότα που σημειώθηκαν στους Δελφούς, παρατήρησαν και δύο οπλίτες, πολύ ψηλότερους από κάθε άλλον άνθρωπο, να τους καταδιώκουν και να σκοτώνουν πολλούς. Οι δύο αυτοί, όπως λέγεται στους Δελφούς, ήταν επιχώριοι ήρωες και ονομάζονταν Φύκαλος και Αυτονόος, ανήγειραν δε οι κάτοικοι προς τιμήν τους δύο τεμένη κοντά στον ναό του Απόλλωνα».

Τους βράχους που έριξε ο, προστάτης των Δελφών, Θεός από τον Παρνασσό, όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, έβλεπαν οι σύγχρονοι του να κείνται στον περίβολο της Προνοίας Αθηνάς. Και σήμερα ακόμη, στον ίδιο χώρο, βρίσκονται λείψανα από τα αποσμάχητα αυτά όπλα του Απόλλωνα.

Γενικότερα, το Μαντείο των Δελφών συνέβαλε στην εδραίωση της Ηρωολατρείας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός υπερφυσικού πολεμιστή ο οποίος, όπως μαρτυρούν οι λαβόντες μέρος στη μάχη του Μαραθώνα, εμφανίστηκε ξαφνικά ως οπτασία από τον ορίζοντα και με ένα άροτρο θέριζε τα εχθρικά στίφη. Σε αυτή τη μυθική μορφή αποδόθηκε το όνομα Εχετλαίος και τιμήθηκε ανάλογα (Παυσανίας 132,5.1,3).

Κατά τη χειμερινή τροπή του Ηλίου, ανά διετία, οι Θυϊάδες, στους Δελφούς, τελούσαν Ιερά Όργια προς τιμή του Απόλλωνα και του Διονύσου. Επίκεντρο των νυκτερινών αυτών οργίων (ιερών έργων) ήταν η αναζήτηση του θείου βρέφους, του Διονύσου Λικνίτη.

Κατά τους χειμερινούς μήνες, όταν ο Απόλλων-Ήλιος βρισκόταν στην Υπερβορέα,

Όλμος, λαξευμένη εσοχή προοριζόμενη για τελετουργικές εγκοιμήσεις, στον χώρο των Δελφών.

στους Δελφούς επικρατούσε η λατρεία του Διονύσου, με επικρατούντες τους διθυράμβους, αντί των παιάνων. Τότε τελούνταν και οι Εορτές του Διονύσου, δηλαδή τα κατ' αγρούς Διονύσια, τα Λήναια, τα Ανθεστήρια και τα μεγάλα Διονύσια.

Σημαντική ήταν η παρουσία του Ιερού Πυρός στους Ναούς και σε όλα τα Μυστήρια. Το πυρ, κατά τον μυσταγωγό Πλούταρχο, θεωρείται πηγή των πάντων, καθώς αποτελεί αέναο σύμβολο της αιωνίας δυνάμεως, η οποία διακοσμεί το Σύμπαν. Εστιάδες παρθένες διαφύλασσαν αυτό το Ιερό Πυρ τόσο στη Ρώμη, όσο και στα Ιερά της Σαμοθράκης.

Μετά τη συντριβή των Περσών, στις Πλαταιές, το Δελφικό Μαντείο έδωσε εντολή να σβηστούν όλες οι φωτιές τις οποίες είχε μολύνει η περσική παρουσία και κατοχή και να αναφθούν με πυρ καθαρό, που θα έπαιρναν από το Ιερό του Απόλλωνα στους Δελφούς, την κοινή εστία των Ελλήνων. Το έργο αυτό ανέλαβε να επιτελέσει ο Ευρύδας, ο οποίος, αφού πήγε στους Δελφούς και υπεβλήθη σε καθαρμούς, στεφανώθηκε με κλαδιά δάφνης κι έλαβε το πυρ. Τρέχοντας έφθασε στις Πλαταιές και το παρέδωσε, πεθαίνοντας ακολούθως, όπως και ο αγγελιοφόρος του Μαραθώνα.

Κατά τη Δελφική Εορτή «Σεπτήριον» λαμβάνουν μέρος και οι Ολείες, γυναίκες-μέλη διονυσιακού θιάσου ή βασιλικού γένους, από τον Ορχομενό.

Οι **Όσιοι,** δελφικοί λειτουργοί, τελούσαν μυστική θυσία όταν οι Θυϊάδες ιερουργούσαν την έγερση του Λικνίτη. Μία θεολογική πραγματεία, η οποία αποδίδεται στον Αριστοτέλη, «τα Θεολογούμενα», εξέφραζε την αντίληψη ότι Απόλλων και Διόνυσος ταυτίζονται. Ωστόσο υπάρχει και η ερμηνεία του διαμετρικά αντίθετου ρόλου Απόλλωνα και Διονύσου. Συγκεκριμένα υφίσταται και η εκδοχή, κυριαρχείσα ιδίως κατά τους παρακμιακούς ελληνιστικούς χρόνους, σύμφωνα με την οποία ο Διόνυσος αντιπροσωπεύει μία θεότητα του θανάτου, ενώ παράλληλα εξέφραζε και τις πλέον αχαλίνωτες δυνάμεις του ξέφρενου μαιναδισμού.

Η αναχώρηση λοιπόν του Απόλλωνος και η έλευση του Διονύσου, σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση, εξέφραζε το ασυμβίβαστο των ιδιοτήτων των δύο θεοτήτων. Όλα αυτά όμως συνέβησαν κατά τα παρακμιακά χρόνια, όταν οι τσρλατάνοι ορφεοτελεοτές αντικατέστησαν τους αυθεντικούς ορφικούς φιλοσόφους, όταν οι μεσσιανιστικές δοξασίες της σημιτικής ανατολής εισέδυσαν στα αρχέγονα ελληνικά πρότυπα.

Σήμερα, δυστυχώς, πολλοί από τους αυτοαποκαλούμενους «Εθνικούς» δεν εκφράζουν τον ακραιφνή Ελληνικό Δωδεκαθε'ίσμό, αλλά έναν ολότελα ξένο προς τα ελληνικά πρότυπα πολυθεϊστικό συγκρητισμό, ο οποίος αλλοιώνει ήθη και συνειδήσεις...

ΤΟ ΔΕΛΦΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ Α. ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΥ

Ενας από τους μεγαλύτερους θεματοφύλακες των Δελφικών Παραδόσεων υπήρξε και ο Άγγελος Σικελιανός.

Εβδομήντα και πλέον χρόνια συμπληρώνονται εφέτος από την τέλεση των πρώτων Δελφικών Εορτών και η σκέψη μας στρέφεται προς τη φωτεινή μορφή του εμπνευστή και δημιουργού τους, τη φυσιογνωμία του πηγαίου Ελληνολάτρη και Αρχαιογνώστη Αγγέλου Σικελιανού.

Ο Σικελιανός, ένας από τους μεγαλύτερους ποιητές και διανοητές του αιώνα μας, διακρίθηκε όχι μόνο για το λυρικό ποιητικό έργο του, τις θεατρικές εργασίες και τον πεζό λόγο, αλλά και για τη βαθιά γνώση της μυθικής-μυσταγωγικής παραδόσεως των Ελλήνων, ιδίως δε της Δελφικής, την οποία εξύμνησε μέσα από τις μελέτες του όσο ίσως κανείς άλλος σύγχρονος ποιητής.

Η αξία αυτής της γνώσεως έγκειται στο γεγονός ότι ο Σικελιανός κατάφερε να ενσωματώσει τα συστατικά στοιχεία των ελληνικών και ειδικότερα των δελφικών και ορφικών παραδόσεων, στην ποίηση και στη δραματουργία του.

Ουσιαστικά, ο Α. Σικελιανός πέτυχε την αναβίωση του αρχαίου αττικού θεατρικού

Δελφοί: Το σπίτι που στέγασε τις εμπνεύσεις του Αγγέλου και της Εύας Σικελιανού και τώρα Μουσείο, σε ανάμνηση της προσφοράς τους...

είδους και ταυτόχρονα την ενίσχυση της πολυσχιδούς κινήσεως με άξονα τη λαϊκή τέχνη, μέσα από τον «Δελφικό Κύκλο».

Μέσα από το ποιητικό έργο του Α. Σικελιανού διακρίνονται τα τρία κυρίαρχα στοιχεία της Ορφικής Παραδόσεως: Ο Ελευσίνιος Στάχυς, το Διονυσιακό Κλήμα και το Εκατόφυλλο Ρόδο. Πρόκειται για τρία στοιχεία τα οποία ανταποκρίνονται σε διαδοχικούς βαθμούς μίας μυητικής διαδικασίας, η ολοκλήρωση της οποίας οδηγεί στην τελείωση του ανθρώπινου έργου.

Για τον φιλόσοφο-ποιητή, όπως αναφέρει στην τραγωδία του «Ο Διθύραμβος του Ρόδου», ο Ελευσίνιος Στάχυς προσλαμβάνει την ιδιότητα του συμβόλου της ισότητας του ανθρώπου, έναντι του οριακού γεγονότος του θανάτου, αντιπροσωπεύοντας τον Πρώτο Βαθμό Μυήσεως, άγοντας στη Ζωή.

Το Διονυσιακό Κλήμα υποδηλώνει τη δύναμη της Δημιουργίας. Πρόκειται για τον Δεύτερο Βαθμό Μυήσεως που οδηγεί στην εμπέδωση της Άρτιας Τέχνης, η γνώση της οποίας παρέχει στον μυούμενο τη δυνατότητα να κατανοήσει το δημιουργικό ρυθμό του Σύμπαντος.

Το Εκατόφυλλο Ρόδο συμβολίζει τον αρμονικό συγκερασμό των αντιθέτων δυνάμεων, της Απολλώνειας σοφίας και αρμονίας και του Διονυσιακού ενθουσιασμού. Είναι το συνταίριασμα του Διονύσου και του Απόλλωνος, η συνύπαρξη του Ορθού Λόγου και της Ιεράς Μανίας.

Η λυρική ποίηση, την οποία έγραψε μέχρι και το 1935 ο λάτρης των Δελφικών παραδόσεων Άγγελος Σικελιανός, είναι χαρακτηριστική των ανησυχιών του ποιητή σε σχέση με τα υπαρξιακά ζητήματα. Εδώ κυριαρχεί η διερεύνηση του αιώνιου προβλήματος της Ζωής και του Θανάτου. «Ο Αλαφροϊσκιωτος», αποτελεί την πρώτη επικοινωνία του Σικελιανού με την ψυχή της Φύσεως, ενώ μέσα από το συνθετικό έργο του «Μήτηρ Θεού», επιτυγχάνει μία ουσιαστική πνευματική σύνδεση με αυτό που αποκαλεί Κοσμικό Μυστήριο. Μέσα από αυτό το έργο του, ο ποιητής πραγματοποιεί την εκμυστήρευση της αέναης δημιουργίας μέσα από το «θάμπος του θανάτου» που αποτελεί «το πρώτο αίτιο της Ζωής», ορίζοντας την ουσιώδη σχέση του ανθρώπου με το Σύμπαν.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ποιήματα της ενότητας «Ορφικά» (1932) ιδιαιτέρως δε «Η Ιερά Οδός». Πρόκειται για ένα διαχρονικό συμβολισμό της αιώνιας τραγικής αντιθέσεως της ζωής, με τους αρχέγονους εκείνους συμβολισμούς που τη σκιαγραφούν, από την προϊστορική Μητέρα-Θεά έως την Ελευσίνια Δήμητρα.

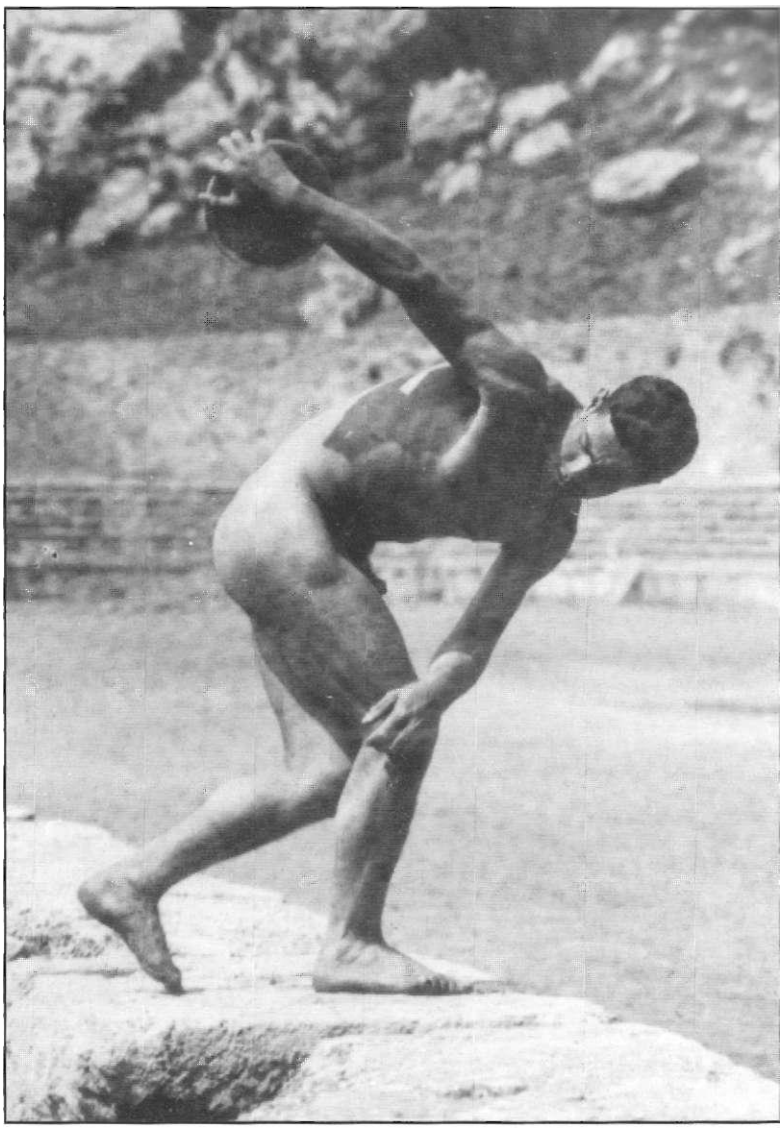

Δισκοβόλος κατά τα πρότυπα του Μύρωνα, από τις Δελφικές Εορτές του 1927.

Το μήνυμα του ποιητή είναι η βελτιοδοξία του για μία ανθρωπότητα απελευθερωμένη από τα πάθη της αδικίας και της αλληλοσφαγής, για μία ανθρώπινη κοινωνία βιολογικά ενωμένη με τη Φύση. Αυτό ακριβώς ήταν και το επίκεντρο των Δελφικών Μυστηρίων, όπως άλλωστε και όλων των ελληνικών μυστηριακών ιερουργιών.

Κυρίαρχη αντίληψη του Ορφισμού, οι αρχές του οποίου είχαν διαποτίσει όλη την ελληνική μυστηριακή παράδοση, αλλά και τη λογοτεχνική δημιουργία του Αγγέλου Σικελιανού, είναι η Αρμονία των πάντων και η ενότητα με τη Φύση, με το Παν. Τον Ιανουάριο του 1936, μέσα από το περιοδικό «Τα Νέα Γράμματα», παρουσιάζει το έργο του «Η Ελευσίνια Διαθήκη», όπου.τονίζει την αναγκαιότητα δημιουργίας μίας «τεραστίας μεθόδου», με την οποία η γνώση και η ζωή θα συνδέονταν εξ αρχής από τη ρίζα, ώστε να επέλθει η ενότητα Ανθρώπου (μικρόκοσμου) και Κόσμου (μακρόκοσμου).

Απεικόνιση μάχης από οπλίτες, στο πλαίσιο των πρώτων δελφικών εορτών.

Οι πρώτες Δελφικές Εορτές διεξήχθησαν το Μάιο του 1927 (9 και 10 Μαΐου). Επακολούθησαν οι δεύτερες, το Μάιο του 1930 (1-3, 6-8 και 11-13 Μαΐου), προσελκύοντας το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Η αναβίωση τους ζωντάνεψε και πάλι τα Αρχαία Θέατρα, αναδεικνύοντας τον Δελφικό Ιερό τόπο σε Λίκνο του Πολιτισμού. Ο Σικελιανός, βαθύς γνώστης της Ελληνικής Παιδείας, μέσα από την υιοθέτηση των Δελφικών Εορτών, απέβλεπε στη διαφύλαξη μίας πνευματικής παρακαταθήκης, η οποία θα είχε ακτινοβολία διαχρονική.

Θεωρούσε τις αξίες του Ελληνικού Πολιτισμού ως αείζωες πηγές πνευματικού φωτός, οι οποίες ήταν σε θέση να ζωογονήσουν και πάλι τον κόσμο, ώστε να ανακτήσει τη χαμένη του πνευματικότητα, ανυψώνοντας και καθιερώνοντας τους αναζητητές του Αρχαίου Ελληνικού Μεγαλείου.

Στα πλαίσια αυτά, αρκετά χρόνια πριν αποπειραθεί την αναβίωση των Δελφικών Εορτών, ο Άγγελος Σικελιανός συμμετείχε ενεργά σε μία άλλη προσπάθεια, αυτή της παρουσιάσεως αρχαίων τραγωδιών.

Όμως οι Δελφικές Εορτές δεν ήταν το μόνο όραμα του Σικελιανού. Στόχευε επίσης στην ίδρυση ενός Δελφικού Πανεπιστημίου, ένα όραμα το οποίο έμεινε ανεκπλήρωτος στόχος.

Στο σημείο αυτό αξίζει να διερωτηθούμε και να αναζητήσουμε τα αίτια της επικεντρώσεως του ποιητή και φιλοσόφου στο Δελφικό χώρο. Ασφαλώς και η επιλογή του αυτή δεν υπήρξε τυχαία. Οι Δελφοί ανέκαθεν αποτελούσαν κι εξακολουθούν να παραμένουν η θρησκευτική και πνευματική κοιτίδα των Ελληνικών Παραδόσεων.

Σημείο αναφοράς του έργου του Σικελιανού καθίσταται το έργο του Πίνδαρου και του Αισχύλου. Ο «Ορφικός Διθύραμβος», που γράφει και σκηνοθετεί ο ίδιος ο ποιητής το 1933, αποτελεί μία έμπνευση αμιγώς αισχυλική. Εικάζεται μάλιστα ότι ο «Ορφικός Διθύραμβος» αποτελεί ανάπλαση του απολεσθέντος έργου του Αισχύλου «Βασσαρίδες». Ένα έργο στο οποίο ο Ηλιολάτρης Ορφέας κατακρεουργείται από τις μαινάδες στο Παγγαίο Όρος.

Το «Κύκνειο Άσμα» του ποιητή στο έργο του «Λυρικός Βίος» είναι το «Πνευματικό Εμβατήριο», το οποίο θα δημοσιεύσει το Μάιο του 1945. Πρόκειται εμφανώς για ένα κάλεσμα, για Ανάταση Πνευματική και Ηθική Ανύψωση των Ζωντανών Δυνάμεων του Ελληνισμού, ένα κάλεσμα διαχρονικό, το οποίο πρέπει να αποτελέσει και σήμερα, ειδικά σήμερα, πηγή αστείρευτης εμπνεύσεως για κάθε ασυμβίβαστο Έλληνα, για κάθε Πατριώτη που συνειδητοποιεί το σκοπό αλ-

Ο θησαυρός των Αθηναίων, μέσα σε ένα υποβλητικό φυσικό περιβάλλον στους Δελφούς.

λά και το βάρος της αποστολής του.

Ένα ουσιαστικό συμπέρασμα που αναφύεται από τη μελέτη της ζωής και του έργου του Αγγέλου Σικελιανού είναι ότι η Αρχαιολατρεία, όταν προσλαμβάνει μία οργανική αναβίωση, όπως αυτή που επιχείρησε να πραγματώσει ο ίδιος ο Σικελιανός στο δελφικό χώρο, όχι μόνο δεν αποτελεί ανούσια προγονοπληξία, αλλά αντίθετα συνιστά μία συνειδητή ζωογόνο διεργασία, από την οποία εκπηγάζει η Αναγέννηση του Ελληνικού Πολιτισμού των πατρώων θεσμών και αξιών. Η επιστροφή στις ρίζες προϋποθέτει όμως την άμεση επικοινωνία με την Αρχαία Ψυχή. Χωρίς αυτή, και μάλιστα με αλλότριους πνευματικούς και θρησκευτικούς διάμεσους, είναι αδύνατη η πραγμάτωση της. Σήμερα, σε εποχή πνευματικού σκότους και υλιστικού παροξυσμού, το έργο και τα μηνύματα του Αγγέλου Σικελιανού είναι επίκαιρα όσο ποτέ άλλοτε. Απομένει, πλέον, σε εμάς να διαφυλάξουμε και να μεταλαμπαδεύσουμε την πεμπτουσία τους στις επερχόμενες γενεές, τις Ελληνικές Αξίες και Παραδόσεις.

Είναι το πρώτιστο καθήκον που υπαγορεύουν οι Ελληνικές καταβολές μας. Γιατί το έργο του Δελφικού λάτρη Αγγέλου Σικελιανού, ως διαχρονικό μνημείο, μας καλεί σε νέους αγώνες, σε νέες προσπάθειες για τη σφυρηλάτηση του Ελληνικού Πολιτισμού, για την ανάπλαση του αρχέγονου μεγαλείου της Φυλής μας.

Η Ελληνική Φυλή έφερε σε εκδήλωση την Ύψιστη Θρησκεία ολόκληρης της Οικουμένης. Επ' αυτού, ο θεματοφύλακας των Δελφικών ιδεωδών Περικλής Γιαννόπουλος, στην «Έκκληση προς το Πανελλήνιο Κοινό», αναφέρει τα ακόλουθα: **«Η ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ, η οποία περιλαμβάνεται εις το ιερώτατον Τριαδικόν Σύμβολον: ΩΡΑΙΟΝ, ΑΛΗΘΕΣ ΑΓΑΘΟΝ».** Πρόκειται για την πεμπτουσία της Δελφικής Αντιλήψεως.

Δι' αυτής της ατραπού επέρχεται το «Βάπτισμα της ψυχής μας εις το Θείον Φως», των υψιπετών Δελφικών Μυστηρίων.

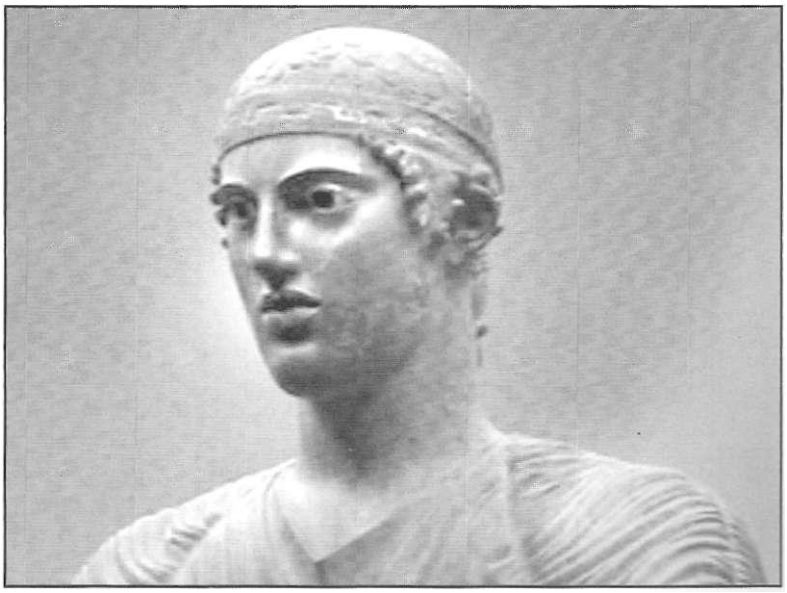

ΔΕΛΦΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

Ο τρίποδας αποτελεί έκφραση του υλικού σώματος που μόνο εάν αναπτυχθεί κι εμπεδώσει την εγκράτεια, τη σωφροσύνη και την ανδρεία μπορεί να ανελιχθεί και να επιτύχει τη μαντική τέχνη.

Ο Ηνίοχος αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα μυσταγωγικής φυσιογνωμίας. Δε διακρίνεται για τους υπερτροφικούς του μυς, δηλαδή λείπει το στοιχείο της υλικής δυνάμεως, διότι το γαλήνιο βλέμμα του και η αταραξία του μαρτυρούν, σε συνάρτηση με την τιθάσευση των αλόγων, ότι έχει επιτύχει έναν ανώτερο βαθμό κυριαρχίας, ένα βαθμό κυριαρχίας ψυχικής.

Φορά ταινία με μαίανδρο, η οποία συμβολίζει το άπειρο, ο δε χιτώνας του φέρει 22 πτυχές. Το γινόμενο 3x7 = 21 αντιπροσωπεύει την ανθρώπινη εξέλιξη κατά τα τρία βασικά στάδια της αναπτύξεως (φυσικό, ψυχικό, πνευματικό), ανά επτά έτη. Η δε 22η πτυχή (21 + 1) αντιπροσωπεύει τον αναβαθμό εκείνο που οδηγεί στη θεϊκή εξέλιξη.

Ο Ηνίοχος, έκφραση πληρότητας και κυριαρχίας.

Ο ομφαλός, σε συμβολικό επίπεδο, παριστάνει το κέντρο της γης. Η κατασκευή του είναι αντίστοιχη του ανθρωπίνου ομφαλού, δεδομένου μάλιστα ότι και ο φυσικός βρίσκεται στο κέντρο του ανθρωπίνου σώματος.

Ταυτόχρονα, όμως, ο δελφικός ομφαλός περικλείει κι έναν επιπρόσθετο συμβολισμό. Κατά το παράδειγμα της μητέρας τροφού που εφοδιάζει το παιδί της με φαγητό για την επιβίωση του, αναλόγως και το Δελφικό Μαντείο μεριμνεί για τον εφοδιασμό των ανθρώπων για τροφή, όχι βεβαίως υλικής φύσεως, αλλά πνευματικής και ψυχικής.

Σε κάθε αληθινά μυσταγωγικό σύστημα, η Μύηση αποτελεί ένα κορυφαίο γεγονός, για την αποκάλυψη στον αναζητητή της αληθινής διαφυλαχθείσης Γνώσεως. Αποτελεί μία πραγματικότητα, η απαρχή της οποίας χάνεται στα βάθη των αιώνων, ενώ στους ιστορικούς χρόνους της πρώιμης αρχαιότητας η μύηση συνυφαίνεται με τους κατά τόπους παραδοσιακούς μυστηριακούς θεσμούς, όπως είναι τα αρχέγονα Ορφικά, Μινωικά, Καβείρια, Ελευσίνια κ.α. Μυστήρια.

Τι είναι όμως η μύηση, τι ορισμό προσλαμβάνει και ποια η ευεργεσία που λαμβάνει ο υφιστάμενος αυτήν;

Η μύηση δεν έχει θεωρητικό χαρακτήρα. Αντίθετα, συνιστά ένα τελετουργικό δρώμενο, το οποίο απευθύνεται κυρίως στον εσώτερο εαυτό, έχοντας ως αντικειμενική του επιδίωξη να αφυπνίσει την ψυχική υπόσταση του μυουμένου. Προσπαθεί να διαγείρειτην αθάνατη ψυχική ουσία που εδράζεται στο άδυτο της υλικής του φύσεως, στο Ναό του ανθρώπου, δηλαδή στο σώμα του, ώστε με αναγεννημένη πλέον μορφή, κυριολεκτικά και αλληγορικά, να προβεί στην ενατένιση της ζωής υπό ένα βαθύτερο και ουσιαστικότερο πρίσμα.

Η μύηση είναι ένα γεγονός που επιτυγχάνει μία επίδραση νοητική, πνευματική και ψυχική. Η τελετουργία του μυητικού τυπικού προκαλεί στον αναζητητή του Φωτός βαθιά εντύπωση. Αυτόματα θέτει σε λειτουργία την κρίση του, ενώ παράλληλα χαράζει ανεξίτηλα στη μνήμη του τα βαθυστόχαστα νοήματα που επέρχονται από την αποσαφήνιση των συμβόλων και της αλληγορίας.

Η μύηση λειτουργεί ως ένα είδος αλχημικής διεργασίας, εξαγνίζοντας και ανυψώνοντας τους μυούμενους σε μία ανώτε-

ρη κι ευγενέστερη μορφή.

Μέσω της μυήσεως επέρχεται η αποκάλυψη και συνειδητοποίηση θεμελιωδών αληθειών, οι οποίες αφορούν την εκδήλωση της φύσεως και των πνευματικών νόμων που τη διέπουν.

Το γεγονός της μυήσεως αποτελεί και ως εκ τούτου ένα οριακό γεγονός, το οποίο συνιστά ταυτόχρονα και το διαχωριστικό όριο μεταξύ της κοινωνίας του υλισμού, της άγνοιας και της ματαιοδοξίας και της κοινότητας των μυστών, εντός των τάξεων της οποίας απονέμεται η μύηση. Με τη Μύηση συντελείται η ανύψωση του αναζητητή του Φωτός σε έναν ανώτερο βαθμό. Δεν πρόκειται, φυσικά, για την απονομή κάποιας τιμής ή κάποιου αξιώματος, αλλά για την αναρρίχηση σε μία ανώτερη βαθμίδα γνώσεως, υποδηλώνοντας την πρόοδο που έχει συντελεσθεί.

Τέλος, δε θα πρέπει να διαφύγει της προσοχής μας το γεγονός ότι η Μύηση λάμβανε και λαμβάνει πάντοτε χώρα εντός του Ναού, ο οποίος συμβολίζει το συμπαντικό στερέωμα. Για να εισέλθει ο υποψήφιος εντός του καθαγιασμένου χώρου και να δεχθεί τη μύηση, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει ετοιμασθεί εσωτερικά. Πρέπει να έχει εμπεδώσει τη δελφική προτροπή «Γνώθι σαυτόν», να έχει ενδοσκοπήσει πρόσβαση σε έννοιες και αρχές οι οποίες δεν προσεγγίζονται με την απλή λογική, διότι δεν υπόκεινται στις διεργασίες της αντικειμενικής διάνοιας.

Γιατί όμως η απόκτηση προσβάσεως στη Γνώση απαιτεί προηγουμένως την υποβολή του αναζητητή στη μυητική διαδικασία; Η απάντηση στο ερώτημα αυτό άπτεται των δοκιμασιών στις οποίες πρέπει να υποβληθεί ο μυούμενος, προκειμένου να αποδείξει την ειλικρίνεια των σκοπών του. Αυτή τη μεγάλη πραγματικότητα εκφράζει η ύπαρξη ενός χαρακτηριστικού δελφικού μνημείου, αυτού της Σφιγγός.

Η Σφίγγα, αν και τυγχάνει ένα μυθολογικό τέρας, παρά ταύτα δεν εμπνέει φόβο ή άλλο αρνητικό συναίσθημα. Η μορφή της, αντιθέτως, προσελκύει την περιέργεια του θεατή και η έκφραση της παρακινεί τον αναζητητή να γνωρίσει τα μυστικά που κρύβει εντός της. Η Σφίγγα, σε συμβολικό επίπεδο, τηρεί σιγή έναντι των απροετοίμαστων να δεχθούν την αλήθεια και τη Γνώση. Σε εσωτερικό όμως επίπεδο, για όσους δηλαδή έχουν διέλθει την ατραπό των Δελφικών Μυστηρίων κι έχουν φθάσει στην εμπέδωση της δελφικής προτροπής «Γνώθι σαυτόν», αποκαλύπτει τα καλά φυλαγμένα προαιώνια μυστικά της.

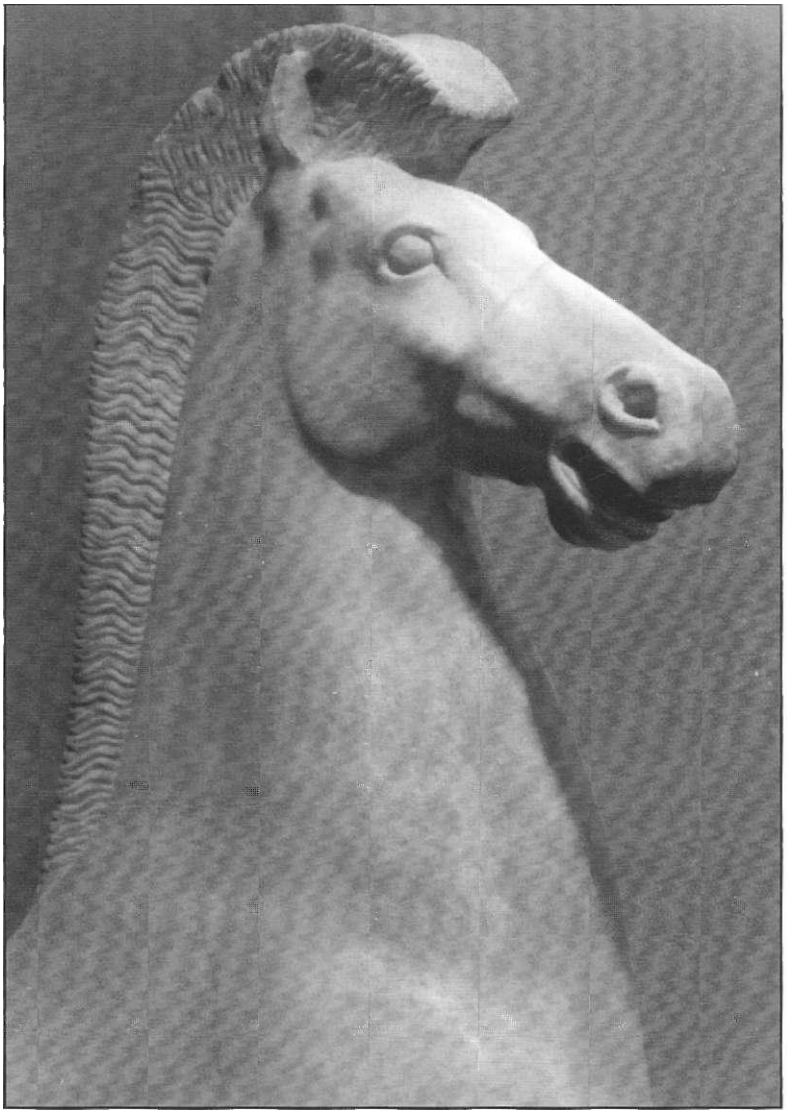

Το γυναικείο κεφάλι της Σφιγγός συμβολίζει τη διάνοια. Το ταυροειδές σώμα της συμβολίζει την παραγωγικότητα, ενώ τα λεονταρίσια πόδια της συμβολίζουν τη φυσική αντοχή.

Τα φτερά της, που τόσο ομοιάζουν με εκείνα του αετού, συμβολίζουν το πνευματικό στοιχείο, το οποίο, όταν απελευθερωθεί από τα υλικά δεσμά, ανυψώνεται σε ανώτερους κόσμους.

Είναι ευνόητο ότι όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν την ίδια αντιληπτική ικανότητα για να αξιολογήσουν το γνωστικό φάσμα. Επόμενο είναι, λοιπόν, ότι η γνώση πρέπει να διαφυλάσσεται από τους κακόβουλους, καθώς και από εκείνους οι οποίοι δεν είναι σε θέση να την εμπεδώσουν, καθώς η Ανώτερη Γνώση απευθύνεται κυρίως στον ψυχικό παράγοντα της ανθρώπινης υποστάσεως.

Η μυητική εμπειρία αποκτάται μέσω της καταβολής ορισμένων προσπαθειών και δια της πληρώσεως κάποιων προϋποθέσεων, οι

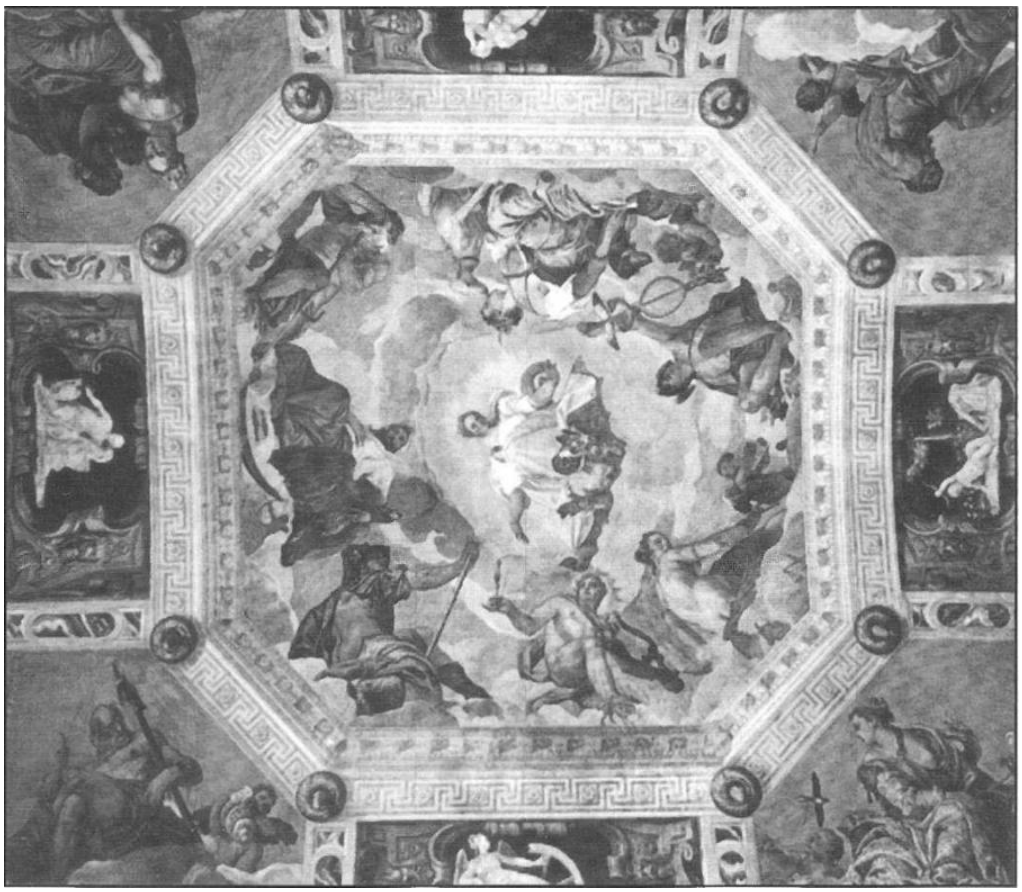

Το ολύμπιο πάνθεο. Η δελφική λατρεία είχε χαρακτήρα αμιγώς ουράνιο-ηλιακό.

οποίες εμφανίζονται είτε ως δοκιμασίες, είτε ως άθλοι.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτών των παραδόσεων, σε σχέση μάλιστα προς τους Δελφούς, είναι εκείνο που αφορά τον ημίθεο Ηρακλή. Ο Ηρακλής, γιος του Θεού Δία και της θνητής Αλκμήνης, ενσαρκώνεται προκειμένου να αποκτήσει εμπειρίες και γνώσεις.

Έχοντας μέσα του θεϊκή δύναμη, καταφέρνει να εξουδετερώσει τα φίδια που του στέλνει η Ήρα, κατορθώνει δηλαδή να αντιμετωπίσει τις υποχθόνιες-σκοτεινές δυνάμεις που τον περιζώνουν.

Διαπράττει την ύβρη, σκοτώνοντας το διδάσκαλο του Λίνο και καταφεύγει στο Μαντείο των Δελφών για εξιλεασμό. Η εντολή που του δίδεται να παρουσιασθεί στον βασιλιά της Τίρυνθας, ο οποίος και του αναθέτει τους δώδεκα άθλους, συνιστά μία μυητική διαδικασία για την κάθαρση και τον ψυχικό εξαγνισμό.

Εν κατακλείδι, η Μύηση εξασφαλίζει στον μυούμενο τα ακόλουθα ευεργετήματα: Τον ωθεί σε μία βαθύτερη ενδοσκόπηση, καθώς και σε έναν ουσιαστικό συνειδησιακό έλεγχο, του διαγείρει τη θέληση για αναζήτηση και εμπέδωση της γνώσεως και, ταυτόχρονα, συνιστά το μυητικό γεγονός μία συνειδητή υποχρέωση, βάσει της οποίας θα αποδυθεί, σε όλον τον υπόλοιπο βίο του, σε μία συνεχή προσπάθεια τελειοποιήσεως.

Σε αυτά ακριβώς τα στοιχεία συνίσταται η ωφελιμότητα των δελφικών παραδόσεων. Γι' αυτό, λοιπόν, οι αρχαίοι μύστες λάξευαν τους εαυτούς τους και επιδίδονταν στην κατάλληλη ψυχική προετοιμασία, για να δεχθούν το ευεργετικό γεγονός της μυήσεως, ως μεταστοιχειωτική διαδικασία, η οποία τους ωθούσε προς την ατραπό της τελειοποιήσεως.

Άποψη του ευρύτερου χώρου της Κασταλίας πηγής, που αναβλύζει ύδωρ μέσα από τον λαξευμένο βράχο της Υάμπειας.

Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Η επωνυμία «Εστία» περικλείει ένα βαθύ συμβολισμό, ένα συμβολισμό που ανάγεται σε μία παράδοση χιλιετηρίδων, τα ίχνη της οποίας χάνονται στην αρχέγονη αρχαιότητα, διασκορπίζονται στο απώτατο παρελθόν.

Η μορφή της Εστίας κατέχει μία περίοπτη θέση στο πάνθεο των θεοτήτων. Θεά προστάτιδα του οικιακού πυρός, θεματοφύλακας των οικογενειακών παραδόσεων και αξιών. Η ευμενής παρουσία και επενέργεια της συντελούσε στη δημιουργία συνθηκών αγάπης, ευτυχίας, γαλήνης και γενικότερα αρμονίας σε κάθε σπίτι. Κόρη του Κρόνου και της Ρέας, η Εστία ανακηρύχθηκε σε Ολύμπια Θεά από τον Δία. Έκτοτε, και λόγω της παρθενικής της ιδιότητας, εκπροσωπούσε την Αγνότητα. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο απελάμβανε την αρχή κάθε θυσίας και προσφερόμενης σπονδής. Από την παράδοση αυτή προέρχεται και η έκφραση «Αφ' Εστίας άρχεσθαι».

Σταδιακά, η συμβολή της Εστίας στη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής την κατέστησε ιδιαίτερα αγαπητή θεότητα μεταξύ των ανθρώπων. Σε ανταπόδοση της προσφοράς της, το θνητό γένος των ανθρώπων της αφιέρωσε το κυριότερο τμήμα των οικιακών χώρων, το κέντρο των σπιτιών, το οποίο πλέον προσέλαβε εξ αυτής (της Θεάς) την ονομασία «Εστία». Πέρα από κάθε ιδιωτική εστία που υπήρχε σε κάθε σπίτι, σε κάθε πόλη υπήρχε μία κεντρική εστία-βωμός, η οποία βρισκόταν στο Πρυτανείο της πόλεως, στο χώρο δηλαδή όπου η Πολιτεία δεχόταν επίσημα τους αντιπροσώπους άλλων πόλεων-κρατών, καθώς και κάθε ικέτη ο οποίος ζητούσε άσυλο.

Από το ιερό πυρ που έκαιγε αδιαλείπτως στο βωμό της Θεάς (ανάβοντας μόνο με τις ηλιακές ακτίνες), άναβε ο πυρσός εκείνος που συνόδευε τις πολεμικές εκστρατείες, καθώς και ο δαυλός τον οποίο έφερε ο ηγήτορας κάθε αποικιακού ρεύματος, προτού αυτό ξεκινήσει για τη μακρινή και συχνά γεμάτη αντιξοότητες πορεία του.

Ονομαστοί ήταν οι βωμοί που διατηρούνταν προς χάριν της Θεάς στους Δελφούς, αλλά και στην Ολυμπία. Στο Δελφικό Ιερό του Φοίβου Απόλλωνος υφίστατο η «Κοινή Εστία των Ελλήνων», σύμβολο της ενότητας του γένους μας.

Τελετουργική επίκληση προς τον Παγγεννήτορα Ήλιο.

Η ιεροπρεπής αφή τοης φλόγας, συμβολίζει την προσέλευση της θείας δυνάμεως στην Ολυμπία.

ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΑ ΗΛΙΟΛΑΤΡΕΙΑ
ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΕΡΟΥΡΓΙΑ

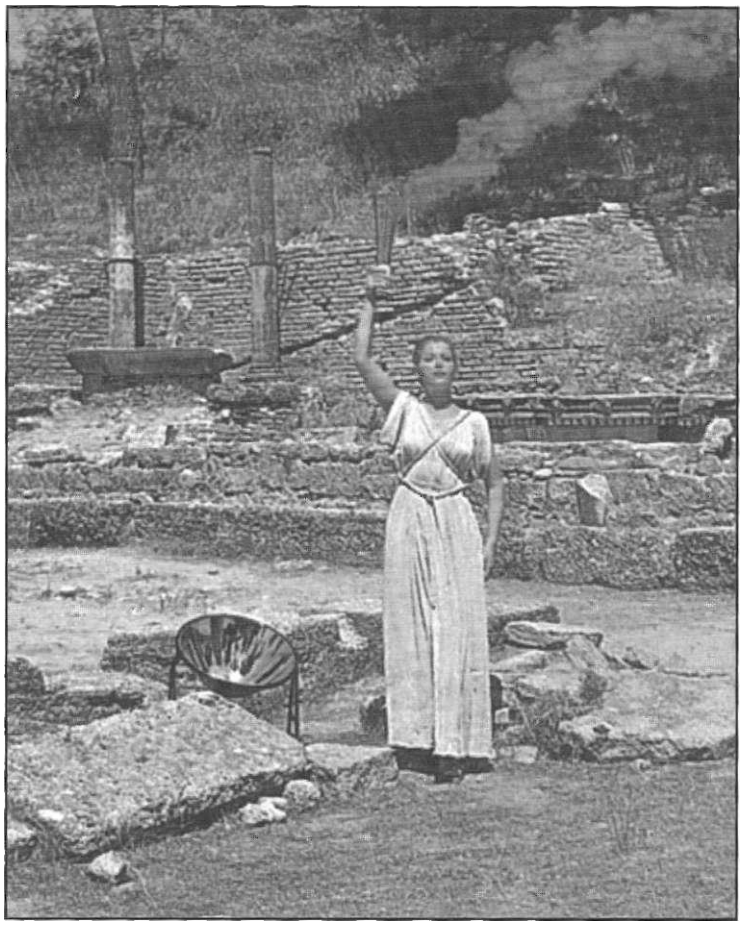

Οι προγονοί μας θεωρούσαν ότι το πυρ κατέχει ιερή-εξαγνιστική σημασία, γι' αυτό η αφή και η εκφορά του βρίσκονταν στο επίκεντρο των τελετουργικών τους δρωμένων.

Μεταγενέστερα, η λατρεία της Εστίας μεταφέρθηκε στη Ρώμη, όπου και υιοθετήθηκε. 0 εισηγητής της λατρείας της Θεάς στη Ρώμη, η οποία προσέλαβε την επωνυμία Βέστα, υπήρξε ο Αινείας. Όπως προκύπτει από τις ιστορικές πηγές, η Βέστα κατέστη αντικείμενο ιδιαίτερων λατρευτικών εκδηλώσεων από τους Ρωμαίους. Προς τιμήν της οικοδομήθηκε περικαλλής Ναός κυκλικού σχήματος, με έναν εντυπωσιακό βωμό, ο οποίος περιβαλλόταν από κίονες που στήριζαν μία θολωτή.

Προς τιμήν της Εστίας στη Ρώμη, όπου η λατρεία της προσέλαβε ιδιαίτερη έκταση, τελούνταν τα λεγόμενα Βεστάλια, στις 9 Ιουνίου. Κατά την περίοδο από 7-15 Ιουνίου ένα τμήμα του ναού παρέμενε ανοικτό και οι γυναίκες προσέρχονταν και άφηναν τις προσφορές τους σε αυτόν, ανυπόδητες. Στη συνέχεια, ο Ναός υποβαλλόταν σε τελετουργική κάθαρση και ακολούθως άνοιγε ολόκληρος για τους λάτρεις της Θεάς.

Οι Ιέρειες που υπηρετούσαν την Εστία ονομάζονταν Εστιάδες. Παραδοσιακά ήταν επιφορτισμένες με τη διατήρηση του Ιερού Πυρός στο Ναό της Θεάς Εστίας. Η επιλογή τους γινόταν ανάμεσα σε κοπέλες 6-10 ετών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή τους για το λειτούργημα της Εστιάδας ήταν να προέρχονται από γονείς ευηπόληπτους.

Διατηρούνταν στο ανωτέρω λειτούργημα επί τριακονταετία, κατά τη θητεία τους δε παρέμεναν αγνές. Η παραβίαση της αγνότητας επέσυρε την ποινή του θανάτου κατά τον πλέον μαρτυρικό τρόπο: Οι επίορκες θάβονταν ζωντανές.

Οι Εστιάδες φορούσαν λευκά φορέματα, διάδημα στο κεφάλι και τους απονέμονταν μεγάλες τιμές. Το πάντοτε λευκό χρώμα της τελετουργικής ενδυμασίας της Εστιάδας συμβολίζει την αγνότητα της Διάνοιας και του επιτελούμενου λειτουργήματος.

Προσπερνώντας τα ιστορικά στοιχεία, ας εξετάσουμε την εσωτερική μυστηριακή ερμηνεία της λατρείας της Εστίας και, διαμέσου αυτής, της λατρείας του Ιερού Πυρός, με το οποίο άλλωστε είναι συνυφασμένη. Το Ιερό και άσβεστο πυρ αποτελεί ένα σύμβολο, κατά τον Ιουλιανό, για να τιμούμε τους Θεούς. Σύμφωνα με τις αρχέγονες παραδόσεις, η αδιάλειπτη καύση του Πυρός στον Εστιακό βωμό δεν ήταν γεγονός τυχαίο. Συνδεόταν στενά με τη λατρεία των εκλιπόντων προγόνων. Η παρουσία της φλόγας στον εστιακό χώρο, πέραν της συμβολικής προστασίας που προσέδιδε στην οικία, ενισχύοντας το συναίσθημα της διαφυλάξεως από εξωτερικές επιβουλές και απωθώντας κάθε αλλότρια κίνηση, αποκτούσε διάσταση και σημασία εξαγνιστική, καθαρτική.

Η Πατρώα Εστία αποτελούσε το επίκεντρο της οικογενειακής λατρείας, η οποία περιβαλλόταν από άκρα μυστικότητα. Η τελετουργική πτυχή της λατρείας της Εστίας και της Ιερής φωτιάς που την αντιπροσώπευε δεν είχε καθορισμένο χαρακτήρα. Από οικογένεια σε οικογένεια εποίκιλε. Η απόδοση λατρευτικών τιμών στην Εστία αποτελούσε αντικείμενο ιδιαίτερης φροντίδας και μέριμνας του πατέρα και αρχηγού της οικογένειας ο οποίος, εντός της οικίας του, ήταν άτυπα περιβεβλημένος και με ιερατικά-τελετουργικά καθήκοντα.

Οι ιεροτελεστίες μεταδίδονταν από τον πατέρα στο γιο κατά παραδοσιακό τρόπο, σύμφωνα με πανάρχαια έθιμα και, κατ' αυτόν τον τρόπο, διαιωνίζονταν χωρίς να υπόκεινται σε καθορισμένους τυπικούς κανόνες ή δεσμεύσεις. Η εναλλαγή των γενεών δημιουργούσε ένα μυστηριακό δεσμό αίματος ανάμεσα σε κάθε νεογέννητο βρέφος, στους προγόνους της οικογενείας και τους Θεούς που επέβλεπαν και μεριμνούσαν για την ευημερία της. Η οικογενειακή αυτή μυστηριακή θρησκεία διατηρούσε κάποια απόκρυφα στοιχεία, το περιεχόμενο των οποίων μεταδι-

δόταν αποκλειστικά και μόνο στα άρρενα τέκνα της οικογένειας, καθώς επικρατούσε η αντίληψη ότι η Αρσενική Αρχή είναι εκείνη από την οποία προέρχεται η Ζωική Σπίθα, η αρχή κάθε μορφής ζωής.

Η Εστία όμως απασχόλησε κατά τρόπο έντονο και τους πνευματικούς εκπροσώπους της Αρχαίας Ελλάδας, σε πολύ πρώιμη ήδη εποχή. Ειδικότερα, ο τραγικός ποιητής Ευριπίδης ισχυρίζεται ότι «Η Γη», η μητέρα όλων των πραγμάτων, ονομάζεται από τους σοφούς «Εστία». Επίσης, οι προγενέστεροι του Ευριπίδη Ορφικοί φιλόσοφοι θεωρούσαν ότι η Εστία συμβολίζει το κέντρο του κόσμου. Από τη θεώρηση αυτή απορρέει και ο ισχυρισμός του Πλάτωνος στον «Κρατύλο» ότι το επίθετο «Εστία» έλκει την προέλευση του από τη λέξη «εσσία», η οποία σημαίνει ουσία.

Η Εστία επιγραμματικά αντιπροσωπεύει το κεντρικό και σταθερό πυρ της Γης. Θεοποιημένη ήδη από το αρχέγονο παρελθόν, καλείται στους πανάρχαιους Ορφικούς Ύμνους να αναδείξει τους αγνούς Μύστες και να τους διαπλάσει.

Υπό την αιγίδα αυτής της μυσταγωγικής δυνάμεως, οι μυούμενοι καλούνται σε κάθε εποχή να συνεχίσουν, ως θεματοφύλακες της παρακαταθήκης του μυστηριακού φωτός, την υπηρέτηση αυτής της προαιώνιας παραδόσεως.

Το Φως της Εστίας είναι ανέσπερο. Και ως ανέσπερο πρέπει να παραμείνει για να διαιωνίζει την ακτινοβολία της πνευματικής του λάμψεως στο διηνεκές του χρόνου. Πρόκειται αναμφίβολα για μία πορεία γεμάτη αντιξοότητες και δοκιμασίες, η υπέρβαση των οποίων, ωστόσο, καταξιώνει τον ίδιο το σκοπό.

Ένας μεγάλος μύστης, ο Φρ. Νίτσε, αναφερόμενος στις διαρκείς αντιξοότητες, οι οποίες ανακύπτουν στο καθημερινό διάβα της ζωής, είπε: «Ό,τι δε με καταστρέφει, με κάνει ισχυρότερο».

Πρόκειται για μία φράση με βαρυσήμαντο νόημα, εννοώντας βέβαια ότι οι δοκιμασίες που τελικά υπερβαίνονται, όσο σκληρές κι αν είναι ως προς τη φύση τους, εφ' όσον δεν έχουν ως αποτέλεσμα την καταστροφή του δοκιμαζόμενου, τελικά επιφέρουν τη χαλύβδωση της προσωπικότητας του κατά τρόπο πολύπλευρο. Τον οπλίζουν με σθένος, με αποφασιστικότητα και επιμονή, επιτυγχάνοντας την αυτοκυριαρχία. Άλλωστε, η διάβαση του δρόμου της Αρετής ανέκαθεν ήταν δύσκολη, εν αντιθέσει με την ομαλή διάβαση του δρόμου της κακίας, του δόλου και εν γένει της αρνητικότητας.

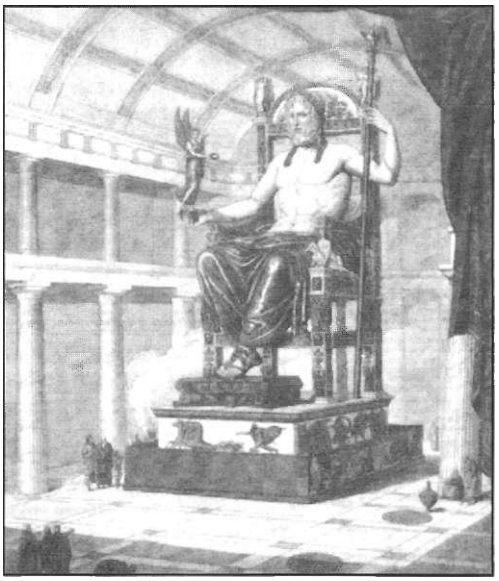

Ο Ζευς-ζευγνύων, η ενοποιός δύναμη των συμπαντικών πολικοτήτων, εκφράζει την κυριαρχία και αρμονία που εκφράστηκε απόλυτα από το δελφικό ιδεώδες.

Όπως οι αρχαίοι μας πρόγονοι συγκεντρώνονταν γύρω από την Ιερή οικογενειακή Εστία, ανάλογα κι εμείς σήμερα ας συσπειρωθούμε γύρω από το άσβεστο πυρ των Ελληνικών Μυστηριακών παραδόσεων, ενδυναμώνοντας το κατά τρόπο καθοριστικό.

Είθε η ίδια αυτή μυσταγωγική δύναμη της Εστίας και του ιερού πυρός, που ενέπνευσε τον αυτοκράτορα Ιουλιανό, να καθοδηγεί απαράλλακτα κι εμάς σήμερα, στην ανώτερη και υψηλότερη ενατένιση όλων των ζητημάτων, για την προσέγγιση και τελικά τη θέαση του Μείζονος Φωτός.

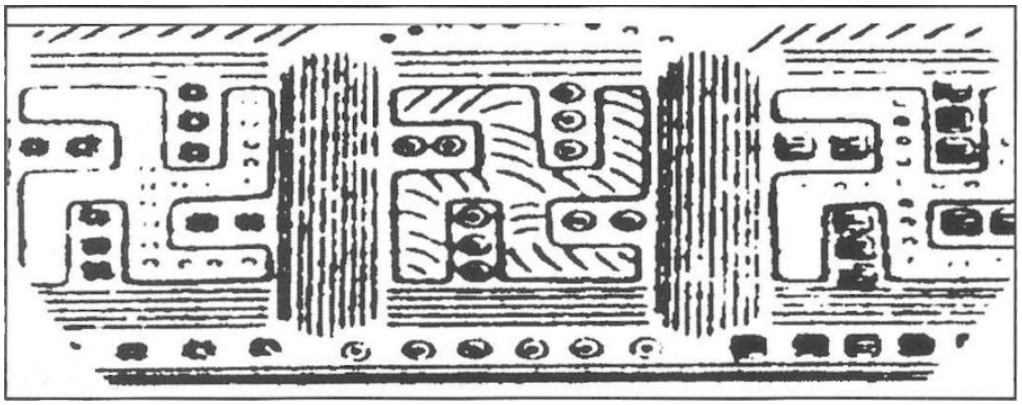

Ο αγκυλωτός σταυρός, προαιώνιο σύμβολο του Ηλίου-πυρός.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΗΛΙΟΣΤΑΣΙΟ

Ο μήνας Δεκέμβριος, τον οποίο διανύουμε οδεύοντας προς το τέλος του ημερολογιακού έτους, κατέχει αναμφίβολα μία ιδιάζουσα σημασία, την επίγνωση της οποίας είχαν ανέκαθεν οι θεματοφύλακες των Μυστηριακών παραδόσεων. Ο μήνας αυτός κρύβει μέσα του μία μεγαλειώδη αλήθεια, έχοντας ως αποκορύφωση του το Χειμερινό Ηλιοστάσιο. Πρόκειται για μία περίοδο κατά την οποία ο Ήλιος θέτει και πάλι σε κίνηση την ανοδική του πορεία στον Ουρανό, καταυγάζοντας με το Ακτινοβόλο Φως του και την επιβλητική παρουσία του ολόκληρη τη Δημιουργία. Από την απώτατη αρχαιότητα το Φως, σε συμβολικό-μυστηριακό επίπεδο, ταυτίσθηκε εννοιολογικά με τη Γνώση, καθώς και με κάθε Αγαθοποιό δύναμη, σε αντιδιαστολή προς το σκότος, μία ερεβώδη φυσική κατάσταση, στην οποία αποδόθηκαν διαμετρικώς αντίθετες ιδιότητες.

Το **Χειμερινό Ηλιοστάσιο** είναι ένα συμβολικό ορόσημο μέσα στην καρδιά του χειμώνα, το οποίο είναι άμεσα συνδεδεμένο με τις αρχέγονες ηλιολατρικές δοξασίες και τα πανάρχαια μυστηριακά δρώμενα. Η επικράτηση του πνευματικού φωτός επί του νοητικού σκότους, η κατανίκηση του φυσικού ερέβους από την Ακτινοβόλο εμφάνιση του Απόλλωνος, είναι στοιχεία τα οποία αρκούν για να προσδώσουν στην ημέρα του Χειμερινού Ηλιοστασίου διάσταση Ιερή και συνάμα εξαγνιστική.

Σύμφωνα με την Ελληνική Μυθολογία, ο Ήλιος είναι γιος του Υπερίωνα και της αδελφής του Θείας. Στην Ομηρική παράδοση εμφανίζεται ως Ήλιος, στη δε δωρική με τη μορφή αέλιος και άλιος. Παράγωγα αυτού αποτελούν η σελά, η σελάνα και η σελήνη. Σελλοί ονομάζονταν οι πρώτοι Έλληνες φύλακες του Μαντείου του Δωδωναίου Διός. Η Σελλάς, δηλαδή η Ελλάς, λέξη σύνθετη από το Ελ-σελ=ήλιος και το λας=πέτρα (μεταφορικά τόπος), είναι Τόπος Φωτός.

Τη φυσική εκείνη δύναμη που καθιστά την Ιερή αυτή Γη Τόπο Φωτός, τιμά το Χειμερινό Ηλιοστάσιο. Μία ημέρα που έχει περιεχόμενο ιερό, καθώς κατά τους Ορφικούς φιλοσόφους «Ο Ήλιος Θείον Εν» αποτελεί, ο δε Πρόκλος διατείνεται ότι «Πάσα γαρ η κίνησις εξ' Ηλίου κυβερνάται».

Η ημέρα αυτή συνυφαίνεται προς την πνευματική Αναγέννηση, την κάθαρση σώματος και ψυχής. Ο Ήλιος ανέκαθεν απετέλεσε φυσική αρχή κοσμογονίας, γι' αυτό και τα φαινόμενα εκείνα που απέρρευσαν από την ακτινοβολία και την ισχύ του (πυρ, φως κ.α.) συγκέντρωσαν το θαυμασμό και τη λατρεία των ανθρώπων.

Ο συμβολισμός του Φωτός κατέχει μία σημαντική θέση ανάμεσα στις μυητικές παραδόσεις, αντιπροσωπεύοντας την επιβλητικότητα και τη λάμψη της θείας παρουσίας. Το πυρ, το οποίο έκαιγε αδιαλείπτως στους Ναούς της Αρχαίας Ελλάδας, αποτελεί μία σημαντική υπόμνηση αυτού του συμβολισμού.

Ασφαλώς και δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι η 25η Δεκεμβρίου προσλαμβάνει ένα ιδιαίτερο νόημα και αποκτά μία βαρύνουσα διάσταση στο κοσμοθεωρητικό, αλλά και στο ιστορικό υπόβαθρο όλων των παραδοσιακών θρησκειών. Ανέκαθεν ημέρα ιερή, διαιωνίζει από τα βάθη των αιώνων μία παράδοση πάναγνη, μία παράδοση αναλλοίωτη, βαθιά μυσταγωγική, συνυφασμένη με τις αρχέγονες Ηλιακές δοξασίες, οι οποίες καθοδήγησαν για χιλιάδες χρόνια το Ελληνικό γένος στην πιο ακτινοβόλα κι επιβλητική πορεία της Ακμής του.

Οι πρώτοι μύστες που καθιέρωσαν τις Φυσικές Εορτές ήταν οι Ορφικοί. Τα πανάρχαια ελληνικά μυστήρια δίδασκαν ότι, μετά τη διαμόρφωση του σώματος της Γης, σχηματίσθηκε από τις ηλιακές ακτίνες η ψυχή της. Η Ανθρώπινη ψυχή έχει μητέρα τη Γη

Το ηλιακό άρμα με τον Απόλλωνα -Ήλιο, διανύει την ημερήσια πορεία του στο ουράνιο στερέωμα.

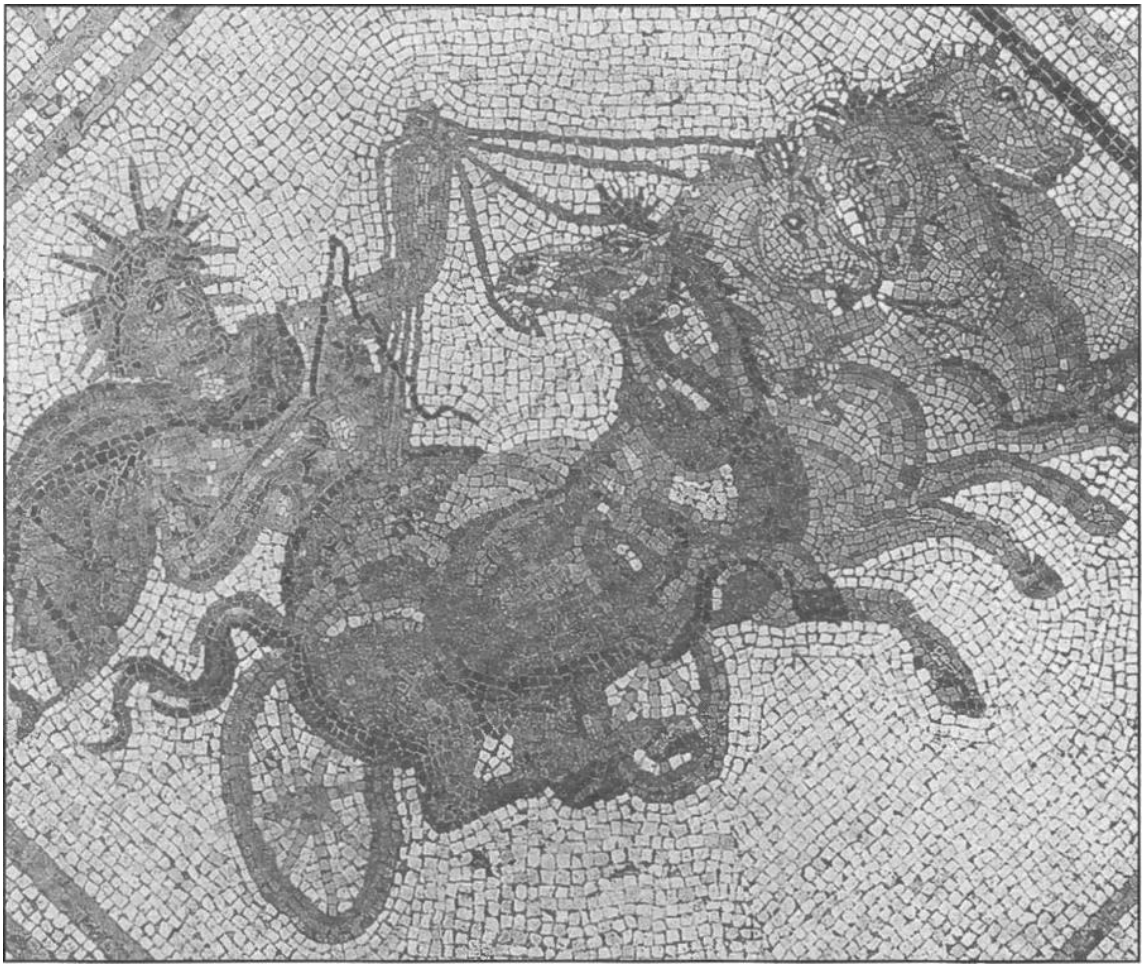

Άποψη του ηλιακού τροχού σε ψηφιδωτό της ρωμαϊκής περιόδου.

και πατέρα τον Ήλιο. Οι Ορφικοί Φιλόσοφοι και Μύστες τελούσαν συνολικά τέσσερις Μυήσεις, μία για κάθε εποχή του Έτους, οι οποίες ταυτίζονταν διαδοχικά με τη Φθινοπωρινή Ισημερία (22 Σεπτεμβρίου), τη Χειμερινή Τροπή του Ηλίου (22 Δεκεμβρίου), την Εαρινή Ισημερία (22 Μαρτίου) και τη Θερινή Τροπή του Ηλίου (22 Ιουνίου).

Την αντίληψη αυτή είχαν και οι Πυθαγόρειοι. Κατά τον μυσταγωγό Πλούταρχο υφίσταντο μυστηριακές τελετουργίες, στις οποίες αναφερόταν ότι «Ο καρπός που δημιουργείται είναι ο Ήλιος». Επρόκειτο περί μυστηριακών δρωμένων στα οποία αναφερόταν ότι η εποχή του Χειμώνα ταυτίζεται με τη γέννηση του Ηλίου ως ένα μικρό παιδί και σταδιακά γιγαντώνεται, έως ότου αποτελέσει τον «Βασιλέα του Σύμπαντος», κατά τον Ιουλιανό.

Σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές και τα κείμενα των παραδόσεων, η 25η Δεκεμβρίου περικλείει ένα συμβολισμό πρωτόγνωρο, η αφετηρία του οποίου ανάγεται στη γένεση του Θεού Ηλίου και στην επικράτηση του Φωτός σε ολόκληρη την Ανθρωπότητα. Κατά την περίοδο που διαδέχθηκε τον Προκατακλυσμιαίο Πολιτισμό, την ημέρα αυτή εορταζόταν η γέννηση του ημιθέου Ηρακλή, όπως αργότερα η αυγή της 25ης Δεκεμβρίου ταυτίσθηκε με τη γέννηση του Βάκχου, αλλά και της Αδώνιδος. Το άναμμα της επιβλητικής πυράς σε περίοπτες θέσεις των βουνών συνιστούσε τη σιωπηλή, αλλά ωστόσο φωτόλουστη αναγγελία της γεννήσεως του Υπέρτατου Θεού.

Η ανωτερότητα του Θεού Ήλιου, ο οποίος βρήκε την έκφραση του στη μορφή του Φοίβου Απόλλωνος, έγκειται στο γεγονός ότι ο Ήλιος, εκτός από τη φυσική του λάμψη, την οποία εκπέμπει αενάως, αποτελεί σε συμβολικό επίπεδο και τον φωτοδότη του πνεύματος. Τα Μυστήρια της Ηλιακής δυνάμεως αναφέρονται αναμφίβολα τόσο στη φυσική, όσο και στην πνευματική ισχύ, την οποία περικλείει η Ηλιακή λάμψη.

Ασφαλώς και δε διέφυγε της επιστημονικής και μυστηριακής προσεγγίσεως των προγόνων μας το γεγονός της μεταπτώσεως, την οποία υφίσταται η Ηλιακή δύναμη, αναφορικά με την επίδραση που ασκεί στο γήϊνο πλανήτη, μεταπτώσεις οι οποίες συνυφαίνονται με την αλλαγή των εποχών.

Είναι διαπιστωμένο ότι κατά το μήνα Ιούλιο η ηλιακή ενέργεια βρίσκεται στο απόγειο της δυνάμεως της, κατ' επέκταση δε και της επιδράσεως της. Η διάρκεια της η-

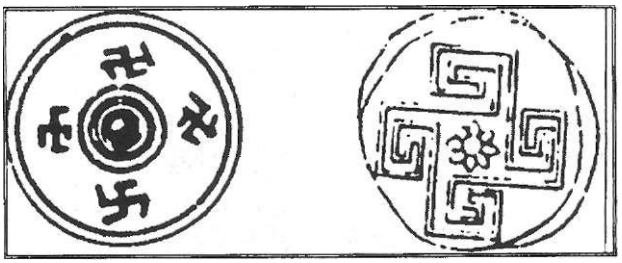

Σφραγίδα με απεικόνιση αγκυλωτών σταυρών, ηλιακών συμβόλων από το απώτατο παρελθόν.

μέρας είναι αισθητά μεγαλύτερη από εκείνη της νύκτας, επειδή οι ηλιακές ακτίνες εκπέμπονται κάθετα στο βόρειο ημισφαίριο. Η ηλιακή αυτή επίδραση έχει ως αποτέλεσμα τη μεγιστοποίηση της αδράνειας των υφισταμένων πνευματικών δυνάμεων. Αυτό το φαινόμενο εκδηλώνεται σε αντιδιαστολή προς ό,τι συμβαίνει κατά το μήνα Δεκέμβριο. Πρόκειται για την περίοδο των μεγάλων χειμερινών νυκτών, κατά τη διάρκεια των οποίων παρατηρείται μία παύση, μία ανάπαυλα των διεργασιών εκείνων οι οποίες απορρέουν από τη φυσική-δυναμική κατάσταση του Ηλίου. Τότε ακριβώς διαπιστώνεται μία έξαρση της επιρροής των πνευματικών ενεργειών, έξαρση η οποία γνωρίζει την κορύφωση της τη νύκτα της 24ης-25ης Δεκεμβρίου. Αυτή τη νύκτα, ο Πνευματικός Ήλιος μεγιστοποιείται και επιδρά κατά το μέγιστο δυνατό της ισχύος του, ασκώντας ευεργετική επίδραση στην εξέλιξη των πνευματικών και φιλοσοφικών διεργασιών. Η προσέγγιση του Πνευματικού Ηλίου, αυτήν την περίοδο, επιτυγχάνεται νοητικά-συνειδησιακά.

Αυτόν ακριβώς τον Πνευματικό Ήλιο, το έκλαμπρο Φως, προσωποποιεί ο Φοίβος Απόλλων, ο Θεός του Φωτός και της Λάμψεως.

Ήλιος, σε συμβολικό επίπεδο, σημαίνει Φως. Και όλοι μας διαθέτουμε ενδόμυχα, στον Ναό της ψυχής μας, το θείο σπινθήρα. Όλοι είμαστε κοινωνοί και φορείς του θεϊκού Φωτός. Αυτή η εσωτερική λάμψη, όσο πιο έντονα καθίσταται, τόσο περισσότερο απηχεί την ψυχική μας καλλιέργεια και την πνευματική μας ολοκλήρωση, υπό την αιγίδα πάντοτε του φωτοδότη-ζωοδότη Ήλιου.

Ο Ήλιος, γιος του Υπερίωνος, συναντάται ήδη σε περιόδους προγενέστερες από την Ομηρική εποχή, περιγράφεται δε ως εξής: Ο **Θεός Ήλιος εμφανίζεται το πρωί στην Ανατολή και σταδιακά ανυψωνόμενος φθάνει στον στέρεο θόλο του. Το μεσημέρι φθάνει στο ύψιστο σημείο αυτού του θόλου, ενώ στη συνέχεια κατέρχεται βυθιζόμενος στον ποταμό Ωκεανό.**

Στις μυστηριακές παραδόσεις ο ηλιακός δίσκος ταυτίζεται με το άρμα, το όχημα της θεότητας του Φωτός δια του οποίου κατέρχεται, συμβολικά πάντοτε, στα δώματα της Ιερής σκοτεινής νύκτας κατά την οποία λαμβάνουν χώρα μυστηριακής εμπνεύσεως τελετουργικά δρώμενα.

Ο Ηλιακός αυτός δίσκος, που εμφανίζεται συχνά και ως τροχός, άγεται, σύμφωνα με τις παραδοσιακές λατρείες, από δύο άλογα εκτυφλωτικής λευκότητας, έχοντας ως Ηνίοχο τους τον ίδιο τον Θεό Ήλιο. Τα άλογα, σε εσωτερικό επίπεδο, αλληγορούν την ενέργεια, ενώ ο Ήλιος-Ηνίοχος τον παράγοντα εκείνο που χαλιναγωγεί και καθυποτάσσει την ενεργειακή ισχύ.

Εκείνο όμως που χρήζει ιδιαιτέρας επισημάνσεως είναι η αντίληψη των αρχαίων προγόνων μας, σύμφωνα με την οποία ο Ήλιος ταυτιζόταν με ένα τεράστιο μάτι, το οποίο θα μπορούσαμε να το θεωρήσουμε ως τον πανεπόπτη οφθαλμό. Αυτό το Ηλιακό μάτι, σύμφωνα με τον Πίνδαρο, αποτελεί τον γεννήτορα των θνητών οφθαλμών.

Επίσης, δε θα πρέπει να διαφύγει της προσοχής μας το γεγονός ότι ο Ήλιος έχει τη διεισδυτική ικανότητα και δύναμη να εισέρχεται, δια των ακτίνων του, παντού. Κανένα σημείο του πλανήτη δε διαφεύγει της επιδράσεως του, με αποτέλεσμα να καθίσταται, εκ των πραγμάτων, μάρτυρας των ανθρωπίνων πράξεων κι ενεργειών. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο, οι αρχαίοι μύστες επικαλούνταν την ηλιακή Θεότητα, κατά την όμωση των όρκων που περιλαμβάνονταν στα τυπικά τους, παράλληλα προς την επίκληση του Θεού Διός.

Σχετικά με την κυρίαρχη επίδραση του Ηλίου στα κοσμικά δρώμενα, ο Γαλιλαίος αποφαίνεται τα ακόλουθα: **«Εάν μελετήσουμε την κίνηση του Ηλίου και αποδεχθούμε ότι αποτελεί την πηγή του φωτός το οποίο φωτίζει όχι μόνο τη Σελήνη και τη Γη, αλλά και όλους τους άλλους πλανήτες που είναι ετερόφωτοι και σκοτεινοί, τότε μπορούμε να θεωρήσουμε -βασιζόμενοι στη φιλοσοφική σκέψη- τον Ήλιο ως τον «πρωθυπουργό» της Φύσεως, και σαν την ψυχή του σύμπαντος, που με την περιστροφή του δίνει φως και κίνηση στα άλλα σώματα που τον περιβάλλουν. Και όπως αν η καρδιά ενός οργανισμού σταματήσει να λειτουργεί αυτός καταστρέφεται,** έτσι **εάν σταματήσει η περιστροφή του Ηλίου, θα σταματήσει και η περιστροφή των πλανητών».**

Ο Αυτοκράτωρ Ιουλιανός, αυτός που, σύμφωνα με την Πλατωνική θεωρία περί του ιδανικού κυβερνήτη (φιλοσόφου-βασιλέως), θα μπορούσε να αποκληθεί ως ο «ε-

στεμμένος φιλόσοφος», προέβη, μεταξύ των άλλων και στην αναβίωση της Θρησκείας του Απολλωνείου Φωτός. Η θεωρία του καθιέρωνε την υπόσταση της τρισηλίου Θεότητος, θεσμοθετώντας τη θρησκεία του Απόλλωνος-Ηλίου. Σύμφωνα με αυτήν τη θεολογική αντίληψη, στο κοσμικό στερέωμα υφίστανται τρεις κόσμοι, οι οποίοι εκδηλώνονται δια της μορφής του Ηλίου. Στην ιεραρχική δομή που τους διακρίνει προεξέχουσα θέση κατέχει ο υπέρτατος Ήλιος, ο οποίος ταυτίζεται με την ιδέα του σύμπαντος.

Η αντίληψη αυτή εξισώνει τον υπέρτατο αυτόν Ήλιο με το πνευματικώς νοούμενο νοητό σύμπαν, το οποίο συνιστά εκδήλωση της απόλυτης αλήθειας που διέπει τα πάντα στη μακροκοσμική δημιουργία. Στη δικαιοδοσία αυτού του πρώτου Ηλίου υπάγονται οι Ανώτατες Αρχές, καθώς και τα πρωταρχικά, τα γενεσιουργά θα λέγαμε, αίτια εκδηλώσεως ολοκλήρου του φάσματος της Δημιουργίας. Σύμφωνα με την αντίληψη του Ιουλιανού, ο ορατός κόσμος, που συμβολικά αναπαρίσταται από τον ορατό Ήλιο, αποτελεί την απλοποιημένη αντανάκλαση του αιωνίου κόσμου των Ιδεών. Ανάμεσα στο νοητό και στον υλικό κόσμο παρεμβάλλεται ο νοερός κόσμος, ο οποίος ταυτίζεται με το φυσικό ήλιο.

Η ιεραρχική αυτή κλιμάκωση δημιουργεί μία τριάδα Ηλίων, το νοητό, τον νοερό και τον υλικό. Σε αντιδιαστολή προς τον απρόσιτο υπέρτατο Ήλιο, η πρόσληψη του οποίου είναι στο σύνολο του αδύνατη, καθώς ανταποκρίνεται στην αρχετυπική δομή ολοκλήρου του συμπαντικού στερεώματος, ο νοερός-φυσικός Ήλιος προσιδιάζει περισσότερο στη λατρεία της ανθρωπινής φύσεως. Αυτός ο βασιλέας-Ήλιος ταυτίσθηκε από τον μυσταγωγό Ιουλιανό με τη θεϊκή οντότητα του Θεού Απόλλωνος, του Θεού εναρμονιστή του ανθρωπίνου παράγοντα με τη φύση, η οποία συνιστά φορέα ευφορίας και ζωτικότητας, θέτοντας τα φιλοσοφικά θεμέλια για την ανάδειξη της τρισηλίου Θεότητος.

Ο Ιουλιανός στο Έργο του «Λόγος εις Βασιλέαν Ήλιον», αποδίδοντας την εκτίμηση και το σεβασμό του προς τον Ήλιο, αναφέρει τα ακόλουθα: **«Είθε οι ύπατοι Θεοί να μοι παράσχουν την εύνοιαν να υμνήσω και τελέσω τα μυστήρια αυτών, ο δε βασιλεύς των όλων Ήλιος ιδιαιτέρως».**

Η ανάπτυξη και η ανάδειξη της Ηλιοκεντρικής θεωρίας, την οποία αρχικά διατύπωσαν οι Ορφικοί και Πυθαγόρειοι φιλόσοφοι, για να βρει την οριστική της διαμόρφωση από τον Αρίσταρχο τον Σάμιο, προσέδωσε στον Ήλιο μία βαρύνουσα σημασία στα Κοσμικά δρώμενα, αποκαλύπτοντας ότι αποτελεί το κέντρο του πλανητικού μας συστήματος και συνεπώς συνιστά βασικό σημείο αναφοράς από κάθε άποψη.

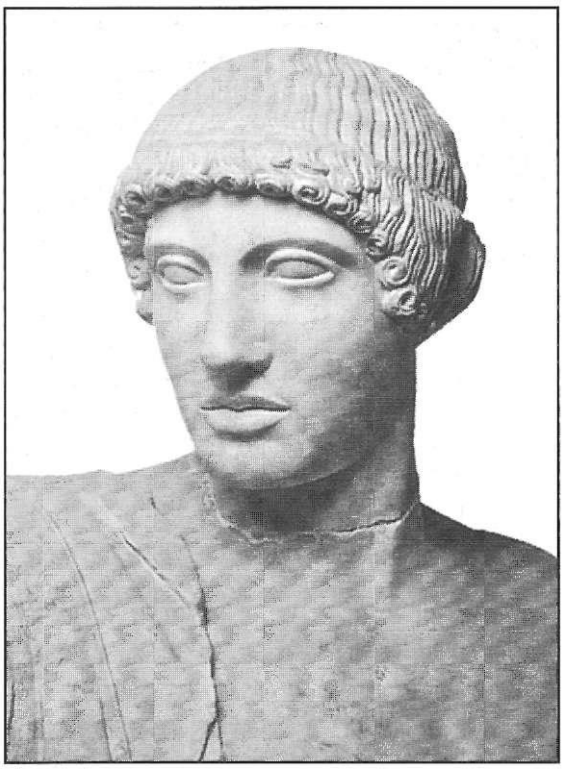

Ο Ήλιος - Απόλλων, ενσάρκωση του φυσικού και του πνευματικού φωτός.

Αναφερόμενοι στο Ορφικό φιλοσοφικό ρεύμα, θα ήταν ουσιώδης παράλειψη να μην τονισθεί ότι σημαντικές πληροφορίες ως προς τις ιδιότητες του Ήλιου αντλούμε από τον Όγδοο και τον Τριακοστό τέταρτο Ορφικό Ύμνο, που είναι αφιερωμένοι στον Ήλιο και στον Απόλλωνα αντίστοιχα. Συνεπείς στην Ηλιοκεντρική τους αντίληψη, οι Ορφικοί μύστες αποδίδουν στον Ήλιο τις ιδιότητες του Κοσμοκράτορα και Δεσπότη του κόσμου. Όμως παράλληλα ο Ήλιος είναι δότης ζωής (απόδειξη περί αυτού αποτελεί το γεγονός ότι δια της ευεργετικής επιδράσεως των ηλιακών ακτίνων συντελείται η φωτοσυνθετική λειτουργία των φυτών), ενώ παράλληλα συνδέεται με τις δυνάμεις της κινήσεως και της ενεργείας, όντας ο ίδιος μία ευεργετική πηγή θερμότητος και φωτός, ασκώντας ευεργετική επίδραση σε γενεσιουργές διαδικασίες.

Η Αρμονική διαδοχή των εποχών, η εναλλαγή ημέρας και νύκτας, καθώς και μία σειρά άλλων φυσικών φαινομένων, ανάγονται στην επίδραση του Ηλίου. Δεν είναι καθόλου τυχαίο, λοιπόν, το γεγονός ότι ο Ήλιος αποκαλείται επίσης σπέρμιος και αρότριος, ενώ ο Υμνωδός στον Ύμνο που επιγράφεται «Ηλίου Θυμίαμα» καταλήγει, ζη-

Νόμισμα που απεικονίζει την επτάχορδη λύρα του Απόλλωνα.

τώντας από τον Ήλιο να φανερώσει στους μυημένους γλυκεία κι ευχάριστη ζωή.

Η Εορτή του Χειμερινού Ηλιοστασίου καθίσταται κατανοητό ότι ρίχνει άπλετο φως στα μυστήρια που συνδέονται με την Ηλιακή Δύναμη, αποκαλύπτοντας την υπέρτατη φυσική αλλά και πνευματική ισχύ που περικλείει μέσα της η ηλιακή λάμψη.

Κατά τη χειμερινή τροπή του Ηλίου, ανά διετία, οι Θυϊάδες, στους Δελφούς, τελούσαν Ιερά Όργια προς τιμήν του Απόλλωνα και του Διονύσου. Επίκεντρο των νυκτερινών αυτών οργίων (Ιερών Έργων) ήταν η αναζήτηση του θείου βρέφους, του Διονύσου Λικνίτη. Ήταν κυρίαρχη αντίληψη κατά το Χειμερινό Ηλιοστάσιο ότι ο φυσικός αλλά και πνευματικός Ήλιος καταυγάζουν με το διαπεραστικό φως τους τα φυσικά σκότη, αλλά κυρίως τα σκοτάδια της ανθρώπινης ψυχής.

Τον Πανδερκή αλλά και Πανδαήμονα Ήλιο, που «πάντ' εφορά και πάντ' επακούει» (Ιλιάδα Γ, 277), που όλα δηλαδή τα βλέπει και όλα τα γνωρίζει, τιμούμε κατά την επέτειο του Χειμερινού Ηλιοστασίου, ένα θρησκευτικό ορόσημο στη μακραίωνη διαδρομή της Φυλής μας.

Ναοί του Απόλλωνος-Ηλίου είχαν ανεγερθεί και εκτός ελλαδικού χώρου από Έλληνες, όπου ετελούντο τα ηλιακά μυστήρια. Ένας από αυτούς ήταν και το λεγόμενο «Στόουνχετζ», στη Βρετανία. Ο ναός ανηγέρθη έξω από τα Θυάτειρα, το σημερινό Λονδίνο. Επί των μεγαλίθων του υπάρχουν εγχάρακτες παραστάσεις διπλών πελέκεων κάθως και μυκηναϊκού ξίφους, όλα ελληνικά μυστηριακά σύμβολα. Ο συγκεκριμένος ναός συνδέεται με τις τελετές και εν γένει με τις παραδόσεις των Δρύί'δων, οι οποίοι τιμούν ιδιαιτέρως τα Ηλιοστάσια, κατά τη διάρκεια των οποίων φορούν λευκές στολές και με πυρσούς συγκεντρώνονται σε ηλιακούς ναούς, κατά προτίμηση σπήλαια. Η ελληνικότητα του Στόουνχετζ αποδεικνύεται ακόμη από το σχήμα των Ιερών Λίθων του μνημείου, δεδομένου ότι στην αρχαϊκή Ελλάδα τα σχήματα των Ιερών Λίθων ήταν κωνικά ή παραλληλόγραμμα, όπως συμβαίνει και με το Στόουνχετζ. Οι Δρύί'δες αποδίδουν ιδιαίτερο σεβασμό κι έχουν ιεροποιήσει τη Δρυ.

Η Δρυς είναι ιερό δένδρο του Διός ή Ζηνός, απεκάλεσαν αυτή δε ζείδωρο, ως δίδουσα ζωή (η βάλανος, ως μέσο τροφής, παρέχει ζωή). Η προσωνυμία όμως ζείδωρος αποδίδεται και στον Δία. Επιπροσθέτως, στις 21 Ιουνίου, η πρώτη ηλιακή ακτίνα του Θερινού Ηλιοστασίου έπεφτε στην Ιερή Πέτρα του Στόουνχετζ, όπως ακριβώς συνέβαινε και με τον ανδριάντα της Αθηνάς στον Παρθενώνα.

Ο υπ' αριθμόν 8 Ορφικός Ύμνος προς τον Ήλιο, αναφέρει τα ακόλουθα: **«Εισάκουσε, μακάριε, που με το μάτι αιώνιο τα πάντα βλέπεις, Τιτάνα χρυσάκτινε, Υττερίωνα, ουράνιο φως, αυτογέννητε, ακάματε, των ζωντανών όραμα γλυκό».**

Κατόπιν όλων αυτών καθίσταται ευνόητο το γιατί οι χριστιανοί υιοθέτησαν την εορτή του Ηλιακού Φωτός. Όπως επιμαρτυρεί ο Β. Στεφανίδης στο έργο του «Εκκλησιαστική Ιστορία» (σελ. 313), η εορτή των Χριστουγέννων εισήχθη το 335 μ.Χ. στη Ρώμη, αντικαθιστώντας τη μεγάλη Εθνική Εορτή του Ηλίου. Η Εκκλησία επεδίωξε τη μετατροπή όλων των δημοφιλών αρχαίων εορτών σε χριστιανικές, μεταξύ δε αυτών, τη μεγαλοπρεπέστερη, αυτή του Αήττητου Ήλιου, αντικαθιστώντας τον δίδοντα το φως στον κόσμο, Ήλιο, με το Χριστό. Έτσι, λοιπόν, το «Η παρθένος έτεκεν, αύξει Φως», των αρχαίων Ελλήνων, συνέχισε να λέγεται, όχι όμως πλέον για τον Ήλιο, αλλά για τον Ιησού. Ο Π. Λεκατσάς, στο έργο του «Η Καταγωγή των Θεσμών» (σελ. 221), αναφέρεται διεξοδικά στο θέμα αυτό και στις συνθήκες ταυτίσεως των θρησκευτικών εκδηλώσεων και τελετών. Επίσης, δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι στην Υμνολογία της ορθόδοξης εκκλησίας αναφέρονται τα ακόλουθα: **«Επεφάνης σήμερον τη Οικουμένη και το**

Λάξευση σε δελφικό *βράχο για την επιτέλεση ονειρομαντείας.*

Φως Σου Κύριε εσημειώθη εφ' ημάς εν επιγνώσει υμνούντας σε. Ήρθες, εφάνης το Φως το αττρόσιτον».

Επί μακρόν, τα Χριστούγεννα εορτάζοντο κατά την ημέρα της 6ης Ιανουαρίου, εκ παραλλήλου προς τα Θεοφάνεια, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνουν και οι Μέγας Βασίλειος (Επιστολή 232, όπου αναφέρεται ότι εισήγαγε την εορτή στην Καισαρεία το 375) και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος (σε ομιλία του στην Αντιόχεια το 386).

Η Ηλιολατρεία υφίσταται όμως και σε άλλους, φυλετικά συγγενείς, λαούς, οι οποίοι τελούν υπό την επίδραση των παραδόσεων του Υπερβορείου Απόλλωνος. Οι Βόρειοι Λαοί και ειδικότερα οι Σκανδιναυοί, λάτρευαν τον Οντίν, οι δε Τεύτονες τον Βόταν ως ενσάρκωση του Ηλίου. Στους Γαλάτες η ηλιακή δύναμη προσελάμβανε την έκφραση του Ταράν, εμφανίζεται δε υπό τη μορφή Ηλιακού τροχού.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι στο Δελφικό Ιερό εθήτευσαν επιφανείς νομοθέτες και φιλόσοφοι, όπως ο Λυκούργος, ο Ζάλευκος, ο Σόλων, ο Δράκων, καθιστάμενοι δε μαθητές των Ιερέων του Απόλλωνος ωφελήθησαν πνευματικά και συνειδησιακά τα μέγιστα. Εξ αυτού του γεγονότος προκύπτει ότι οι Δελφοί, όπως και όλα τα μυητικά κέντρα της Αρχαίας Ελλάδος, αποτελούσαν χώρους φυλάξεως θησαυρών γνώσεως, θησαυρών με την υλική, αλλά κυρίως με την πνευματική έννοια του όρου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι το Δελφικό Ιερό, όπως άλλωστε και το Ιερό του Επικούρειου Απόλλωνος, το οποίο σημειωτέον ήταν το μοναδικό Ιερό προσανατολισμένο προς την Υπερβορέα, υπήρξαν κέντρα διαφυλάξεως της Ηλιακής Γνώσεως. Σχετικό δε προς αυτήν την παράδοση αποτελεί και το ότι ο Πυθαγόρας, ο αγορεύων δηλαδή την Πυθία, απεκαλείτο στη Μεγάλη Ελλάδα «Απόλλων».

Με γνώμονα τα υφιστάμενα στοιχεία, η ηλιακή λατρεία ήταν κατά πολύ αρχαιότερη αυτής του Διός. Από την ελληνική παράδοση έλαβαν και οι Αιγύπτιοι την ηλιολατρεία, παράδοση η οποία εκφράσθηκε δια της μορφής του Ρα-Ηλίου.

Η προσωνυμία Ρα προκύπτει από την ελληνική παρακαταθήκη, έλκοντας την προέλευση της από τον μυθικό ήρωα Ράρο, πρόγονο του Τριπτολέμου, εξ' ου δε και το Ράριο Πεδίο της Ελευσίνας, η Ραριάς Δήμητρα και ο Ραδάμανθυς. Ο Αχενατόν θεοποίησε τον Ήλιο, αποκαλώντας τον Ατόν. Ο Ατόν-Ήλιος δεν ήταν παρά μία μορφή του Αδώνιδος. Στον Ήλιο αφιέρωσε μάλιστα κι ένα μεγαλοπρεπή Ύμνο, τον Ύμνο προς τον Ατόν.

Με τη λατρεία του Απόλλωνος-Ηλίου συνδεόταν και η τέλεση των Αρχαίων Θεοφανείων (εκ του Θεού + φαίνω=λάμπω, όπου Θεοφάνεια σημαίνει τη Θεϊκή λάμψη), εορτάζοντας την επιστροφή του Απόλλωνος Υπερβορέος.

Είθε ο πανόπτης Ήλιος (Αισχύλος, «Προμηθεύς», 91), ο και του «Διός Οφθαλμός» αποκαλούμενος (Ησίοδος, «Έργα και Ημέραι», 267), να είναι συμπαραστάτης σε αυτό το πολύτιμο έργο μας, το οποίο επικεντρώνεται στην ανάδειξη του Πνευματικού Φωτός.

ΑΓΚΥΛΩΤΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΕΝΑ ΠΡΟΑΙΩΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΗΛΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΛΟ

Αγκυλωτός *σταυρός από μετώπη της Δήλου.*

Αγκυλωτός Σταυρός: Ένα προαιώνια Ελληνικό, ηλιακό σύμβολο, οι ρίζες του οποίου χάνονται στα βάθη των αιώνων. Ένα παρεξηγημένο σύμβολο, το οποίο οι αμαθείς ή οι εξ' επαγγέλματος παραχαράκτες της ιστορίας, το συνδέουν με αποκρυφιστικές δοξασίες αρνητικού χαρακτήρος ή το ταυτίζουν με πολιτικές θεωρίες και δοξασίες του περασμένου αιώνα, απομακρύνοντας την έρευνα από την πραγματική της αφετηρία.

Ιχνηλατώντας το δρόμο προς την έρευνα και την αποκατάσταση της πραγματικότητος, χωρίς καμία προκατάληψη, θα καταδεχθεί, με γνώμονα ιστορικά στοιχεία και αρχαιολογικές μαρτυρίες, δια της παραθέσεως ακόμη τεκμηριωμένων στοιχείων, η Ελληνικότητα και η ουσιώδης σημασία του Αγκυλωτού Σταυρού ως υπέρτατου Ελληνικού Ηλιακού Συμβόλου,οι ρίζες του οποίου ανάγονται στην προκατακλυσμιαία περίοδο.

Στο σημείο αυτό, και προτού επιχειρηθεί η ταύτιση του συμβόλου του Αγκυλωτού Σταυρού με την Απολλώνεια Ηλιολατρεία, θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι τα σύμβολα, αν και αντιπροσωπεύουν αρχετυπικές δυνάμεις και έννοιες, εν τούτοις δεν είναι φορτισμένα εξ' αρχής με θετικές ή αρνητικές ιδιότητες και κατ' επέκταση με νόημα, αλλά αυτό αποκτάται αναλόγως προς τη χρήση του συμβόλου και τη γενομένη ερμηνεία του.

Κατόπιν αυτής της αναγκαίας αποσαφηνίσεως, εισερχόμεθα στο κυρίως αντικείμενο αυτού του κειμένου, το οποίο είναι να καταδείξει τη χρήση του αγκυλωτού σταυρού ή σβάστικας, ως συμβόλου του Απόλλωνος- Ηλίου (υπό μορφή του ηλιακού τροχού).

Κατ' αρχήν θα πρέπει να επισημανθεί ότι το σύμβολο του αγκυλωτού σταυρού απεικονίζει την κίνηση των αστερισμών, δεδομένου ότι εάν καταγράψουμε τον ετήσιο κύκλο περιφοράς της Μεγάλης, καθώς και της Μικρής Άρκτου, σημειώνοντας τις θέσεις των άστρων κατά τις τέσσερις εποχές του έτους, δημιουργείται σε σχηματική παράσταση το σύμβολο του αγκυλωτού σταυρού. Έπειτα, το σύμβολο αυτό, εμφανίζεται σε πολλούς ιερούς χώρους της Ελληνικής Αρχαιότητας, γεγονός καθόλου τυχαίο.

Οι αγκυλωτοί σταυροί που κοσμούν τα Ασκληπιεία (ψηφιδωτά Ασκληπιείου Κω, Επιδαύρου κ.α.), οι αγκυλωτοί σταυροί και οι μαίανδροι, οι οποίοι κυριαρχούν σε δημόσια κτίρια και ιερά των Αθηνών, όπως συμβαίνει με τη βόρεια παράσταση του Ερεχθείου, ασφαλώς και δεν μπορούν να αποδοθούν στην τύχη. Ούτε φυσικά τυχαία είναι η κυκλική παράσταση των αγκυλωτών σταυρών η οποία κοσμεί την τελετουργική ασπίδα του Φιλίππου του Β', πατρός του Μ. Αλεξάνδρου, ασπίδα διασωθείσα και εκτιθέμενη στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Θεσσαλονίκης.

Ακόμη είναι γνωστό ότι χιλιάδες αμφορείς, λήκυθοι, πάσης μορφής και χρήσεως αγγεία, κυρίως της γεωμετρικής περιόδου, τα οποία εκτίθενται στο Μουσείο του Κεραμεικού, αλλά και στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, φέρουν διακόσμηση από αγκυλωτούς σταυρούς. Μία επίσκεψη δε στους χώρους αυτούς θα έπειθε και τον πλέον δύσπιστο αναγνώστη.

Ο αγκυλωτός σταυρός επίσης εμφανίζεται σε βραχογραφίες του Παγγαίου, οι δε θράκες απέδιδαν στο σύμβολο αυτό ιδιαίτερη σημασία, διαπίστωση η οποία προκύπτει από την ευρεία απεικόνιση του σε θρακικά νομίσματα, όπως προκύπτει άλλωστε και από σχετική παρουσίαση την οποία έκανε ο διευθυντής του Νομισματικού Μουσείου και ιστορικός Ιωάννης Σβορώνος.

Το σύμβολο του αγκυλωτού σταυρού, αντίκρυσε επίσης και ο γερμανός αρχαιολάτρης Ερρίκος Σλήμαν, ανασκάπτοντας τα ερείπια της Τροίας, γι' αυτό άλλωστε και τα κιγκλιδώματα που περιβάλλουν την οικία του στην Αθήνα, επί της οδού Πανεπιστημίου, το παλαιό Ιλίου Μέλαθρον και σήμερα Νομισματικό Μουσείο, είναι διακοσμημένο

με το πανάρχαιο αυτό ηλιακό σύμβολο.

Η σημασία του αγκυλωτού σταυρού, όπως προαναφέρθηκε, κακοποιήθηκε από διεστραμμένους αποκρυφιστές, με αποτέλεσμα να αλλοιωθεί η σημασία του, δοκιμάζοντας, έτσι, τύχη ανάλογη εκείνης του ισοσκελούς σταυρού, ο οποίος από Ελληνικό σύμβολο κατήντησε αντιπροσωπευτικό έμβλημα της εβραϊκής σταυρώσεως. Αποτέλεσμα αυτής της προφανούς αλλοιώσεως, ήταν να καταντήσει ένα απολλώνειο σύμβολο (αυτό του αγκυλωτού σταυρού) σημάδι βίας, μίσους και καταστροφής.

Η Ελληνική προέλευση του ηλιακού συμβολισμού του αγκυλωτού σταυρού προκύπτει KOL από τους πανάρχαιους Ορφικούς Ύμνους. Συγκεκριμένα, στον Ύμνο προς τον Ήλιο, αναφέρονται τα ακόλουθα: «Κράσιν έχων Ωρών τετραβάμοσι ποσσί χορεύειν», δηλαδή εμφανίζεται ο Ήλιος να χορεύει κυκλικά με τέσσερα πόδια. Πρόκειται, δίχως άλλο, για τέσσερα φτερωτά άλογα που εμφανίζονται σε ηλιακές παραστάσεις ή για τον αγκυλωτό οταυρό με τις τέσσερις κεκαμμένες άκρες του, οι οποίες δηλώνουν περιστροφική κίνηση.

Περί της σβάστικας ή αγκυλωτού σταυρού, υπάρχουν βεβαίως και άλλες εκδοχές, μία εκ των οποίων αναφέρει ότι οι τέσσερις άκρες του ηλιακού αυτού δίσκου αντιπροσωπεύουν τις τέσσερις στοιχειακές δυνάμεις, τις τέσσερις αρχές που συνθέτουν τη ζωή (νερό, αέρα, γη, φωτιά). Το βέβαιο πάντως είναι ότι ο ηλιακός συμβολισμός του αγκυλωτού σταυρού δεν ανευρίσκεται ούτε χρησιμοποιείται από σημιτογενείς λαούς και πολιτισμούς, παρά μόνο από λευκούς, προεξάρχοντος του Ελληνικού, γεγονός καθόλου τυχαίο αφού η Ελλάς, ο ιερός αυτός τόπος του φωτός, του κάλλους και της αρμονίας είναι και η κοιτίδα του λευκού γένους.

Εάν κάποιος, ακόμη, επισκεφθεί το αρχαιολογικό μουσείο της Ακροπόλεως, θα παρατηρήσει ότι η σβάστικα ή αγκυλωτός σταυρός κοσμεί, μεταξύ των άλλων, και τον χιτώνα που περιβάλλει την Θεά Αθηνά, καθώς και άλλα αγάλματα επιφανών αθηναϊκών ή θεϊκών μορφών της αρχαιότητας, γεγονός το οποίο δεικνύει ότι η σβάστικα ήταν ένα σύμβολο ιδιαιτέρως σεβαστό αλλά και προσφιλές στους προγόνους μας. Γεγονός το οποίο βρίσκει την επαλήθευση του και στο Δίον, το ιερό αυτό κέντρο του Ελληνισμού, όπου σβάστικες διακοσμούν πολλές ψηφιδωτές παραστάσεις, εκτιθέμενες στο αρχαιολογικό μουσείο της περιοχής.

Γι' αυτό λοιπόν, ας είμαστε ιδιαιτέρως προσεκτικοί όταν έχουμε να κάνουμε με σύμβολα, μη αποδεχόμενοι άκριτα επιφανειακές θεωρήσεις ή κατεστημένες απόψεις που εξυπηρετούν αλλότριες σκοπιμότητες.

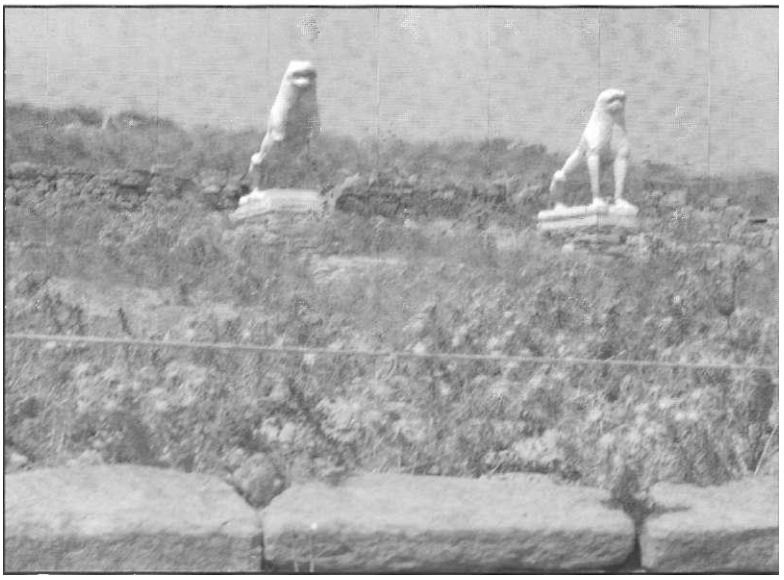

Λέοντες κοσμούν το ιερό νησί του Απόλλωνα, τη Δήλο.

Ήρθε λοιπόν η ώρα να αποκαθάρουμε και να αποκαταστήσουμε τα Ελληνικά σύμβολα, ώστε να παύσουν να τα ιδιοποιούνται και να τα καπηλεύονται δυσφημιστικά αλλότριοι.

•Τα σύμβολα αποτελούν αλληγορίες των ιδεών, καθώς μέσα από τις σχηματικές τους παραστάσεις, απηχούν σκέψεις, επιδιώξεις, και οράματα. Ο αγκυλωτός σταυρός, ιδωμένος ως Απολλώνιο Ηλιακό σύμβολο, απηχεί την βούληση των Ελλήνων να τιμήσουν τον μέγιστο βασιλέα του Φωτός, τον Φοίβο Απόλλωνα, εκφράζοντας ταυτόχρονα την ανωτερότητα του Ελληνικού Πολιτισμού, ο οποίος είναι φωτοβόλος, θεόπνευστος.

Κάθε τι που ανήκει στον Ελληνισμό, είτε περί επιστημονικής ανακαλύψεως πρόκειται, είτε περί συμβόλων, είτε περί ονομάτων και επιτευγμάτων, οφείλουμε να το διεκδικήσουμε και να το επαναποκαταστήσουμε. Μόνο δι' αυτού του τρόπου θα διαφυλάξουμε την κληρονομιά μας και θα αναστήσουμε τον Ελληνισμό. Είθε...

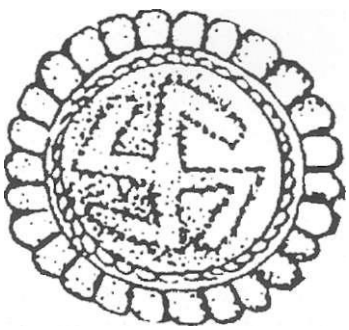

ο ΔΕΛΦΙΚΌΣ ΤΡΊΠΟΔΑΣ

Ο Αθανάσιος Σταγειρίτης στο έργο του «Αρχαιολογία» ή «Ωγυγία» (Τόμος Γ, σελ. 279) εισήγαγε τον προβληματισμό περί της χρήσεως ή των χρήσεων του τρίποδα.

Ως γνωστόν, ο τρίποδας για τους αρχαίους Έλληνες αποτελούσε ένα είδος οικιακού σκεύους, το οποίο χρησιμοποιούσαν για να βάζουν τη χύτρα στη φωτιά. Ο Όμηρος στα έπη του «Ιλιάδα» (σ. 344-348) και «Οδύσσεια» (Κ. 358-363) αναφέρεται στη χρήση του τρίποδα:

Αμφί πυρί στήσαι τρίποδα μέγαν,
όφρα τάχιστα
Πάτροκλον λούσειαν από βρότον
αιματόεντα.
Οι δε λοετροχόον τρίποδ' ίστασαν
εν πυρίκηλέω
εν δ' άρ ύδωρ έχεαν, υπό δε ξύλα
δαίον ελόντες
γάστρην μεν τρίποδος πρυ άμφεπε,
θέρμετο δ' ύδωρ.
Η δε τετάρτη ύδωρ εφόρει
και πυρ ανέκαιεν
πολλον υπό τρίποδι μεγάλω
ιαίνετο δ' ύδωρ
αυτάρ επεί δη ζέσσεν ύδωρ ενί
ήνοπι χαλκώ
ές ρ' ασάμινθον έσασα λο εκ *τρίποδος*
μεγάλοιο
θυμήρες κεράσασα, κατά κράτος τε
και ώμων
ύφρα μοι εκ κάματον θυμοφθόρον
είλετο γυίων.

Παράλληλα προς τους οικιακούς, υπήρχαν και οι αναθηματικοί τρίποδες, οι οποίοι προσφέρονταν ως έπαθλα τιμής στους αγώνες. Ο επικός ποιητής Όμηρος κάνει λόγο περί αυτών, αναφέροντας στην «Ιλιάδα» τα ακόλουθα:

«... τρίποδας γαρ είκοσι πάντας έτυχεν
εστάμεναι περί τοίχον ευσταθέος μεγάροιο
χρύσεα δε σφ' υπό κύκλα εκάστω
πυθμένι θήκεν
πρώτω τοι μετ' εμέ πρεσβήιον
εν χερί θήσω,
ή τρίποδ' ηέ...».
«... το δε μέγα κείται άεθλον
ή τρίπος ηέ γυνή...
... άεθλα, λέητάς τε τρίποδας τε».

Στην «Ιλιάδα» και στην «Οδύσσεια» ο Όμηρος κάνει μνεία για την «Πυθώνα πετρήεσσαν», αναφέροντας τα εξής:

«... ως *γαρ οι χρείωνμυθήσατο*
Φοίβος Απόλλων,
Πυθοί εν ηγαθέη όθ' υπερέβη λάϊον ουδόν
χρησόμενος...».
«Ουδ' όσα λάϊνος ούδας αφήτορος
εντός εέργει,
Φοίβου Απόλλωνος Πυθοί ένι πετρηέσση».

Η Δήλος, η οποία είναι η Ιερά νήσος του Απόλλωνος, ονομάσθηκε από τον Όμηρο Θρινακία ή Τρινακία, η οποία είναι λέξη σύνθετη, παραγόμενη από το τρία και την ακή (ακή=προεξοχή μυτερή, άκρο). Η Δήλος πράγματι έχει τρία άκρα, γι'αυτό λεγόταν και Τρινακία, Τριόπις, Τρίπους κ.α. Μόνο ο Απόλλωνας και η αδελφή του Άρτεμις φέρουν προσωνυμίες με ονόματα παραγόμενα από το 3 (Τριόπιος, Τριποδιλάλος, Τρίμορφος, Τρισσοκάρηνα, Τριαύχη, Τριοδία, Τρίτορος κ.α.).

Υπάρχει μία διασωζόμενη παράσταση η οποία εικονίζει τον Απόλλωνα να φέρει τρίποδα στην κεφαλή του, καθώς και μία άλλη που εικονίζει τον Θεό να κάθεται επί πτερωτού τρίποδος, ακολουθούμενος από σμήνος δελφινιών.

Μία άλλη παράσταση του τρίποδα ήταν το τρίγωνο «Το Δέλτα το Μυστικόν». Οι Πυθαγόρειοι Φιλόσοφοι αποκαλούσαν το ισόπλευρο και ισογώνιο τρίγωνο «εντελές τρίγωνο», το οποίο σχετίζεται και με τις εκφωνήσεις που απευθύνονται προς το Θείον:

«Συ ει ο αγιασμός ημών»
«Ότι Άγιος ει»
«Ότι αγαθός ει».
«Ότι ελεήμων και φιλάνθρωπος ει».

Για τους μύστες, Ζευς, Ποσειδών, Άδης και Απόλλων ήταν ένα και το αυτό θεϊκό πρόσωπο, το μυστικό όνομα του οποίου ήταν Ιαώ.

Στα «Saturnalia» του Μακρόβιου (I. 10), περί αυτού αναφέρονταν τα ακόλουθα:

«Όργια μεν δεδαώτας εχρήν
νηπενθέα κεύθειν,

Ο δελφικός τρίπους κοσμεί ως λάφυρο την Κωνσταντινούπολη, ένα απτό παράδειγμα των λεηλασιών στις οποίες επιδόθηκαν οι ιουδαιοχριστιανοί.

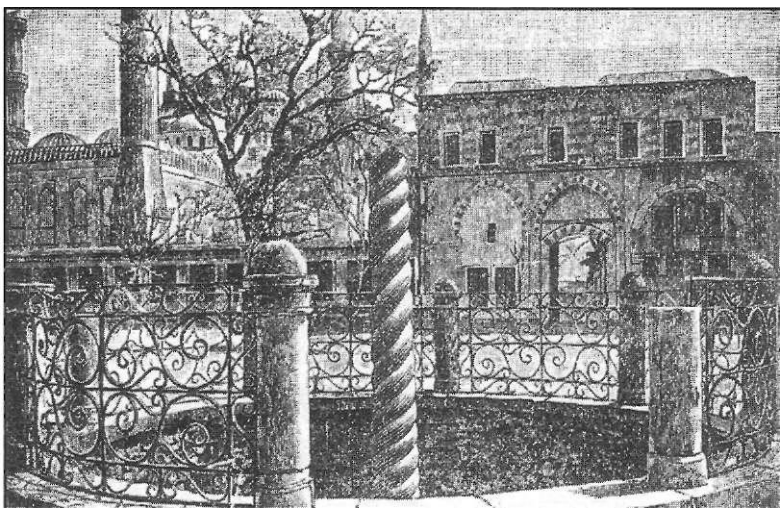

εν δ' απάτη παύρη σύνεσις και
νους αλαπαδνός,
φράζεο τον πάντων ύπατον Θεόν,
έμμενα Ιαώ:
Χείματι μεν Αϊδην, Δια δ' είαρος
αρχομένοιο,
Ηέλιον δε θέρεως, μετοπώρου
δ' αβρόν Ίακχον».

Ακόμη και οι Λατίνοι, Ιανό αποκαλούσαν τον Ύπατο Θεό, τον οποίο ταύτιζαν με τον Απόλλωνα. Ο Κ. Καραθεοδωρής επ' αυτού αναφέρει: **«Εισίν οι Ιανόν τον αυτόν είναι λέγουσιν και Απόλλωνα», «τον Ιανόν τινές Ήλιον δεικνύναι επιχείρησαν».**

Περί του Ιαώ ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς γράφει: **«Άταρ και το τετραγράμματον όνομα το μυστικόν, ο περιέκειτο οίς μόνοις το άδυτον βάσιμον ήν. Λέγεται δε Ιαού, ό μεθερμηνεύεται ο ών και ο εσόμενος, ναι μην και καθ' Έλληνας Θεός όνομα τετράδα περιέχει γραμμάτων»** και προσθέτει: **«Τον γαρ πατέρα και ποιητήν τούδε του παντός ευρείν τε έργον και ευρόντα εις πάντας εξειπείν αδύνατον, ρητόν γαρ ουδαμώς έστιν, ως τ' άλλα μαθήματα, ο φιλαλήθης λέγει Πλάτων».**

Επιπλέον, όπως η Αγία Τράπεζα στους Χριστιανικούς Ναούς αποτελεί ένα είδος θυσιαστηρίου, αναλόγως και ο Τρίποδας αποτελούσε ένα βωμό στο Δελφικό Ναό.

Ο Τρίποδας υπήρξε το ιερώτερο σύμβολο των Ελλήνων. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, στα αρχαία νομίσματα των Ελληνικών πόλεων την πρώτη θέση κατέχει ο Δελφικός Τρίποδας, τη δεύτερη ο κεραυνός του Διός και την τρίτη η Απολλώνεια Λύρα.

Γούπας, το υπερβόρειο μυθικό πτηνό που ανήκει στη συνοδεία του Απόλλωνος, εικόνα από τοιχογραφία σε αρχοντικό της Αιγίνης.

Εικόνα από το χριστιανικό κοιμητήριο των Δελφών. Όπως εμφαίνεται, το κοιμητήριο έχει ιδρυθεί σκόπιμα επί αρχαίων τειχών και ερειπίων, μία ακόμη απόδειξη περί του πόσο σέβονται κάποιοι τον Ελληνικό Πολιτισμό...

Ο ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΟΙΒΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Ανιχνεύοντας τις αυθεντικές πηγές προκύπτει ότι η επωνυμία Απόλλων, ήδη από την αρχέγονη αρχαιότητα, ήταν δηλωτική του «Αλεξίκακου», έννοια η οποία αποκαλύπτει ευκρινώς τις αγαθοποιές ιδιότητες του Θεού, διότι ήταν εξ' αρχής συνδεδεμένη με τις ανώτερες ουράνιες δυνάμεις.

Τιτάνια, πραγματικά, η εσωτερική-θρησκευτική, αλλά και η πολιτιστική κληρονομιά την οποία περικλείει εντός της η Δελφική δοξασία. Επιχειρώντας μία πιο ουσιαστική διερεύνηση του επιθέτου Απόλλων, θα εντασσόταν στη σφαίρα του λογικού να αποδεχθούμε ως πιθανή την άποψη ότι Απόλλων σημαίνει «απωθώ», εννοώντας βέβαια τον εκτοπισμό της προγενέστερης γεωλατρείας, από τον Δελφικό χώρο.

Άσχετα από αυτές όμως τις διαπιστώσεις, πρέπει να αποδοθεί έμφαση στο γεγονός ότι, όπως συνάγεται από όλες ανεξαιρέτως τις μυθολογικές-συμβολικές εκδοχές, ο Ακτινοβόλος Απόλλων προσωποποιεί το Ανέσπερο Φως, την Αιώνια και διαρκώς αναγεννώμενη Λάμψη. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, στη Θεϊκή μορφή του Απόλλωνος προσιδιάζει η ιδιότητα του Αειγενέτη. Η επωνυμία Απόλλων συγχρόνως, όμως, υποδηλώνει και μία άλλη, ιδιαιτέρως σημαντική, ιδιότητα. Αναλύοντας τη λέξη Απόλλων προκύπτει ότι προέρχεται από το στερητικό Α και το επίθετο πολλοί. Απόλλων, επομένως, σημαίνει ένας και μοναδικός. Εξ αυτού δε του ορισμού αποκαλύπτεται η αντίληψη των αρχαίων Ελλήνων για το χαρακτήρα και τη φύση της θεότητας. Όμως η μορφή του Απόλλωνος συμβολίζει ακόμη και κάτι βαθύτερο για τους Έλληνες.

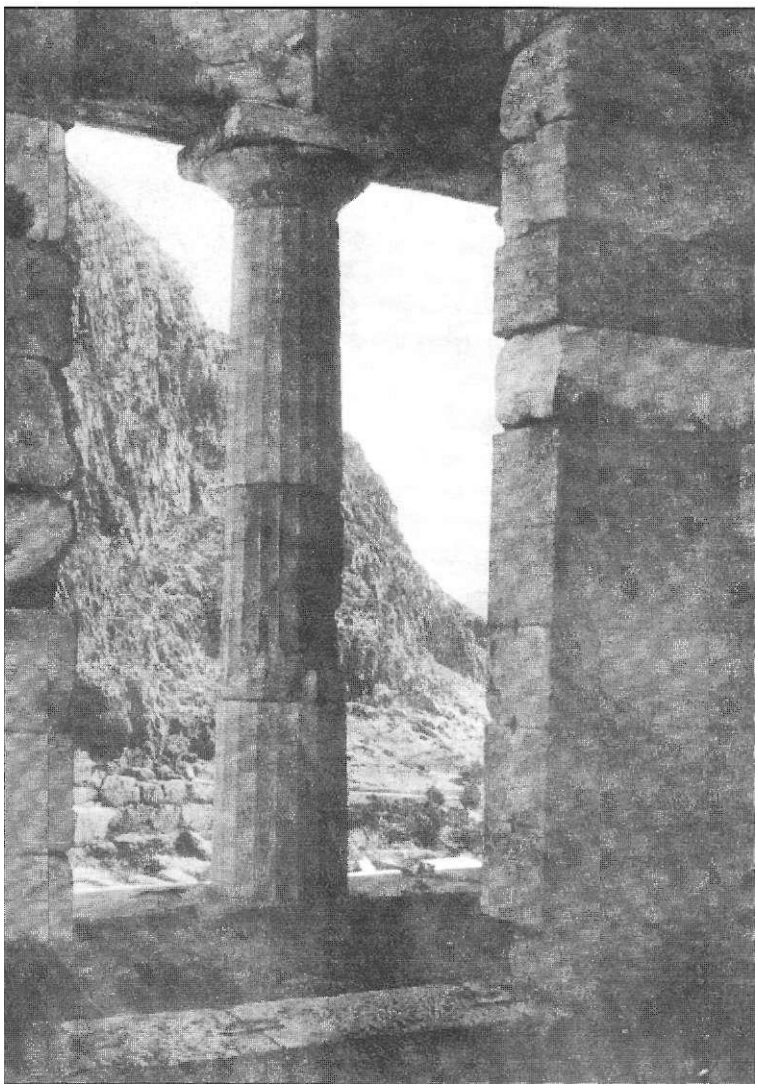

Ο Απόλλων είναι και Μυσταγωγός διότι, όπως προκύπτει από την Πλατωνική Πολιτεία, ο Θεός υποδεικνύει στο ανθρώπινο γένος τα τελετουργικά του καθήκοντα. Επί του ανωτέρω ζητήματος ο Πλούταρχος αποφαίνεται κατά τρόπο σαφή:

«Δια τούτο πολύ ορθά έχουν δοθεί για τον Θεό και το πρώτο από τα ονόματα του και το δεύτερο και το τρίτο. Δηλαδή, Απόλλων μεν λέγεται διότι κατά κάποιον τρόπο αρνείται την πολλαπλότητα και δεν παραδέχεται το πλήθος, Ιήιος δε διότι είναι ένας και μοναδικός, Φοίβος δε, διότι οι αρχαίοι κάθε καθαρό και αγνό το ονόμαζαν Φοίβον» (393 c).

Σχετικό προς αυτά είναι και το σύμβολο ΙΑΩ, υποδηλώνοντας το Υπέρτατο Ον. Θεωρείται πολύ πιθανό το ΙΑΩ να εγράφετο ως ΕΙΑΩ, από την ανάλυση του οποίου προκύπτει το Δελφικό ΕΙ και το ΑΩ, που δεν είναι άλλο από το Α και το Ω, από την Αρχή δηλαδή και το τέλος κάθε εκφάνσεως Δημιουργίας.

Τα τρία επίθετα άλλωστε που προσδιορίζουν τον Απόλλωνα είναι δηλωτικά της υποστάσεως του, σε συμβολικό πάντοτε επίπεδο.

Εγκαταλείποντας, όμως, αυτές τις εκδοχές, ας δούμε τις μαρτυρίες που υφίστανται σε σχέση με την εμφάνιση του Απόλλωνος.

Ο Ομηρικός Ύμνος για τον Δήλιο Απόλλωνα αποτελεί επιβεβαιωμένα τη σημαντικότερη, αλλά και την πρωταρχική αφήγηση σχετικά με το γεγονός της γεννήσεως του Θεού. Ακόμη και η τοποθεσία στην οποία ο Απόλλων ήλθε στη ζωή δεν είναι τυχαία.

Πρόκειται για τη νήσο Δήλο. Στην αρχαία Ελληνική γλώσσα Δήλος σημαίνει «Φανερή», εξ ού και το παράγωγο «έκδηλος». Δια της γεννήσεως του στη Δήλο ο Απόλλων

προσλαμβάνει την ιδιότητα του Δήλιου, δηλαδή του φανερού, καθιστάμενος δε Δήλιος Θεός, αποκτά τη δυνατότητα της εκδηλώσεως εν μέσω του Φωτός.

Οι Κρήτες καλλιτέχνες Τεκταίος και Αγγελιών απεικόνισαν τον Απόλλωνα ως Θεό κολοσσιαίων διαστάσεων, που στο ένα χέρι του κρατούσε ένα τόξο, ενώ στο άλλο είχε τις τρεις Χάριτες, παράσταση αμιγώς συμβολική, η οποία υποδήλωνε τη σχέση του Θεού αφ' ενός με την πολεμική τέχνη και αφ' ετέρου με το αισθητό κάλλος, φορέας του οποίου θα μπορούσε να θεωρηθεί.

Βεβαίως, δεν υπολείπονται σε αξία και οι μυθολογικές παραδόσεις, οι οποίες ανάγουν την προέλευση του Απόλλωνος σε υπερβόρειες τοποθεσίες, ανάμεσα στις οποίες διακρίνεται η νήσος Ελιγολάνδη, η γενέτειρα των ωδικών κύκνων. Σε αυτήν την εκδοχή, αντίκειται η έρευνα του γερμανού καθηγητή Βιλαμόβιτς, η οποία εντοπίζει την καταγωγή του Απόλλωνος σε εντελώς διαφορετική τοποθεσία.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα ερευνητικά πορίσματα του καθηγητού Βιλαμόβιτς, ο Απόλλων προέρχεται από τη Λυκία της Μικρός Ασίας. Καθόλου άσχετη προς αυτήν την εκδοχή δεν είναι η προσαγόρευση του Θεού Απόλλωνος σε Λητοίδη (σε γιο δηλαδή της Λητούς). Δεδομένου ότι στην ηπειρωτική Ελλάδα, σε αντίθεση προς ό,τι συνέβαινε στη Μικρά Ασία, τα παιδιά, οι νέοι προσδιορίζονταν ως προς την επωνυμία τους από τον πατέρα. Η μυθική Λητώ φέρεται ότι καταγόταν από τη Λυκία, γεγονός το οποίο δικαιολογεί απολύτως την απόδοση της επωνυμίας Λύκειος, η οποία συνόδευε τον Φοίβο.

Κατά μία άλλη, ωστόσο, εκδοχή ο Θεός απεκαλείτο Λύκειος διότι, σύμφωνα με τις

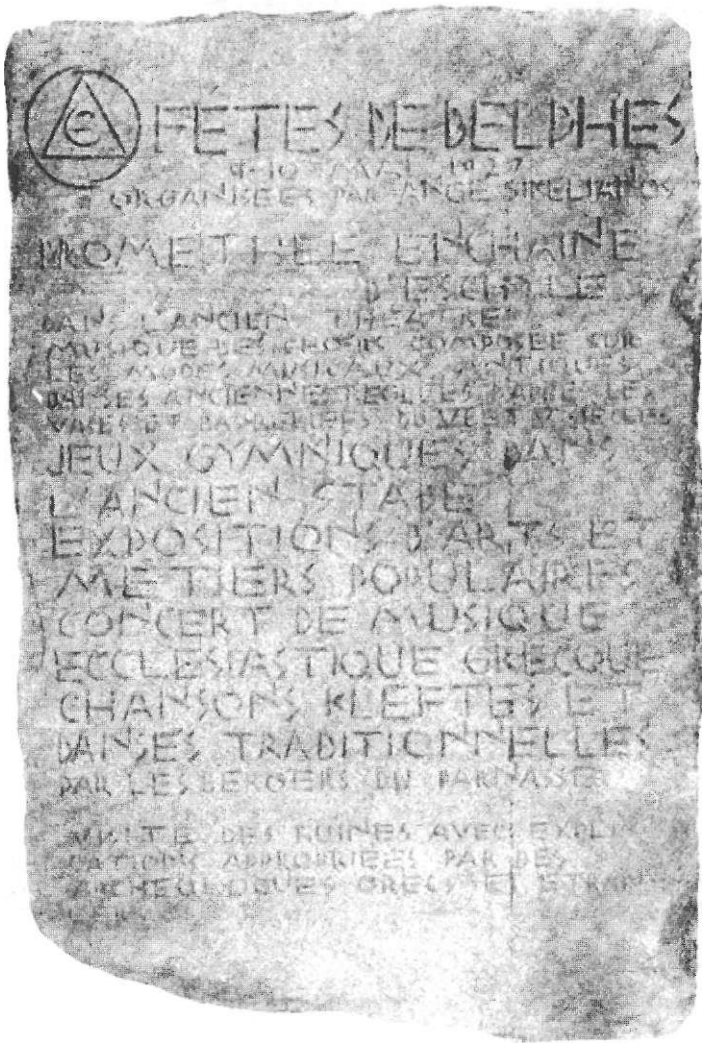

Αναγγελία των δελφικών εορτών στη γαλλική γλώσσα.

αρχέγονες παραδόσεις που συνθέτουν το μεγαλειώδες κεφάλαιο της Ελληνικής Μυθολογίας και Προϊστορίας, κατά τη διάρκεια του κατακλυσμού του Δευκαλίωνος (κακέκτυπη αντιγραφή του οποίου αποτελεί η κατά πολύ μεταγενέστερη βιβλική μυθοπλοκίατου κατακλυσμού του Νώε), οι επιζήσαντες από την καταστρεπτική πλημμύρα διασώθηκαν κατευθυνόμενοι από τα ουρλιαχτά των λύκων στις πλαγιές του Παρνασσού, όπου και προέβησαν στην ίδρυση της πόλεως Λυκώρεια, σε υπόμνηση της σωτήριας συμβολής των Λύκων.

Παρενθετικώς, πρέπει να αναφερθεί ότι αυτά ακριβώς τα πραγματικά γεγονότα των κατακλυσμών που συντελέσθησαν στον Ελλαδικό χώρο, η παραποιημένη ιστορία σκοπίμως τα αποκρύπτει. Ο λόγος της αποκρύψεως, προφανής. Το φως της Αλήθειας θα διαλύσει τα ψεύδη που βρίσκουν αποδοχή στα συναγωγιακά μισοσκόταδα, διότι η αποκάλυψη τους κονιορτοποιεί αφ' ενός τις, κατά πολύ μεταγενέστερες, βιβλικές ασυναρτησίες και αφ' ετέρου αναδεικνύει τον κυριαρχικό ρόλο των Ελλήνων στην παγκόσμια ιστορία, φωτίζοντας άγνωστες πτυχές της Ελληνικής Προϊστορίας.

Αναφορικά πάλι με τη σημασία του κύκνου, πρέπει να αναφερθεί ότι ο ωδικός κύκνος θεωρείται ως το πτηνό εκείνο, του οποίου η άφιξη υποδηλώνει την έλευση του Φοίβου Απόλλωνος από τις Υπερβόρειες χώρες. Το συμβολικό αυτό γεγονός οι κάτοικοι των Δελφών το τιμούσαν ανάλογα, διοργανώνοντας τα επονομαζόμενα Θεοφάνεια.

Επομένως, από τα ανωτέρω συνάγεται το συμπέρασμα ότι η άφιξη του Απόλλωνος ήταν συνυφασμένη με την Αναγέννηση της Ανοίξεως και αποτελούσε μία Εορτή κατάμεστη από Φως και έκδηλη Αρμονία.

Πρώτη, λοιπόν, σημαντική διαπίστωση είναι ότι στο Δελφικό Ιερό λατρεύτηκε το Φως, αναγνωρίσθηκε η δύναμη της πνευματικής ενέργειας μέσα από τη λατρεία του Θεού Απόλλωνος. Ο Απόλλων, στον οποίο προσδίδεται η επωνυμία Φοίβος, δηλαδή ακτινοβόλος, είναι ο πανάρχαιος Ολύμπιος Θεός, ο αιώνιος νομοθέτης, ο εκπρόσωπος του Ηλίου και του Φωτός, το σύμβολο της πνευματικής ωραιότητας, αλλά και του αισθητού κάλλους.

Εκφράζοντας την αρμονική-ψυχική ισορροπία, αλλά και την καθαρτική δύναμη της Φύσεως, ο Απόλλων θεωρείται θεματοφύλακας της Κοσμικής τάξεως, την οποία όρισε κατά σαφή τρόπο, σύμφωνα με την παράδοση, ο Ολύμπιος Ζευς. Η ύπαρξη και εκδήλωση του Φοίβου Απόλλωνος συνυφαίνεται με την υψηλότερη έκφανση του ανθρώπινου πνεύματος, ανυψώνοντας τη συνείδηση σε υπερκόσμια επίπεδα, σε βαθμίδες ανόδου που υπερβαίνουν κατά πολύ τον υλικό-αισθητό κόσμο.

Η ανάδειξη των Δελφών σε Απολλώνιο Μαντείο είναι συνδεδεμένη με ένα μυθολογικό γεγονός, το οποίο περικλείει μία συμβολικά δοσμένη αλήθεια, κατέχοντας εξέχουσα θέση στην Ελληνική Μυθολογία. Πρόκειται για τον αγώνα του Δηλίου Απόλλωνος κατά του δράκοντα Πύθωνος, γιου της Γαίας και θεματοφύλακα των παραδόσεων του Μαντείου, αγώνας ο οποίος απέβη νικηφόρος για τον Θεό, αλληγορώντας το γεγονός της επικρατήσεως του Ουρανίου στοιχείου επί του χθονίου. Είναι γνωστές οι συνθήκες υπό τις οποίες επήλθε ο θάνατος του Πύθωνος και δεν κρίνεται σκόπιμο να επεκταθούμε επί του παρόντος συγγράμματος. Αξίζει, ωστόσο, να αποσυμβολίσουμε καθ' εαυτό το γεγονός της παρουσιάσεως του Πύθωνος με τη μορφή τέρατος. Σύμφωνα με τις μυθικές παραδόσεις, ο

Δίας είχε αναθέσει την εκπαίδευση του γιου του Απόλλωνος στον διδάσκαλο Πύθωνα. Ο Πύθων, αν και αναφέρεται ως τέρας, κάθε άλλο παρά τερατουργηματικό ον υπήρξε.

Τέρας, κατά την αρχαιοελληνική αντίληψη, είναι κάθε τι το οποίο υπερβαίνει τα φυσικά όρια και κυρίως τα κοινά ανθρώπινα δεδομένα. Ο θάνατος του Πύθωνος από το χέρι του Απόλλωνος, σε συμβολικό επίπεδο, σηματοδοτεί τη λήξη μίας δογματικής εποχής και την έλευση μίας νέας περιόδου ελπιδοφόρας, κατά την οποία κυριαρχεί ο ορθολογισμός και η απροκάληπτη έρευνα. Άπλετο φως, πλέον, διαχέεται παντού και το τρίπτυχο Μουσική-Ποίηση-Μαντική αποτελεί τον άξονα της εκπαιδευτικής εκείνης κατευθύνσεως, η οποία οδηγεί στον ενστερνισμό των Δελφικών ιδεωδών.

Η ίδρυση του Δελφικού Μαντείου, κατά τις Απολλώνειες επιταγές, σηματοδοτεί κυριολεκτικά μία νέα πραγματικότητα στον Ελληνικό Κόσμο. Ο Θεός, προσφέροντας τους εύστοχους χρησμούς του, ευεργετεί απεριόριστα το ανθρώπινο γένος. Ο Φοίβος Απόλλων καθιστά το Μαντείο του Ιερό Ηλιακό Κέντρο λατρείας, αναδεικνύοντας το παράλληλα σε τόπο εξαγνισμού και εξιλεώσεως από μιαρές πράξεις. Προς τιμήν του Θεού διεξάγονταν τα Πύθια, τα οποία τελούνταν κατά το μήνα Βουκάτιο, καθώς και τα Θαργήλια, η τέλεση των οποίων πραγματοποιείτο κατά τη διάρκεια του ομωνύμου μήνα (Θαργηλιώνος). Τα Πύθια είχαν αμιγώς πνευματική διάσταση, χάρη στη μουσική και στην ποίηση, εν αντιθέσει προς τα Ολύμπια, όπου κυριαρχούσαν τα αθλητικά αγωνίσματα.

Ανακηρύσσοντας τους Δελφούς σε κέντρο της Οικουμένης, ο Απόλλων επεδόθη στην άσκηση υψηλού νομοθετικού έργου, το οποίο διεπόταν από την υπέρτατη αρχή της δικαιοσύνης. Έκτοτε, τα απολλώνεια σύμβολα διαδόθηκαν σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο. Τόξο, λύρα, φοίνιξ, λύκος, κοράκι, ωδικός κύκνος, ελάφι, γεράκι, κίσσα, δάφνη, τρίποδας και άλλα σύμβολα κατέστησαν γνωστή την απολλώνεια μυσταγωγία για πολλούς αιώνες. Η ανύψωση της Δελφικής Ιδέας και η επικράτηση του ακτινοβόλου Απολλώνειου πνεύματος υπήρξε για την πρόοδο της ανθρωπότητας καθοριστική. Η δημιουργία δύο ισομεγεθών αγαλμάτων, του Δία και του Ομήρου, έξω από το Ιερό του Φοίβου Απόλλωνος στους Δελφούς, υπήρξε ένα γεγονός που κατείχε σαφώς συμβολική σημασία. Δήλωνε την αρμονική-ισότιμη σχέση και συνύπαρξη του Θεϊκού Ανθρώπου με τον Γεωμέτρη του Σύμπαντος, τον Κοσμικό Δημιουργό.

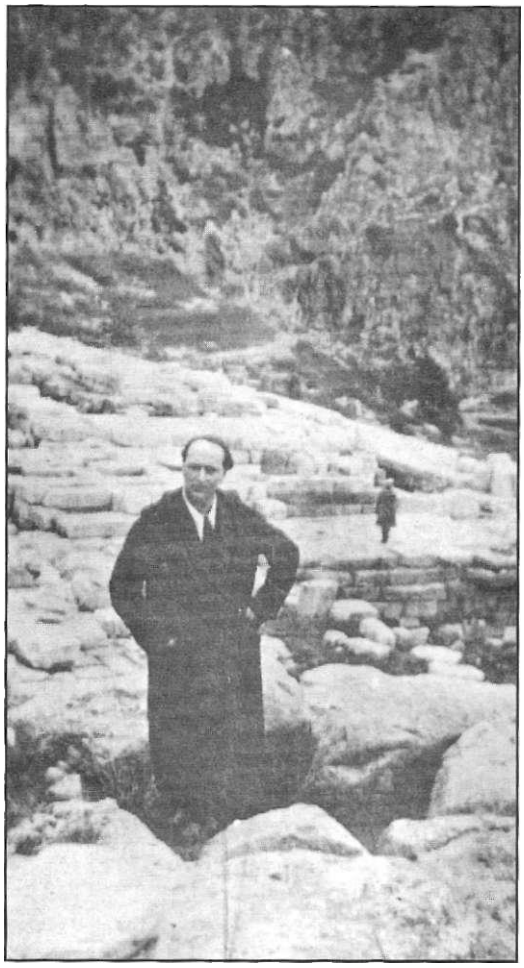

Ο Άγγελος Σικελιανός, στον χώρο της εμπνεύσεως του, στους Δελφούς.

Είναι κατανοητό ότι η ακμή της Δελφικής Ιδέας είναι συνυφασμένη με την αναγέννηση της ελληνικής πολιτιστικής παραδόσεως, η οποία σφυρηλατήθηκε με τα πλέον ιδεαλιστικά οράματα. Ο Απολλώνειος Λόγος υπήρξε η πεμπτουσία των υψίστων εκείνων οραμάτων, που οδήγησαν σε ένα ανατασιακό αποτέλεσμα τον Ελληνικό Πολιτισμό.

Το Δελφικό όραμα εδραιώθηκε σε μία ευρεία φιλοσοφική αντίληψη για το σύμπαν και για τον ίδιο τον άνθρωπο, για το μακρόκοσμο και το μικρόκοσμο, δρομολογώντας την πολιτιστική εξέλιξη της ανθρωπότητας προς μία ανοδική πορεία.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η λατρεία του Απόλλωνος, αν και επικρατούσα, ωστόσο δεν ήταν η μοναδική ισχύουσα στο χώρο των Δελφών. Κατά τη διάρκεια του Χειμώνα, όταν ο Απόλλωνας απεσύρετο στις υπερβόρειες χώρες, κυρίαρχη θεότητα στους Δελφούς καθίστατο ο Διόνυσος, ο εκφραστής του ξέφρενου ενθουσιασμού. Αυτή τη σχέση Απόλλωνος-Διονύσου ίσως να υποδήλωνε, κατά μία εκδοχή, η επωνυμία «Δελφοί» (εκ του Α-δελφοί).

Πέραν όμως των όσων αναφέρθηκαν ανωτέρω, σχετικά με τις προσωνυμίες του

Δοκιμή σε θεατρικά δρώμενα στον ιερό χώρο των Δελφών.

Φοίβου, ο Φωτοδότης Θεός Απόλλων είχε και άλλες ιδιότητες, άγνωστες στο ευρύ κοινό. Απεκαλείτο, πέραν όλων των άλλων και Νουμήνιος, διότι κανόνιζε και ρύθμιζε τη σειρά των μηνών. Απεκαλείτο ακόμη Εβδομαίος και Εβδομαγενής, επίθετα που υποδηλώνουν τη γέννηση του στις 7 του μηνός, αριθμός ο οποίος απέκτησε ιδιαίτερη σημασία στη θρησκεία του και Ιεροποιήθηκε. Ο λόγος της αναγωγής του Επτά σε Ιερό αριθμό οφειλόταν στο γεγονός ότι οι κύκνοι της Μαιονίας είχαν πραγματοποιήσει επτά φορές τον κύκλο της γενέτειρας νήσου του Απόλλωνος, της Δήλου, αναγγέλλοντας τη γέννηση του από τη Λητώ. Σε ανάμνηση αυτού του χαρμόσυνου όσο και συμβολικού γεγονότος, ο Απόλλων έδωσε στη Λύρα του, αργότερα, επτά χορδές. Έκτοτε, η Απολλώνεια Λύρα κατέστη σύμβολο της Κοσμικής Αρμονίας, της πηγής της ανώτερης ζωής, της ψυχής και της αρχής κάθε γνώσεως. Εξ' άλλου, επτά ήταν και οι πύλες που οδηγούσαν στο Απολλώνειο Ιερό κατά την αρχαιότητα, γεγονός καθόλου τυχαίο.

Εκτός από τη Λύρα, ο Απόλλων ήταν συνδεδεμένος με την παρουσία του δελφινιού. Τα Δελφίνια, εορτή την οποία οι αρχαιοέλληνες τελούσαν στις 6 του μηνός Μουνυχιώνος (Μαρτίου), τιμούσαν τον Ηλιακό Θεό Απόλλωνα, ο οποίος διαλύει τις τρικυμίες των θαλασσών και, μεταφορικά, τα σκοτάδια της ψυχής.

Ο Απόλλων, πέραν όμως αυτών, απεκαλείτο και Σμίνθειος, διότι εθεωρείτο ως ο εξολοθρευτής των ποντικών (σμίνθων), οι οποίοι αποτελούσαν τη μάστιγα των σιτηρών στα χωράφια. Ήταν όμως και Παρνόπιος Θεός, αφού ετύγχανε και πολέμιος των ακριδών (πάρνοπες), οι οποίες ήταν και παραμένουν εξίσου καταστρεπτικές για τη γεωργία. Παράλληλα, ο Θεός ενεδύετο και το ρόλο του προστάτου των ανθρώπων, γι' αυτό του έδιναν την επωνυμία Επικούρειος, ως αναγνώριση της βοήθειας που απέοτελλε προς τους κατατρεγμένους.

Επιγραμματικώς, ο Απόλλων, ως θεϊκή οντότης, συνδυάζει την ωραιότητα, τη ρώμη, τη σύνεση, αλλά και την επιδεξιότητα στις τέχνες και στις επιστήμες. Είναι ο πολυπράγμων Θεός που κυριαρχεί σε όλο το φάσμα των πνευματικών κι επιστημονικών, αλλά και καλλιτεχνικών ζητημάτων. Η Ελληνική μυθοπλασία εκόσμησε αυτόν τον υιό του Διός με όλες εκείνες τις φυσικές και ηθικές ιδιότητες, οι οποίες συνιστούν για τον αρχαιοελληνικό κόσμο ύψιστες ηθικές αρετές και μέγιστες αξίες.

Η ανάληψη της δικαιοδοσίας του χώρου του Δελφικού Μαντείου από τον Φοίβο Απόλλωνα φυσικά δεν υπήρξε γεγονός τυχαίο. Όπως αναφέρεται και σε άλλο σημείο, ο Απόλλων θεωρείται ως ο κατ' εξοχήν Θεός της Μαντικής Τέχνης. Η πρωτοκαθεδρία του στον τομέα αυτό φανερώνεται κατά τρόπο έκδηλο και στον Ομηρικό Ύμνο, όπου ο Ερμής, απευθυνόμενος προς τον Θεό του Φωτός, αναφέρει τα ακόλουθα: **«Κατέχεις από τον Δία τη γνώση των χρησμών και της μοίρας».** Σε ανταπάντηση αυτών, ο Απόλλων επιβεβαιώνει ότι κατέχει την αποκλειστικότητα της μαντικής τέχνης, δηλώνοντας ότι αυτή είναι η θέληση του Διός, του Πανεπόπτη Θεού.

Η εξόντωση του καταστρεπτικού Πύθωνος από τον Απόλλωνα, γεγονός άκρως συμβολικό, το οποίο αναλύεται και αποσυμβολίζεται σε άλλο σημείο αυτής της μελέτης, σηματοδοτεί μία νέα πραγματικότητα για τον Ελληνικό κόσμο, με άξονα τους Δελφούς.

Οι κάτοικοι των Δελφών, επιθυμώντας να εκφράσουν την ευαρέσκεια και την ευγνωμοσύνη τους προς το πρόσωπο του Θεού Απόλλωνος-εξιλεωτή, ίδρυσαν την εορτή Σεπτήρια, την οποία τελούσαν ανά εννέα έτη. Κατά την εορτή αυτή, ελάμβανε χώρα ένα είδος παντομίμας, η οποία σκοπό είχε να αναπαραστήσει τον αγώνα που διαξήγαγε ο Απόλλων, προκειμένου να εξοντώσει τον Πύθωνα.

Ενδεικτικά αναφέρεται, με γνώμονα τα στοιχεία που προέκυψαν από τις διασωθείσες πηγές, ότι οι κάτοικοι των Δελφών, κατά τη διάρκεια της εορτής των Σεπτηρίων, κατασκεύαζαν μία καλύβα, πλησίον του Απολλώνειου Ιερού. Η καλύβα συμβόλιζε τη σπηλιά-φωλιά του τέρατος. Στα πλαίσια μίας ειδικής τελετής, στην πομπή της οποί-

Επελαση ιππικού, Δελφικά δρώμενα, 1927.

ας ηγείτο ένα παιδί το οποίο παρίστανε τον Απόλλωνα, προσέγγιζε αθόρυβα την καλύβα από ένα πλάγιο μονοπάτι, κρατώντας αναμμένους πυρσούς. Όταν το παιδί-Απόλλων έριπτε ένα βέλος κατά της καλύβας, ως σύνθημα επιθέσεως, τότε οι αποτελούντες την πομπή κύκλωναν την καλύβα-εστία και την πυρπολούσαν. Μετά την πυρπόληση, οι συμμετέχοντες στην πομπή απομακρύνονταν τρέχοντας χωρίς να κοιτάξουν πίσω τους, ενώ το παιδί που παρίστανε τον Θεό μετέβαινε στα Τέμπη, όπου προσέφερε θυσία προς τον φωτοδότη Απόλλωνα. Κατόπιν αυτού, ολόκληρη η πομπή, εφοδιαζόμενη με κλαδιά δάφνης, επέστρεφε στους Δελφούς, δια μέσου της Ιεράς-Πυθιάδος οδού, κατ' αναπαράσταση των γεγονότων που είχαν συμβεί με δράστη τον ίδιο τον Απόλλωνα, όταν εξόντωσε το δράκοντα Πύθωνα. Αυτό το δεύτερο μέρος της πομπής και της τελετής συνιστούσε τα Δαφνηφόρια.

Στο σημείο αυτό αξίζει να γίνει ειδική μνεία στη μεγίστη συμβολική σημασία την οποία προσελάμβανε το στοιχείο της φωτιάς στην όλη τελετουργία. Η πυρπόληση της καλύβας-εστίας του δράκοντα Πύθωνος συνιστούσε ένα είδος τελετουργικής καθάρσεως, δεδομένου ότι το στοιχείο του πυρός κατέχει εξαγνιστική-καθαρτική ιδιότητα. Ο εξαγνισμός δε ολοκληρώνεται μέσα από την τελετή των Δαφνηφορίων, οπότε επέρχεται η εξιλέωση από τις βέβηλες και μιαρές πράξεις.

Γύρω από το πρόσωπο του Απόλλωνος έχουν αναπτυχθεί πάρα πολλοί μύθοι. Ένας εξ αυτών και από τους κυριότερους είναι εκείνος του Απόλλωνος Υπερβορείου, μύθος ο οποίος αξίζει να καταστεί αντικείμενο ιδιαίτερης επεξηγηματικής αναφοράς.

Σύμφωνα με το μύθο αυτόν, η μητέρα του Απόλλωνος προήλθε από μία μακρινή χώρα, η οποία εγκωμιαζόταν από τους αρχαιοέλληνες, καταλαμβάνοντας ιδιαίτερη θέση στις μυθολογικές τους παραδόσεις. Εξ αυτού προκύπτει ότι η ύπαρξη της ήταν αμφιλεγόμενη. Κατά τις παραδόσεις, στη χώρα των Υπερβορείων κυριαρχούσε, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, η εποχή της Ανοίξεως. Στο μυθικό αυτό βασίλειο κάθε Χειμώνα ο Θεός Απόλλων μετέβαινε, όπου και παρέμενε επί πολλούς μήνες. Τόσο κατά την αποδημία του, όσο και κατά την επιστροφή του, ψάλλονταν υμνητικά άσματα προς τιμήν του, ενώ χαρμόσυνοι παιάνες ανήγγελλαν την επάνοδο του. Η επιστροφή του Θεού αποτελούσε ένα θριαμβευτικό γεγονός, ενώ κύκνοι και γρύπες έσυραν το άρμα του.

Πολλά, επίσης, έχουν αναφερθεί κατά καιρούς σχετικώς με τη συνύπαρξη του Απόλλωνος με τον Διόνυσο. Εικάζεται, μάλιστα, ότι ο Διόνυσος συνιστούσε μία άλλη πλευρά, μία άγνωστη, θα λέγαμε, πτυχή της επιβλητικής προσωπικότητας του Απόλλωνος, εκδηλώνοντας διαφορετικές ιδιότητες. Κατά μία άλλη εκδοχή, Απόλλων και Διόνυσος αποτελούσαν διαφορετικές μορφές, εφημολογείτο δε ότι εντός του Απολλώνειου Ιερού υφίστατο κρύπτη η οποία οδηγούσε στον τάφο του Διονύσου.

Η ικανότητα, το χάρισμα της προφητείας, δεν ήταν δυνατό να ενυπάρχει στον οποιονδήποτε, ούτε και παρεχωρείτο άνευ της θεϊκής ευνοίας. Πρώτες απέκτησαν την ιδιότητα ασκήσεως της μαντικής τέχνης οι Νύμφες, αλλά και οι Μούσες, οι οποίες ή-

Άποψη από δρώμενα πολεμικά των πρώτων δελφικών εορτών.

ταν στενά συνδεδεμένες με το Θεό Διόνυσο. Ίσως μάλιστα να υφίσταται συνάφεια της διονυσιακής εκστάσεως με την Ιερά προφητική μανία που κατελάμβανε τις λειτουργούς των μαντείων, δεδομένου ότι το στοιχείο της εκστάσεως και της προφητικής μανίας ενυπάρχει έκδηλο μέσα στα Διονυσιακά όργια και στις βακχικές τελετουργίες.

Μυστηριακή σημασία, εξ' άλλου, κατέχει και ο ομφαλός ο οποίος βρισκόταν στους Δελφούς. Ο ομφαλός, ως γνωστόν, υποδήλωνε το σημείο όπου βρίσκεται το κέντρο του Κόσμου. Η οριοθέτηση του σημείου αυτού προέκυψε όταν δύο αετοί, τους οποίους είχε εξαπολύσει ο Δίας από τα εντελώς αντίθετα σημεία του κόσμου, συναντήθηκαν στον Δελφικό χώρο, όπου τοποθετήθηκε στη συνέχεια ο περίφημος ομφαλός. Γεγονός καθαρά συμβολικό, όπως συμβολική ήταν και η σημασία του ίδιου του ομφαλού, παριστάνοντας τον ίδιο το Δία, τον ενωτικό δηλαδή παράγοντα του Κόσμου.

Η Πυθία χρησμοδοτούσε αντλώντας δυνάμεις από τον ομφαλό, εκφράζοντας τη βούληση του Απόλλωνος, ο οποίος με τη σειρά του άντλησε τη μαντική δύναμη από τον Ύπατο Θεό Δία. Στοιχεία αλληλένδετα, τα οποία καθιστούν ευνόητο τον προηγούμενο συλλογισμό, απαλλάσσοντας τον από την υπόνοια της αυθαιρεσίας.

Ο Ζευς δεν ήταν μία απλή μυθολογική μορφή, ήταν το ίδιο το ενωτικό σύμβολο των Ελλήνων. Ζευς σημαίνει Ζευγνύων, εκείνος δηλαδή που ενώνει. Η ενωτική μορφή του Διός, σε μακροκοσμικό επίπεδο, ένωνε τις αντίθετες πολικότητες, διαδραματίζοντας κυρίαρχο ενοποιητικό ρόλο σε ολόκληρο το φάσμα των κοσμικών δρωμένων.

Επ' ευκαιρία δε αυτής της αναφοράς, πρέπει να επισημανθεί προς πάσα κατεύθυνση ότι η υποτίμηση της Ελληνικής Μυθολογίας και η αποτροπή με πολυποίκιλους τρόπους της μελέτης της, αποτελεί εγκληματική αφέλεια ή ανθελληνική σκοπιμότητα. Η πανάρχαια μυθολογία εγκλείει μέσα της, αλληγορικά δοσμένη, ολόκληρη την ιστορική πραγματικότητα. Εναπόκειται απλά στον εμβριθή μελετητή κι ερευνητή, αφού εντρυφήσει στις πηγές της, να διαχωρίσει τα στοιχεία του μύθου από την ιστορική πραγματικότητα και να αποσυμβολίσει τα δεδομένα που του παρέχονται.

Επανερχόμενοι στο αντικείμενο της παρούσης μελέτης, πρέπει να τονίσουμε ότι η αίγλη του Απόλλωνος ήταν τόσο μεγάλη, ώστε οι αρχαιοέλληνες τον θεωρούσαν προστάτη της νεότητος. Επίσης, προσωποποιεί τη συγχώρεση, εφαρμόζοντας την αρετή αυτή μετά τη θανάτωση του Πύθωνος. Ακόμη στο Θεό προσδίδονται οι ιδιότητες του αροτρίου και ενάγρου, του προσδίδονται δηλαδή επικουρικές ιδιότητες των γεωργικών εργασιών.

Όμως, ο Απόλλων κατείχε μερίδιο και από τη δικαιοδοσία του Ποσειδώνος, αφού τον θεωρούσαν και προστάτη της ναυτιλίας. Γενικώς, ο Θεός ήταν πολύ αγαπητός μεταξύ των ανθρώπων, η φήμη του ήταν διαδεδομένη απ' άκρου εις άκρον της Ελληνικής γης και όχι μόνον, και αυτό προδίδεται από το γεγονός ότι άνω των είκοσι πέντε πόλεων (κυρίως Ελληνικές αποικίες) έφεραν το όνομα του.

ΤΟ ΔΕΛΦΙΚΟ ΙΕΡΟ ΛΙΚΝΟ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Επίκεντρο των χρησμοδοπκών και τελετουργικών δραστηριοτήτων οι οποίες επιτελούνταν στους Δελφούς, αποτελούσε βεβαίως το Δελφικό Ιερό του Απόλλωνος. Ο Ναός του Απόλλωνος, επιβλητικός στην κατασκευή του, μπορούσε να συγκριθεί σε όγκο και κάλλος με τον Παρθενώνα της Αθηναϊκής Ακροπόλεως. Αρχικώς και επί πολλούς αιώνες το Δελφικό Ιερατείο δεν ήταν, ως προς τη σύσταση του, επαγγελματικό. Πολύ αργότερα, όμως, όταν οι φθοροποιές ανατολίτικες και εν πολλοίς σημιτικές επιδράσεις διαδόθηκαν ευρέως και ο ωφελιμισμός κατέστη μία έντονη επιδίωξη σε απόδειξη της απεμπολήσεως ή έστω της νοθεύσεως των αμιγών Ελληνικών παραδόσεων, ως συνέπεια των βαρβαρικών επιρροών, εισεχώρησαν στο σύστημα διοικήσεως του μαντείου άνθρωποι με ιδιοτελείς προθέσεις, με αποτέλεσμα να επέλθει πλέον η επαγγελματική οργάνωση του Ιερατείου. Η αναγωγή του Ιερατείου σε κλειστή επαγγελματική συντεχνία υπήρξε ένα μελανό γεγονός, που απείχε παρασάγγες από το αρχέγονο πνεύμα του Μαντείου, καλλιεργώντας μία, στο έπακρο, υλιστική αντίληψη, η οποία με τη σειρά της προσέδωσε στη χρησμοδοσία διαστάσεις ευτελούς εμπορίου. Πολιτικές σκοπιμότητες κι εξουσιαστικά συμφέροντα υπεισήλθαν, αμαυρώνοντας τον αγνό χαρακτήρα της χρησμοδοσίας, γεγονότα τα οποία επέφεραν τη συνακόλουθη κατάπτωση και τον εκφυλισμό, κλονίζοντας ανεπανόρθωτα πλέον την αξιοπιστία του Ιερού.

Εισπνέοντας η Πυθία τη θεωρούμενη ως πνευματική εκείνη ουσία, η οποία εξήρχετο από το χάσμα, μασώντας φύλλα δάφνης και καθήμενη επί του ιερού τρίποδος, περιήρχετο, σύμφωνα με τις μαρτυρίες, σε μία κατάσταση εκστάσεως και επιτελούσε το έργο της χρησμοδοσίας, μεταφέροντας στους ανθρώπους τις βουλές του Θεού. Σχετικά με το έργο της Πυθίας, αλλά και με τους κανόνες από τους οποίους διεπόταν η συμπεριφορά της, υπάρχει εκτενής αναφορά στο ανάλογο Κεφάλαιο.

Στο σημείο ακριβώς αυτό, καθίσταται αναγκαίο να γίνει μία λειτουργική παρένθεση, προκειμένου να αναφερθεί επεξηγηματικά στον αναγνώστη η σημασία του εξαγνισμού, του καθαγιασμού ενός φυσικού, εν προκειμένω, χώρου, ενός τόπου στον οποίο πρόκειται να πραγματοποιηθεί τελετουργικό ή ιερουργικό έργο. Προηγουμένως, όμως, είναι σκόπιμο να εξηγηθεί η διαδικασία που εφήρμοζαν οι προγονοί μας σχετικά με την επιλογή ενός χώρου κατάλληλου για την επιτέλεση των ιεροπρεπών τελετών, του χώρου δηλαδή ενός Ναού.

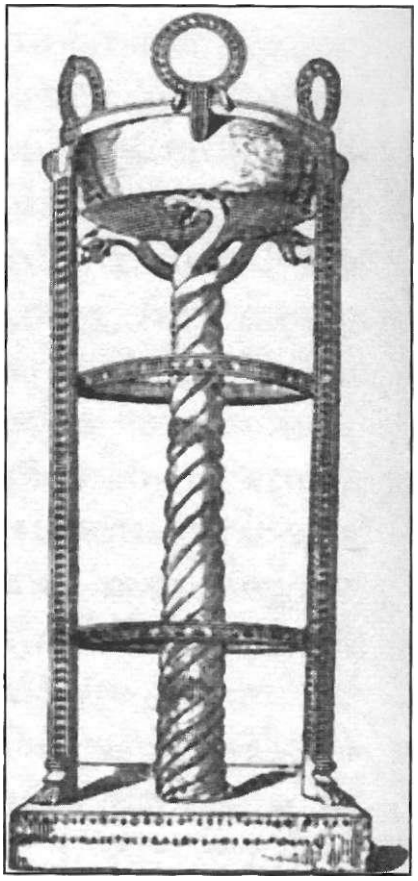

Ο δελφικός τρίποδας που έκαιγε το εκστασιαστικό θυμίαμα.

Σύμφωνα με τα όσα είναι γνωστά, οι αρχαιοέλληνες μύστες δεν επέλεγαν τυχαία τα μέρη για την ανέγερση των ναών τους. Η επιλογή της τοποθεσίας τους ήταν αποτέλεσμα επισταμένης μελέτης. Κι αυτό διότι οι χώροι όπου θέτονταν τα θεμέλια των αρχαίων Ναών ήταν ισχυρότατα ενεργειακά κέντρα, τα οποία εξέπεμπαν ενεργειακή ισχύ στο διηνεκές του χρόνου, ιδιότητα η οποία ουδέποτε χάθηκε, διαιωνιζόμενη ακόμη και στις μέρες μας.

Στους ενεργειακούς αυτούς χώρους, το Κάλλος, η Συμμετρία και η Αρμονία προσέλαβαν μέσα από τις δομές των Ναών την αισθητή τους μορφή. Οι αρχαιοέλληνες μύστες, έχοντας εξοικειωθεί απόλυτα με τα πρότυπα της Φύσεως, είχαν απόλυτη επίγνωση του γεγονότος ότι η Μητέρα Γαία ανασύρει στην επιφάνεια της ορισμένες ενεργειακές δυνάμεις, τις οποίες ανακάλυπταν και εντόπιζαν με τη μέθοδο κυρίως της ραβδοσκοπήσεως. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι αγρηνοί που διακοσμούσαν τον ομφαλό των Δελφών, δεν αναφέρονταν σε τίποτε

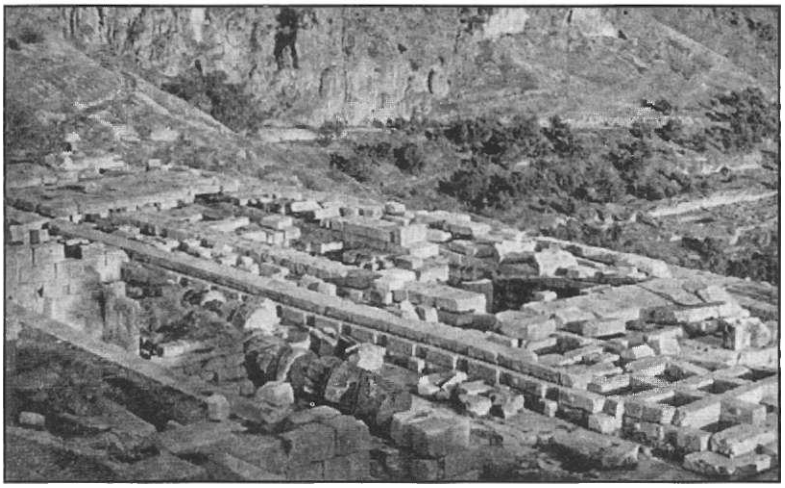

Ο δελφικός χώρος κατά τις πρώτες ανασκαφές. Εδώ διακρίνεται η βάση του ναού του Απόλλωνα.

άλλο, παρά υπεδείκνυαν και οροσήμαιναν τα διάφορα ενεργειακά κέντρα, σηματοδοτώντας τη ροή των ενεργειακών διαύλων.

Τα ενεργειακά αυτά κύματα που αναδύονταν από τη γη, είχαν τη δύναμη να αφυπνίζουν και να διεγείρουν ορισμένες ψυχικές ικανότητες και λειτουργίες του δεξιού ημισφαιρίου του εγκεφάλου. Έτσι, κάθε Ιερό συνδέθηκε άμεσα με συγκεκριμένες δυναμικές εκδηλώσεις της Φύσεως. Ο Ναός, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αυτές αρχές, δεν είναι τίποτε άλλο, παρά η έκφραση του εκδηλωμένου Μακρόκοσμου, σε συμβολικό-μικροκοσμικό επίπεδο. 0 Ναός, με το κάλλος και την ευταξία του, δεν απεικονίζει τίποτε άλλο παρά τον εσωτερικό, τον ψυχικό Ναό, στον οποίο οι ιερουργίες απευθύνονται και για την κάθαρση και τον εξαγνισμό του οποίου το θυμίαμα ασκεί ευεργετική επίδραση.

Μέσα από την κάθαρση του φυσικού ενεργειακού χώρου, είτε πρόκειται περί Ναού, είτε περί Βωμού, επιτυγχάνεται όχι μόνο ο καθαγιασμός του χώρου, αλλά επέρχεται ταυτόχρονα η ανάδειξη της θεουργικής αρχής της αναγωγής του τόπου αυτού σε δίαυλο επαφής με τα συμπαντικά δρώμενα. Καθίσταται ο Ιερός αυτός πλέον χώρος, πεδίο επαφής με την Ύπατη Αρχή και άρα πεδίο προσελεύσεως των θεϊκών δυνάμεων. Τις βασικές αυτές αρχές της μυστηριακής ιερουργίας οι αρχαιοέλληνες όχι μόνο τις γνώριζαν, αλλά και τις εφήρμοζαν με απαρέγκλιτη συνέπεια, επιτυγχάνοντας την ανάδειξη του προτύπου του θεϊκού Ανθρώπου, εμπεδώνοντας την κυριαρχία επί του Μικρόκοσμου. Η εφαρμογή αυτών των αρχών αποτελεί πράξη η οποία συνυφαίνεται με την ίδια τη διαφύλαξη της παρακαταθήκης του αρχεγόνου παρελθόντος.

Ατενίζοντας, λοιπόν, το Ναό του Φοίβου Απόλλωνος στους Δελφούς, αλλά και αναπλάθοντας στη σκέψη μας κάθε δοκιμασμένο από το χρόνο, αλλά και από τη βέβηλη αντίληψη των ανθρώπων, αρχαίο Ελληνικό Ναό, ας αναλογισθούμε την πρακτική εφαρμογή της μεγάλης Πυθαγόρειας διδαχής, σύμφωνα με την οποία «Ο Θεός Αεί Γεωμετρεί», τόσο στο Μακροκοσμικό, όσο και στο Μικροκοσμικό επίπεδο της Δημιουργίας.

Κλείνοντας αυτήν την αναγκαία παρένθεση, για τον αποσαφηνισμό ορισμένων ουσιωδών στοιχείων και επανερχόμενοι στο αντικείμενο του παρόντος θέματος, σκόπιμο κρίνεται να αποδοθεί ιδιαίτερη έμφαση στα γνωμικά, τα οποία διακοσμούσαν την είσοδο του Δελφικού Ιερού του Απόλλωνος. Πρόκειται για το «Γνώθι σ' αυτόν», το «Μηδέν Άγαν» και το Ιερό Γράμμα Ε, το οποίο κατείχε ιδιάζουσα συμβολική σημασία.

Κατά την προσέλευση του πιστού στον Ναό κυριαρχούσε η ακόλουθη χρησμική ρήση: **«Ξένε να προσέρχεσαι με αγνότητα προς τον ιερό Ναό του Θεού, και να πιείς από το παρθενικό νερό, διότι για την αγαθή ψυχή λίγες σταγόνες του καθαγιασμένου νερού αρκούν, ενώ τον μιαρό άνθρωπο ολόκληρος ο ωκεανός δεν αρκεί για να τον καθάρει».**

Από τον παραπάνω χρησμό συνάγεται ότι ο Απόλλων επιθυμούσε να εισέρχονται αγνοί άνθρωποι στο Ναό του. Και αγνοί, κατά την Απολλώνεια αντίληψη, θεωρούνται εκείνοι των οποίων η σκέψη ομοίαζε με τη σκέψη του Θεού, δηλαδή είναι καλοπροαίρετη, αγαθή.

Κατά την είσοδο του ο νεόφυτος στον Ναό απέδιδε συμβολικό χαιρετισμό προς τον Θεό Απόλλωνα. Η αναγραφή της ρήσεως «Γνώθι σ' αυτόν» υποδήλωνε την ανταπόδοση του χαιρετισμού εκ μέρους του Θεού, προς τον αναζητητή του Φωτός. Με την πραγματικότητα αυτή συμβαδίζει και η αρχή, σύμφωνα με την οποία η μύηση στα Μυστήρια βιώνεται σε ατομικό επίπεδο και ουδέποτε σε ομαδικό. **Συνεπώς, η ατραπός της αναζητήσεως είναι προσωπική και για να πορευθεί ο επίδοξος αναζητητής σε αυτή, χρειάζεται πρωταρχικά να γνωρίσει ο ίδιος τον Εαυτό του.**

Ειλικρινά, δεν υφίσταται περισσότερο σοβαρό έργο για τον άνθρωπο από το να προβεί σε μία εσωτερική ενδοσκόπηση. Φθάνοντας στο σημείο να διερευνήσει και να κατανοήσει τις βαθύτερες πτυχές του Εσώτερου Εαυτού, εναρμονίζεται στο εξωτερικό επίπεδο με τη ροπή των ψυχικών δυνάμεων του. Τότε ακριβώς η προτροπή «Γνώθι σ' αυτόν» αποκτά την καλύτερη της πρακτική εφαρμογή.

Παράλληλα, στο Δελφικό Ιερό τονιζόταν

και η σημασία του Μέτρου, του Ορθού Μέτρου, ως παράγοντας επιτεύξεως της Αρετής. «Μηδέν Άγαν». Η διαχρονικής αξίας ρήση των Αρχαίων Μυστών, η παραίνεση για την απόκτηση του μέτρου και της αυτοκυριαρχίας, θεωρούμενα ως συστατικά στοιχεία Αυτογνωσίας. Όταν ο άνθρωπος αποκτούσε σαφή επίγνωση της διεργασίας της Αυτογνωσίας και ανακάλυπτε τη θεϊκήψυχική πλευρά του εαυτού του, απευθυνόμενος με έκσταση προς τον Ύπατο Δημιουργό, αναφωνούσε ΕΙ, δηλαδή υπάρχεις.

Σε αυτήν την εκδοχή καταλήγει και ο φιλόσοφος Αμμώνιος ο Αλεξανδρινός, θεωρώντας το ΕΙ ως τη σαφέστερη προσαγόρευση του Θεού. Αυτή είναι και η συμβολική σημασία του γράμματος Ε στο Δελφικό Ιερό, σύμφωνα με τα όσα αποκαλύπτει αλληγορικά ο Πλούταρχος στην πραγματεία του «Περί του Ε εις τους Δελφούς».

Αναφορικά με το μυστηριώδες **Ε,** η σημασία του οποίου έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές, πρέπει να τονισθεί ότι τοποθετήθηκε τρεις συνολικά φορές στην κορυφή του αετώματος του Απολλωνείου Ναού.

Η αναγραφή του είχε γίνει άνωθεν της ανατολικής πύλης του Ιερού. Το συμβολικό γράμμα **Ε** υπερίσχυσε στην κορυφή. Το «Γνώθι σ' αυτόν» ακολουθούσε στην κάτω αριστερή γωνία και το «Μηδέν άγαν» ολοκλήρωνε το νοητό τρίγωνο στην κάτω δεξιά.

Οι δύο ρήσεις μαζί με το προεξάρχον **Ε** σχημάτιζαν κατά τη διάταξη τους ένα ισόπλευρο τρίγωνο, σύμβολο αμιγώς μυστηριακό, έκφραση της τελειότητας της ολοκληρώσεως. Το αρχικό **Ε** που είχε τεθεί στο Ιερό ήταν κατασκευασμένο από ξύλο. Υφιστάμενο τις συνέπειες της φθοράς του χρόνου, αντικαταστάθηκε από ένα χάλκινο, το οποίο διαδέχθηκε με τη σειρά του ένα χρυσό.

Η μετατροπή του **Ε** σε **ΕΙ** δεν είναι αυθαίρετη, αλλά πηγάζει από τους ισχυρισμούς του Ιερέα Νικάνδρου (Δειπνοσοφιστές, βιβλίο β' 5) όπου, μεταξύ των άλλων, αναφέρει: «... **πάντες οι αρχαίοι τω ου αντί του ο μακρού στοιχείου προσεχρώντο, παραπλησίως και τω ΕΙ αντί του Ε μακρού...».** Το **ΕΙ,** στην προκειμένη θεώρηση, αποτελεί ένα μόριο υποθετικό, ταυτιζόμενο με το νεοελληνικό «εάν». Η δε χρήση του προσιδιάζει σε περιπτώσεις υποθετικών ερωτήσεων καθώς και παρακλήσεων, απευθυνόμενων προς το Μαντείο. Υπό αυτό το πρίσμα, το **ΕΙ** αναδεικνύεται ως αρχή κάθε συναφούς υποθετικού συλλογισμού.

Η υιοθέτηση του, σύμφωνα με τα όσα επιμαρτυρεί ο Πλούταρχος (Ηθικά), μόνο ως συγκυριακή δε θα μπορούσε να θεωρηθεί διαπίστωση, η οποία εξάγεται άλλωστε και από την παράθεση των σχετιζομένων, προς αυτό το γράμμα, εκδοχών. Επιγραμματικά, ο Πλούταρχος αναφέρει τα ακόλουθα: «... **όχι τυχαία το γράμμα αυτό έγινε ιερό αφιέρωμα πλησίον του Θεού, αλλά επειδή εκείνοι οι οποίοι πρώτοι φιλοσόφησαν περί της φύσεως του Θεού, διέγνωσαν σ' αυτό κάποια δύναμη εξαιρετική και ιδιαίτερη, ή το μεταχειρίζονταν σαν συμβολικό σημείο για να υποδηλώσουν κάτι άλλο σημαντικό και σπουδαίο. Διότι τα περισσότερα ζητήματα, που αφορούν τον Θεό, είναι κρυμμένα μέσα σε αινίγματα που για να κατανοηθούν χρειάζονται λογική εξήγηση και διδασκαλία της ερμηνείας τους από τους κατόχους των μυστηριακών εννοιών».**

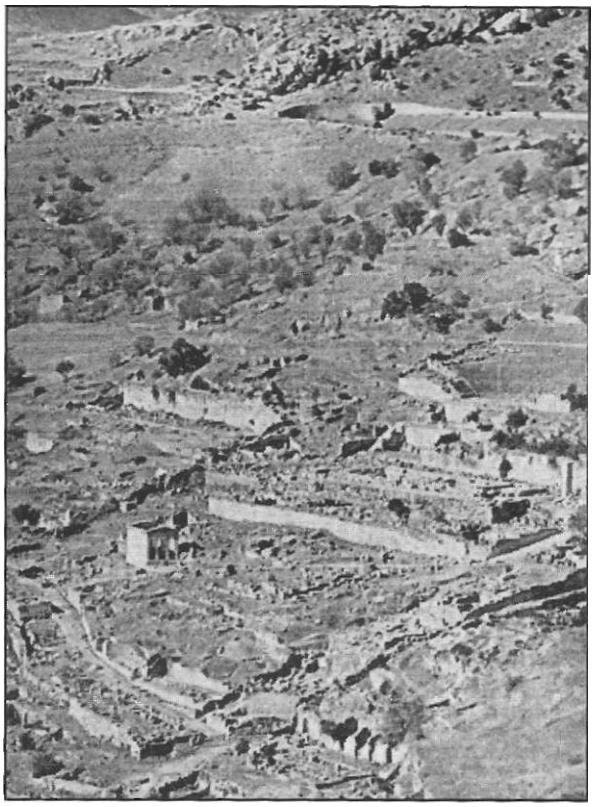

Ο δελφικός χώρος κατά τις πρώτες ανασκαφές.

Ο Απόλλων κατείχε τη δεύτερη, μετά τον Δία, θέση στο Πάνθεο του Ολύμπου. Με γνώμονα το δεδομένο αυτό, δε θα ήταν εκτός λογικής να δεχθούμε την εκδοχή ότι το **Ε,** ως το δεύτερο γράμμα από τα φωνήεντα, αντιστοιχούσε στον δεύτερο κατά την Ολύμπια ιεραρχία Θεό, αντιπροσωπεύοντας τον Απόλλωνα, την προσωποποίηση του Θεού Ηλίου. Επίσης, από αστρονομικά δεδομένα προκύπτει ότι ο ήλιος θεωρείται ως ο δεύτερος σε απόσταση από τους πλανήτες, εν σχέσει προς τη γη, μετά από τη γειτονική σελήνη. Ο αποσυμβολισμός του **Ε** εισάγει τον αναζητητή στην ουσία των Δελφικών

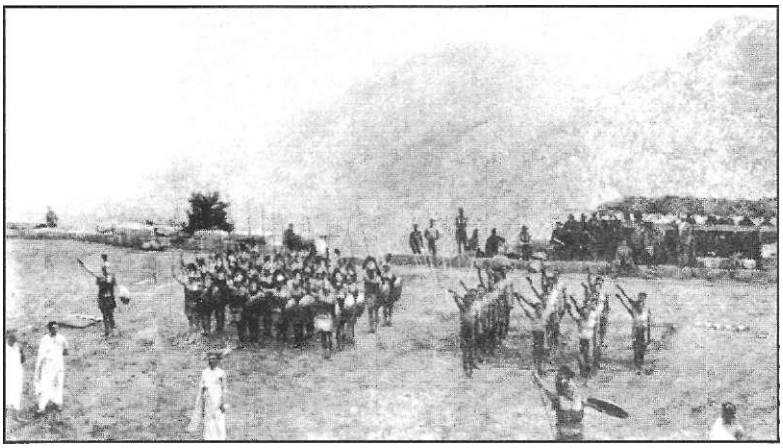

Ο όρκος των οπλιτών και ο ηλιακός χαιρετισμός, στο πλαίσιο των Δελφικών Εορτών.

Μυστηρίων, ιερές πράξεις τις οποίες ο ερευνητής οφείλει να αποσυμβολίσει σταδιακά, επιβεβαιώνοντας την Ηρακλείτιο ρήση, σύμφωνα με την οποία **«Ο Άναξ ο εν Δελφοίς, ούτε λέγει ούτε κρύπτει, αλλά σημαίνει».** Η προσέγγιση των σημαινόντων υπόκειται σε μία μυητική διαβάθμιση, η οποία βρίσκεται σε άμεση εξάρτηση από την πνευματική και εξελικτική γενικότερα κατάσταση των προσερχόμενων στο Δελφικό Ιερό.

Στη διαπίστωση αυτή συνηγορούν και οι ιδιότητες οι οποίες αποδίδονται στον Θεό Απόλλωνα, αναφορικά με τη χρησμοδοτική του ικανότητα. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο Θεός αναφέρεται ως Λοξίας για τους αμύητους, τους μη δυνάμενους να αντιληφθούν το αληθινό νόημα των χρησμών του, αδυνατώντας να αποσυμβολίσουν την αλληγορία, ενώ καθίσταται Πύθιος για εκείνους οι οποίοι επιδέχονται προοδευτικής μεταβολής. Ο Θεός φέρεται ως Δήλιος, δηλαδή αποκαλυπτικός για όσους κρίνονται άξιοι να γνωρίσουν την Αλήθεια, ενώ προσλαμβάνει το γνώρισμα του Ισμηνίου για όσους κατέστησαν ικανοί να εμπεδώσουν την Αλήθεια. Επιπροσθέτως, ο Απόλλων καθίσταται Λεσχητόριος για όσους έχουν συλλάβει νοητικά τις φιλοσοφικές αρχές, είναι σε θέση να φιλοσοφήσουν και να αναπτύξουν τους συλλογισμούς τους επί των αρχών αυτών. Σχετικά με το **Ε,** υφίστανται και άλλες εκδοχές, οι οποίες αντέχουν στην κριτική κι επιζητούν περαιτέρω διερεύνηση.

Κατά τον Εύστροφο τον Αθηναίο, για παράδειγμα, το **Ε** αντιπροσωπεύει το αριθμητικό σχήμα της Πεμπάδος.

Η πεμπάς αντιστοιχεί στα τέσσερα γνωστά κοσμογονικά στοιχεία, δηλαδή στη Γη, στον Αέρα, στο Νερό και στο Πυρ, ενώ παράλληλα περιλαμβάνει κι ένα πέμπτο στοιχείο, το οποίο αναφέρεται ως Ουρανός, αιθέρας, Πέμπτη ουσία ή πεμπτουσία. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι ο Πλάτων υποστήριζε τη μοναδικότητα του κόσμου. Εάν όμως, ισχυριζόταν, υφίστατο το ενδεχόμενο της υπάρξεως και άλλων κόσμων, τότε αυτοί θα έπρεπε να είναι πέντε κατά τον αριθμό.

Πέντε, εξ' άλλου, είναι και οι αντικειμενικές μας αισθήσεις. Ασφαλώς, η παρουσία του αριθμού πέντε σε όλες αυτές τις περιπτώσεις δεν αποτελεί σύμπτωση. Εν κατακλείδι, πέντε ήταν αρχικώς οι αρχαιότεροι σοφοί της αρχαίας Ελλάδος (Χίλων, Θαλής, Σόλων, Βίας, Πιττακός). Εκ των υστέρων προσετέθησαν σε αυτούς δύο ακόμη άνδρες, διακατεχόμενοι από μεγάλες φιλοδοξίες, οι Κλεόβουλος και Περίανδρος.

Οι πέντε τότε σοφοί, εξαναγκάσθηκαν να διακηρύξουν ότι μόνο πέντε ήταν οι αληθινοί σοφοί. Και δια τούτο, προς αποφυγή των συνεπειών που θα είχε η αντίθεση τους με τους δύο άλλους ψευδοφιλοσόφους (οι οποίοι μάλιστα ήταν φορείς ισχύος οικονομικής και δυνάμεως πολιτικής), κατέφυγαν σε μία λύση συμβολική, αναγράφοντας τον αριθμό 5 (Ε) στο Ιερό του Απόλλωνος.

Οι Δελφοί δεν υπήρξαν ένα απλό μαντείο της Αρχαιότητας. Διετέλεσαν, επίσης, Ηλιακό κέντρο με Μυητικές προεκτάσεις. Στο σημείο αυτό, πρέπει να επέλθει ο αποσυμβολισμός της λέξεως «ομφαλός». Σύμφωνα με τον Απολλόδωρο, ο «ομφαλός» αποτελεί παράγωγο της λέξεως «ομφή», που σημαίνει θεία φωνή.

Εξ' άλλου, Δελφύνη σημαίνει χάσμα. Δελφικός ομφαλός, επομένως, είναι το σημείο εκείνο που προσδιορίζει το χάσμα εκ του οποίου αναδύεται η θεϊκή φωνή. Στο Δελφικό Ιερό, επίσης, οι Ιερείς δίδασκαν τη λατρεία της Φύσεως, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ανανέωση του οργανισμού και την εκδήλωση των ψυχικών ιδιοτήτων.

Αναφέρθηκε προηγουμένως ότι οι Δελφοί υπήρξαν σημαντικό Ηλιακό κέντρο. Στον Ήλιο, χάρη στην ευεργετική επίδραση που ασκεί επί της υγείας όλων των όντων, αποδόθηκε το επίθετο Καθάρσιος, ιδιότητα

Η κρήνη κάτω από την Κασταλία πηγή, στους Δελφούς.

την οποία κατείχε ο Φοίβος Απόλλων.

Συνεπαρμένος από τα Δελφικά ιδεώδη, ο Άγγελος Σικελιανός στα «Δελφικά Αποσπάσματα» αναφωνεί:

Μ' ένα άσβηστο χαμόγελο,
ήρθα ως εσάς Δελφοί!
ο πετρωτός ανήφορος,
που μόφεγγε στα σκότη
της νύχτας όπου ανέβαινα
την τρομερή κορφή,
δεν είδ' αο' ότε εσώριασε η αυλή σας
τέτοια νιότη. . . . . ως με το ντέφι
που 'βρεξε περαστικό σαν δρυ
που σπάει σ' αιφνίδιο ανέμισμα
την αυγινή δροσιά του
το νου μου στον ανήφορο γήτεψαν,
για να βρει γαλήνιος την αληθινή,
θεϊκή κορμοστασιό του.

Επανερχόμενοι στο αντικείμενο και στους σκοπούς του Δελφικού Μαντείου πρέπει να τονίσουμε ότι ο όρος «Μαντεία» έλκει, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, την προέλευση του από τη «μανία», όρος ο οποίος υποδηλώνει την έκσταση. Σχετικά με τη χρησμοδοσία, αξίζει να αναφερθεί η καταγραφή του Πλουτάρχου σύμφωνα με την οποία, η εκάστοτε Πυθία επετύγχανε ενίοτε και ψυχική προβολή.

Η εισπνοή του ατμού, των αναθυμιάσεων, οι οποίες εξέρχονταν από το Δελφικό χάσμα, επέφερε στη μάντιδα την πρόκληση μίας ημισυνειδητής καταστάσεως. Κατά τη διαδικασία αυτή, η αντικειμενική διάνοια υποχωρούσε, ευνοώντας την ενεργοποίηση των υποσυνείδητων λειτουργιών.

Άποψη των Φαιδριάδων βράχων.

ΥΠΕΡΙΩΝ ΑΝΙΚΗΤΟΣ ΗΛΙΟΣ

Ο Αυτοκράτωρ Ιουλιανός, τελευταίος λάτρης της ένδοξης αρχαιότητας, αναβιώνοντας τη θρησκεία του Απολλωνείου φωτός, όρισε την υπόσταση της Τρισηλίου Θεότητος, εισάγοντας στο φιλοσοφικό αλλά και στο τελετουργικό επίπεδο τη λατρεία του Απόλλωνος-Ηλίου. Γι' αυτήν του την αντίληψη, το σκοταδιστικό εκκλησιαστικό κατεστημένο τον απεκάλεσε «Παραβάτη» και «Αποστάτη», ωσάν και ο Ιουλιανός να παρέβη κάποια αρχή ή να αποσκίρτησε από κάποια θέση στην οποία προηγουμένως να πίστευε. Οι δογματικοί εκκλησιαστικοί φωτοσβέστες δεν αναγνωρίζουν το δικαίωμα της διαφοράς, δεν αναγνωρίζουν την αρχή της φιλοσοφικής ανεξιθρησκείας και, συνεπώς, όποιος δεν ευθυγραμμίζεται με τις δογματικές θέσεις τους είναι «παραβάτης».

Σύμφωνα με τις διδαχές του Ιουλιανού, υφίστανται τρεις κόσμοι οι οποίοι φέρουν τη μορφή Ηλίων; Στην ιεραρχική δομή προηγείται ο υπέρτατος Ήλιος, που ταυτίζεται με την ιδέα του Σύμπαντος. Πρόκειται για το πνευματικώς νοούμενο-νοητό σύμπαν, το οποίο συνιστά εκδήλωση της απόλυτης αλήθειας. Στη δικαιοδοσία αυτού του πρώτου ήλιου υπάγονται συνολικά οι ανώτατες αρχές, καθώς και τα πρωταρχικά-γενεσιουργά αίτια εκδηλώσεως ολοκλήρου του φάσματος της Δημιουργίας. Κατά την αντίληψη του Ιουλιανού, ο ορατός κόσμος, που συμβολικά αναπαρίσταται με τον ορατό ήλιο, αποτελεί μία απλοποιημένη αντανάκλαση του αιωνίου κόσμου των ιδεών.

Ανάμεσα στον νοητό και στον υλικό κόσμο παρεμβάλλεται ο νοερός κόσμος, ο οποίος ταυτίζεται με το φυσικό ήλιο. Η κλιμάκωση αυτή δημιουργεί μία τριάδα ήλιων, τον Νοητό, τον Νοερό και τον Υλικό. Σε αντιδιαστολή προς τον απρόσιτο υπέρτατο ήλιο, ο οποίος ανταποκρίνεται στην αρχετυπική δομή του σύμπαντος, ο νοερός-φυσικός ήλιος προσιδιάζει περισσότερο στη λατρεία της ανθρώπινης Φύσεως. Αυτός ο βασιλέας-Ήλιος ταυτίσθηκε από τον μύστη Ιουλιανό με την υπέρτατη οντότητα του Απόλλωνος, του Θεού εναρμονιστή του ανθρώπου με τη φύση, του φορέα της χαράς και της ζωτικότητας, θέτοντας τα φιλοσοφικά θεμέλια για την ανάδειξη της τρισηλίου Θεότητας.

Τον Θεό Απόλλωνα, Ήλιο Υπερίωνα, το φωτοδότη του πνεύματος αλλά και της Ηλιακής λάμψεως, το Νομοδότη-Μοιραγέτη και Μουσηγέτη Φοίβο, οι Ελληνικές παραδόσεις τιμούν στις 25 Δεκεμβρίου, ημέρα εορτασμού του Χειμερινού Ηλιοστασίου.

Δια της αναφοράς αυτής ρίπτεται άπλετο φως στα Μυστήρια της Ηλιακής δυνάμεως, αποκαλύπτοντας την υπέρτατη φυσική και πνευματική δύναμη-ισχύ που περικλείει μέσα της η Ηλιακή λάμψη. Αρκεί να εστιάσει κανείς την προσοχή του στις συνθήκες κάτω από τις οποίες επέρχεται η ανάπτυξη του φυτικού βασιλείου, για να καταδειχθεί η ζωογόνος επίδραση των Ηλιακών ακτίνων, οι οποίες, σε τελευταία ανάλυση, κατέχουν το ρόλο της μεγίστης γόνιμοποιητικής αρχής σε ολόκληρη

Ο αυτοκράτορας Ιουλιανός, ενδεδυμένος τον φιλοσοφικό τρίβωνα, ένδειξη πνευματικότητος και λιτής συμπεριφοράς.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι η Ηλιακή δύναμη υφίσταται, ως προς την επίδραση της στον γήινο πλανήτη, σημαντικές μεταπτώσεις, οι οποίες είναι άμεσα συνυφασμένες με την αλλαγή των εποχών. Είναι διαπιστωμένο ότι κατά το μήνα Ιούλιο η ηλιακή ενέργεια βρίσκεται στο απόγειο της επιδράσεως της. Η διάρκεια της ημέρας είναι αισθητά μεγαλύτερη από εκείνη της νύκτας, επειδή οι ηλιακές ακτίνες εκπέμπονται κάθετα στο βόρειο ημισφαίριο. Η ηλιακή αυτή εκδήλωση έχει ως αποτέλεσμα τη μεγιστοποίηση της αδράνειας των υφισταμένων πνευματικών δυνάμεων. Αυτό το φαινόμενο εκδηλώνεται σε αντιδιαστολή προς ό,τι συμβαίνει κατά το μήνα Δεκέμβριο. Πρόκειται για την περίοδο των μεγάλων χειμερινών νυκτών, κατά τη διάρκεια των οποίων παρατηρείται μία παύση, μία ανάπαυλα των διεργασιών οι οποίες απορρέουν από τη φυσική-δυναμική κατάσταση του Ηλίου. Τότε ακριβώς διαπιστώνεται μία έξαρση της επιρροής των πνευματικών ενεργειών, έξαρση η οποία γνωρίζει την κορύφωση της κατά τη νύκτα της 24ης-25ης Δεκεμβρίου. Αυτή τη νύκτα μεγιστοποιείται ο Πνευματικός Ήλιος, η προσέγγιση του οποίου επιτυγχάνεται νοητικά-συνειδησιακά.

Αυτόν ακριβώς τον πνευματικό Ήλιο, το έκλαμπρο φως, προσωποποιεί ο Απόλλων. Ο Λύκειος, Αιγλήτης-ακτινοβόλος, ο χρυσοκόμης Θεός, ο εξιλεωτής των βέβηλων και μιαρών μορφών. Ένα φως που εκδηλώνεται τόσο εξωτερικά, όσο και εσωτερικά, ψυχικά.

οι ΙΈΡΕΙΕΣ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΗΡΙΩΝ

Πυρ ιερό, φλόγα εστιακή έκαιγε αδιάλειπτα μέσα στο ναό, υποδηλώνοντας την παρουσία, την ισχύ και τη λάμψη του Ηλιακού Θεού Απόλλωνος. Η βούληση του Φοίβου Απόλλωνος εκφραζόταν στους πιστούς πάντοτε με τη φωνή της Πυθίας, η οποία λειτουργούσε ως ένα διάμεσο για την πραγμάτωση της επικοινωνίας του κοινού ανθρώπου με τον Ακτινοβόλο Θεό. Τη μαρτυρία αυτή μας προσφέρει και ο Ευριπίδης, αναφέροντας ότι: «Κάθεται στον θεϊκό τρίποδα γυναίκα από τους Δελφούς, μεταδίδοντας στους Έλληνες μαντείες που θα υπαγορεύσει ο Απόλλων».

Πρέπει ωστόσο να διευκρινισθεί ότι το επίθετο «Πυθία» δεν ανταποκρίνεται σε κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, δεν ήταν ονομασία ενός και μόνο ατόμου. Αντίθετα, ο τίτλος της Πυθίας ήταν μία προσωνυμία, η οποία εδίδετο σε κάθε νεαρή κοπέλα η οποία απεφάσιζε να αφιερώσει τον επίγειο βίο της στην υπηρεσία του Απόλλωνος και της μαντικής τέχνης.

Η πρώτη Πυθία ονομαζόταν Φοιμονόη, επίθετο το οποίο υποδήλωνε την ιδιότητα της να κατανοεί τη σημασία των υπερκόσμιων φωνών. Αξίζει να διευκρινισθεί ότι δεν ήταν τόσο οι αναθυμιάσεις, οι προερχόμενες από τον ένθεο ατμό, εκείνες που προσέδιδαν στη μάντιδα το χάρισμα της προφητείας, όσο η «επίπνοια», δηλαδή η θεϊκή έμπνευση.

Κατά τα χρόνια που ακολούθησαν, η επιλογή της Πυθίας γινόταν ανάμεσα από τις νέες κοπέλες των Δελφών. Κυρίαρχο στοιχείο που καθόριζε την επιλογή των νεανίδων για το λειτούργημα της Πυθίας δεν ήταν η ευφυία, αλλά η Αγνότητα τους, αγνότητα ψυχική και σωματική. Η παρθενία ήταν μία ιδιότητα η οποία κατείχε πρωταρχική σημασία στη διαδικασία της επιλογής, διότι κυριαρχούσε η αντίληψη ότι μόνο λειτουργοί που πρέσβευαν την ηθική τελειότητα μπορούσαν να έρχονται σε επικοινωνία με τον Θεό. Αυτή η ιδέα έχει μεταφερθεί και στη χριστιανική θρησκεία, σε επίπεδο ανωτέρων λειτουργών, δεδομένου ότι η αγαμία αποτελεί μία εκ των βασικών προϋποθέσεων, προκειμένου να αναρριχηθεί ένας κληρικός στην εκκλησιαστική ιεραρχία, αντίληψη βέβαια καθόλου τυχαία, ασχέτως του γεγονότος ότι σε πρακτικό επίπεδο έχει σήμερα σχεδόν ολοσχερώς παρεκτραπεί από τον αντικειμενικό της προορισμό.

Επίσης, ιδιαίτερη προτίμηση επιδεικνυόταν προς τις κοπέλες που εμφάνιζαν απλοϊκότητα, ως απόρροια της αντιλήψεως ότι η απλοϊκότητα συντελούσε κατά τρόπον ώστε να καθίσταται περισσότερο αποτελεσματική η επικοινωνία με τον Θεό.

Επανερχόμενοι στο θέμα της αγνότητος της Πυθίας πρέπει να αναφερθεί, για αμιγώς ιστορικούς λόγους, ότι κατά τους αρχαίους χρόνους ενέσκυψε ένα συμβάν απαγωγής μίας ωραίας και παρθένας Πυθίας από τον Εχεκράτη. Κατόπιν δε αυτού, για προληπτικούς λόγους, επιλέγονταν για το λειτούργημα της Πυθίας γυναίκες άνω των πενήντα ετών, οι οποίες όμως διατηρούσαν την αγνότητα τους, ενώ σε υπόμνηση των νεανίδων Πυθιών, η μεσήλιξ που ενσάρκωνε το ρόλο της Πυθίας φορούσε κοσμήματα και ενδυμασία που άρμοζε σε νέα κοπέλα.

Σχετικά με τη μαντική αποστολή και την επίδραση που ασκεί ο ψυχικός παράγοντας κατά την εκπλήρωση του λειτουργικού αυτού έργου, ο Πλούταρχος αναφέρει τα ακόλουθα ενδιαφέροντα: **«Το σώμα χρησιμοποιεί πολλά εργαλεία, αλλά το σώμα και τα μέλη του χρησιμοποιούνται από την ψυχή, και η ψυχή με τη σειρά της αποτελεί ένα εργαλείο που επιτελεί μία θεϊκή αποστολή».**

Η ενδυμασία της Πυθίας ήταν ανάλογη με εκείνη δια της οποίας ο Θεός Απόλλων ήταν περιβεβλημένος. Πορφυρούς χιτώνας, αλλά και λευκό ύφασμα σε ένδειξη αγνότητας και αθωότητας.

Ανιχνεύοντας τις συνθήκες κάτω από τις οποίες άνθησε το λειτούργημα της μαντι-

Παράσταση του Απόλλωνος επί πτερωτού τρίποδα.

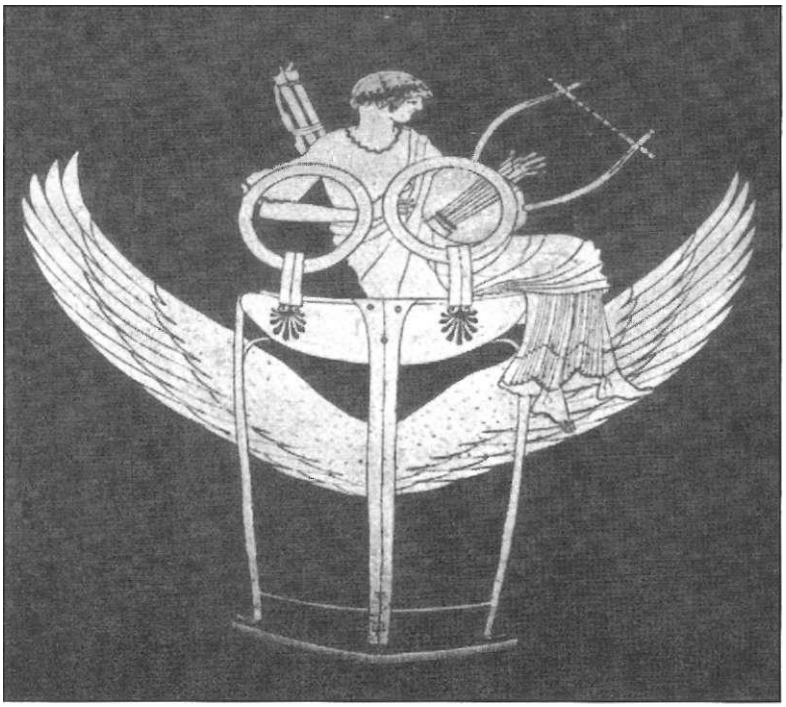

κής τέχνης, προτού εκπέσει στο ευτελές επίπεδο του στυγνού εμπορίου, προκύπτει ότι η ανάπτυξη της μαντικής τέχνης απετέλεσε μία απαίτηση του ανθρώπου ήδη της ηρωικής εποχής, η οποία εκπορευόταν από την ακατασίγαστη δίψα του να διερευνήσει το μέλλον και να γνωρίσει το πεπρωμένο, όπως προδιαγράφεται. Από αυτήν ακριβώς την αναγκαιότητα υπαγορεύθηκε η ίδρυση και λειτουργία των Αρχεγόνων Μαντείων.

Σχετικά με τη μαντική τέχνη, ο Κικέρων στο έργο του, που επιγράφεται «Περί Μαντικής», αναφέρει, μεταξύ των άλλων και τα ακόλουθα ενδιαφέροντα: **«Υπάρχει μία αρχαία πίστη, που ανάγεται στους ηρωικούς χρόνους, αλλά που από τότε έχει επικυρωθεί με την ομόφωνη γνώση του ρωμαϊκού λαού αλλά και κάθε άλλου έθνους, ότι μέσα στο ανθρώπινο γένος υφίσταται μία αναμφισβήτητη ικανότητα μαντείας. Οι Έλληνες την αποκαλούν μαντική, δηλαδή ικανότητα προβλέψεως των μελλοντικών γεγονότων. Πρόκειται για μία σωτήρια και θεόσταλτη πράξη, η οποία ανυψώνει την ανθρώπινη φύση ώστε να προσεγγίσει τη θεία δύναμη...».**

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί η ιδιαιτερότητα η οποία διακατείχε τη χρησμοδότρια Κασσάνδρα, ιδιότητα η οποία τη διαφοροποιούσε από τις Πυθίες. Εν αντιθέσει προς την εκάστοτε Πυθία, που εξεδήλωνε τη μαντική ικανότητα μόνο όσο διάστημα καθόταν στο μαντικό τρίποδα, η Κασσάνδρα εξακολουθούσε να αναπτύσσει την ιδιότητα της προφητείας, ασχέτως του μέρους και της τοποθεσίας στην οποία βρισκόταν. Ένα χάρισμα έμφυτο, το οποίο τη διαφοροποιούσε από όλες τις άλλες λειτουργούς των μαντικών κέντρων της εποχής.

Η διαδικασία την οποία ακολουθούσαν οι ενδιαφερόμενοι να αποκτήσουν το χρησμό του Θεού, ήταν η ακόλουθη:

Οι θεοπρόποι, οι επιζητούντες δηλαδή τη χρησμοδοσία, υποβάλλονταν, πριν έλθουν σε επαφή με τους λειτουργούς του μαντείου, στην καθαρτική διαδικασία της πλύσεως, δια του νερού της πηγής Κασταλίας. Στη συνέχεια, η Πυθία έπινε νερό από την Κασώτιδα πηγή, το οποίο διέθετε προφητική δύναμη. Επακολουθούσε θυσία, η οποία ήταν ενδεικτική σχετικά με τις προθέσεις του Θεού. Εφ' όσον τελικά η θυσία είχε ευνοϊκό αποτέλεσμα, εισήρχετο η Πυθία στον Ναό, συνοδευομένη από τους Ιερείς-Ικέτες, οι οποίοι παρακολουθούσαν τη διαδικασία της χρησμοδοσίας και στη συνέχεια ερμήνευαν τις άναρθρες κραυγές της. Είχε προηγηθεί κάθαρση και γι' αυτούς, όπως και για την ίδια τη μάντιδα στην Κασταλία, επίσης, πηγή.

Οι Πυθίες, ήταν γυναίκες αγνές που υπηρετούσαν τον Απόλλωνα, μέσα σε ένα κλίμα πνευματικότητας.

Αφού θύμιαζε η Πυθία το χώρο με δάφνη για εξαγνιστικούς σκοπούς, θυμιάζοντας ακόμη και την καθαγιασμένη εστία όπου διετηρείτο το άσβεστο πυρ, στη συνέχεια εισήρχετο στο άδυτο του Ναού. Το άδυτο, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις των πηγών, τοποθετείται στο εσώτερο σημείο του σηκού του Ναού. Εκεί βρίσκονταν «τα άγια των αγίων», ο εσώτερος βωμός και ο μαντικός θάλαμος. Το άδυτο διέθεται έξι σκαλοπάτια τα οποία κατέληγαν σε ένα χώρο όπου το δάπεδο του ναού ήταν ακάλυπτο και φαινόταν η γη.

Αυτό ήταν και το σημείο της άμεσης επικοινωνίας της Πυθίας με τις χθόνιες δυνάμεις, από τις οποίες προέρχονταν οι αναθυμιάσεις που της προσέδιδαν τη μαντική δύναμη, η οποία εκδηλωνόταν μέσω μίας προφητικής μανίας. Η προφητική αυτή μανία δεν ήταν τίποτε άλλο παρά η θεϊκή έκσταση της ψυχής, η ανάταση προς άλλα επίπεδα κατανοήσεως και αντιληπτότητας, προσπάθεια η οποία δεν καθίσταται εφικτό να ευοδωθεί υπό φυσιολογικές συνθήκες.

Δικαίωμα εισόδου στον καθαγιασμένο αυτό χώρο δε διέθεταν ούτε οι ίδιοι οι Ιερείς. Φυσικά, ούτε λόγος να γίνεται για τους Θεοπρόπους, οι οποίοι ανέμεναν σε παράπλευρο χώρο, στον λεγόμενο οίκο, απ' όπου και υπέβαλλαν τις ερωτήσεις τους

Παράσταση που απεικονίζει τις Μοίρες, οι οποίες υφαίνουν το πεπρωμένο του ανθρώπου.

προς τον Θεό, δια μέσου της μάντιδος. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι Θεοπρόποι διέθεταν την ευχέρεια της ακουστικής επικοινωνίας με τη μάντιδα, όχι όμως και της οπτικής επαφής, κατά τη διάρκεια, εννοείται, της διαδικασίας της χρησμοδοσίας, γεγονός το οποίο εξηγείται πειστικά από την προαναφερόμενη περιγραφή του Αδύτου. Πρέπει να επισημανθεί επίσης ότι το κάθισμα επί του οποίου η Πυθία ασκούσε το έργο της δεν ήταν καθόλου τυχαίο. Πρόκειται, φυσικά, για τον περίφημο τρίποδα, έκαστο των ποδιών-στηριγμάτων του οποίου συμβόλιζε και μία διάσταση του χρόνου, ανταποκρινόμενα στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον.

Είναι σχετικά δύσκολο να ανιχνεύσουμε τις αρχικές συνθήκες λειτουργίας του Μαντείου με ακρίβεια, καθ' ότι οι επ' αυτού του θέματος γνώσεις μας είναι, για προφανείς λόγους, ελλιπείς.

Αφ' ενός ο μυστηριακός χαρακτήρας που περιέβαλλε τον τελετουργικό χαρακτήρα της χρησμοδοσίας, δεδομένου ότι οι καθάρσεις και οι επικλήσεις προς τον Θεόχρησμοδότη είχαν τελετουργική υφή και αφ' ετέρου το γεγονός ότι η χρησμοδοσία εκκινά σε χρόνους για τους οποίους δεν υφίστανται ιστορικά στοιχεία, αποτελούν παράγοντες οι οποίοι λειτουργούν ανασχετικά ή τουλάχιστον δυσχεραίνουν σημαντικά τη διαλεύκανση του ζητήματος που άπτεται της λειτουργίας του μαντείου, κατά την αρχέγονη τουλάχιστον αρχαιότητα.

Δίπλα, ωστόσο, στο Βουλευτήριο, στον σημερινό αρχαιολογικό χώρο των Δελφών, διασώζεται ο βράχος της Σίβυλλας. Σύμφωνα με την παράδοση, επί του βράχου αυτού η Σίβυλλα Ερωφίλη χρησμοδοτούσε.

Με γνώμονα τα όσα μαρτυρεί ο Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, ιστορική παρέμεινε η συνάντηση της Σίβυλλας **Ε**ρωφίλης και του βασιλιά Ταρκυνίου που κυβερνούσε την εποχή εκείνη τη Ρώμη. **Η** Σίβυλλα επρότεινε στο βασιλιά την αγορά των περίφημων Σιβυλλικών βιβλίων, στα οποία ήταν καταγεγραμμένο το απάνθισμα της χρησμοδοτικής σοφίας.

Όπως γνωρίζουμε οι νόμοι της φύσεως είναι ακατάλυτοι. Και σε αυτούς εντάσσεται και η ανακύκλωση. Τα πάντα υπόκεινται σε μεταβολή, ακολουθώντας το νόμο των περιοδικών εναλλαγών. Η ακμή διαδέχεται την παρακμή σε έναν αέναο κύκλο εναλλαγών. Το Μαντείο των Δελφών άκμασε. Έφθασε η ώρα, συγκυριακά πλέον, να παρακμάσει. Παρά την ισχύ του Απόλλωνος, δε διέφυγε το μαρασμό και την παρακμή.

Πολλοί οι λόγοι οι οποίοι συνέτειναν στην κατάπτωση του Μαντείου. Κατ' αρχήν, το χάρισμα της Πυθίας άρχισε ολοένα και περισσότερο να σπανίζει και οι Ιέρειες-μάντιδες ανευρίσκονταν όλο και πιο δύσκολα. Πέραν όμως αυτού, η Ιεραρχία του Ιερατείου έπαυσε βαθμιαία να είναι αδιάφθορη. Η έκφραση «δελφική μάχαιρα» αποτελεί επινόηση των ημερών της παρακμής του μαντείου, υποδηλώνοντας την απληστία και την ιδιοτέλεια η οποία είχε καταλάβει τους λειτουργούς του Ιερού χώρου.

Μία αξιόλογη προσπάθεια για την επάνοδο του Μαντείου στον αρχικό του προορισμό κατεβλήθη επί των ημερών του Πλουτάρχου, πλην όμως ουδέποτε πλέον κατόρθωσε να ανακτήσει την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα του. Το θανάσιμο όμως πλήγμα στο Μαντείο των Δελφών δόθηκε από την αλλότρια χριστιανική θρησκεία η οποία, όντας ξενόφερτη και διαποτισμένη από τις σημιτικές αντιλήψεις, υποκίνησε μία ολόκληρη συκοφαντική εκστρατεία εναντίον των θρησκευτικών κέντρων του Ελληνισμού. Στο πλαίσιο αυτών των επιδιώξεων, χριστιανοί συγγραφείς κατηγόρησαν κατά τρόπο αισχρό τα μαντεία ως δαιμονικούς χώρους, ενώ παράλληλα απέδιδαν την έκσταση της μάντιδος σε επιρροές φθονερών πνευμάτων.

Ωστόσο, εκείνο που παραμένει αδιερεύνητο είναι η ακριβής αρχική τοποθεσία λειτουργίας του Δελφικού Μαντείου. Οι λειτουργοί του Φοίβου Απόλλωνος διατήρησαν πιστά το μυστικό αυτό, διαφυλάσσο-

ντας τον ενεργειακό αυτό χώρο από μία βέβαιη βεβήλωση, που θα προκαλούσε η προκατάληψη και ο θρησκευτικός φανατισμός.

Πέραν αυτών, ας μη λησμονούμε ότι τα Απολλώνεια Ιερά αποτελούσαν μυητικά κέντρα τα οποία διεφύλασσαν, ως αναλλοίωτη παρακαταθήκη, ολόκληρη την Ορφική παράδοση. Μέσα από τις ιεροπρεπείς Απολλώνειες τελετουργίες η Αιώνια Ψυχή επανακτούσε την ατραπό, η οποία θα την οδηγούσε στη θεϊκή της Πατρίδα, στο αρχέγονο λίκνο της.

Τι συμβόλιζε η δυαρχία, όμως, Απόλλωνος και Διονύσου η οποία επικρατούσε στο Δελφικό χώρο; Ο Διόνυσος-Βάκχος συνιστούσε ενσάρκωση της ίδιας της Εσωτερικής Αλήθειας, στην οποία πρόσβαση ήταν σε θέση να αποκτήσουν μόνο οι μυημένοι. Ο Απόλλων, αντίθετα, αποτελούσε την εξωτερίκευση του Κάλλους και του Φωτός.

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στις μυθολογικές πηγές, η κυριαρχία του Απόλλωνος είναι συνυφασμένη με την επικράτηση του επί του χθονίου στοιχείου, είναι ταυτισμένη με τη θανάτωση του Πύθωνος.

Όπως τονίζεται και σε άλλο σημείο της παρούσης μελέτης, η επικράτηση του Απόλλωνος επί του Πύθωνος είναι απόλυτα αλληγορική. Ο δράκος Πύθων είναι τέρας, υπό την έννοια ότι υπερβαίνει σε δυνατότητες κατά πολύ το μέσο άνθρωπο.

Αλλά κι αν ακόμη θελήσουμε να εκλάβουμε τον μύθο αυτόν κυριολεκτικά, θα διαπιστώσουμε ότι ο αγώνας μίας θεϊκής οντότητος που στρέφεται ενάντια σε κάποιο φίδι, το οποίο πάντοτε θανατώνεται, αποτελεί κοινό δεδομένο σε δεκάδες θρησκευτικές παραδόσεις.

Κυρίαρχη θέση στις Βέδες κατέχει η εξιστόρηση της νίκης του 'Ιντρα, ο οποίος εκπροσωπεί τη θεότητα του Φωτός, επί του φιδιού Αχί. Εξ' άλλου στην Ασβεστα καταγράφεται με σαφήνεια η επικράτηση του Θεού Μίθρα-εκφραστή των ουρανίων δυνάμεων κατά ενός φιδιού, το οποίο εκπροσωπεί τον Αριμάν, τον άρχοντα του κακού. Αλλά και στη χριστιανική παράδοση, ο Άγιος Γεώργιος κατατροπώνει το φίδι-σύμβολο των αρνητικών δυνάμεων, ενώ ανάλογο κατόρθωμα επιτυγχάνει και ο μυθικός ήρωας Ζίγκφριντ στις βόρειες παγανιστικές παραδόσεις.

Μέσα από τις διάφορες παραλλαγές του ίδιου θέματος, του ίδιου συμβάντος, επιβεβαιώνεται αδιάσειστα η ίδια αλήθεια: Η τελική επικράτηση των δυνάμεων του Φωτός επί των εκφραστών του σκότους, όποιο περιεχόμενο κι αν αυτό προσλαμβάνει.

Η ανασκαφική σκαπάνη, ανέδειξε στο φως του ηλίου, περίλαμπρα έργα που υποδηλώνουν την ανωτερότητα του Ελληνικού Πολιτισμού.

Ας αναλογισθούμε, όμως, τη βαρύνουσα σημασία την οποία κατέχει η Δελφική Θεολογία στην ευρύτερη Ελληνική Θρησκευτική παράδοση, καθώς και το ηθικό νόημα που αποκτά εντός αυτής.

Στην αρχαιοελληνική παράδοση, που απαρτίζεται από έναν ευρύ κύκλο μύθων, τα όσα αλληγορικά γεγονότα έχουν διασωθεί σε σχέση με τον Απόλλωνα και το Δελφικό Μαντείο συνιστούν μία μεγαλειώδη Ηθική Παράδοση. Μία ηθική παράδοση η οποία, δυστυχώς, παραμένει παραγκωνισμένη και αναξιοποίητη, αν και θα μπορούσε κάλλιστα να αποτελέσει τη σταθερή εκείνη βάση για την πραγμάτωση: α) της αλληγορικής ερμηνείας των αρχεγόνων μύθων και τον αποσυμβολισμό των βαθύτατων συμβολισμών που εγκλείουν μέσα τους, β) της ηθικής διδαχής και του ενστερνισμού ανωτέρων αξιών και αρχών.

Όπως όλοι οι αρχαίοι Θεοί που συνέθεταν το Πάνθεον της Ελληνικής Θρησκείας, έτσι κι ο επιβλητικός Απόλλων αποτελεί έναν έκδηλο συμβολισμό των Ανωτέρων αξιών και των ευγενέστερων καταστάσεων της ψυχής, που θα πρέπει να εμφωλεύουν σε κάθε φωτισμένο άνθρωπο από τα νάμματα του Ελληνικού Πολιτισμού.

Ελληνική Θρησκεία και Ελληνικός Πολιτισμός αποτελούν έννοιες αλληλένδετες. Δε νοείται αμιγής ελληνική πολιτιστική έκφραση αποκομμένη από τα πάτρια θρησκευτικά δρώμενα. Η Ολύμπια λατρεία συνιστά την πεμπτουσία του Ελληνικού Πολιτισμού, η δε Απολλώνεια Θρησκεία την υπάτη δυνατή έκφραση της.

Πρόκειται για ένα ιδεώδες το οποίο θα σημάνει την Επανελλήνιση, μία προοπτική η οποία, μέσα από τη μελέτη της Ελληνικής ιστορίας και θρησκείας, μέσα από την εμπέδωση των Αρχών της Ολύμπιας λατρείας

Εικόνα από τις πρώτες ανασκαφές στο χωριό Καστρί, τον προπερασμένο αιώνα.

τείνει ουσιαστικά να σφυρηλατηθεί.

Τι συμβολίζει όμως ο Απόλλων για την Ελληνοκεντρική διανόηση;

Στη μορφή του Απόλλωνος συναντάται το ιδανικό πρόσωπο της φυσικής ρώμης, του αισθητού κάλλους και της πνευματικής διαύγειας. Ο Θεός αυτός συνιστά το ιδεατό πρότυπο του 'Ελληνος, γι' αυτό άλλωστε απετέλεσε η εξιστόρηση της ζωής και του έργου του το αποκορύφωμα της μυθοπλαστικής ικανότητας των Ελλήνων.

Το γεγονός, άλλωστε, της υπάρξεως, ανά τον ελλαδικό χώρο, δεκάδων μαντείων που λειτουργούσαν υπό την αιγίδα του Θεού Απόλλωνος (Ακραίφνειο Βοιωτίας, Θηβών, Αργούς, Μιλήτου, Πατάρων Λυκίας, Δήλου κ.α.) υποδηλώνει την αίγλη η οποία περιέβαλλε τη μορφή του Φωτοδότη Θεού.

Η λατρεία του Απόλλωνος προσέλαβε όμως ιδιαίτερη έξαρση στους Δελφούς, δευτερευόντως δε στη Μίλητο. Σύμφωνα με τις παραδόσεις που διασώζονται, φημολογείται ότι οι αρχιτέκτονες του πρωταρχικού ναού, ο οποίος ανηγέρθη προς τιμήν του Φοίβου, ήταν ο Τροφώνιος και ο Αγαμήδης. Γόνοι βασιλικής γενιάς από τον Ορχομενό της Βοιωτίας, εξέφρασαν τον σεβασμό τους προς τον θεϊκό εκφραστή του Φωτός, αναγείροντας ένα μεγαλοπρεπή Ναό.

Ο Ναός αυτός, ωστόσο, επέπρωτο να αφανισθεί από την καταστρεπτική πυρά, περί το έτος 548 π.Χ. Από το αρχικό οικοδόμημα του Ναού διεσώθη μόνο το Άδυτο, το ιερότερο τμήμα του Ναού, όπου το δικαίωμα της εισόδου περιοριζόταν αποκλειστικά στους ιερείς-εκπροσώπους του Θεού.

Μεταγενέστερα, χάρη στη γενναιοδωρία της αθηναϊκής οικογένειας των Αλκμεωνίδων και στον πανελλήνιο έρανο που διεξήχθη, επήλθε η ανοικοδόμηση του καταστρεφέντος Ναού, βάσει σχεδίων του αρχιτέκτονος Σπινδάρου, ενώ παράλληλα επεκτάθηκαν οι βοηθητικές εγκαταστάσεις πλησίον του Ιερού. Αργότερα, οι Δελφοί θα αναδειχθούν πολύπλευρα, γνωρίζοντας μία εξαιρετικά μεγάλη ανάπτυξη, αντάξια της φήμης που θα αποκτήσουν.

Σύμφωνα με ένα Μύθο, ο Απόλλων ερωτεύτηκε πρόωρα τη νύμφη Δάφνη, η οποία διέθεται το χάρισμα της προφητείας και κατοικούσε στον Παρνασσό, όπου επιτελούσε καθήκοντα μάντιδος και ερμηνεύτριας των χρησμών που προέρχονταν από το Μαντείο της Γαίας. Ωραία και αγνή παρθένα, η Δάφνη αρνείται να υποκύψει στον έρωτα του Φοίβου, ο οποίος και την καταδιώκει. Η μητέρα της Δάφνης και προστάτιδα αυτής, Γαία, τη μεταμορφώνει, για να αποφύγει τον Απόλλωνα, σε δένδρο. Πρόκειται για τη γνωστή σε όλους Δάφνη, επίθετο το οποίο σημαίνει «η καίουσα», ιδιότητα που μπορεί να αποδοθεί στην Αυγή. Η Δάφνη, λοιπόν, συμβολίζει την Ανατέλλουσα Αυγή και ως εκ τούτου το φυτό που κατείχε το όνομα της κατέστη, λόγω της συμβολικής σημασίας που προσέλαβε, Ιερό έμβλημα του Απόλλωνος.

Η σημασία, ωστόσο, των συμβόλων του Θεού θα παρατεθεί διεξοδικά σε άλλο κεφάλαιο της παρούσης εργασίας.

Οι νεότεροι ιστορικοί αποδίδουν την ενθουσιαστική επίδραση της λατρείας των Νυμφών, καθώς και του Διονύσου, σε φυσιολατρικά πλαίσια. Στην κατηγορία της μαντικής ιδιότητας απέδιδε ο Ευριπίδης (Βάκχαι 299) την κατάσταση του βακχικού παραληρήματος, ο δε Πλάτων (Φαίδρος, 108) θεωρεί ότι υφίστανται τέσσερα είδη θεϊκής αποκαλύψεως.

Πρόκειται για την Απολλωνειακή μανία, το βακχικό παραλήρημα, την έκσταση των Μουσών, καθώς κι εκείνη του Έρωτος.

Ο Αριστοτέλης φρονεί ότι η μαντική τέχνη συνιστά ένα φυσικό φαινόμενο, υποστηρίζοντας ότι **«Εις την κατηγορίαν ταύτην υπάγονται αι Σίβυλλαι και αι Μαινάδες και πάντες οι υπό Θεού εμπνεόμενοι. Εν τη περιπτώσει (ο ενθουσιασμός) δεν είναι συνέπεια ασθενείας τινός, αλλά απόρροια φυσικής τινός προδιαθέσεως»** (Προβλήματα XXX, 1).

Ο Σωκράτης απέδιδε σημασία μόνο σε εκείνους που ισχυρίζονται ότι έχουν ακούσει μία φωνή, έχοντας υπ' όψη του το κάλεσμα του δαιμονίου.

Η ΔΕΛΦΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΡΜΟΝΙΑΣ

Το νόημα και το βαθύτερο περιεχόμενο των Δελφικών διδαχών εγκλείεται στην Αρμονία. Στην Αρμονία, η οποία σφυρηλατήθηκε μέσα από την εποικοδομητική σύζευξη του Απολλωνείου και του Διονυσιακού πνεύματος.

Ας δούμε όμως τι περιεχόμενο προσλαμβάνει η Αρμονία, σύμφωνα με τις Δελφικές διδαχές, σήμερα.

Ζούμε σε μία εποχή η οποία είναι κυριολεκτικά αποκομμένη από το στοιχείο της Αρμονίας. Βιώνουμε μία πραγματικότητα η οποία συνιστά το αποτέλεσμα των προσπαθειών και των επιδιώξεων ενός κόσμου με προσανατολισμό απόλυτα υλιστικό, ανθρωποκτόνο και, εντέλει, αντιπνευματικό.

Πράγματι, όλες οι ενδείξεις και τα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα σε κάθε επιμέρους τομέα της ζωής πιστοποιούν μία οδυνηρή πραγματικότητα. Επιβεβαιώνουν ολοφάνερα την απώλεια της Αρμονίας στο κοινωνικό, πολιτιστικό, στο διαπροσωπικό πεδίο σχέσεων, σε κάθε πράξη της καθημερινής ζωής. Η δυσαρμονία παντού προβάλλει την αποκρουστική της εικόνα, κατ' απαίτηση κάποιων συγχρόνων αντιλήψεων, κάποιων αμείλικτων οικονομιστικών και τεχνοκρατικών επιλογών, κάποιων ωφελιμιστικών και ταυτόχρονα πνευματοκτόνων επιδιώξεων, οι οποίες δολοφονούν την Αρμονία και το Κάλλος, θυσιάζοντας τα στο βωμό της αχαλίνωτης κερδοσκοπίας, αλλά και της άγνοιας.

Θα ήταν ασυμβίβαστη προς τα ενδιαφέροντα του φιλοσοφούντος 'Ελληνος η ενασχόληση με τη φύση του Σύμπαντος και την πληρότητα που επικρατεί στο επίπεδο της μακροκοσμικής αλλά και της μικροκοσμικής δημιουργίας, εάν αυτή δεν καθιστούσε ως βασικό σημείο αναφοράς την Αρμονία, την πηγή του αισθητού κάλλους και της αιώνιας τελειότητας.

Είναι ευνόητο ότι κάθε έκφανση δημιουργίας η οποία χαρακτηρίζεται ως Αρμονική, εγκλείει μέσα της το στοιχείο της υγείας, της ισορροπίας, της ολοκληρώσεως, καταστάσεις των οποίων η απουσία θα οδηγούσε σε ένα δυσαρμονικό αποτέλεσμα, καταλήγοντας αναπότρεπτα στην αρνητική εκείνη κατάσταση που είναι γνωστή ως «δυσαρμονία» και, κατ' επέκταση, στο Χάος.

Συγκεκριμενοποιώντας, ωστόσο, περισσότερο το ζήτημα, ας προβούμε σε μία πληρέστερη προσέγγιση της έννοιας της Αρμονίας, όπως αυτή οριοθετείται κάτω από το πρίσμα των Δελφικών αντιλήψεων, σύμφωνα πάντοτε με τα αλάνθαστα διδάγματα που μας παρέχει η φύση και τις εμπειρίες που μας προσφέρουν οι Απολλώνειες διδαχές.

Αρμονία, μία έννοια με βαρυσήμαντο εσωτερικό περιεχόμενο, η επίκληση της οποίας παραπέμπει σε ανώτερα επίπεδα εκφράσεως και τελειότητας των μορφών κάθε είδους. Συνιστά, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε, μία άκρως εποικοδομητική ιδιότητα και ταυτόχρονα δύναμη, εκφάνσεις της οποίας παρουσιάζονται σε ολόκληρο το φάσμα της Δημιουργίας που συνθέτει το Σύμπαν.

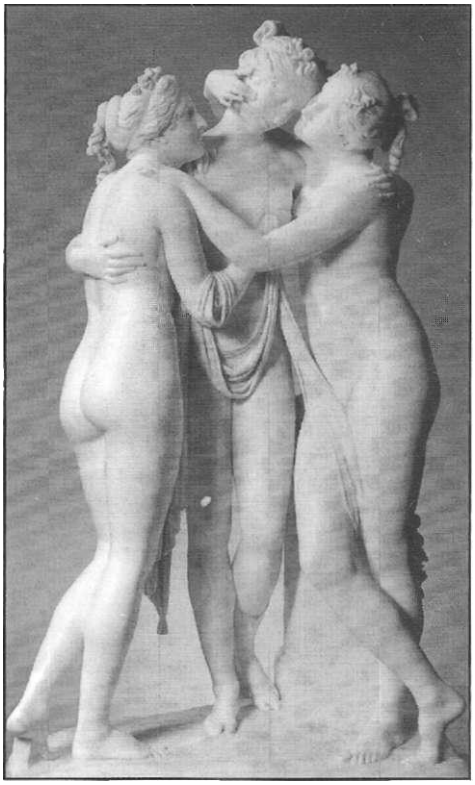

Το κάλλος *αποτελεί μία από τις εξώτερες εκφάνσεις της αρμονίας, η οποία διέπει το σύμπαν και αποτυπώνεται ανεξίτηλα στην ελληνική τέχνη.*

Ετυμολογικά, η Αρμονία προέρχεται από τον όρο «αρμός», που αποτελεί το σημείο συνοχής δύο μερών. Επομένως, ευκρινώς συνάγεται το συμπέρασμα ότι η Αρμονία ενέχει, περικλείει ενοποιητικές δυνάμεις, η συνισταμένη των οποίων άγει σε ένα ιδεατό αποτέλεσμα, η θεώρηση του οποίου αγγίζει τα όρια της πληρότητας.

Από τη θεωρητική προσέγγιση της καταστάσεως εκείνης στην οποία ανταποκρίνεται η έννοια της Αρμονίας, καθίσταται αντιληπτό ότι το Κάλλος και η συμμετρία αποτελούν ουσιώδη συστατικά της στοιχεία.

«Η Αρμονία, το Σύμπαν», ισχυρίσθηκε ο Μύστης Πυθαγόρας. Πρόκειται, αναμφίβολα, για έναν ισχυρισμό ο οποίος υπαινίσσεται ότι ολόκληρη η σύνθεση του συμπαντικού στερεώματος ανάγεται σε έναν ανυπέρβλητο αρμονικό διακανονισμό.

Οι αρχαίοι προγονοί μας απέδωσαν ιδιαίτερη έμφαση στον παράγοντα της Αρμονίας, έχοντας απόλυτη επίγνωση της σημασίας που προσλαμβάνει στο Κοσμικό σχέδιο της Δημιουργίας. Η τάση εξάλλου των αρχαιοελλήνων μυστών για την ανθρωποκεντρική απεικόνιση των θεοτήτων είχε ως αποτέλεσμα να αναγορευθεί η Αρμονία σε τέκνο προερχόμενο από θεϊκή γενιά. Η θεϊκή καταγωγή της Αρμονίας δηλώνεται από το γεγονός ότι υπήρξε κόρη του Άρεως και της Αφροδίτης, αδελφή του Φόβου και του Δείμου, ενώ σύμφωνα με την παράδοση

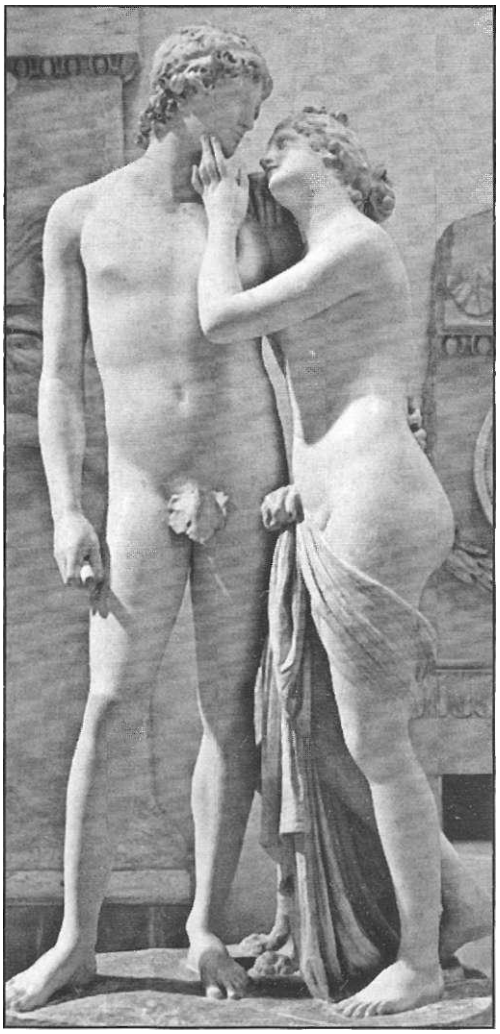

Η ελληνική τέχνη, δια της πλαστικότητας των μορφών και το κάλλος που περικλείει, μύησε τον άνθρωπο στην αληθινή δημιουργία.

διετέλεσε σύζυγος του Κάδμου.

Ο υποδειγματικός συζυγικός της βίος την ανύψωσε στη θεϊκή Τάξη των Ολυμπίων Θεών, πλαισιωμένη από τις Ώρες και τις Νύμφες. Πού οφείλεται, ωστόσο, η αναγωγή της Αρμονίας σε καθοριστικό παράγοντα για την ισορροπία στο Σύμπαν και ποιο ακριβώς νόημα αυτή προσλαμβάνει για τους υπερμάχους των Δελφικών ιδεωδών; Πρέπει να αποδοθεί έμφαση στο γεγονός ότι η Αρμονία συνυφαίνεται με τον Παγκόσμιο Νόμο. Κι αυτή η διαπίστωση, δεν είναι αυθαίρετη, αλλά προκύπτει από τη λογική διερεύνηση και αναζήτηση της ευταξίας που επικρατεί σε ολόκληρο το φάσμα της Φύσεως και γενικότερα της Δημιουργίας.

Ως Νόμο θα μπορούσαμε να εννοήσουμε τη σταθερή εκείνη συνθήκη ενεργειακής μορφής, η οποία ρυθμίζει κατά καθοριστικό τρόπο το πλαίσιο εντός του οποίου θα κινηθεί κάθε υλική και πνευματική διεργασία, αλλά και τις εκδηλώσεις τις οποίες θα προσλάβει, σύμφωνα με έναν απαρέγκλιτο διακανονισμό. Ο Συμπαντικός Νόμος εκφράζει τη θέληση του ενδόξου Διός, συνιστά δε ύπατη δύναμη, άνωθεν κι έξωθεν της οποίας ουδεμία άλλη δύναμη ανωτέρας φύσεως δύναται να υπάρξει. Η νύκτα και η ημέρα, το κρύο και η ζέστη, η εναλλαγή των εποχών, κάθε φαινόμενο περιοδικότητας που βρίσκει πεδίο εκδηλώσεως στα φυσικά δρώμενα, αποτελεί έκφανση της Αρμονίας, η οποία διέπει τόσο το μακροκοσμικό, όσο και το μικροκοσμικό επίπεδο.

Δε θα ήταν υπερβολικό να υποστηριχθεί ότι η Αρμονία αντιπροσωπεύει την εκδήλωση της ιδίας της Θείας Βουλήσεως, η οποία εκπηγάζει από τον ίδιο τον Εσώτερο Εαυτό μας. Και δε χρειάζεται ιδιαίτερη ανάλυση για να καταδειχθεί ότι η Αρμονία εκφράζει την πληρότητα, καθώς απορρέει από τη σύνθεση των αντιθέτων πολικοτήτων.

Ας δούμε όμως τις εκφράσεις που προσλαμβάνει η Αρμονία, σε σχέση με την ανθρώπινη ύπαρξη. Η Αρμονία στον άνθρωπο εκφράζεται με την ομαλή λειτουργία των οργάνων που συγκροτούν το ανθρώπινο σώμα, από την ισορροπία ψυχής-πνεύματος και σώματος, είναι δε γνωστό ότι η εκδήλωση ασθενειών σε φυσικό ή σε ψυχικό επίπεδο, δεν αποτελούν παρά το αποτέλεσμα της εκδηλώσεως μίας δυσαρμονικής καταστάσεως.

Φως, Ζωή, Αγάπη, ιδού τρεις θεμελιακοί παράγοντες που επιφέρουν, κατά τη Δελφική αντίληψη, την Αρμονία, ιδωμένες υπό το εσωτερικό της πρίσμα. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, η Αρμονία προκύπτει από τη σύζευξη των αντιθέτων. Κι αυτό είναι προφανές. Τα δημιουργήματα εκείνα που διέπονται από ιδίας πολικότητας δύναμη, δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα συντονισμού, καθώς κινούνται παράλληλα, τυγχάνοντας ομόρροπα. Εάν όμως τα ανόμοια και εκ φύσεως αντίθετης πολικότητας στοιχεία δεν εναρμονίζονται, τότε εκ των πραγμάτων θα συγκρούονται, με εξοντωτικές συνέπειες. Σε έναν κόσμο όπου η επαφή των αντιθέτων θα είχε κατ' ανάγκη καταστρεπτικό αποτέλεσμα, νομοτελειακά θα επήρχετο ο αφανισμός.

Ο Ύπατος όμως Δημιουργός, με την προνοητικότητα που τον διακρίνει, προσέδωσε στα ενάντια την ιδιότητα ή καλύτερα τη δυνατότητα της εναρμονίσεως, προκειμένου να μην υπάρξει ο αφανισμός κάθε αρχής. Κατ' αυτόν τον τρόπο αναδύθηκε το στοιχείο της Αρμονίας, η οποία μπορεί να ορισθεί ως συμφωνία των ενεργειακών κυμάτων που διέπουν κάθε ύπαρξη υλικής και πνευματικής φύσεως. Δια της επικρατήσεως της Αρμονίας η σύζευξη των αντιθέτων δυνάμεων παράγει μία τέλεια εκδήλωση, αποτέλεσμα το οποίο επέρχεται από την εξισορρόπηση των εναντίων.

Ο ΧΡΗΣΜΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝΤΕΙΟΥ

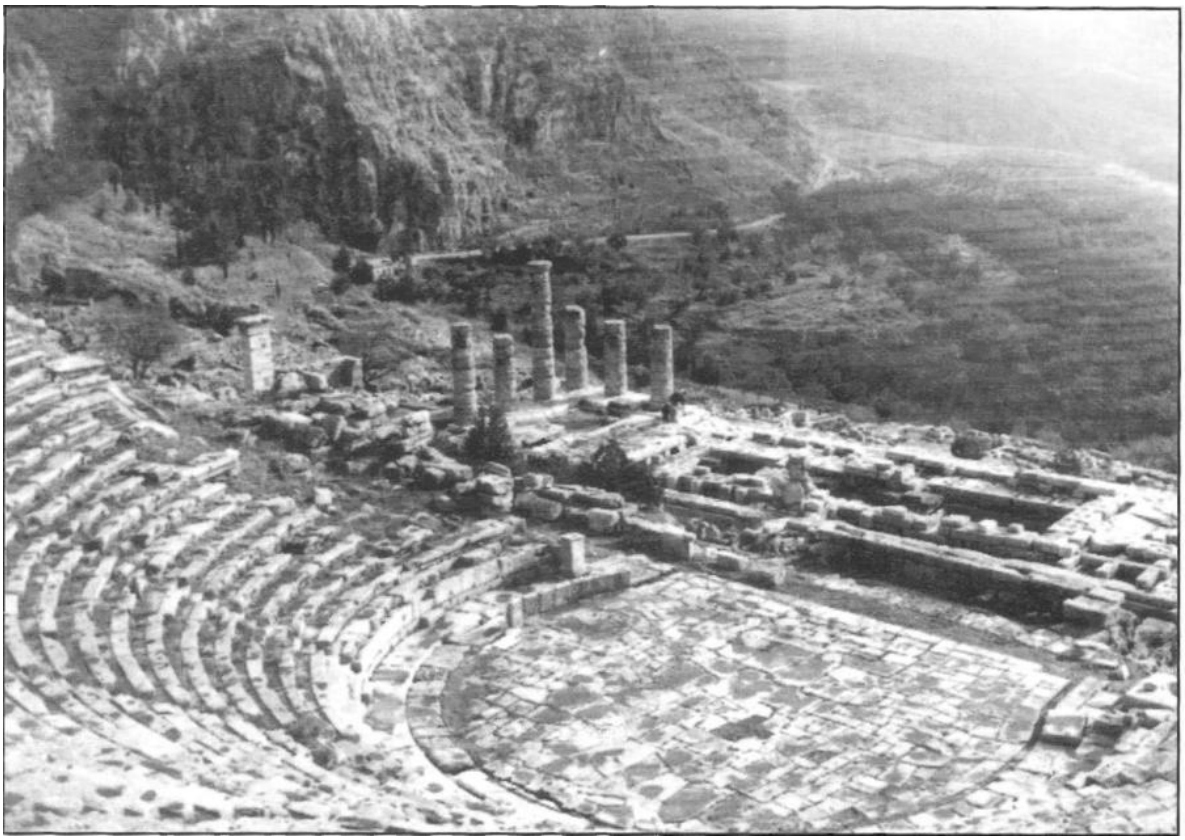

Πανοραμική άποψη του θεάτρου και του ναού του Απόλλωνος στους Δελφούς.

Τα χρηστήρια, όπως και τα θεραπευτήρια-εγκοιμητήρια, αποτελούσαν κατά την ελληνική αρχαιότητα όργανα εκδηλώσεως της θείας βουλήσεως, συνιστούσαν ιδρύματα τα οποία εκδήλωναν και ερμήνευαν τις θεϊκές προρήσεις, καταφεύγοντας στην χρησμοδοτική δραστηριότητα, στην τεχνική δηλαδή του προλέγειν, είτε του ερμηνεύειν τις θεϊκές αποφάσεις και τους οιωνούς. Οι λειτουργοί που ασκούσαν την χρησμοδοτική δραστηριότητα και ήταν κάτοχοι της μαντικής ικανότητας εκ θείας είτε φυσικής εμπνεύσεως, ήταν χρηστοήθεις κοπέλες, οι οποίες προσελάμβαναν την επωνυμία της Πυθίας.

Κάθε μάντιδα έφερε τον τίτλο της Πυθίας και δεν ανήκε η ονομασία αυτή σε κάποια συγκεκριμένη λειτουργό του Μαντείου. Κατά την αρχέγονη εποχή, διότι ως γνωστόν προτού καταστούν οι Δελφοί μαντικό λίκνο του Απόλλωνος, μίας ουράνιας-ηλιακής δηλαδή θεότητος-προστάτιδος της μαντικής τέχνης αλλά και του πνεύματος, διετέλεσαν μαντικός τόπος της Γαίας, των χθόνιων δηλαδή δυνάμεων, τον ιερατικό-χρησμικό ρόλο της Πυθίας ασκούσε κοπέλα νέα και παρθένος.

Ωστόσο επειδή κατά την πορεία των πραγμάτων μία νέα λειτουργός ενέδωσε στις προκλήσεις της ζωής, το μαντείο θεσμοθέτησε ως προϋπόθεση αναλήψεως του λειτουργήματος αυτού, ότι η ιέρεια-μάντιδα θα έπρεπε να είναι άνω των πενήντα ετών, φορώντας ωστόσο κοσμήματα νέας κοπέλας σε ανάμνηση της παραδόσεως και ως χαρακτήρας να είναι άμεμπτος. Την περίοδο ακμής του μαντείου, τον βωμό του Απόλλωνος υπηρετούσαν τρεις Πυθίες.

Αρχικά, οι απαντήσεις στα αιτήματα των ικετών, παρέχονταν άπαξ του χρόνου, την έβδομη μέρα του μηνός Μαρτίου, που συνέπιπτε με την γέννηση του Απόλλωνα, στην Δήλο, ενώ αργότερα καθιερώθηκε η έβδομη ημέρα κάθε μηνός να αποτελεί ημερομηνία παροχής και ερμηνείας χρησμών, με εξαίρεση τους χειμερινούς μήνες, κατά τους οποίους το μαντείο δεν λειτουργούσε, αφού ο Φοίβος Απόλλων, η θεϊκή δύναμη που ενέπνεε τις ιέρειες, μετέβαινε με το άρμα του μεγαλοπρεπώς στην Υπερβόρεια Γη. Είναι προφανές, ότι η μετάβαση του Απόλλωνος στην Υπερβορέα, ενέχει έναν μεγάλο συμβολισμό, της συνδέσεως, ψυχικής, πολιτιστικής, φυλετικής, με τους λαούς και πολιτισμούς της Βόρειας Ευρώπης.

Για το διάστημα των τριών εκείνων μηνών κατά το οποίο ο Απόλλων βρισκόταν στον μακρινό βορρά, την θέση του στην Δελφική λατρεία καταλάμβανε ο Θεός Διόνυσος, με όποιον μυσταγωγικό συμβολισμό

Παράσταση χορού και μουσικής αϊτό δελφικές εορτές.

η παρουσία του Θεού περικλείει. Η συμφιλίωση Απόλλωνος και Διονύσου, συμβολίζει την αρμονική συνάρτηση των δύο διαμετρικά αντίθετων προτύπων ψυχικής συμπεριφοράς, της δωρικής αυστηρότητας και τάξεως και της ευθυμίας-ενθουσιασμού, καλύπτοντας όλο το φάσμα των εκδηλώσεων της ζωής. Να τονισθεί στο σημείο αυτό ότι στον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών που κατέχει ιερή διάσταση και σημασία, κατά σειράν κλιμακώσεως έχουν ανεγερθεί τα οικοδομήματα του ναού του Απόλλωνος, του θεάτρου και του σταδίου, ανταποκρινόμενα στην σφαιρική ανάπτυξη του ανθρώπου και στην καλλιέργεια την ψυχική, την πνευματική και τη σωματική, υποδεικνύοντας τα μέσα για την ανέλιξη σε ανώτερα επίπεδα θεάσεως του κόσμου.

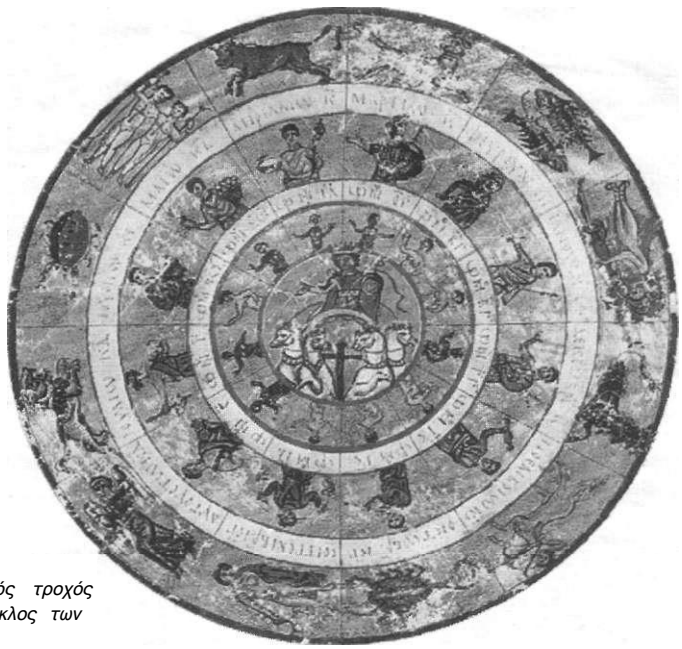

Ο *ηλιακός τροχός και ο κύκλος των εποχών.*

Της χρησμοδοτικής δραστηριότητας, προηγείτο ένα καθορισμένο τελετουργικό τυπικό εξαγνισμού και καθάρσεως, σύμφωνα με το οποίο οι επιζητούντες και διερμηνεύοντες τον χρησμό, καλούμενοι θεόπροποι, για λογαριασμό των ικετών, υποβάλλονταν σε καθαρτήρια διαδικασία στα νερά της Κασταλίας πηγής, ενώ επακολουθούσε η τελετουργική καύση φύλων δάφνης στον εστιακό βωμό όπου έκαιγε το ανέσπερο πυρ. Επακολουθούσε η κατάβαση της Πυθίας στο άδυτο του ναού, όπου περιερχόταν σε κατάσταση εκστάσεως και κατ' επέκταση ήταν δεκτική στην υποβολή ερωτήσεων προς απάντηση. Είχε προηγηθεί η πόση ύδατος από την Κασοτίδα πηγή, και αφού είχε μασήσει τα φύλα δάφνης, η μάντιδα καθόταν στον ιερό τρίποδα, ο οποίος έχοντας τριαδική βάση υποδήλωνε τις τρεις καταστάσεις της ανθρωπινής υποστάσεως (ψυχική, σωματική, πνευματική).

Ο τρίποδας βρισκόταν πλησίον του ομφαλού, ο οποίος αποτελούσε έναν «κρυπτογραφικό» χάρτη καταγραφής διαφόρων στοιχείων και πρώτιστα είχε χαραγμένα επί της επιφανείας του τα σημεία διελεύσεως των ενεργειακών διαύλων που διατρέχουν την γη, στοιχείο εξαιρετικά χρήσιμο για την ανέγερση ναών, πόλεων, ιερών, περί της επιλογής των οποίων, όπως επιμαρτυρεί ο Αριστοτέλης στα «Πολιτικά», απαιτείτο η γνωμοδότηση του Δελφικού Ιερού ή άλλου «πυθόχρηστου μαντείου». Εισπνέοντας τις αναδυόμενες αναθυμιάσεις από την σχισμή, βυθιζόταν σε μία εκστασιαστική ατμόσφαιρα, η

οποία της επέτρεπε να καταστεί διάμεσο μεταφοράς των θεϊκών ρήσεων και των θεοσημιών.

Η χρησμική δύναμη του μαντείου διαφαίνεται και από το γεγονός ότι αυτοκράτορες, βασιλείς, φιλόσοφοι, επιφανείς γενικότερα άνδρες, από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο αλλά και από τα πέρατα της οικουμένης, επισκέπτονταν οι ίδιοι το μαντείο, είτε απέστελλαν αγγελιοφόρους και απεσταλμένους τους, κομίζοντας πολύτιμα δώρα τα οποία προσέδωσαν στο Δελφικό ιερό τόσο αίγλη, όσο και υλική ισχύ, επιβεβαιώνοντας την ακτινοβόλο επενέργεια του και την ορθότητα του χρησμικού του ρόλου.

Κατά γενική ομολογία, οι Δελφοί είχαν ανεγερθεί σε μία θέση πραγματικά χαρισματική, σε έναν τόπο στον οποίο τα γεωλογικά φαινόμενα επέδρασαν δημιουργώντας βάραθρα και ανύψωσαν υποβλητικά ογκώδεις βράχους, όπως οι Φαιδριάδες πέτρες, στον ιερό αυτό χώρο λοιπόν η Ειμαρμένη θέλησε να ιδρυθεί το επιφανέστερο μαντείο του αρχαίου κόσμου και ένα από τα πιο ονομαστά ιερά.

Κατά το απώτερο παρελθόν, η ονομασία της περιοχής των Δελφών ήταν Θύϊα και σχετιζόταν άμεσα με τις Θυϊάδες οι οποίες ήταν μαινάδες και μέλη της ακολουθίας του Διόνυσου. Στην εποχή του Όμηρου και διαμέσω του επικού του έργου «Ιλιάδα», το Δελφικό μαντείο αναφέρεται με το όνομα «πειθώ», που σημαίνει «σαπίζω», επειδή στον χώρο εκείνο αφέθηκε να σαπίσει το σώμα του δράκοντα Πύθωνα μετά τον φόνο του από τον Απόλλωνα. Η δολοφονία του Πύθωνα από τον Θεό του Φωτός αλληγορεί την κατανίκηση του χθόνιου-υλικού παράγοντα από την ανώτερη πνευματική δύναμη και την επικράτηση της.

Μεταγενέστερα ωστόσο επικράτησε η ονομασία «Δελφοί», προερχόμενη από την λέξη «δελφύς» που σημαίνει μήτρα. Και πράγματι, οι Δελφοί αναδείχθηκαν στην ιερά μήτρα που γιγάντωσε τον Ελληνικό Πολιτισμό και σφυρηλάτησε δια συνετών χρησμών την εθνική ενότητα των Ελλήνων. Μην λησμονούμε ότι προς αποτροπή των εμφυλίων σπαραγμών και επώδυνων συρράξεων, το ιερατείο των Δελφών υπέδειξε ως θεϊκό πρόσταγμα την διοργάνωση και τέλεση των Ολυμπίων, καθιερώνοντας παράλληλα την ιερά εκεχειρία, προς παύση εχθροπραξιών, ενώ παράλληλα προωθήθηκαν μέσω των ιερομνημόνων οι Αμφικτυονίες, θεσμός ενωτικός πόλεων-κρατών επί τη βάσει κοινών θρησκευτικών πεποιθήσεων. Πέραν τούτου, το δελφικό μαντείο ήταν εκείνο που υπέδειξε την αποικιακή εξάπλωση των Ελλήνων, προσδίδοντας στον Ελληνισμό δύναμη και ακτινοβολία.

Χάλκινη κεφαλή του Απόλλωνος.

Επιπλέον, οι Δελφοί αποτελούσαν το γεωγραφικό κέντρο της γης, ήταν ο γεωγραφικός αλλά και συμβολικός ομφαλός του κόσμου, ο τόπος εκείνος όπου συναντήθηκαν οι δυο αετοί που εξαπέλυσε ο Δίας από τα ακρότατα σημεία του σύμπαντος, επιδιώκοντας να εντοπίσει το κέντρο του κόσμου.

Στα σημερινά ερείπια του Δελφικού Ιερού, αντικατοπτρίζεται ολόκληρη η ιστορία του ελλαδικού χώρου, συμπυκνώνοντας χιλιετίες γεγονότων και ιστορικών δρωμένων με τα θετικά αλλά και αρνητικά τους επακόλουθα. Τα σημαντικότερα γεγονότα της αρχαιότητας σημάδεψαν την πορεία του μαντείου στην ελληνική ιστορία, μια πορεία που καθρεπτίζεται ανεξίτηλα στο ελληνικό πνεύμα κάθε εποχής...

Η συμβολική συμφιλίωση Απόλλωνα και Διονύσου, με ό,τι αυτή περικλείει, παράσταση από αγγείο που εκτίθεται στο μουσείο του Ερμιτάζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΚΑΤΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΛΦΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Τα πρώτα ίχνη κατοικήσεως της ευρύτερης περιοχής των Δελφών ανάγονται στα προϊστορικά χρόνια, τουλάχιστον από το 5.000 π.Χ., περίοδο κατά την οποία λειτουργούσε το μαντείο ως ιερό και χρηστηριακό κέντρο της Γαίας. Επακολουθεί η εγκαθίδρυση στους Δελφούς της λατρείας του Απόλλωνα, ενώ ο 8ος και ο 7ος αι. π.Χ. αποτελούν την περίοδο εκείνη κατά την οποία επέρχεται η διαμόρφωση του ιερού χώρου και προς το τέλος του 7ου αιώνα ανηγέρθησαν οι πρώτοι λίθινοι ναοί, αφιερωμένοι στον Απόλλωνα και στην Αθηνά. Αξίζει να σημειωθεί ότι διάσπαρτες στους Δελφούς είναι διάφορες λαξευμένες στους βράχους κόγχες, διαμορφωμένες κατά τρόπο ώστε να μπορεί να εισέλθει και να παραμείνει στις εσοχές αυτές το ανθρώπινο σώμα. Πρόκειται για τους «όλμους», διάφορες εσοχές στις οποίες οι ένθεοι κάτοικοι αλλά και επισκέπτες των Δελφών, επιδίδονταν σε τελετουργικές εγκοιμήσεις προς επίτευξη επικοινωνίας με τη θεία ουσία.

Αλγεινή εντύπωση σήμερα προκαλεί το γεγονός ότι στα όρια του σύγχρονου νεκροταφείου των Δελφών, ο εξωτερικός περίβολος του κοιμητηρίου είναι δομημένος επί αρχαίων ερειπίων τειχών αλλά και αρχαίων οικημάτων, ενδεικτικό του κατά πόσο η θρησκεία εξ' Ανατολών σεβάστηκε εμπράκτως την αρχαία μας κληρονομιά...

Καταλυτική σημασία στην εξέλιξη των Δελφών, ενείχε το γεγονός της προσχωρήσεως τους κατά τον 6ο αι. π.Χ. στην Δελφική Αμφικτυονία, ένωση πόλεων-κρατών με κοινούς πολιτικούς σκοπούς, η οποία προστάτευε το ιερό από κατακτητικές βλέψεις και επιβουλές. Με την πάροδο του χρόνου η Δελφική Αμφικτυονία απέκτησε καθοριστικές αρμοδιότητες στην διαχείριση του ιερού του Απόλλωνα, προβαίνοντας μάλιστα κατά το έτος 582 π.Χ. στην αναμόρφωση των Πυθικών Αγώνων, γνωστών ευρύτερα ως Πύθια, που τελούνταν σε ανάμνηση του φόνου του Πύθωνα από τον Απόλλωνα, του εξαγνισμού του συνακόλουθα στα Τέμπη και των όσων τα εξωτερικά αυτά δρώμενα συμβολίζουν σε ουσιαστικότερο επίπεδο. Τα Πύθια ήταν θρησκευτικά-ιερουργικά-τελετουργικά δρώμενα και παράλληλα, προς τιμήν του Θεού Απόλλωνος, διοργανώνονταν και αγώνες αθλητικοί, μουσικοί, λογοτεχνικοί. Παράλληλα, πέραν των Πυθίων, οι Δελφοί εόρταζαν το βαρυσήμαντο γεγονός της διασώσεως μετά τον Κατακλυσμό του Δευκαλίωνα στον Παρνασσό, καθώς επίσης και την σωτηρία των κατοίκων των Δελφών από τους λύκους, οι οποίοι οδήγησαν τους κατοίκους στις ασφαλείς κορυφές του Παρνασσού, όπου και ιδρύθηκε προς τιμήν τους η Λυκώρεια. Από τα δρώμενα αυτά, ενεπνεύσθη στην δεκαετία του 1920-1930 και ο Άγγελος Σικελιανός, αναβιώνοντας τις επιβλητικές Δελφικές Εορτές στον ιερό χώρο των Δελφών, με τα υψηλά μηνύματα που αυτές περιέκλειαν για τον Ελληνικό Κόσμο αλλά και για την πολιτισμένη ανθρωπότητα.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΔΕΛΦΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

Προκειμένου να τιμήσουν τον προστάτη-Θεό και θεράποντα των Τεχνών, του Πνεύματος και της Μαντικής Απόλλωνα, οι κάτοικοι των Δελφών είχαν θεσπίσει τις ακόλουθες εορτές:

- **Δελφίνια,** τα οποία τελούνταν κάθε Απρίλιο σε ανάμνηση της μεταμορφωτικής εμφανίσεως του Θεού Απόλλωνα ως Δελφίνι, το οποίο οδήγησε τους Κρήτες ναυτικούς στον τόπο εκείνο όπου και ιδρύθηκε μετέπειτα το Ιερό.
- **Θαργήλεια,** δρώμενα τα οποία οι προγονοί μας τελούσαν κάθε Άνοιξη, σε αναγνώριση των θεραπευτικών ιδιοτήτων του Φοίβου Απόλλωνος, όντας καθάρσιος Θεός.
- **Σεπτήρια,** ιερές τελετές που διεξάγο-

νταν σε ανάμνηση της μεταβάσεως του Θεού στα Τέμπη, προκειμένου να υποβληθεί στην καθαρτήριο διαδικασία, μετά την εξόντωση του Πύθωνος.

• **Θεοφάνεια,** γιορτή τελούμενη με θεματικό της επίκεντρο την καθαγιασμένη επιστροφή του Θεού, μετά το πέρας της καθαρτικής διαδικασίας και της ψυχικής αναγεννήσεως.

Όπως προαναφέρθηκε, στο Δελφικό Ιερό συνυπήρχαν οι μορφές του Απόλλωνα και του Διονύσου, εύλογο ήταν λοιπόν να έχουν καθιερωθεί και προς τιμήν του Θεού της Αμπέλου και του κεφιού, ορισμένες εορτές. Ανάμεσα τους διακρίνουμε τις σημαντικότερες, στις οποίες συγκαταλέγονται οι ακόλουθες:

• Η εορτή του **Διονύσου Λικνίτη,** η οποία είχε ως τελετουργικό της επίκεντρο την γέννηση του Θεού, την αναγεννητική του πορεία, συμβολίζοντας και υποδηλώνοντας την αναγεννητική δύναμη της φύσεως, την οποία ενσάρκωνε και προσωποποιούσε ο Διόνυσος, όντας βλαστικός και έδενδρος Θεός.

• Η γιορτή **Ηρωίς,** τελούμενη σε ανάμνηση της επαναφοράς της Σεμέλης από τα έγκατα του Άδη, εορτή εκδηλωνόμενη ανά 8ετία.

• Γνωστή επίσης ήταν η εορτή υπό την επωνυμία **Δαδοφόρια,** η τέλεση της οποίας διεξαγόταν ανά 2ετία επί του Παρνασσού, περιλαμβάνοντας μεταξύ άλλων και μαιναδικά δρώμενα.

• Τα **Σωτήρια,** τελούμενη ως ετήσια εορτή, περιελάμβανε αθλητικούς και μουσικούς αγώνες, σε ανάμνηση της σωτηρίας της πόλεως και του ιερού των Δελφών από την επιδρομή των Γαλατών.

• Τα **Ευμένεια,** επιφανής εορτή που περιελάμβανε λαμπαδηδρομία με σημείο εκκινήσεως από το Γυμνάσιο μέχρι τον βωμό του Απόλλωνα, προς έκφραση της ευγνωμοσύνης των Ελλήνων για τα ευεργετήματα του Απόλλωνα.

• Τα **Ελαφηβόλια,** άλλη μεγάλη εορτή η οποία ετελείτο σε ανάμνηση της νίκης κατά των Θεσσαλών πριν τους Περσικούς Πόλεμους, περιλαμβάνοντας και λατρευτικά δρώμενα αποδώσεως τιμών στην αδελφή του Απόλλωνα, την Αρτέμιδα, η οποία ως σύμβολο είχε το ελάφι, όντας προστάτιδα της έμβιας δημιουργίας.

Για να κατανοήσουμε ωστόσο την λειτουργία και τα ιδεώδη του Δελφικού ιερού, θα πρέπει να ενδιατρίψουμε στον συμβολισμό του Απόλλωνα, που ήταν και ο κύριος του χρηστηρίου. Σαν θεός του καθαρού φωτός, αντιστρατευόταν σε φυσικό και πνευματικό-νοητικό επίπεδο, το σκότος, την αμάθεια και την κακεντρέχεια. Αναζητώντας την κατάλληλη τοποθεσία για να κτίσει τον ναό του, επισκέφθηκε ολόκληρη την Ελλάδα και όταν έφθασε στους πρόποδες του Παρνασσού, έκρινε ότι αυτός μόνο ανταποκρίνεται στην ίδρυση του ιερού του τεμένους.

Παράταξη οπλιτών στις δελφικές εορτές που ίδρυσε ο Σικελιανός.

Η τοποθεσία όμως ανήκε στην Γαία και φυλασσόταν από τον γιο της, τον Πύθωνα. Ο Απόλλων χρησιμοποιώντας το τόξο του και ένα αναμμένο δαυλό, σκότωσε τον Πύθωνα, έθεσε υπό την κυριαρχία του την περιοχή και ακολούθως αναχώρησε με την αδελφή του· Άρτεμη για τη Σικυώνα, προκειμένου να εξαγνισθούν από τον φόνο. Κατ' άλλη εκδοχή, ο Απόλλων έφυγε από τον Όλυμπο για να εξαγνισθεί από τον φόνο που διέπραξε και όταν τούτο επετεύχθη, επέστρεψε στους Δελφούς στεφανωμένος με δάφνες από τα Τέμπη. Ο Απόλλων ανέκαθεν φώτιζε την Αλήθεια χωρίς όμως να την φανερώνει επιδεικτικά, και οι χρησμικές απαντήσεις του ήταν διφορούμενες, καταφεύγοντας σε αλληγορίες και συμβολισμούς, εξ' ου και η προσωνυμία Λοξίας που του αποδιδόταν.

Η τακτική αυτή του Απόλλωνα, σχολιάσθηκε επιγραμματικά από τον Εφέσιο φιλόσοφο Ηράκλειτο, επισημαίνοντας ότι «Ο Αναξ ο εν Δελφοίς, ούτε κρύπτει, ούτε λέγει, αλλά σημαίνει». Στον Απόλλωνα αποδίδονταν άπειρες προσωνυμίες, μεταξύ δε αυτών και Φοίβος, Λύκειος, Αγειεύς, Δελφίνιος, Σμινθεύς, ενώ αξίζει να τονισθεί ότι ετύγχανε τιμών περισσότερο από κάθε άλλον θεό. Ως φορέας του φωτός που δίνει ζωή, προάγοντας την υγεία και την ευεξία, εορτάζονταν στα Θαργήλια, στα Δελφίνια, στα Υακίνθια, στα Εκατόμβαια, και σε πολυάριθμες άλλες εορτές. Οι εορτές του, τελούνταν όλες την Ανοιξη και το Θέρος, περίοδοι κατά τις οποίες το φως προσλαμβάνει την μέγιστη φυσική ισχύ του. Ωστόσο προς τιμήν του είχε καθιερωθεί και η επιβλητικότερη

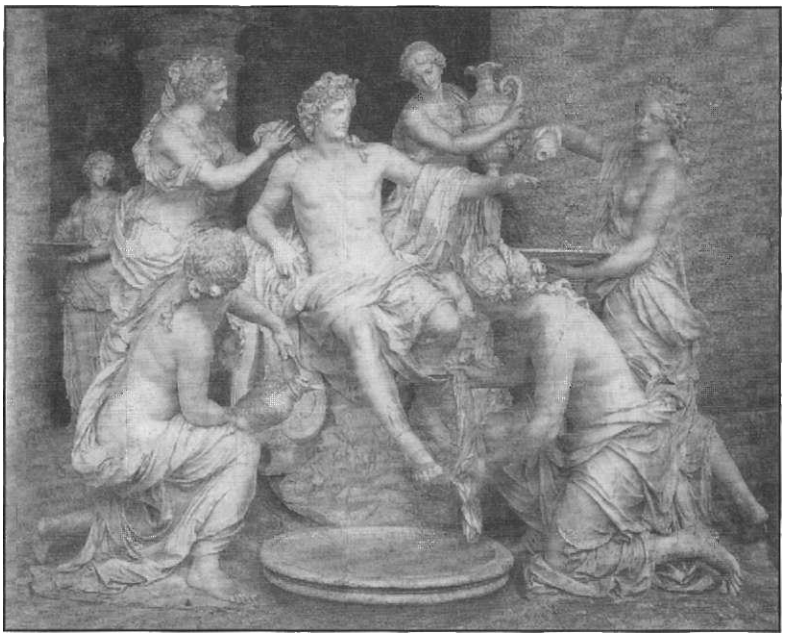

Από μια τέτοια παράσταση, προφανώς οι χριστιανοί εμπνεύστηκαν το πλύσιμο των ποδιών του Χριστού. Τα πάντα στον χριστιανισμό υπήρξαν μία συστηματική αντιγραφή...

εορτή του Χειμώνα, το Χειμερινό Ηλιοστάσιο, ημερομηνία σημαδιακή κατισχύσεως του Φωτός και όσων αυτό περικλείει.

Η παρακμή του Δελφικού μαντείου υπήρξε σταδιακή, με τα πρώτα σημάδια να εμφανίζονται κατά τον 3ο αιώνα π.Χ., όταν ένα κύμα ορθολογισμού και υλισμού άρχισε σταδιακά να επικρατεί, θέτοντας υπό αμφισβήτηση αρχικά και αργότερα απορρίπτοντας καθ' ολοκληρίαν την ορθότητα των χρησμών. Το γεγονός αυτό κλόνισε την εμπιστοσύνη στο ιερό και στα λεγόμενα από τους ιερείς, με αποτέλεσμα η επιρροή του σταδιακά να φθίνει.

Η κύρια είσοδος στο ιερό βρισκόταν στην νοτιοανατολική γωνία του περιβόλου που είχε κτιστεί γύρω από το ναό. Οι επισκέπτες ακολουθούσαν την Ιερά Οδό που οδηγούσε στο ναό του Απόλλωνα, ο οποίος βρισκόταν στο κέντρο του ιερού. Στα ερείπια του ναού, διακρίνονται τρεις οικοδομικές φάσεις. Η νεότερη χρονολογείται μεταξύ 373 και 330 π. Χ. Αριστερά και δεξιά της Ιεράς Οδού, οι ελληνικές πόλεις έστηναν τα αναθήματα τους: αγάλματα, πολύμορφες πλαστικές συνθέσεις, μικρά κτίρια με μορφή νάί'σκου για την φύλαξη των αφιερωμάτων τους κ.α.

Στο θέατρο του ιερού τελούνταν τόσο δραματικοί όσο και λυρικοί αγώνες ενώ στο στάδιο, εκτός από τους γυμνικούς αγώνες διεξάγονταν και μουσικές εκδηλώσεις.

Η κατάπτωση και παρακμή του μαντείου άρχισε σταδιακά όταν, με την επικράτηση του ορθολογισμού τον 3ο αι. π. Χ. άρχισε να αμφισβητείται η ορθότητα των Χρησμών. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μην επιζητούν πλέον χρησμούς οι πόλεις, που ήταν η μεγαλύτερη πηγή συσσωρεύσεως πλούτου, γοήτρου και φήμης, και να περιοριστεί η χρησμοδοσία στους ιδιώτες.

Επιπλέον, με την υποταγή των ελληνικών πόλεων στους Ρωμαίους, σταμάτησαν οι διαμάχες μεταξύ Ελλήνων και δεν υπήρχε πια λόγος να ζητούν χρησμούς από το μαντείο. Ο Πλούταρχος, ο αρχιερέας του μαντείου θεωρούσε ότι η παρακμή οφειλόταν στην μείωση των αναθυμιάσεων που αναδύονταν από το χάσμα.

Το 394 μ.Χ. καταφέρεται το τελικό χτύπημα κατά του μαντείου με το διάταγμα του Θεοδοσίου που έθεται τέλος στη λειτουργία του ιερού και την άσκηση της Ελληνικής Θρησκείας. Με την επικράτηση του Χριστιανισμού η περιοχή του ιερού γεμίζει εκκλησίες προς «εκδίωξη του ειδωλολατρικού κακού και των δαιμονίων». Η τελική εγκατάλειψη του Ιερού έγινε τον 7ο μ. Χ. αιώνα και το ιερό αφέθηκε πλέον απροστάτευτο στις κατολισθήσεις των βράχων και των χωμάτων.

Η ανάμνηση του χάθηκε και έμεινε «θαμμένο» μέχρι το 1860, όποτε και άρχισαν ανασκαφές οι Γερμανοί. Οι ανασκαφές συνεχίστηκαν από τους Γάλλους (1891) και λίγο αργότερα από την Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία και έφεραν στο φως το Θέατρο, το Στάδιο, το ιερό του Απόλλωνα, μαζί με 6.000 επιγραφές από αγάλματα και άλλα έργα.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι το 279 π.Χ. οι Γαλάτες εισέβαλαν στην Ελλάδα και έφθασαν μέχρι την περιοχή των Δελφών, το ιερό όμως σώθηκε από τις πέτρες και τους βράχους που έριξαν οι κάτοικοι, άνωθεν των Φαιδριάδων βράχων, αναγκάζοντας τους εχθρούς με βαριές απώλειες να αποσυρθούν.

Και σήμερα ακόμη διατρέχει τους βράχους και τις Φαιδριάδες πέτρες το λάλον ύδωρ της Κασταλίας πηγής...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η Ελληνική Θρησκεία διδάσκει την αποθέωση του ανθρώπου μέσα από την συνεχή ψυχική και πνευματική βελτίωση.

Είναι προφανές ότι η σημερινή θρησκευτική ζωή έχει περιέλθει σε ένα αδιέξοδο. Η καθιέρωση και επιβολή αλλότριων προς τον Ελληνισμό θεωριών και δογμάτων, τα οποία καθιερώθηκαν υπό τη μορφή θρησκευτικών αντιλήψεων, η εμπορευματοποίηση της Λατρείας και η δημιουργία επαγγελματικών ιερατείων, ο αποχωρισμός, τέλος, της αληθινής φιλοσοφικής αναζητήσεως από τα θρησκευτικά δρώμενα, αποτελούν τα κυριώτερα αίτια που επέφεραν την έκπτωση της Ιερότητας της θρησκείας και εν τέλει της ίδιας της ζωής.

Στο καθοριστικό αυτό μεταίχμιο η Κάθαρση και η Ανάταση προβάλλουν επιτακτικά αναγκαίες. Κάθαρση όμως μόνο με την υιοθέτηση και ενσυνείδητη τέλεση των αρχεγόνων Μυστηρίων συντελείται, ανύψωση δε μόνο με τον ενστερνισμό της Ολύμπιας λατρείας επιτυγχάνεται. Η πανάρχαια λατρευτική αντίληψη των Ελλήνων οδηγεί στον Όλυμπο, τείνει στην ανάταση, περιέχοντας την πεμπτουσία της φιλοσοφικής ενατενίσεως του Κόσμου, του Σύμπαντος.

Οι σκοταδιστές, τυφλωμένοι από το φανατισμό, εγκλωβισμένοι στο τέλμα της αμάθειας-άγνοιας, είτε καθοδηγούμενοι από προφανείς σκοπιμότητες, βεβήλωσαν την ιερότητα των Ναών και των Μυστηρίων του Ελληνισμού, επέδειξαν τη μεγίστη απρέπεια απέναντι στους χώρους λατρείας του Θείου, η αρχιτεκτονική και μόνο δομή των οποίων εξέφραζε το Κάλλος, την Κοσμική συμμετρία-αρμονία, την απεικόνιση της ίδιας της Υπάτης Οντότητας στην αισθητή της μορφή. Καθιστώντας πεποίθηση μας την ιδεατή αντίληψη ότι **«Η ΑΡΧΑΙΑ ΨΥΧΗ ΖΕΙ ΜΕΣΑ ΜΑΣ ΑΘΕΛΗΤΑ ΚΡΥΜΜΕΝΗ»,** έχουμε Ιερό Χρέος να εργασθούμε συνειδητά για την αναγέννηση της αρχέγονης Ελληνικής Θρησκείας και στο εξωτερικό επίπεδο, γιατί στο εσωτερικό δεν έπαψε ποτέ να υφίσταται.

Ο σπινθήρας υπάρχει, αρκεί με το Έργο

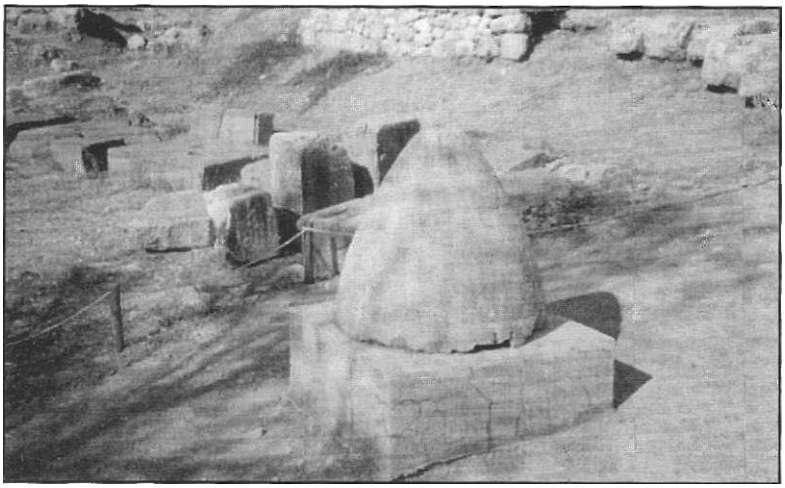

Η ιερή γη των Δελφών σηματοδοτήθηκε από τους αετούς του Διός ως το κέντρο του κόσμου, με κυριολεκτική αλλά και μεταφορική σημασία.

μας και τις ειλικρινείς μας προθέσεις να καταστεί και πάλι αείζωη φλόγα.

Οι πανάρχαιοι Ναοί των προγόνων μας δεν έχουν για εμάς μνημειακή σημασία, διότι η διαχρονική αντίληψη της λατρείας από την οποία καθαγιάσθηκαν δεν έπαυσε ποτέ να ισχύει. Αρκετά διήρκεσε η βέβηλη εκμετάλλευση τους ως «εμπορικά-τουριστικά αξιοθέατα» από τους ανίερους εμπόρους ιδεών και ιδανικών.

Τα Ιερά Κέντρα Λατρείας των Ολυμπίων Θεών δεν αποτελούν κατάλοιπα ενός παρελθόντος πολιτισμού. Είναι η ίδια η ζωτική πνοή του Ελληνισμού, είναι τα ζωντανά λίκνα και οι αστείρευτες πηγές θεϊκής δυνάμεως που εκπέμπουν στο διηνεκές του χρόνου απεριόριστη ενεργειακή ισχύ. Δελφοί, σημαίνει φως. Και το κυκλικό σχήμα του Ηλιακού Δίσκου, σε συμβολικό επίπεδο, προσλαμβάνει τη σημασία της αέναης κινήσεως και ροής των πάντων. Ταυτίζεται δηλαδή με την Ελληνική αντίληψη της κυκλικής εξελίξεως της Ιστορίας, η οποία προβλέπει την ανακύκλωση των ιστορικών συμβάντων, μετά παρελεύσεως ενός καθορισμένου χρονικού διαστήματος.

Αυτή την Πάναγνη Ιδέα υπηρέτησαν με ευλαβική ιεροπρέπεια οι Μυσταγωγοί Ιουλιανός, Πλήθων, Σικελιανός σε τρεις διαφορετικές εποχές της ανθρωπότητας, μετά από την ένδοξη αρχαιότητα. Αυτήν ακριβώς την Ουράνια, επιβλητική Ηλιακή Ιδέα, υπηρετούμε με απαρέγκλιτη συνέπεια και εμείς σήμερα, θεματοφύλακες των παραδόσεων του επιβλητικού και αείζωου Ηλιακού Φωτός.

Έχοντας αναγάγει σε θεμελιώδη αρχή μας την ανεξιθρησκεία, ως βασική προϋπόθεση νοητικής ελευθερίας, διακηρύσσουμε υπερήφανα ότι: **«ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΑΤΕΛΛΩΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ»** που περικλείεται στην Απολλώνεια Ιδέα.

Η θρησκεία που γέννησε τον Πολιτισμό και τον Ανθρωπισμό, η θρησκεία που φώτισε τα σκοτάδια της Οικουμένης, εμφυτεύοντας στο ανθρώπινο γένος, μέσω των ανυπέρβλητων μυστηριακών διδασκαλιών, τη βούληση για ανέλιξη, καθώς και τα ιδανικά της τελειοποιήσεως. Η πιο πολύτιμη παρακαταθήκη του Ελληνισμού που δίνει φιλοσοφική οντότητα στην ύπαρξη του.

Αυτήν ακριβώς την ουράνια παράδοση, την καθαγιασμένη από την Ολύμπια Ιεραρχία του αστείρευτου πνευματικού φωτός, δεν έχουμε το συνειδησιακό δικαίωμα να παραγκωνίσουμε, εάν αναγνωρίζουμε φυσικά στον εαυτό μας τα στοιχεία της ελληνικής ψυχοσυνθέσεως, αμόλυντης από αλλότριες εκφυλιστικές προσμείξεις.

Η μυητική πορεία για την ανάβαση στον Όλυμπο είναι δύσβατη. Από την υπέρβαση ωστόσο αυτών των αντιξοοτήτων, που ανακύπτουν κατά τα στάδια της ανελίξεως, χαρακτηρίζεται η ειλικρίνεια των προθέσεων και η επιμονή για εξαγνισμό. Η προγονική φωνή μάς καλεί.

Το κάλεσμα προέρχεται από την ίδια την πατρώα, από τη μυστική αυτή γη. Αποτελεί το έναυσμα για μία αληθινά μυητική πορεία στην ατραπό των Ελλήνων Μυστών. Ας την ακολουθήσουμε. Γρήγορα θα ανακαλύψουμε ότι οδηγεί σε ανώτερα επίπεδα κατανοήσεως της πραγματικότητας, του κόσμου μέσα στον οποίο ζούμε.

Είθε το Ακτινοβόλο Φως των Ολυμπίων Θεών να μας καθοδηγεί για πάντα.

Ο Ηρακλής κραδαίνοντας το ρόπαλο και τον τρίποδα, φέρων την λεοντή, σύμβολα μιας μυητικής δοκιμασίας.

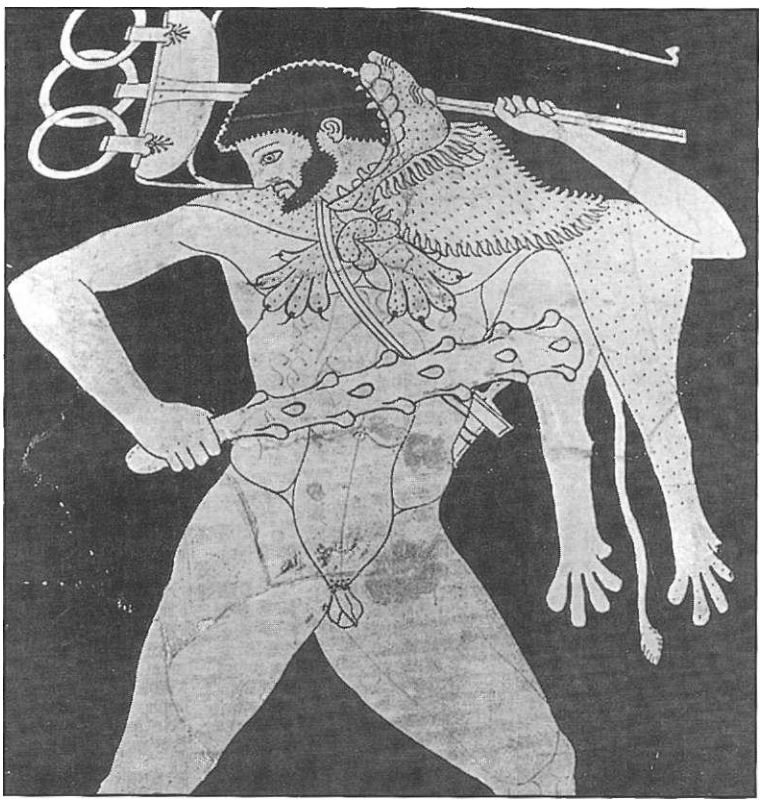

ΔΕΛΦΙΚΌΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΌΣ

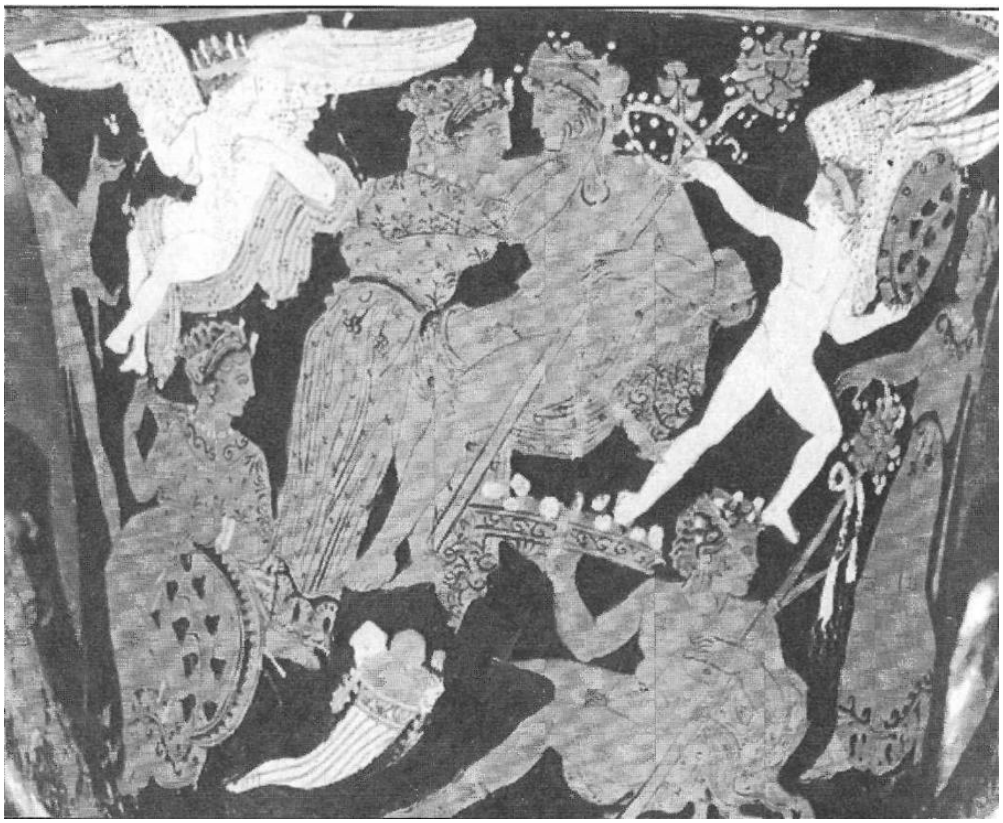

Παράσταση από διονυσιακό δρώμενο, επί αγγείου.

Ο έλλογος άνθρωπος, δικαίως αποκαλούμενος ως το τελειότερο δημιούργημα της Φύσεως, εγκαταλείποντας τη νομαδική ζωή των προϊστορικών χρόνων, αντιλήφθηκε την αναγκαιότητα του φαινομένου της συγκροτημένης ζωής και δημιούργησε οργανωμένες κοινωνίες.

Η θεμελίωση των αρχέγονων κοινωνικών δομών υπαγορεύθηκε από την επιζητούμενη θέσπιση αρχών και νόμων που, με τη σειρά τους, απέρρευσαν από τα ισχύοντα ιδανικά, η διαφύλαξη των οποίων κρίθηκε απαραίτητη για τη σφυρηλάτηση κι εξύψωση των ηθικών, πολιτιστικών κι εθνικών παραδόσεων των λαών.

Ανάμεσα στις πρωταρχικές ηθικές αξίες που καθιερώθηκαν κι αναδείχθηκαν στα οργανωμένα κοινωνικά σύνολα, εντάσσεται κι αυτή του Ανθρωπισμού.

Ο Ανθρωπισμός, βαρυσήμαντη έννοια με πολύπλευρο περιεχόμενο, οφείλει τη γένεση του στην αρχαία Ελληνική σκέψη, αυτούσιο πνευματικό προϊόν της οποίας άλλωστε, τυγχάνει. Η Δελφική συμβολή στη διαμόρφωση των Ανθρωπιστικών διδαχών, όπως θα καταστεί αντιληπτό κατωτέρω, υπήρξε καθοριστική. Στοιχειώδης συνέπεια προς την αλήθεια και την ιστορική πραγματικότητα επιβάλλει να αποδοθεί η προέλευση της ανθρωπιστικής έννοιας στον γεννήτορα της, Ελληνικό Πολιτισμό.

Η άνθιση της φιλοσοφίας, όπως προέκυψε μέσα από τις διεργασίες της Ιωνικής Σχολής και η ευρεία εξάπλωση των διδασκαλιών των Προσωκρατικών φιλοσόφων, κατά τον 5ο προχριστιανικό αιώνα, αποτελεί ένα γεγονός το οποίο σηματοδότησε τη μετάβαση από την κοσμογονία στην κοσμολογία, στην επιστημονική θεώρηση των φυσικών φαινομένων. Ακριβώς αυτή η μεταλαμπάδευση των Προσωκρατικών φιλοσόφων από τα ιωνικά παράλια στην κυρίως Ελλάδα, συνυφαίνεται με την απόκτηση ενός διάχυτου ανθρωποκεντρικού προσανατολισμού.

Οι αρχαίοι Έλληνες, πρώτοι από όλους τους λαούς στην οικουμένη, όχι μόνο διετύπωσαν την υψηλή έννοια του Ανθρωπισμού, αλλά συγχρόνως τη μετουσίωσαν από απλή θεωρητική σύλληψη, σε πρότυπο και ιδανικό ζωής. Σε αυτήν ακριβώς τη διεργασία, της εμπεδώσεως της πεμπτουσίας των ανθρωπιστικών ιδανικών, έγκειται ο εκπολιτισμός της οικουμένης.

Η μετάδοση των Ανθρωπιστικών Αρχών στο ανθρώπινο γένος αποτελεί αντικείμενο της εξιστορήσεως ενός γεγονότος μυητικού χαρακτήρα, το οποίο αναδύεται από τις σελίδες της πανάρχαιας Ελληνικής μυθολογίας. Πρόκειται για τη μετάδοση της μυητι-

Παράσταση μάχης από τις δελφικές εορτές.

κής φλόγας και της προσφοράς του στοιχείου της φωτιάς από τον ημίθεο Προμηθέα προς τους ανθρώπους. Πράξη καταφανώς αλληγορική, η οποία περικλείει ένα σαφές ανθρωπιστικό μήνυμα.

Αναμφίβολα, ο ανθρωπισμός ανευρίσκει το αληθινό του περιεχόμενο στο απόσταγμα του Κλασσικού Πολιτισμού. Η έννοια του συμπυκνώνεται στο πρότυπο του «Καλού κ' αγαθού», το οποίο ανταποκρίνεται σε ανώτερα επίπεδα νοητικής, ψυχικής και αισθητικής πληρότητας και ανατάσεως. «Πάντων χρημάτων, μέτρον άνθρωπος» διακηρύσσει ο Πρωταγόρας, προσδιορίζοντας την ιεραρχία των αξιών.

Εκφάνσεις όπως ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας των καλλιτεχνικών δημιουργιών, ο ανθρωπομορφισμός, όπως αναδεικνύεται ως τάση κατά την απεικόνιση των θεϊκών μορφών, συνιστώντας την εξιδανίκευση του ανθρώπινου προτύπου, το αξιόλογο παράδειγμα του Δάμωνος και του Φιντίου, ο Δελφικός θεσμός των Αμφικτυονιών, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, η ανιδιοτελής ενασχόληση φιλοσόφων, με επιφανέστερο τον Σωκράτη, με τη βελτίωση του ατόμου και την ανακάλυψη των αρετών του Εσώτερου Εαυτού, όλα αυτά τα γεγονότα πιστοποιούν την αποθέωση της ανθρωπιστικής ιδέας στην κοιτίδα της, την αρχαία Ελλάδα.

«Να θυμάσαι ότι είσαι άνθρωπος», προτρέπει ο ποιητής Μένανδρος, ενώ ο Πλάτων στον «Γοργία», αναφερόμενος στην ανθρωπιστική συμπεριφορά, υποστηρίζει τα ακόλουθα: **«Ο άνθρωπος πρέπει κυρίως να φροντίζει όχι να φαίνεται καλός, αλλά να είναι αληθινά καλός στο σπίτι του και στην κοινωνία».**

Η Ανθρωπιστική ιδέα αναγορεύθηκε από τους αρχαιοέλληνες σε μεγίστη ηθική αξία, η οποία, μετουσιωμένη σε έμπρακτη συμπεριφορά, άσκησε σημαντική επιρροή στην εξέλιξη του Πολιτισμού.

Ο Ανθρωπισμός στην αρχαία Ελλάδα προσλαμβάνει το γνώρισμα της επιδείξεως απροσμέτρητης εμπιστοσύνης στις δημιουργικές ικανότητες που διακατέχουν την ανθρώπινη ύπαρξη.

Ο ελεύθερος άνθρωπος, αδέσμευτος από προλήψεις, δογματικούς φραγμούς και δεισιδαιμονίες, οφείλει να μορφωθεί, να επιδοθεί στην παραγωγή δημιουργικού έργου σε κάθε δυνατό επίπεδο και να αναδειχθεί στον τομέα εκείνον ο οποίος ταιριάζει στη φύση του, στο μέτρο του εφικτού. Επικεντρώνεται στην ανθρωποπλαστική-μορφωτική δύναμη της Ελληνικής Παιδείας, η οποία συντίθεται από τις πνευματικές-αισθητικές αξίες του κλασσικού πολιτισμού κι όχι μόνο.

Κυρίως, όμως, ο Ανθρωπισμός στοχεύει στη σύλληψη και αποτίμηση της αξίας που κατέχει η έννοια «Άνθρωπος», τόσο στην πνευματική όσο και στην υλική της υπόσταση.

«Είναι προτιμότερο να είναι κανείς φτωχός παρά αμόρφωτος. Γιατί ο μεν φτωχός έχει ανάγκη από χρήματα, ενώ ο αμόρφωτος από ανθρωπισμό», υποστηρίζει ο Αρίστιππος ο Κυρηναίος (Διογένης Λαέρτιος II, 70), συναρτώντας την εμπέδωση του ανθρωπιστικού ιδανικού προς την πνευματική-εσωτερική ανάπτυξη. Κατανοώντας ότι η απόκτηση πνευματικού πλούτου οδηγεί στον πυλώνα απ' όπου εκκινά η ατραπός της αρετής. Αγαθό το οποίο είναι κατά πολύ δυσαναπλήρωτο και από αυτά ακόμη τα υλικά πλούτη.

Ο Ανθρωπισμός υψώθηκε στο απόγειο της αναγνωρίσεως του τόσο με την καθιέρωση και ανάδειξη των Ελληνικών Μυστηρίων, όσο Κ Ο L με την ανύψωση της Δελφικής Ιδέας και την επικράτηση του ακτινοβόλου Απολλώνιου πνεύματος.

Η δημιουργία δύο ισομεγεθών αγαλμάτων, του Δία και του Ομήρου, έξω από το Ιερό του Φοίβου Απόλλωνος στους Δελφούς, υπήρξε ένα γεγονός το οποίο κατείχε σαφώς συμβολική σημασία, υποδηλώνοντας την αρμονική-ισότιμη σχέση και συνύπαρξη του Θεϊκού Ανθρώπου με τον Γεωμέτρη του Σύμπαντος, τον Κοσμικό Δημιουργό.

Ο Σωκράτης, εμβαθύνοντας την πηγή των αιτίων που αποτρέπουν την εκδήλωση της ανθρωπιστικής συμπεριφοράς, κατέλειξε στο συμπέρασμα ότι ουδείς πράττει το κακό ενσυνείδητα, αλλά καταφεύγει στη διάπραξη του από έλλειψη βαθειάς κατανο-

Το θέατρο των Δελφών, ευρισκόμενο άνωθεν του Απολλωνείου ιερού.

ήσεως και επιγνώσεως του καλού και του αγαθού («Ουδείς εκών κακός»).

Η σημερινή εποχή της υλιστικής εξάρσεως, του επίπλαστου ευδαιμονισμού και των πνευματικών απαξιών, έχει καταστήσει τον ωφελιμισμό κυρίαρχη διάσταση της ζωής, συρρικνώνοντας έως και εξαλείφοντας κάθε μορφή ανθρωπιστικής έννοιας και, το κυριώτερο, συμπεριφοράς.

Η αχαλίνωτη ροπή προς την υποκρισία και την κοινωνική παθογένεια, η αναγόρευση των υλικών απολαύσεων και απερίσκεπτων ηδονών σε αυτοσκοπό της ανθρώπινης ζωής, η υιοθέτηση εκμαυλιστικών προτύπων, αποτελούν τραγικά συμπτώματα που πιστοποιούν την ύπαρξη βαθειάς κρίσεως. Μίας κρίσεως την οποία διέρχεται ο άνθρωπος εξ' αιτίας της απώλειας του ορθού προσανατολισμού του και κυρίως εξ αιτίας της απεμπολήσεως των ανθρωπιστικών ιδεωδών.

Ας κατανοήσουμε, σε αυτήν την κρίσιμη καμπή, ότι ο άνθρωπος είναι ον με πνευματική διάσταση, διαθέτει ψυχική υπόσταση και νοημοσύνη. Εναπόκειται, λοιπόν, στις διεργασίες εκείνες που επιφέρουν την Εσωτερική εξέλιξη και την ψυχική καλλιέργεια να επαναφέρουν έμπρακτα το σεβασμό στις ανθρώπινες αξίες.

Σε αυτό ακριβώς το καθοριστικό μεταίχμιο προβάλλεται η αναγκαιότητα αποδοχής του αρχαιοελληνικού Λόγου. Του αιωνίου εκείνου Λόγου στον οποίο θεμελιώθηκε η Αναγεννησιακή προοπτική και τα «ουμανιστικά» ιδεώδη. Λόγος ακατάβλητος, ο οποίος συνιστά την πεμπτουσία του έργου των αρχαίων μυστών που, με την απαστράπτουσα λάμψη του, φώτισε καθοριστικά τα σκοτάδια της Οικουμένης.

Ο άνθρωπος (άνω θρώσκων) διαφέρει από όλα τα υπόλοιπα έμβια όντα του πλανήτη μας ως προς τον καθορισμό υψηλών στόχων και ευγενών οραμάτων, επιδιώξεις οι οποίες συνυφαίνονται απαρέγκλιτα με τον Ανθρωπισμό. Λαμπαδηφόρος αυτών των προαιώνιων ιδανικών παραμένει σήμερα ο Ελληνικός Λόγος.

Μεταδίδοντας τις ανθρωπιστικές αρχές όπως διαιωνίζονται από τις Δελφικές διδαχές κι όχι μόνο, αποβλέπει οτην ανάπλαση της κοινωνίας, στην οικοδόμηση ενός περισσότερο ιδεαλιστικού κόσμου.

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΠΡΟΣΩΝΥΜΊΕΣ

Η ονομασία Ήλιος έλκει την προέλευση της από το επίθετο Δήλιος. Εξ αυτού συνάγεται το συμπέρασμα ότι εκ της ακτινοβολίας που εκπέμπει ο Ήλιος καθίσταται φανερός (δήλιος). Ο Απόλλων, αν και αρχικά συνιστούσε άλλη οντότητα στο Πάνθεο των Ελληνικών παραδόσεων, τελικώς ταυτίσθηκε με τον Ήλιο.

Πολυάριθμα τα επίθετα τα οποία προσδιορίζουν το Θεό Απόλλωνα. Αξίζει να τα καταγράψουμε, καθώς έκαστο εξ αυτών υποδηλώνει μία σαφή ιδιότητα, του προσδίδει ένα συγκεκριμένο χάρισμα ή δικαιοδοσία, με σημαντική επίδραση στα γήινα δρώμενα και ειδικότερα στις ανθρώπινες υποθέσεις.

Τα επίθετα του Θεού είναι τα ακόλουθα:

• Ακέσιος, Ακρορείτης, Ακρείτας, Άκτιος, Αιγύπτιος, Αγραίος, Αγυϊεύς, Αλεξίκακος, Αμαζόνιος, Αμυκλαίος, Αρχηγέτης, Άργεως, Αργώος, Αβαίος, Ακειροκόμης, Ακερσεκόμη, Αιγλήτης, Άναξ, Αβέλιος, Αιγινήτης, Αλευρόμαντις, Αναφαίος, Αστυπαλαίος, Αφήτωρ, Αργυρότοξος, Αγνόμαντις, Ακεσίμβροτος, Αληθής, Αγανός, Αγρευτής, Αθάνατος, Αποτρόπαιος, Αοσσητήρ, Ακέστωρ, Άμβροτος, Αγλαόμορφος, Αβροχαίτης, Άγριος, Αγλαότιμος, Αρότριος, Αγνός.

• Βοηδρόμιος, Βριθύνοος, Βασιλεύς, Βελεσσιχαρής, Βιοδώτης.

• Γεργίθιος, Γηθόσυνος, Γλυκύθυμος, Γελόων, Γιγαντολέτης, Γρύνιος, Γυπαιεύς.

• Δεκατηφόρος, Δελφίνιος, Διονυσοδότης, Δειραδιώτης, Δαφναίος, Δήλιος, Δίκαιος, Διρκαίος, Δαφνίτης, Δελφικός, Διδυμαίος, Δαφνηφόρος, Δεινός, Δελφός, Δαφνογηθής, Διογένης, Διόπαις, Δρακοντολέτης, Διδυμεύς.

• Επιβατήριος, Επικούριος, Εμβάσιος, Επιτρόπιος, Ευτρησσίτης, Επάκτιος, Ερισαθεύς, Εώος, Εκβάσιος, Επιδήλιος, Ερίθιος, 'Εκατος, Εκατόμβαιος, Εκατηβελέτης, Εύορκος, Εύσκοπος, Ευχαίτης, Ευλύρας, Ευφόρμιξ, Ελικώνιος, Ευρφαρέτρας, Εύλαλος, Ευρυβίης, Εκατηβόλος, Ελπιδοδότης, Εράσμιος, Εκηβόλος, Εκάεργος.

• Ζωστήριος, Ζωογόνος, Ζάθεος, Ζηνόφρων, Ζηλοδοτήρ, Ζωτεάτης, Ζωτελεστής.

• Ήλιος, Ηϊος, Ήπιος, Ηδυεπής, Ηδύθρονος, Ηπιόχειρ.

• Θεάριος, Θεηγόρος, Θεοξένιος, Θέρμιος, Θυρξεύς, Θυμβραίος, Θοράτης, Θυρεύς, Θυραίος, Θόρναξ, Θηρόφονος, Θαλερός, Θελξίφρων, Θελγεσίμυθος.

• Ιλλεύς, Ιξίος, Ισμήνιος, Ιμερόφωνος, Ιαφέτης, Ιμερος, Ιή'ίος, Ιπποκορυστής, Ιατρός.

• Καρίνος, Καρνείος, Κερεάτας, Κλάριος, Κόρυνθος, Καρνεύς, Κιλλαίος, Κομαίος, Κατάων, Κιρραίος, Κύννος, Κώος, Κύνθιος, Κυπεύς, Κοίτος, Κερασφόρος, Κουροτρόφος, Κλυτότοξος, Κοσμοπλόκος, Κρατερόφρων, Καρπογένεθλος.

• Λατώος, Λυκαίος, Λύκιος, Λεσχενόριος, Λιβυστίνος, Λαρισσαίος, Λιθήσιος, Λαθραίος, Λευκάδιος, Λοξίας, Λυκηγενής, Λητοίδης, Λαοσσόος, Λυρόκτυπος, Λυροεργός, Λυκοκτόνος, Λιγύμυθος, Λιγύφωνος, Λητογενής, Λαρός, Λυρογηθεύς, Λαμπετόων, Λυκωρεύς, Λύκιος, Λεσχενόριος, Λιβυστίνος, Λαρισσαίος.

• Μαλεάτης, Μοιραγέτης, Μουσαγέτης, Μυοκτόνος, Μαρμάρινος, Μαντιπόλος, Μαντήϊος, Μολοσσός, Μηλονομάς, Μυστοπόλος, Μεταγείτνιος, Μάντις, Μεγαλήτωρ, Μυριόμορφος, Μεμφίτης.

• Νόμιος, Νησσσόος, Νευρολάλος, Νεβροχαρής, Νοερός, Νηπειθεύς, Νηφαλέων.

• Ξυνοδοτήρ, Ξυνοχαρής, Ξυνός, Ξυνόφρων.

• Ογκαίος, Ογκαιάτης, Οιτόσυρος, Όλβιος, Ολβιουργός, Ολύμπιος, Ορεσιφοίτης.

• Παιών, Παρνόπιος, Παρράσιος, Πατρώος, Πλατανίστιος, Πόλιος, Προόψιος, Πραστατήριος, Πτώος, Πυθαεύς, Πύθιος, Παιάν, Παλατινός, Παππάριος, Παγασαίος, Παταρεύς, Πυθοκτόνος, Παγασίτης, Πανόψιος, Πολισσούχος, Παιήων, Πολύχρυσος, Πολύλλιτος, Πρηΰς, Πανδερκής, Παναπήμων, Πλουτουδότηρ.

• Ρηξήνωρ, Ρηξικέλευθος, Ροδόχρους, Ρυσίπονος.

• Σελασφόρος, Σιτάλκας, Σμινθεύς, Σπόδιος, Σμίνθιος, Σκιάλλιος, Σελινούντιος, Σωσιανός, Σαλγανεύς, Στοβαίος, Σεμνός, Σιγαλόεις, Σοφός, Σελαηγενέτης, Σωτήρ, Σπέρμιος.

• Τελμίσσιος, Τενεάτης, Τιλφούσσιος, Τριόπιος, Τεγύραιος, Τέμβριος, Τιτάν, Τυρβηνός, Τελχίνιος, Τεμενίτης, Τράγιος, Τοξοφόρος, Τριποδιλάλος, Τερψίχορος, Τελέστωρ, Τιμήεις, Τελειότατος, Τυρίνθιος, Τιτυοκτόνος, Τοξοβέλεμνος, Τοξότης.

• Υλάτης, Υπεριονίδης, 'Υσιος, Ύπατος, Υμναγόρης, Υψαύχην, Υετόεις.

• Φοίβος, Φοιβάζων, Φιλοστέφανος, Φρενογηθείς, Φώσφορος, Φαεσίμβοτος, Φάνης, Φυλλεύς, Φιλήσιος, Φύξιος.

• Χρυσοχαίτης, Χρυσότοξος, Χρυσήτωρ, Χρησμαγόρης, Χρύσεος, Χρυσόχροος, Χρυσοβέλεμνος, Χρυσολύρης, Χρυσοκόμης, Χαροποιός.

• Ψάλτης, Ψαλμοχαρής, Ψευσίστυξ, Ψυχοδοτήρ.

• Ώκυπος, Ωκυεπής, Ωκύσκοπος, Ωρεσιδώτης, 'Ωρος.

Δεν έχει προσδιορισθεί ακριβώς, από χρονικής απόψεως, η εξάλειψη του Δελφικού Μαντείου. Κατά τις περιηγήσεις του, ανά τον ελλαδικό χώρο, ο γεωγράφος Στράβων, επεσήμανε τον αφανισμό του μαντικού αυτού κέντρου, γεγονός το οποίο παρέχει τη δυνατότητα του, κατά προσέγγιση, υπολογισμού της χρονικής στιγμής κατά την οποία οι Δελφοί εσίγησαν.

Ο βέβηλος Κωνσταντίνος, η εγκληματική εκείνη φυσιογνωμία που ανήλθε στον Αυτοκρατορικό θρόνο, εδραιώνοντας την ισχύ του επί στυγερών δολοφονιών, αυτός που η «ορθόδοξη» χριστιανική εκκλησία «αγιοποίησε» και ανεκήρυξε «Μέγα», αφαίρεσε από το Δελφικό Μαντείο τον μαντικό τρίποδα καθώς και το επιβλητικό άγαλμα του Απόλλωνος, μεταφέροντας τα ως τρόπαια στον Ιππόδρομο της Κωνσταντινουπόλεως.

Οι Δελφοί, όπως και αναρίθμητα άλλα θρησκευτικά κέντρα της Ολύμπιας Λατρείας, υπέστησαν τις οδυνηρές συνέπειες της επικρατήσεως της νέας, αλλότριας προς τον Ελληνισμό, λατρείας.

Πρόκειται για ένα, μείζονος σημασίας, ζήτημα το οποίο προσλαμβάνει βαρυσήμαντες εθνικές και ιστορικές προεκτάσεις, καθώς άπτεται του πολιτιστικού αφανισμού του Ελληνισμού, της δολοφονίας της θρησκείας του, των παραδόσεων του, της ίδιας του της φυσιογνωμίας. Η δίωξη της Ελληνικής Θρησκείας συνεπάγεται την αναίρεση της ίδιας της εθνικής μας ταυτότητας.

Σήμερα, υπό το ιστορικό βάρος της επιγνώσεως και συνειδητοποιήσεως της Αλήθειας, ο Έλληνας έχει ιερή υποχρέωση να επανέλθει στις αστείρευτες πηγές του Απολλωνείου Φωτός. Να αναγνωρίσει επιτέλους τις καταβολές του και, απερίσπαστος από προσκόμματα και λοιπές εκδηλώσεις του πνευματικού σκότους, να επιδοθεί στην τιτάνια εκείνη προσπάθεια, η οποία θα τον οδηγήσει στην Αρχαιοελληνική Αναγέννηση. Λέγοντας Αρχαιοελληνική Αναγέννηση ασφαλώς και δεν καταφεύγουμε στην επίκληση μίας στείρας και παρωχημένης προγονολατρείας, αλλά εμμένουμε με απαρέγκλιτη συνέπεια στην υποστήριξη της αναγκαιότητας της οργανικής αναπλάσεως του μεγαλείου της επιβλητικής Αρχαιότητας, προσαρμοσμένο στις συνθήκες και στις περιστάσεις των συγχρόνων καιρών.

Σε αυτό το ευγενές έργο, η υιοθέτηση της Απολλώνειας Γραμμής από τους νέους Λαμπαδηφόρους της Φλόγας που περικλείει η Δελφική Μυσταγωγία καθίσταται ιδιαιτέρως επιβεβλημένη. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα συντελεσθεί η Ελληνική Αναγέννηση.

Διότι, όπως ευστόχως αναφέρει ο μεγάλος προφήτης και Οδηγητής της Φυλής μας Περικλής Γιαννόπουλος:

«Είναι αδύνατον να αρχίση δημιουργία Ελληνικής ζωής ενόσω όλα τα πράγματα της ζωής από το πρώτον κουρέλι του λίκνου -και όλων των ιδεών- μέχρι του τελευταίου κουρελίου του τάφου, είναι ξένα. Το κτύπημα της ξενομανίας είναι το πρώτον κίνημα, ο πρώτος αγών των ποθούντων να αγωνισθούν δια μίαν αρχήν Ελλάδος. Η ξενομανία είναι χωριατιά. Είναι προστυχιά. Είναι αφιλοτιμία. Και είναι ξιπασιά. Και είναι αμάθεια...».

ΑΡΧΕΓΟΝΗ ΠΥΡΟΛΑΤΡΕΙΑ

Είναι γεγονός ότι το πυρ κατέχει εξέχουσα θέση στην ζωή του αρχαίου κόσμου, ιδίως δε των Ελλήνων. Από το απώτατο ήδη παρελθόν, στα θρακικά όρη, μέσα στη νύκτα, υπό το φως των δαδιών και των πυρσών, λάμβαναν χώρα τα μυστηριακά δρώμενα του Διονύσου και οι ορφικές ιεροτελεστίες. Ανάμεσα σε αυτές τις τελετουργίες, ξεχωριστή θέση κατέχει ο παραληρηματικός χορός των μυστών επί αναμμένης πυράς, καθώς και η χρησμική ικανότητα που αποκτούσαν εν μέσω των μεθυστικών αναθυμιάσεων που ανέδυε η φλογάτου πυρός. Ο Ευριπίδης μάλιστα στις «Βάκχες» (στίχ. 757) αποδίδει αυτό το φαινόμενο παραστατικά, αναφέροντας «επί δε βοστρύχιον πυρ έφερον, ουδέ έκαιεν». Τα πυρολατρικά αυτά δρώμενα, παραλλαγές των οποίων εμφανίζονται υπό την μορφή της πυροβασίας, κυρίως στην Βόρειο Ελλάδα, σκοπό είχαν αφ' ενός να επιτύχουν την κάθαρση των συμμετεχόντων, σύμφωνα με την αντίληψη του αρχιερέα των Δελφών Πλουτάρχου «Το πυρ καθαιρεί και το ύδωρ αγνίζει», (Ζητ. Ρωμ. 1), αφ' ετέρου να επιτύχουν την τελετουργική υποβολή τους ώστε μέσα από την έκσταση να επιτύχουν την μέθεξη του θείου, την συνένωση δηλαδή με το θεϊκό στοιχείο.

Και σήμερα ακόμη, εκδηλώσεις όπως το άναμμα πυράς στις 24 Ιουνίου, επ' ευκαιρία του εορτασμού του Άη Γιάννη του Κλήδονα, την παραμονή των Χριστουγέννων (Χειμερινό Ηλιοστάσιο-γέννηση Απόλλωνος-Ηλίου, Βάκχου, Ηρακλή), η λαμπαδηφορία κατά την περιφορά του Επιταφίου στην χριστιανική εκκλησία την Μεγάλη Παρασκευή, η περιοδεία του φανού, όλα αυτά θυμίζουν έντονα αρχαίες τελετουργίες που αντλούν το νόημα τους από πυρολατρικούς μύθους, είτε για τα Παναθήναια και τα Προμήθεια πρόκειται, είτε για τα Ηφαίστεια και τα Ελευσίνια δρώμενα, περιλαμβάνοντας μάλιστα και το έθιμο της υπερπηδήσεως εορταστικών πυρών.

Η πυροβασία και η αναβίωση της στην σημερινή εποχή από τους λεγόμενους Αναστενάρηδες, έλκει την προέλευση της από τα αρχέγονα, όπως αναφέρθηκε, διονυσιακά και ορφικά δρώμενα, όπου οι συμμετέχοντες αναφωνούσαν κατά την διάρκεια της τελετής ιχ-ιχ, αχ-αχ, εχ-εχ, κραυγές που θυμίζουν έντονα την προσφώνηση Βάκχε-Ίακχε, η οποία συνιστά και την μυστηριακή ονομασία του Διονύσου. Ακόμη και το άναμμα των κεριών στους χριστιανικούς ναούς, ανάγεται στις αρχέγονες πυρολατρικές εορτές και τελετές. Μην λησμονούμε άλλωστε, ότι ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος που από τους χριστιανούς ονο-

Η θέαση των κιόνων του ναού του Απόλλωνος εκ των κάτω, λειτουργεί ως προέκταση και σημείο τομής των γήινων με το ουράνιο στοιχείο.

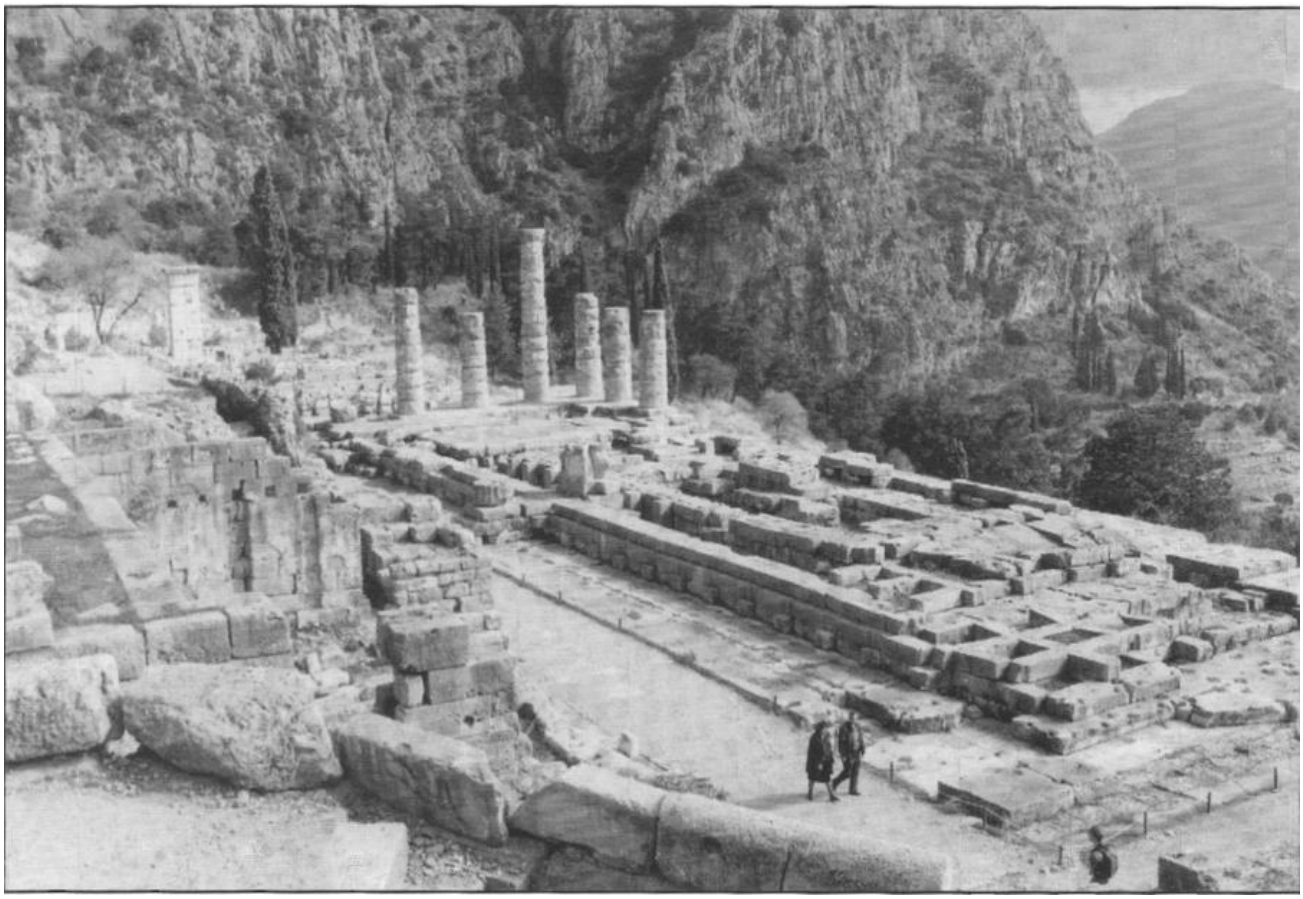

Άποψη του ναού του Απόλλωνα και του ευρύτερου χώρου στους Δελφούς.

μάσθηκε «Μέγας», αρχικά και ως μεταβατικό στάδιο, επέτρεψε να λατρεύεται η αρχή του Πυρός, προσωποποιημένη στην μορφή του Ηλίου, μετατρέποντας όλα τα αγάλματα του Ηλίου σε «χριστιανικά», με την προσθήκη ενός σταυρού επί της σφαίρας-γης την οποία κρατούσε ο Ήλιος.

Η βαθύτερη σημασία της πυροβασίας σχετίζεται με την πεποίθηση ότι οι πυροβάτες κατά την αρχαιότητα μιμούνταν με τελετουργικά δρώμενα χορών επί της πυράς, τους ηλιακούς θεούς, οι οποίοι θερμαίνουν και ωριμάζουν την σοδειά και κατ' επέκταση την γη με την θερμότητα του πυρός που περικλείουν, ενώ παράλληλα δια της μυσταγωγικής αυτής τελετής, οι συμμετέχοντες επιχειρούσαν να καταστούν κάτοχοι του εσωτερικού πυρός και καθαρθέντες να βιώσουν την θεία αγνότητα. Άλλωστε, σύμφωνα με την ηρακλείτια κοσμολογική αντίληψη, το σύμπαν αποτελεί πυρ που ανάβει και σβήνει με μέτρο, δηλαδή συνιστά γενεσιουργό αίτιο εκδηλώσεως της ζωής και σύμπασας της δημιουργίας.

Επίσης, οφείλουμε να τονίσουμε ότι τόσο το κερί όσο και η αναμμένη λαμπάδα, αλλά και ο πυρσός, τελετουργικά σύνεργα τα οποία από το απώτατο ήδη παρελθόν, αφ' ης στιγμής αποκτήθηκε το προμηθεϊκό αυτό δώρο, χρησιμοποιούνται για την επιτέλεση ιερουργιών και τελετουργικών δρωμένων, πέραν του ότι έχουν έναν καθαρτικό ρόλο (ενδεικτικά ας φέρουμε στην μνήμη μας τις παραστάσεις θεοτήτων, όπως στην Ελευσίνα που κρατούν σταυρωτές δάδες), συμβολίζουν και αποτελούν το συνδετικό κρίκο του ανθρώπινου παράγοντα με το φυσικό πυρ και τις ενεργειακές δυνάμεις.

Γι' αυτό άλλωστε, στα πάνσεπτα Ολύμπια, αλλά και σε όλα τα τελετουργικά δρώμενα του Ελληνικού Κόσμου, η τελετή αφής της φλόγας κατέχει συμβολική σημασία, υποδηλώνοντας δια του πυρός την ίδια την εκδήλωση/επιφάνεια της θεϊκής παρουσίας.

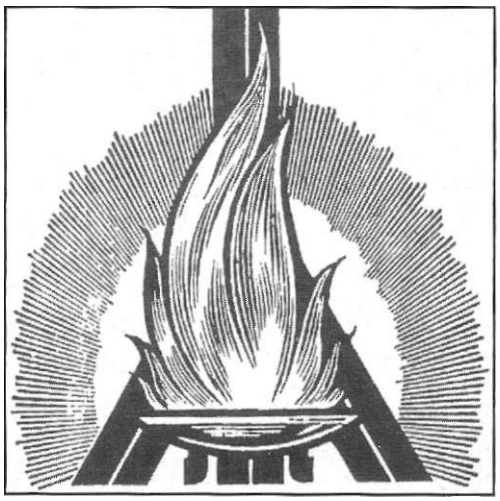

Το πυρ έχει καθαρτική σημασία και πέραν του εξαγνισμού συμβολίζει το πνευματικό φως.

ΗΛΙΑΚΟΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Ας χαιρετίσωμεν πρώτον τον Θεόν Ήλιον, ο οποίος με τας θερμάς ακτίνας του φωτός του επηρεάζει τόσον τα δημιουργήματα της μητρός Γης, όσον και τας ανθρωπίνας ψυχάς, όπως εκδηλώνουν αφθονώτερον τα συναισθήματα των, την αγάπην των και την λατρείαν των προς τους θείους νόμους της Φύσεως, τους συντρέχοντας εις την πρόοδον και την διατήρησιν τού είναι των.

Αι θερμαί ακτίνες του συμβάλλουν εις την ωρίμανσιν των καρπών της Γης, εκ των οποίων αντλούμεν πλουσίως την δύναμιν των στοιχείων και του χυμού των, προς λειτουργίαν της οργανικής μας φύσεως και εις την δημιουργίαν και εκδήλωσιν του ανθρωπίνου πνεύματος.

Διότι, άνευ της επιδράσεως των, τόσον η διανόησις όσον και η λειτουργία του πνεύματος μας, θα εστερούντο του μέσου της ενεργείας των.

Η λειτουργία του πνεύματος και τα όργανα της διανοήσεώς του δε θα ήτο δυνατόν να συντελεσθούν. Η λειτουργία των αισθήσεων θα ήτο λανθάνουσα εις την ουσίαν του πνεύματος, το οποίον δε θα είχεν όργανον εκδηλώσεως. Ο ανθρώπινος οργανισμός δεν θα εδημιουργήτο άνευ της παροχής των ενεργειών του Φωτός επί της φυτικής ουσίας.

Κατά τους αρχαίους μύστας το Φως του Ηλίου όχι μόνον συντρέχει εις την οργάνωσιν των μορφών μας, αλλά δι' αυτού παρέχεται προς το πνεύμα μας ο,τι απαιτείται διά να εκδήλωση τας λειτουργίας του και να δώση προς αυτάς την έννοιαν των ιδιοτήτων με τας οποίας το διακρίνομεν. Ούτω, αι ψυχικαί λειτουργίαι, ως συνήθως τας αποκαλούμεν, είναι αποτέλεσμα προερχόμενον εκ του πνεύματος μας τη συνδρομή του Φωτός του Ηλίου.

Αι ιδέαι, τα αισθήματα και τα συναισθήματα της ανθρωπινής υπάρξεως είναι εκδηλώσεις του πνεύματος, ελθούσαι εις το είναι τού εγώ μας διά της επιδράσεως του Φωτός του Ηλίου επί των οργάνων μας και δι' αυτών επί της ουσίας του πνεύματος μας. Αν τούτο δεν είναι αληθές, ο σκοπός της θαυμάσιας οργανώσεως των μορφών της Φύσεως παραμένει ακατανόητος.

Διότι, εάν αι μορφαί της Φύσεως δεν επιδιώκουν να καταστήσουν ενεργόν το πνεύμα της διά να απόκτηση οντότητα, είναι αδύνατον να κατανοήσωμεντας σχέσεις της ουσίας της Φύσεως προς το πνεύμα της. Είναι αδύνατος η κατανόησις της συνεργασίας των.

Οι αρχαίοι μύσται και κατά παράδοσιν οι νεώτεροι, εώρταζαν δι' ειδικών τελετών όχι μόνον την συνεργασίαν του πνεύματος μετά της ουσίας της Φύσεως, αλλά και απέδιδον συγχρόνως και λατρείαν προς τον Θεόν. Διότι επίστευον, ότι το Ηλιακόν Φως είναι η ζωηρότερα εκδήλωσις της ουσίας του Θεού, δεδομένου ότι δεν ηδύνατο να εννοήσουν πνευματικήν λειτουργίαν και μορφικόν κόσμον απουσία των ιδιοτήτων της ουσίας του Θεού.

Το Φως προκαλεί την εμφάνισιν και τας ενεργείας πάντων. Η δε διαφορετική ανά τους Κόσμους έντασις των ακτίνων του διακανονίζει τους τρόπους της λειτουργίας των. Και κατά τας δοξασίας των αρχαίων μυστών εις τας διαφορετικός αυτάς λειτουργίας οφείλεται και ο χωρισμός των ζωικών μορφικών πλασμάτων εις άρρενα και θήλεα, ίνα δι' αυτών η ψυχή του Κόσμου ανέρχεται εις υψηλότερα επίπεδα προόδου.

Το γεγονός τούτο εθεωρείτο υπό των μυστών σπουδαιότατον και βαθέως εσπουδάζετο. Ιδιαιτέρως εμελετώντο τα φαινόμενα και τα αίτια εις τα οποία οφείλομεν την ύπαρξίν μας. Προς τούτοις απένεμον σεβασμόν και προς τας ιεράς πράξεις της Φύσεως, αι οποίαι παρέχουν εις το πνεύμα το μέσον της λειτουργίας των δυνάμεων του.

Διά τον ημέτερον κόσμον, με μίαν λέξιν, το Φως του Ηλίου είναι η αστείρευτος πηγή από την οποία αντλεί ούτος τα μέσα της ζω-

Χριστιανικοί βανδαλισμοί επί των αρχαίων μνημείων των Δελφών.

Άποψη του ευρύτερου χώρου των Δελφών.

ής και της προόδου του.

Ο ιδρυτής της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας, ως γνωρίζω τουλάχιστον εγώ, είναι άγνωστος. Το γεγονός τούτο απομακρύνει πάντα οπαδό της προσωπολατρείας και την καθιστά διαφορετική από τας άλλας θρησκείας παλαιοτέρων και νεωτέρων εποχών.

Η Ελληνική Θρησκεία εν τω συνόλω της αποτελεί ένα μεγαλούργημα. Απασχολείται επιμελώς όχι μόνον με το πνεύμα και τας λειτουργίας αυτού, αλλά και με την Φύσιν και με την δημιουργίαν των κόσμων. Αι έννοιαι της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας αι αποκαλύπτουσαι δι' αλληγορικών παραστάσεων την ύπαρξιν, την γενεαλογίαν, το φύλον, τας ιδιότητας, τας σχέσεις και αντιθέσεις των Θεών, παρέχουν πλήρη και λεπτομερή απεικόνισιν των σταθμών της εξελισσόμενης κατά θείους νόμους ουσίας της Φύσεως, εκ της οποίας έρχεται εις το είναι της ενεργείας του το πνεύμα αυτής. Αποκαλύπτουν τα τελούμενα εν τω κόσμω ημών υπό της πνευματικής φύσεως των όντων. Παρουσιάζουν την προς τα πρόσω εξέλιξιν του ανθρωπίνου πνεύματος, το οποίον τείνει να ανέλθη εις θειοτέρους κόσμους.

Αι έννοιαι αύται αναφέρονται περισσότερον εις τα θέματα της πνευματικής φύσεως. Διότι την πνευματικήν φύσιν πρέπει να γνωρίζη καλώς ο άνθρωπος. Αλλά διά να κατανοηθή αύτη, πρέπει να μελετηθή πρότερον η όλη Φύσις και οι λειτουργούντες νόμοι της. Διότι, ως αφήνει η Ελληνική Θρησκεία να υπονοηθή, η πνευματική ζωή εκδηλούται και ενεργεί διά των οργανικών μορφών της Φύσεως. Ο δε νοητικός κόσμος είναι απόρροια του φυσικού κόσμου, και αποτέλεσμα αμφοτέρων είναι ο κόσμος των Θεών.

Η τοιαύτη συνοχή των εννοιών καταπλήσσει το πνεύμα του ειλικρινώς και ελευθέρως ερευνώντος την αρχαίαν Ελληνικήν Θρησκείαν. Αλλά περισσότερον καταπλήσσει τον νουν του ανθρώπου ο τρόπος της διατυπώσεως της δι' αλληγορικών εικόνων και συμβόλων. Διότι διά του τρόπου αυτού παρέμεινε και θα παραμείνη πάντοτε άθικτος από τον χρόνον, την αμάθειαν και τον εγωισμόν.

Η παράδοσις περί της γεννήσεως της Θεάς της Σοφίας δεν διεφθάρη ποτέ. Η αλληγορική εικών των σχέσεων του Θεού Άρεως και της Αφροδίτης, η παρουσιάζουσα την γέννησιν του Έρωτος και της Αρμονίας, παρέμεινε μέχρι σήμερον αμετάβλητος, παρ' όλην την ειρωνίαν την οποία υπέστη εκ των ανθρώπων πάσης εποχής. Αι πλήρεις μεγάλων εννοιών αλληγορίαι, αι αναφερόμενοι εις τας εκ του ουρανού καθόδους και μεταμορφώσεις του Θεού Διός, ως και εις τας σχέσεις του προς τας Νύμφας της Γης -τας αγνάς ψυχάς- διετηρήθησαν άρτιαι και εμπνέουν την επιθυμίαν εις το ελευθέρως ενεργούν ανθρώπινο πνεύμα όπως ανέρχεται και συλλαμβάνει τους αληθείς δεσμούς της ψυχής των όντων και του Ηλιακού Φωτός. Τους δεσμούς τους συντελούντας εις την απελευθέρωσιν της ανθρωπινής ψυχής εκ των παθών, τα οποία της εδημιούργησαν αι σκοτεινοί επιδράσεις του καθαρώς υλικού κόσμου.

Πάσαι αι αλληγορικοί εικόνες της Ελληνικής Θρησκείας περικλείουν πλούτον ιδε-

ων αϊ οποιαι είναι ικαναι να καταστήσουν το πνεύμα του κατανοούντος αυτάς σοφόν. Αλλά η ερμηνεία των είναι εμπεπιοτευμένη μόνον εις τους μεμυημένους πάσης εποχής-

Τα Ελληνικά Μυστήρια απησχολούντο κυρίως με την ερμηνείαν των παραδόσεων της Ελληνικής Θρησκείας μετά της οποίας ευρίσκοντο εις στενοτάτας σχέσεις, ενώ ο αμύητος κόσμος είχεν συγκεχυμένη ν αντίληψιν περί αυτών. Αφ' ης όμως στιγμής τα Μυστήρια ελειτούργουν υπό την πίεσιν των μη μεμυημένων ιθυνόντων της Ελληνικής Εθνότητος, οι ιερείς των μυστηριακών σκηνωμάτων διέκοψαν τον μετά της πραγματικής αληθείας σύνδεσμόν των. Και από τότε ήρχισεν και η πτώσις του πνεύματος και του αληθούς πολιτισμού της Ελληνικής φυλής.

Αλλά μεταξύ των πρώτων συντελεστών της παρακμής υπήρξαν και οι ερμηνευταί της ιδεολογίας της Ελληνικής Θρησκείας, οι έξω των μυστηρίων εργασθέντες. Διότι δεν ηδυνήθησαν ούτοι να εννοήσουν τας υπέροχους πνευματικός ιδιότητας του εξελιχθέντος πνεύματος των Θεών της Ελληνικής Θρησκείας, διότι δεν αντελήφθησαν την τελουμένην επιμιξίαν μεταξύ των φωτεινών ακτίνων του Ηλίου και των ανθρωπίνων πλασμάτων. Πρωτίστως όμως δεν ηδυνήθησαν να μάθουν, ότι εκάστη αλληγορική εικών δεν αναφέρεται μόνον εις τα πραγματικά της ανθρωπινής υπάρξεως γεγονότα, αλλά και εις τα μορφικά καθ' όλου πλάσματα της Φύσεως και εις τας πνευματικός ιδιότητας των Θεών, η δε αδυναμία αύτη ωδήγησεν τους παρερμηνευτάς της Ελληνικής Θρησκείας εις την διατύπωσιν σκέψεων αυτόχρημα ακολάστων.

Εσχημάτισαν μεταξύ άλλων την αντίληψιν, ότι αι σχέσεις των Θεών προς τους ανθρώπους επετέλουν αδυναμίας ψυχικάς και πνευματικός. Και ούτω απέδωσαν εις τους Θεούς ανθρώπινα ελαττώματα ανάλογα προς την ηθικήν αυτών κατάστασιν. Αλλά η ύπαρξις αδυναμιών παρεμποδίζει την νόησιν και την ηθικήν δύναμιν να λειτουργήσουν κανονικώς και να κυβερνήσουν την όλην ύπαρξιν κατά τους θείους νόμους, τους συντρέχοντας την πνευματικήν και ψυχικήν εξέλιξιν των όντων.

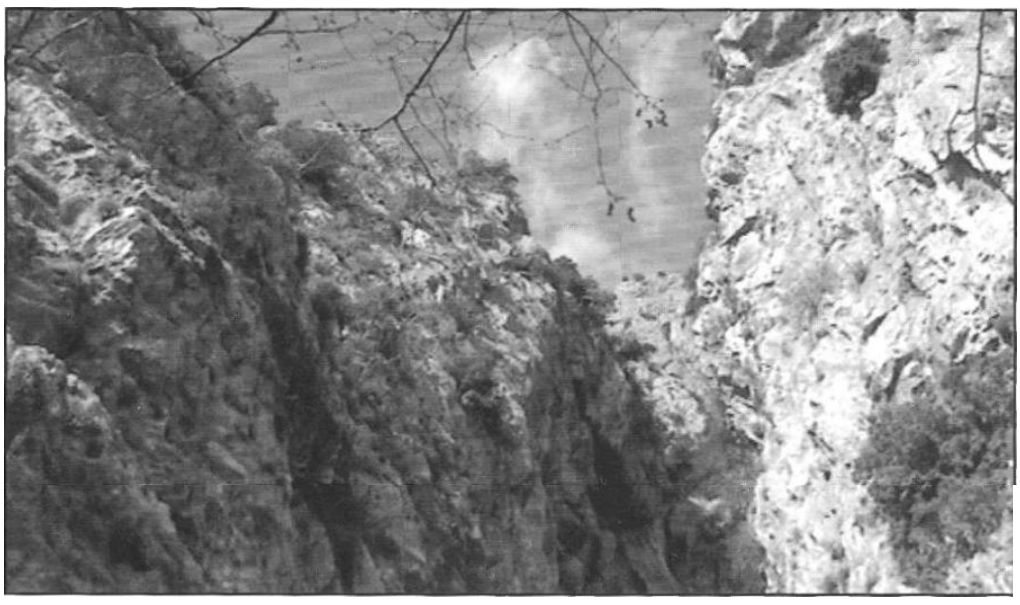

Άποψη από το φαράγγι που σχηματίζουν οι βράχοι των Φαιδριάδων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η έλευση του αναζητητή στους Δελφούς, ομοιάζει με την διέλευση ενός κατωφλίου. Τι είναι όμως το κατώφλι; Το κατώφλι στην εσωτερική παράδοση είναι το μεταίχμιο, η διάβαση του οποίου σηματοδοτεί το πέρασμα, τη μετάβαση από μία εξωτερική-βέβηλη περιοχή, σε έναν ιερό εσωτερικό τόπο. Είναι το κομβικό σημείο όπου ο φυσικός κόσμος συναντά και τέμνει τον μεταφυσικό. Σε επίπεδο τελετουργικής ερμηνείας, το κατώφλι μπορεί να συμβολισθεί παραστατικά από την καταβύθιση-εξαγνιστική εμβάπτιση στο στοιχείο του ύδατος, ή δια της εισδοχής σε ένα απροσπέλαστο δάσος. Φύλακες του συμβολικού κατωφλίου, στη μυθολογική παράδοση, είναι όντα μυθικών καταβολών, όπως οι λέοντες, δράκοντες, με επιβλητική ισχύ και συχνά υπερφυσική διάσταση. Γι' αυτό ο Απόλλων, σκοτώνοντας τον Πύθωνα στους Δελφούς, διέρχεται το κατώφλι, άγοντας το μαντείο σε μία νέα τάξη πραγμάτων, ηλιακού χαρακτήρα.

Ο Απόλλων, ανήκει αναντίρρητα στις ουράνιες θεϊκές δυνάμεις. Σύμφωνα με τον παραδοσιακό συμβολισμό, η ουράνια τάξη είναι αρχέγονη, ενώ η γήινη αποτελεί αντανάκλαση της αρχετυπικής πρώτης, επιφέροντας την σύνθεση της ενότητας της ζωής, σε ένα αδιαίρετο κοσμικό όλο, το οποίο εκφράζεται παραστατικά από το αειθαλές και αείζωο δένδρο.

Η Κασταλία πηγή συμβολίζει την υδάτινη άβυσσο, την αρχέγονη εκείνη αρχή του σύμπαντος. Μην λησμονούμε ότι ολόκληρη η Φύση αποτελεί ένα τεράστιο αγγείο το οποίο εκχέει ως αείζωη πηγή τα ζείδωρα κοσμικά ύδατα, συντηρώντας και θρέφοντας την αναπαραγωγική δύναμη της Δημιουργίας.

Η Δελφική θρησκεία απέρρευσε από την προαιώνια Ηλιολατρεία, η οποία, με τη σειρά της, έλκει την προέλευση της από την αρχέγονη θεοποίηση των φυσικών φαινομένων, ιδίως δε των πλέον ορατών κι επιβλητικών.

Η ταύτιση του Ηλίου με τον Απόλλωνα αποτελεί γεγονός το οποίο προκύπτει από τις Ορφικές μαρτυρίες. Συγκεκριμένα, στο 28ο αποσπασματικό, ο Ορφέας αναφερόμενος στην αλληγορική σημασία της ονομασίας των θεών, περί του Απόλλωνος λέγει ότι: **«... ήλιος, ον καλέουσιν ΑΠΟΛΛΩΝΑ κλυτότοξον, ΦΟΙΒΟΝ εκηβαλέτην, μάντιν πάντων εκάεργων ικητήρα νόσων».** Το αυτό συμπέρασμα προκύπτει και από τον 34ο Ορφικό Ύμνο, τον αφιερωμένο στον Απόλλωνα. Από τους Ύμνους του Ηλίου και του Απόλλωνος συμπεραίνεται ότι οι Ορφικοί μύστες δίδασκαν Ηλιοκεντρισμό, με γνώμονα τις ακόλουθες παραδόσεις:

- Ο Ήλιος είναι κοσμοκράτωρ και δεσπότης του κόσμου.
- Ο Απόλλων-Ήλιος **«παντός έχει κόσμου σφρηγίδα τυπώτιν».**
- Ο Ήλιος έλκει τον κόσμο.
- Ο Ήλιος είναι δοτήρ ζωής, κινήσεως και ενεργείας. Γι' αυτό αποκαλείται και φωσφόρος.

Το ουράνιο φως, ηλιακής προελεύσεως, είναι σύμβολο φυσικής ακτινοβολίας και πνευματικής ακμής.

Και σήμερα υφίσταται αναγκαιότης επιστροφής στις πατρώες παραδόσεις, ιδίως στις Δελφικές, προκειμένου το Ακτινοβόλο Φως του Φοίβου Απόλλωνος να φωτίσει και πάλι τα σκοτάδια της Οικουμένης.

Καταλήγοντας, δε θα ήταν καθόλου άστοχο να υποστηρίξουμε ότι οι Έλληνες, ως γιοι των Θεών, έχουν ηλιακή καταγωγή και προέλευση, δεδομένου ότι οι όροι Έλλην και Ελλάς προέρχονται από το Σελ (Ελ='Ηλιος) και Λας=πέτρα (μεταφορά τόπος), οπότε Ελλάς σημαίνει Τόπος Φωτός, είναι ένα πεδίο εκδηλώσεως των ηλιακών δυνάμεων.

Εύλογη, λοιπόν, η ευαισθησία που τους διέκρινε ως προς την Ηλιολατρεία, αφού ήταν μία δοξασία η οποία απηχούσε την ένδοξη τους καταγωγή.

Πραγματοποιώντας μία ανασκόπηση της ηλιακής δοξασίας, θα καταλήγαμε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

1) Ίσχυε το στοιχείο της θεοσέβειας, υπό την έννοια ότι οι αρχαιοέλληνες επεδείκνυαν σεβασμό προς το θείο, ουδέποτε όμως η βαθειά τους θρησκευτικότητα δεν τους οδηγούσε σε θρησκόληπτες παρεκτροπές. Οι Έλληνες ανέπεμπαν ευχές προς το Θείο κι έκαναν επικλήσεις πάντοτε όρθιοι και με υψωμένο το κεφάλι. Η ταπείνωση και το προσκύνημα ήταν εκφράσεις άγνωστες γι' αυτούς. Πάντοτε αντίκρυζαν τον Ήλιο κατά πρόσωπο.
2) Επί των χρόνων της ακμής της Ελληνικής Θρησκείας, ουδέποτε το Ιερατείο έφερε επαγγελματική ιδιότητα. Όταν οι ιερείς άρχισαν να αμείβονται για το λειτούργημα που παρείχαν, διεφθάρησαν.
3) Υφίστατο μία ισότιμη σχέση μεταξύ Θεού και Ανθρώπου. Τη σχέση αυτή υποδήλωνε η συνύπαρξη δύο ισομεγεθών α-

γαλμάτων του Διός και του Ομήρου οτο προαύλιο του Απολλώνειου Δελφικού Ιερού.

4) Υφίσταται γενικότερα μία ποιοτική διάσταση μεταξύ της Εθνικής Θρησκείας (και της Ηλιολατρικής ανωτέρας εκφράσεως της) και των Ιουδαιογενών μονοθεϊστικών δογμάτων, η οποία διάσταση καταδεικνύεται κατωτέρω.

Το μεγαλείο των Δελφών αποδίδει και ο κορυφαίος Πολωνός Ελληνιστής Θαδαίος Ζελίνσκι, ο οποίος, οτο πλαίσιο ομιλίας του προς τους τελειοφοίτους του Πανεπιστημίου της Μόσχας, αναφέρει, μεταξύ των άλλων, τα ακόλουθα:

«Ολες οι Πολιτείες της αρχαιότητας, εβασίοτηκαν είτε σε μία στρατιωτική, είτε σε μία οικονομική ιδέα. Μόνο στην Ελλάδα ανέτειλε η σκέψη πως το Κράτος πρέπει να είναι ένα μέσο για την ηθική τελείωση και αγωγή του ανθρώπου κι ότι η πολιτική οφείλει νά' ναι σ' όλη της την έκταση ένα συμπλήρωμα της Ηθικής.

Την πραγματοποίηση αυτής της σκέψης την αναλαμβάνουν οι Δελφοί: ο μεγαλύτερος πνευματικός και ηθικός οργανισμός στην Ελλάδα έως τον 5ο π.Χ. αιώνα.

Έτσι η Ελλάδα απ' τους απώτατους καιρούς διά των Δελφών, θέτει τούτο πάνω απ' όλα τα μονόπλευρα προβλήματα: πως οφείλει ένα Κράτος να διαρρυθμιστεί εκπαιδευτικά για να εξασφαλίσει όχι μόνο την αρμονική αλληλεγγύη των λαών ανάμεσα τους, όσο και τη δυνατότητα της πιο μεγάλης φυσικής, πνευματικής και ηθικής τελείωσης κάθε ατόμου χωριστά».

Η δε διαφορά πολυθεϊσμού-μονοθεϊσμού καταδεικνύεται από τη θεώρηση που παρατίθεται κατωτέρω:

Ο Δωδεκαθεϊσμός έχει το κυρίαρχο γνώρισμα της αρχέγονης παραδοσιακής λατρείας, γεγονός το οποίο αναδεικνύει την πολυθεϊστική υφή της αφ' ενός, αφ' ετέρου την αντιδιαστέλλει πλήρως προς τα μονοθεϊστικά δόγματα και τις συγκρητιστικές δοξασίες της ύστερης εποχής.

Ο βασικός λόγος αυτής της εναντιώσεως έγκειται στο γεγονός ότι η πανάρχαια γηγενής θρησκεία απορρέει από μία κοσμοθεωρία και βιοαντίληψη, η πηγή της οποίας ανάγεται στις προαιώνιες προγονικές καταβολές, έλκοντας την προέλευση της από τις Εθνικές Παραδόσεις, τους Μύθους, τα Δρώμενα και τις Δοξασίες των Ελλήνων. Γι' αυτό και εκφράζει ατόφια την ψυχοσύνθεση και την ιδιοσυγκρασία της Κοινότητος εκείνης που την έφερε σε εκδήλωση. Αυτή η διαπίστωση είναι που της παρέχει εξ ολοκλήρου το δικαίωμα να λέγεται Εθνική Θρησκεία, ένα δικαίωμα αποκλειστικό, το οποίο κανένα άλλο θρησκευτικό υποκατάστατο δεν είναι σε θέση να διεκδικήσει, για αμιγώς ιστορικούς και φιλοσοφικούς λόγους.

Σε αντίθεση προς την πατρώα θρησκεία, ο ιουδαιογενής μονοθεϊσμός, ο κυριαρχήσας κατά τους τελευταίους 15 και πλέον αιώνες ανά την οικουμένη (με εκδηλώσεις του τις θρησκείες-παράγωγα της Παλαιάς Διαθήκης), όντας ανεθνικός και συγκρητιστικός, αποτελεί ένα μόρφωμα που διαφοροποιείται καίρια προς τον Ελληνισμό. Η διαφοροποίηση του ανάγεται σε φιλοσοφικό, θρησκευτικό, ιστορικό αλλά και ευρύτερα φυλετικό επίπεδο, καθ' ότι συνιστά δημιούργημα αλλότριων, με σκοπούς εξουσιαστικούς και τάσεις επιβολής με οικουμενιστικές προεκτάσεις. Ο ιουδαιογενής μονοθεϊσμός επιφέρει θρησκευτική αναστάτωση, αλλοιώνει τις ιδιαίτερες πολιτιστικές παραδόσεις εκάστου έθνους και εκφυλίζει την ψυχή του λαού, διαποτίζοντας τη με ιδέες και πρότυπα ξένα προς την ιδιοσυστασία της.

Μεταξύ Πολυθεϊσμού και Μονοθεϊσμού δεν υφίσταται μία απλοϊκή αντίθεση, επιφανειακού χαρακτήρα, σχετιζόμενη με ποσοτικά δεδομένα. Η υφισταμένη διάσταση είναι αμιγώς ποιοτική, καθώς καθένα από τα προαναφερόμενα θρησκευτικά συστήματα απηχούν και μία διαφορετική κοσμοθεωρία.

Ας δούμε όμως σε τι συνίσταται αυτή η διαφοροποίηση:

Κατ' αρχήν, η Εθνική Θρησκεία διατείνεται ότι ολόκληρο το Σύμπαν είναι έμψυχο και θεϊκό. Οι Θεοί γεννιούνται και βρίσκουν την αναγνώριση τους μόνο εντός του Κόσμου και δια του Κόσμου. Τίποτε δεν έχει υπερβατική διάσταση, τίποτε δεν είναι ασύλληπτο και δε διαφεύγει της ανθρωπινής νοημοσύνης. Ο Κόσμος συνιστά ένα ενιαίο σύνολο, δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ «κτιστού» και «άκτιστου» κόσμου. Εν το Παν, μικρόκοσμος και μακρόκοσμος είναι οι δύο εκδηλώσεις της ίδιας μεγαλειώδους Δημιουργίας, γι' αυτό ΩΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΝΩ, ΟΥΤΩ ΚΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΑΤΩ. Η ψυχή του Κόσμου συνυφαίνεται προς τη Θεϊκή ουσία και διαχέεται παντού. Γι' αυτό και η Φύση ολόκληρη, διαποτισμένη από τη θεϊκή ουσία, έχει διάσταση ιερή, γι' αυτό και η Φύση αποτελείτο μεγαλειώδη και συνάμα απέριττο Ναό του Έθνους, γι' αυτό ο Άνθρωπος αποτελεί, κατά τις ορφικές αντιλήψεις, παιδί της γης της φθαρτής υλικής ουσίας- αλλά και του έναστρου ουρανού. Η Γη δεν αποτελεί τόπο εξορίας, η λύτρωση από την οποία βρίσκεται

σε κάποιον υπερβατικό Παράδεισο, αλλά συνιστά Μητέρα και κοιτίδα του Ανθρώπου και τροφό της Ζωής. Για τον Έλληνα Άνθρωπο οι ηθικές δεσμεύσεις εκπηγάζουν από τη συνείδηση του κι όχι από αυταρχικές εντολές, η παραβίαση των οποίων επισείει κινδυνολογικά την τιμωρία της Κολάσεως.

Ο Άνθρωπος, αυτοκυρίαρχος, είναι διαμορφωτής της τύχης του. Καμία μοιρολατρική εγκαρτέρηση δεν έχει θέση στην Ελληνική Αντίληψη της Ζωής. Το πεπρωμένο κι αν ακόμη υπάρχει, μπορεί να ανατραπεί μέσα από την επιτέλεση του Άθλου, της εξαγνιστικής εκείνης δοκιμασίας, η οποία συνιστά υπέρβαση της ιδίας της ανθρωπινής φύσεως.

Η Εθνική Θρησκεία, επιπλέον, προσλαμβάνει χαρακτήρα Ανθρωποκεντρικό. Η ανθρώπινη φύση συνδιαλέγεται ισότιμα προς τη θεϊκή. Η δεισιδαιμονία και ο φόβος, γνωρίσματα ιουδαιογενών και γενικότερα ανατολίτικων δοξασιών, δεν έχουν θέση στην Ελληνική Ζωή.

Ο Έλλην πάντοτε διακρίθηκε για τη θεοσέβεια του, ουδέποτε όμως προσκύνησε παρακλητικά είδωλα Θεών. Οι Θεοί είναι εκείνοι οι οποίοι πλάθονται κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του Ανθρώπου κι όχι το αντίστροφο, όπως διατείνονται οι υπέρμαχοι των ιουδαιογενών δογμάτων. Σαφής έκφραση της Ανθρωποκεντρικής διαστάσεως της γηγενούς λατρείας αποτελεί η εικονική απεικόνιση των Θεών, εν αντιθέσει προς τα εβραιογενή θρησκευτικά συστήματα, τα οποία απαγορεύουν την απεικόνιση μορφών, κρύβοντας έτσι, πίσω από μία θρησκευτικού δήθεν χαρακτήρα απαγόρευση, την άρνηση και ανικανότητα των σημιτογενών λαών να αναπτύξουν πολιτισμό.

Υπάρχει όμως και μία βαθειά ποιοτική διαφοροποίηση μεταξύ Πολυθεϊσμού και Μονοθεϊσμού, η οποία άπτεται της σχέσεως Θεού και Ανθρώπου. Στην Εθνική Θρησκεία επιτυγχάνεται η ισότιμη σχέση και επικοινωνία Ανθρώπου-Θεού. Η ανθρώπινη βούληση βρίσκει πεδίο εκδηλώσεως ανεξάρτητα από τη θεϊκή επιθυμία, ο άνθρωπος δεν υφίσταται καμία ταπείνωση, καμία δέσμευση ή εκφοβισμό από κάποιον βλοσυρό Θεό, όπως ο Ιεχωβά.

Σε αυτήν την τάξη πραγμάτων, η προσέγγιση και η εμπέδωση της Αλήθειας κατακτάται μέσα από τις συνεχείς προσπάθειες που διεξάγει ο νοήμων άνθρωπος, όντας μύστης της Γνώσεως. Η ανακάλυψη της Αλήθειας, της τεκμηριωμένης δηλαδή Γνώσεως, δεν προσλαμβάνει «υπερβατική αποκάλυψη» από κάποιον «παντεπόπτη Θεό» και, κατ' επέκταση, η ανθρωπότητα δεν έχει ανάγκη «προφητών», προκειμένου να την προσεγγίσει. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, μεγιστοποιείται ο ρόλος του Ανθρώπου, ο οποίος καθίσταται αυτοκυρίαρχος και ταυτόχρονα γίνεται ρυθμιστής των κοσμικών δρωμένων.

Αυτό το γεγονός έχει ως αποτέλεσμα την έξαρση των ιδιοτήτων της Φύσεως, με αποτέλεσμα οι δυνάμεις της Ζωής να καταλαμβάνουν τη δέουσα θέση στον κοσμογονικό σχεδιασμό. «Θείον είναι το γίγνεσθαι», διατείνεται ο Ηράκλειτος, επισημαίνοντας αυτή τη μεγάλη αλήθεια.

Η συνειδητοποίηση των φυσικών διεργασιών και του ευεργετικού ρόλου της παμμήτειρας Φύσεως, της αιώνιας και αυθύπαρκτης αυτής πηγής της Ζωής και της Ενεργείας για όλα τα όντα, μηδέ των Θεών εξαιρουμένων, έχει ως αποτέλεσμα την Ιεροποίηση της Γης, υπό τη μορφή της Γαίας και της Δήμητρος, μεταγενέστερα.

Ο άνθρωπος στην Πατρώα Θρησκεία δεν αποτελεί «δούλο του Θεού», όπως υποτιμητικά αποκαλείται από τις θρησκείες της ύστερης εποχής, οι δε Θεοί δε συνιστούν «κυρίους», με την έννοια του αφέντη. Ο άνθρωπος δεν αναγνωρίζει κανέναν ως Κύριο του. Ουδείς «σωτήρας» προορίζεται να τον σώσει. Αρκείται στην «αυτοσωτηρία» του με βάση τις προσωπικές του δυνάμεις. Είναι αυτοκυρίαρχος, καθώς, κατά την πλατωνική διακήρυξη, «έχει εν εαυτώ το θείον άρχον». Και όπως αναφέρει ο μυσταγωγός Πλάτων στο «Συμπόσιο», υφίσταται φιλία αμοιβαία μεταξύ θνητών και αθανάτων υπάρξεων. Κάθε φορά που ο Άνθρωπος κατορθώνει, δια των πράξεων του, να υπερβεί τον θνητό και πεπερασμένο εαυτό του, επιτυγχάνοντας Άθλους οι οποίοι τον ανυψώνουν στην εξελικτική κλίμακα, επέρχεται η θέωση της ανθρώπινης οντότητας.

Οι Θεοί δε συνιστούν υπερβατικές δυνάμεις, αντίθετα αποτελούν επιμέρους εκφράσεις των ενεργειακών δυνάμεων, αναδεικνύονται σε κέντρα αξιών, αποτελούν δε την κορύφωση στην εξελικτική εκείνη κλίμακα των διαβαθμίσεων, τις οποίες ο άνθρωπος καλείται να διέλθει, προκειμένου να ανυψωθεί στην ιδεατή κατάσταση της θεώσεως, προκειμένου να ανέλθει και να εισέλθει στους Ανωτέρους Κόσμους.

Η μονοθεϊστική δοξασία υποστηρίζει ότι ο κόσμος δεν είναι παρά ένα πεδίο εκδηλώσεως των διαφόρων δρωμένων, η αξιολόγηση των οποίων, βάσει μίας ανταποδοτικής κλίμακας, γίνεται σε ένα υπερβατικό επίπεδο.

Μέσω του ιουδαιογενούς μονοθεϊσμού αποθεώνεται η θρησκεία μίας αλλότριας πολιτισμικής κοινότητας, αυτής του «περιούσιου λαού». Για πρώτη φορά στην ιστορία εξαίρεται η αδυναμία και το δουλοπρεπές προσκύνημα ενός μοχθηρού Θεού, του Ιεχωβά. Σε αυτή την εκφυλιστική κατάσταση, αντιδιαστέλλεται το Ελληνικό Πρότυπο, το οποίο επικεντρώνεται:

- Στην Αριστοκρατική Αντίληψη της κοινωνικής διαρθρώσεως και της ατομικής προσωπικότητος. Αυτή εκκινά από την αντίληψη ότι ανελίσσονται οι Άριστοι, καθώς και οι Θεοί υπήρξαν, στο απώτατο παρελθόν, άνθρωποι, οι οποίοι, έμφορτοι Αρετής, καταξιώθηκαν και απετέλεσαν τα ιδεατά πρότυπα, αναρριχόμενοι σταδιακά στην ιδεατή κατάσταση της θεώσεως, δια μέσου της ιεραρχικής κλίμακας (Άνθρωπος-Ήρωας-Δαίμων-Ημίθεος-Θεός).
- Στην καλλιέργεια ενός ηθικού προτύπου το οποίο εστιάζεται στην Αξία της Τιμής.
- Στην ανάπτυξη του Ηρωικού Προτύπου.
- Στην Ιεροποίηση του Κόσμου, της Αρμονίας, της Δυνάμεως και της Δημιουργίας, προσδίδοντας στις φυσικές δυνάμεις ιερό χαρακτήρα.
- Στην άρνηση της δυϊστικής πλάνης και της κινδυνολογίας καλού-κακού. Οι αρχαίοι Έλληνες δε γνώριζαν κανένα «κακό». Καμία θεότητα δεν εκπροσωπούσε τις αρνητικές δυνάμεις του «κακού», διότι αυτό δεν υφίσταται στον Ελληνικό Κόσμο. Το κακό, ο σατανισμός και κάθε συναφής δεισιδαιμονική δοξασία εισήχθη διά της ιουδαϊκής παραδόσεως, μέσω της Παλαιάς Διαθήκης.

Ας μη λησμονούμε ότι στην αρχαία Ελλάδα η θρησκεία ήταν συνυφασμένη προς το Έθνος, τον Πολιτισμό. Όμαιμο, Ομότροπο, Ομόγλωσσο, Ομόθρησκο, αυτά ήταν τα συνεκτικά στοιχεία των Ελλήνων. Η απεμπόληση ενός από αυτά τα στοιχεία, ισοδυναμεί με απάρνηση της ιδίας της Πατρίδας και των Αρχών της. Γι' αυτό ακριβώς, ο Πολυθεϊσμός έχει νόημα ουσιαστικό μόνο όταν αναφέρεται σε θρησκευτικό σύστημα που αναπτύσσεται με γνώμονα τις Εθνικές Αξίες.

Οι μονοθεϊστικές θρησκείες που εδράζονται στον εβραιογενή μεσσιανισμό, προωθούν τον πολιτικό κοσμοπολιτισμό, την ισοπέδωση των εθνικών ιδιαιτεροτήτων και την κυοφορία ενός οικουμενικού χάους. Ένα κοσμοπολίτικο μωσαϊκό, το οποίο κονιορτοποιεί τις παραδόσεις και τον πολιτισμό των Εθνών ενός εκάστου λαού.

Ενάντια στα νοσηρά κηρύγματα της μεσσιανικής ισοπεδώσεως, ενάντια στα εκφυλιστικά κηρύγματα υπέρ των «καταπιεσμένων» και των «αναξίων», ενάντια στα αλλότρια παρακμιακά δόγματα του ισοπεδωτικού συγκρητισμού, οικοδομούμε το Ελληνικό Πολιτιστικό Πρότυπο, δηλώνοντας ότι δεν είμεθα διατεθειμένοι να αποδεχθούμε την ... υπεροχή κάποιου «περιούσιου λαού».

Πιστοί στην Εθνική, Πολιτιστική και Ιστορική μας παρακαταθήκη, τη σφυρηλατημένη μέσα στις χιλιετίες της αγέρωχης πορείας του Ελληνισμού, εκφράζουμε την οργανική σύνδεση μας με τον Πατρώο Πολιτισμό και τις πολύπτυχες εκφάνσεις του. Παράλληλα, εμμένουμε στην αρχή της Φιλοσοφικής Ανεξιθρησκείας, την οποία θεμελίωσαν ο φιλόσοφος Γεώργιος Πλήθων και ο εστεμμένος Φιλόσοφος Αυτοκράτορας Ιουλιανός, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή δεν αντίκειται προς το καλό της Πατρίδας. Σε αυτό το πλαίσιο θέση έχει κάθε ελληνοπρεπής θρησκεία, η οποία απορρίπτει την εβραϊκή Παλαιά και Καινή Διαθήκη, έχοντας ως άξονα τις Ελληνοπρεπείς εκείνες καταβολές και παραδόσεις, αποτελώντας τη φυσική ιστορική συνέχεια της ελληνικής θρησκευτικής δοξασίας, χωρίς αλλότριες προσμείξεις και επιβλαβείς διαβρώσεις.

Καταλήγοντας, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι στην Αρχαία Ελληνική Παράδοση το δίλημμα «Πολυθεϊσμός-Μονοθεϊσμός» δεν είχε θέση, ήταν κίβδηλο. Συνεπώς, το δίλημμα αυτό για τους ακραιφνείς Έλληνες και σήμερα είναι ανυπόστατο.

Κι αυτό διότι είναι γνωστό ότι ήδη από την εποχή της συγγραφής των Ορφικών Ύμνων, η υπέρτατη αρχή είναι μία, η Παμμήτειρα Φύση και ο Εμπεδοκλής ισχυρίζεται ότι από το Ένα προήλθε το Πολλαπλό και αντιστρόφως. Οι πολλοί Θεοί δε συνιστούν παρά τις επιμέρους εκδηλώσεις του Φυσικού Νόμου, στις διάφορες εκφάνσεις του. Συνεπώς είναι θέμα ουσίας και ποιότητας, είναι θέμα ιεραρχικών διαβαθμίσεων του θείου και επιμερισμού-καταμερισμού των ιδιοτήτων και των δυνάμεων επί των οποίων οι θεότητες εφορεύουν και όχι θέμα απλά ποσοτικό.

Ο Φυσικός Νόμος είναι Ένας, Αυθύπαρκτος και Αιώνιος. Συνεπώς, το δίλημμα ένα ή πολλά θεϊκά όντα δεν ευσταθεί. **ΕΝ ΤΟ ΠΑΝ,** έλεγαν οι αρχαίοι προγονοί μας και σε αυτή τη διαπίστωση πρέπει να επικεντρώσουμε τον προβληματισμό μας.

Είθε να επιστρέψουμε και πάλι στις γηγενείς παραδόσεις που δόξασαν το Έθνος μας στα πέρατα της οικουμένης.

Το Μαντείο των Δελφών και η ιερή γη του Απόλλωνα, αποτελούν ένα από τα πιο σεπτά σημεία αναφοράς της Ελληνικής Θρησκευτικής Παραδόσεως, αλλά ταυτόχρονα και έναν παράγοντα πολιτικής ενώσεως των Ελλήνων.

Η δελφική ηλιολατρεία απετέλεσε επί χιλιετηρίδες έναν πυρσό θρησκευτικής και πνευματικής ανατάσεως, γι' αυτό και επιφανείς φιλόσοφοι όπως ο Πυθαγόρας, ο Απολλώνειος ο Τυανέας, Νομοθέτες όπως ο Ζάλευκος και ο Ζάλμοξις, συνδέθηκαν με το Μαντείο των Δελφών.

Η επικράτηση του Απόλλωνα επί του Πύθωνα, αλληγορεί την κατίσχυση του ηλιακού-ανωτέρου στοιχείου επί του χθονίου και ταυτόχρονα την εξέλιξη της θρησκείας των Ελλήνων σε δυθεώρητα ύψη, τέτοια ώστε οι σημερινοί ιουδαιοχριστιανοί φωτοσβέστες, αδυνατώντας να κατανοήσουν ή μην θέλοντας να την παραδεχθούν, καταφεύγουν στην άθλια τακτική της συκοφαντίας, της ιστορικής παραποιήσεως και της ανήθικης διαβολής...